

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૌપીરાભિટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૪૨૮૭૪ વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ ૧૩૨૫૧ ૨૧૩૧ ૨-૪

વિષય ૮૩૩.૨૩૩

सेठिया जैन ग्रन्थालय-पुस्तक नं ३४

श्री प्रकरण संग्रह-भाग २ जो.

[स्वर्गस्थ पं. मुनिराज श्री उत्तमचंद्रजी स्वामीप संशोधीने तैयार करेला २७ श्लोकानां संग्रह.]

प्रकाशक,

धर्मचंद्रजी तत्पुत्र भैरोंदानजी तत्पुत्र जेठमल सेठिया
बीकानेर-निवासी.

प्रथम आवृत्ति. प्रत २००० संवत् १९८० इ स १९२४ वीर संवत् २४५०
श्री "वीर-शासन प्रिन्टींग प्रेस" मॉ शां केशवलाल दलसुखभाई लायु. ठे. काळुपुर टंकशाल-अमदावाद.

मूल्य रु. १

પ્રસ્તાવના.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય
અમદાવાદ
ગુજરાતી કોપીશર્ટ સમિતિ
૧૯૮૭

શ્રીમત્પાશ્વજિનં નત્વા, સ્મૃત્વા ચ શુરુદેવતામ્ ।

પ્રકરણાનિ સંગ્રહા, ગ્રન્થોઽયં લિખ્યતે મુદા ॥

સ્વર્ગસ્થ પંડિત મહારાજ શ્રી ઉત્તમચંદ્રજી સ્વામીજી પ્રકરણ સંગ્રહના बीजा भागना लेखनकार्यનો પ્રારંભ કરતાં ઉપર આપેલા શ્લોકવડે મંગલાચરણ કરેલું હતું, પરંતુ જ્યાં મંગલાચરણવડે પ્રારંભેલા ગ્રંથને પ્રકાશમાં આવેલો તેઓ શ્રી જોઈ ન શક્યા. આજે તેમના અમકટ ગ્રંથને પ્રકટ કરી તેનો લાભ લેવા ઇચ્છનારા મુમુક્ષુઓની સમીપે તેને રજુ કરી, સ્વર્ગસ્થ પંડિત મહારાજશ્રીનું સ્મરણ કરવાનું પ્રકાશકને માટે અવશિષ્ટ રહ્યું છે. કાઢની ગતિ ગહન છે.

ઉત્તરાધ્યયન સૂત્રના ૨૮ મા અધ્યયનમાં મોક્ષનાં ચાર અંગ કહેલાં છે: (૧) જ્ઞાન, (૨) દર્શન, (૩) ચારિત્ર અને (૪) તપ આ ચારે મોક્ષમાર્ગના હેતુઓમાં દશવૈકાલિક સૂત્રમાં “પદમં નાણં તત્તો દયા” જ શબ્દોવડે જ્ઞાનને પ્રથમ પંક્તિમાં મૂકવામાં આવ્યું છે, અને તે યથાર્થ જ છે. જ્ઞાનવડે જ હેય જ્ઞેય ઉપાદેય પદાર્થોની સમજ મનુષ્યમાં આવી શકે છે, અને જ રીતે તે ચારિત્રશીલ બની જીવનનું સાર્થક્ય કરે છે. જ્ઞાનનું આટલું થયું માહાત્મ્ય છે.

દ્રવ્યગુણપર્યવના જ્ઞાનવડે કરીને મનુષ્ય દુહલોકમાં તથા પરલોકમાં પોતાની પરિસ્થિતિનું જ્ઞાન પ્રાપ્ત કરે છે. યજ્ઞાંસુધી મન વૈરાગ્યથી રંગિત થતું નથી ત્યાંસુધી મોક્ષની શ્રેણીપર આત્મા ચઢી શકતો નથી અને યજ્ઞાંસુધી દ્રવ્યગુણપર્યવનું જ્ઞાન મનુષ્યને પ્રાપ્ત થતું નથી ત્યાંસુધી વૈરાગ્યની સ્ફુરણા પણ થતી નથી. દ્રવ્ય-ગુણપર્યવનો વિસ્તાર જૈન સિદ્ધાન્તોમાં મોટા પ્રમાણમાં આપવામાં આવેલો છે, પરંતુ જ્યાં સિદ્ધાન્તોનું સમ્યક્

પ્રકારે જ્ઞાન રેઝવવાનું સૌ કોઈને એકસરખું સુલભ હોતું નથી. આવા જિજ્ઞાસુઓને માટે જૈનાગમોમાંથી પ્રકરણો છૂટાં પાડીને આપવામાં આવે છે તો તેનો લાભ સારા પ્રમાણમાં લેવામાં આવે છે. આ પ્રકરણો થોડા વસ્તુનામાં દ્રવ્ય-ગુણવર્ણવનું જ્ઞાન પ્રાપ્ત કરવા માટે ઘણાં ઉપયોગી પુરવાર થયાં છે અને તેથી જૂદા જૂદા પ્રકાશકો તરફથી તેના જૂદા જૂદા સંગ્રહો પ્રસિદ્ધ થયા છે. એવી જ રીતે આ એક વધુ સંગ્રહ પણ પ્રસિદ્ધ કરવામાં આવે છે.

સ્વ. પંડિત મહારાજશ્રી ઉત્તમચંદ્રજી સ્વામીજી તૈયાર કરેલો અને સ્વ. પૂજ્ય મહારાજ શ્રી લાધાજી સ્વામીજી સુધારેલો પ્રકરણ સંગ્રહનો પહેલો ભાગ ઘણાં વર્ષો અગાઉ પ્રસિદ્ધ થયો હતો અને સ્થાપત્ય સુધારાવધારા સાથે તેની પાંચ આવૃત્તિઓ પ્રસિદ્ધ થઈ છે. આવા સંગ્રહોની લોકપ્રિયતા એ ઉપરથી માલુમ પડી આવે છે. આ સંગ્રહ પણ સ્વ. મહારાજશ્રીજી છત્રાવી સુધારીને તૈયાર કરી રાखેલો હતો, પરંતુ તેમના અવસાનથી તે અપ્રકટ દશામાં જ રહ્યો હતો. ૧૯૭૯ ના ચાતુર્માસમાં પંડિત મહારાજશ્રી શુભાવંદ્રજી સ્વામી, મુનિ શ્રી વોરજી સ્વામી, પંડિત શ્રી રત્નચંદ્રજી સ્વામી इत्यादि સાધુવર્યોનાં દર્શનાર્થે અમદાવાદ શુકામે જતાં અને આ સંગ્રહ મુનિ શ્રી સુજ્ઞાનચંદ્રજી પાસે જોવામાં આવતાં તે પ્રસિદ્ધ કરીને મુશુષ્ઠીઓને તેનો લાભ આપવાની ઉત્કંઠા મને થઈ આવી; પરંતુ એ ગ્રંથનો હસ્તલેખ છાપસ્થાનામાં મોકલી આપવા જેટલો શુદ્ધ અને સગવડભર્યો નહોતો, એટલે તેની નવી નકલ કરાવી તેને સુધારી આપવા મેં મહારાજ શ્રી શુભાવંદ્રજી સ્વામીને વિનંતિ કરી. મહારાજશ્રીજી પોતાની નાદુરસ્ત તબીયત છતાં તે સુધારી આપવાની અને છેવટનાં મુષ્કો તપાસી આપવાની કૃપા કરી છે, તે તેઓશ્રીનો મારા પર પરમ ઉપકાર થયો છે. તેમનો એટલો કૃપાને પરિણામે આજે આ ગ્રંથ આટલા સારા સ્વરૂપમાં તૈયાર થઈ શક્યો છે.

પ્રકરણ સંગ્રહના પ્રથમ ભાગ કરતાં આ ભાગમાં લેખનશૈલી વધારે સુગમ્ય રાસી છે. જે વસ્તુ તે પ્રથમ પ્રસિદ્ધ

યયો તે ધક્તન કરતાં અત્યારે ભાષા-વ્યાકરણમાં ગુજરાતી બાષા આગલ વગી છે અને જનો ઢવનાં લગ્વાળો આધુનિક વાચકોને વેટલીક વાર દુર્ગમ પળ લાગે છે. આ સંગ્રહમાં પણ જૈન પરિભાષા તો વાપરી જ છે, પરન્તુ વાવયરચના આદિમાં અને અર્થવાહકતામાં બની તેટલી વધારે સ્પષ્ટતા કરી છે અને એ કાર્યનો શ્રમ પં. મુનિરાજ શ્રી ગુલાબચંદ્રજી સ્વામીએ લીધો છે.

પુસ્તકને સારા કાગલમાં અને મોટા અક્ષરમાં છાપવાનો હેતુ તેના વાચનમાં સરલતા થાય એ પ્રકારનો છે. આવાં જ્ઞાનનાં ઉપકરણો તો જેમ બને તેમ વિનામૂલ્યે વહેંચાય તેમાં જ લાભ રહેલો છે, પરન્તુ વિનામૂલ્યે વહેંચાતી વસ્તુઓ વેટલીક વાર અનધિકારીના હાથમાં પળ જાય છે, અને તેથી જ્ઞાનની આશાતના થાય છે. આ કારણથી આ પુસ્તકનું મૂલ્ય રાખ્યું છે સ્વર્ણ પરન્તુ તે પઢતર કરતાં પણ ઓછું રાખ્યું છે અને તે દ્રવ્ય જ્ઞાનપ્રચારમાં જ વાપરવામાં આવશે. જિજ્ઞાસુઓ તેનો યથોચિત્ત લાભ લે તો મારા આ પ્રયાસને હું સફલ થયેલો માનીશ.

પઢિત મહારાજ શ્રી ઉત્તમચંદ્રજી સ્વામીના શબ્દોમાં જ ગુરુસ્તુતિ કરીને આ પ્રસ્તાવના પૂરી કરું છું.

શાર્દૂલ ॥ વંદે સદ્ગુરુવર્યમેનમધુના લાધાજિસંજ મુદા ।

સદ્વિચાર્ણવમાર્યશીલસરસં સૌજન્યરત્નાકરમ્ ॥

યત્પાદાર્ચનનોજહોપ્યલમહો જાનોઽસ્મિ વિદ્યાં વુધૌ ।

તર્તુ શક્તિવરોહમુત્તમપુરશ્ચંદ્રામિધાનો મુનિઃ ॥

બીકાનેર }
૧૯૮૦

ભૈરોદાન જેઠમલ.

સ્વ. મુનિ મહારાજ શ્રી ઉત્તમચંદ્રજી સ્વામીનો જીવનપરિચય.

॥ ઞાદલ ॥

ઉત્કૃષ્ટં વિમલં ત્રિકાલવિષય જ્ઞાન યદીયં સ્ફુટં ।
તત્ત્વવ્યાપ્તવચો વિબાધરહિનઃ સ્વ્યાતો યદીયાગમઃ ॥
મ-યાઽગમ્યગતિર્ગરિષ્ઠમહિમા વ્યાપ્નોહિ લોકત્રયે ।
ચન્દ્રૌઽજ્જલ્યવરિષ્ઠશાસનપતિર્નસ્મ્યાસ મદ્રંકરઃ ॥

સ્વ. મુનિ મહારાજ શ્રી ઉત્તમચંદ્રજી સ્વામીએ ‘ પ્રકરણ-સંગ્રહ ’ ના પ્રથમ ભાગમાં જે સ્તુતિનો શ્લોક રચીને અંતર્લાપિકામાં પોતાના નામનો રચના કરી હતી, તે જ શ્લોકવડે પ્રશુસ્તુતિ કરીને તેમનો સંક્ષિપ્ત જીવન-પરિચય અત્ર આલેખું છું.

કુટુંબપરિચય.

શ્રી ઉત્તમચંદ્રજીના પિતા શ્રી જગજીવન સ્વનાથ ન્યાતે ભાવસાર સુરતમાં સગરામપુરામાં શુઠીયા કુવા પાસેના ચોગાનમાં રહેતા. શ્રી ઉત્તમચંદ્રજીનો જન્મ-વિક્રમ સંવત્ ૧૯૧૦ માં થયો હતો. તેમની માતાનું નામ દિવાળીબાઈ હતું. વાલ્યાવસ્થામાં ગુજરાતો સાત ધોરણ અને અંગ્રેજી પાંચ ધોરણનો અભ્યાસ તેમણે કર્યો હતો. તેમના પિતા રંગારાના ખંધા

કરતા હતા, પરંતુ શ્રી ઉત્તમચંદ્રજી તો વિદ્યાભ્યાસમાંથી નિવૃત્ત થઈને મહેતાગીરીની નોકરીમાં જોડાઈ ગયા હતા. હંમેશનો ઋજુ સ્વભાવ અને હૃદયની સરલતા તેમને સાધુસમાગમમાં પ્રેરતી અને તેથી સાધુઓનો પરિચય તેમને હમેશાં વધારવાનું જ ગમતું. તેમને બે વહેનો હતી જેમનાં નામ માળેકવાઈ તથા નંદકોરવાઈ હતાં. બેડ બેન તેમનાં લગ્ન થયા બાદ ગુજરી ગયાં હતાં. તેમના એક મોટા भाई કાઠીદાસ તો કેવલ નાની વયમાં ગુજરી ગયા હતા. તેમના પિતાજી સંવત્ ૧૯૨૩ માં ગુજરી ગયા, જે વસ્તે શ્રી ઉત્તમચંદ્રજીની વય માત્ર ૧૩ વર્ષની હતી.

સાધુત્વ.

સાધુસમાગમની વિશેષતાથી શ્રી ઉત્તમચંદ્રજીના ઋજુ સ્વભાવમાં વૈરાગ્યનાં बीज વગાટાં હતાં, તે बीजના અંકુરો સંવત્ ૧૯૨૮ માં ફૂટ્યા. તે વસ્તે તેમનાં માતૃશ્રી વૃદ્ધ હતાં તથાપિ ધર્મપરાયણ અને પુત્રના કલ્યાણની इच्छાવાળાં હોવાથી વિદ્ય ન પાઠતાં દીક્ષા લેવાને આજ્ઞા આપી તેથી પૂજ્ય શ્રી લાધાજી સ્વામી પાસે ૯ વર્ષના ચૈત્ર માસની અઠમી ને મંગલવારે શ્રી ઉત્તમચંદ્રજીએ સુરતમાં પોતાની ફોઈના દિકરા દલીચંદ માળેકચંદને ઘેરથી દીક્ષા ગ્રહણ કરી. ૯ દીક્ષામહોત્સવ વસ્તે સુરતમાં સારો ઉત્સાહ વ્યાપ્યો હતો અને મુંબઈ, કઠોર વગેરે ગામના સંઘો સુરતમાં આવ્યા હતા. ઉત્સહમેર સારા જમણવારો પણ થયા હતા. શ્રી. ઉત્તમચંદ્રજીની દીક્ષાનિધિ-ચૈત્ર સુદ ૮-ની પાત્રી પાઠવાનો ઠરાવ તે વસ્તે જ ભાવસારજ્ઞાતિમાં થયો હતો જે અત્યારસુધી પચાસ છે એવું જાણવામાં આવ્યું છે. દીક્ષા પછીનું પહેલું જ ચાતુર્માસ શ્રી ઉત્તમચંદ્રજી સ્વામીએ પોતાના ગુરુપહારાજ શ્રી લાધાજી સ્વામીની સાથે સુરત પાસેના કઠોર ગામમાં કર્યું.

अभ्यास.

दीक्षा ग्रहण कर्या पछी श्री उत्तमचंद्रजी स्वामीए सूत्रज्ञान, तेमज संस्कृत भाषाना अभ्यासनो प्रारंभ कर्यो. व्याकरण, काव्य, अलंकार, न्याय आदिनो तेमनो अभ्यास सारो हतो अने तेथी तेमां पारंगत यथा पछी संस्कृत भाषामां श्लोको तथा गद्य विवरणो लेखवामां ते बहु उत्साह दाखवता. आ प्रकारनुं तेमनुं लेखन केवल प्रकीर्ण हतुं थोडु अंग्रेजी तथा उर्दू भाषानुं ज्ञान पण तेमणे प्राप्त कर्युं हतुं. केटलांक सूत्रो तेमणे मुखपाठ कर्यो हतां. तेमनी उत्तर अवस्थायां केटलाक नवदीक्षित साधुओ सूत्रज्ञान तेमनी पासेथी पण ग्रहण करना. जैनेतर मतमतानरोनो अभ्यास पण तेमणे सारो कर्यो हतो एम तेमना केटलाक प्रकीर्ण लेखो उपरथी आज्ञे मालूम पडे छे. पूज्य श्री श्रीलालजी महाराजे ज्यारे काठियावाडमां पहेली ज बार विहार कर्यो हतो, न्यारे श्री. उत्तमचंद्रजी महाराज तेमना परिचयमां आव्या हता. तेमना सूत्रज्ञानना संबंधमां पूज्यश्री श्रीलालजी महाराज जणावता के तेमनुं सूत्रज्ञान उत्तम प्रकारनुं हतुं अने केटलीक बाबतोनो सूत्र संबंधी खुलासा तेमने श्री उत्तमचंद्रजी महाराज पासेथी मेळवीने संतोष यथो हतो. तेमना ए ज्ञाननी पूज्यश्री श्रीलालजी महाराज अनेक प्रसंगे प्रशंसा पण करता.

लेखनप्रवृत्ति.

लेखनप्रवृत्ति तेमने अत्यंत रुचिकर जणाती हती. ज्यारे ज्यारे समय मळे त्यारे न्यारे ते कांईक ने कांईक लेखवानुं काम करता. तेमना प्रसिद्ध थपला ग्रंथोमां प्रकरण संग्रहना वे विभागो सिवाय बीजु कांई नथी परन्तु तेमनां लेखाणोनो अप्रसिद्ध संग्रह मोटो छे. केटलाक नाना मोटा ग्रंथो जेवा के ज्योतिष करडक पइन्नानुं गुजरानी

ભાષાંતર, તેરાપંથી ચર્ચા (સમ્કૃત શ્લોકોમાં), ચાર હેદમૂત્રોનાં ગુજરાતી ભાષાંતર, ઇત્યાદિ તેમણે પૂરાં લખેલાં છે; તે ઉપરાંત સૂત્રોમાંથી કરવામાં આવેલાં કેટલાંક દોહન, શંકાસમાધાનો, પ્રકીર્ણ ઉતારા, નવા રચેલા કેટલાક પ્રકીર્ણ સંગ્રહ શ્લોકો ઇત્યાદિ સંગ્રહ અવ્યવસ્થિત સ્થિતિમાં પડેલો છે. આ સંગ્રહને તપાસીને, અને વિષયવાર વર્ગીકરણ કરીને જો વ્યવસ્થિત કરવામાં આવે તો તેમાંથી કેટલાક મોટા ગ્રંથો બને તેવો સંભવ છે. લેખનપદ્ધતિના તીવ્ર ઉત્સાહને લીધે તેમણે જે કોઈ લખ્યું છે તેમાંનું ઘણુંખરું કાગળના નાના-મોટા ગમે તેવા ટુકડાઓ ઉપર લખેલું છે. લખવાનો ઉત્સાહ સ્ફુરે તે વખતે પોતાની નિકટમાં નાનો કાગળનો ટુકડો હીય, કિંવા એક વાજુણ છાપેલું અને કીજી વાજુણ કોરુ કોઈ હેન્ડબીલ હોય અથવાતો પાના આકારના કોઈ સારી જાતના કાગળોના કકડા પડેલા હોય તો જેનો મળ્યો તેવો કાગળ લઈને લખવા બેસી જવું એવો તેમનો નિયમ હતો. આ જ કારણથી તેમના પ્રકીર્ણ લેખોના સંગ્રહ કોઈ વિચિત્ર પ્રકારનો પત્રસમુદાય હોય એવું જણાય છે. આ સંગ્રહમાંનો સૌથી વધારે ઉપયોગી ભાગ ચુંદી કાઢીને પ્રસિદ્ધ કરવામાં આવે તો ઘણા મુમુક્ષુઓને લાભ થવા પામે એવો સંભવ છે.

ચાતુર્માસો.

મહારાજશ્રી ઉત્તમચંદ્રજી સ્વામીએ મં. ૧૯૨૮ માં ટીક્ષા ગ્રહણ કરીને તે વર્ષે કઠોરમાં પૂજ્ય શ્રીલાખાજી સ્વામીની સાથે જ ચાતુર્માસ કર્યું. કીજું મં. ૧૯૨૯ નું ચાતુર્માસ તેમણે પોતાના ગુરુવર્યની સાથે લીંબદીમાં કર્યું. ત્યાર-પછી ૧૯૩૦ માં મોરબી, ૧૯૩૧ માં ધોરાજી, ૧૯૩૨ માં અમદાવાદ, ૧૯૩૩ માં મુજ (કચ્છ), ૧૯૩૪ માં મુદ્રા

(कच्छ), १९३५ मां अमदावाद, १९३६ मां सुरत, १९३७ मां जेतपुर, १९३८ मां लींबडी, १९३९ मां जामनगर, १९४० मां चांक नेर, १९४१ तथा ४२ मां सुरत, १९४३ मां अमदावाद, १९४४ मां मांडवी (कच्छ), १९४५ मां मुद्रा, १९४६ मां रापर (कच्छ-वागड), १९४७ मां सुरत, १९४८ मां जेतपुर, १९४९ मां अंजार (कच्छ), १९५० मां मुद्रा, १९५१ मां बढवाण शहेर, १९५२ मां लींबडी, १९५३ मां मोरबी, १९५४ मां सायला, १९५५ मां अंजार (कच्छ), १९५६ मां मांडवी (कच्छ), १९५७ मां मोरबी, १९५८ मां गुंदाला (कच्छ), १९५९ मां बढवाण केम्प, १९६० मां सुरत, १९६१ मां मुवर्द, १९६२ मां लींबडी, १९६३ मां अमदावाद, १९६४ मां लींबडी, १९६५ मां बढवाण केम्प, १९६६ मां बढवाण शहेर, १९६७ मां लींबडी, १९६८ मां जेतपुर, १९६९ मां मांडवी (कच्छ), १९७० मां गुंदाला (कच्छ), १९७१ मां रापर (कच्छ-वागड), १९७२ मां मोरबी, १९७३ मां सुरत, १९७४ मां जामनगर अने छेल्लुं १९७० नी सालनुं चातुर्मास अमदावादमां कर्युं. सवत् १९७४ नुं चातुर्मास करवा जामनगर जता हता, त्यां रस्नामां राजकोट मुकामे तेमने लकवानुं दर्द लागु पड्यु हतुं पण तेनी बहु असर न्होनी जेथी उपचार कर्तां उरथी आराम जणायो हनो. तेथी राजकोटथो विहार करी जामनगर चोमासुं प्होंच्या. चोमासुं साी गेने पसार ययुं. जोके दर्दनी अंदरखाने असर हता तेथो अशक्ति बयती जनो हनी तोपण पोते उ-साही हिम्मतवान् अने धैर्यवत्वाळा हता तेथो शारीरिक अशक्ति जणावा न देतां चोमासुं उनयें सुरत जामनगरथी विहार करी लींबडी प्होंच्या. लींबडीन्त आवकोण शरीरनी अशक्ति जागी लींबडी रोकावा यणो आग्रह कर्यो पण पोताना जन्मदेश-गुजरात तरफ एक वखत चोमासुं करी आववानो तेमने उमेद हनी तेथी

अमदावादनुं चोमासुं ठराव्युं. लींबडीथी विहार करी अमदावाद आवतां रस्नामां फरी ते दर्दनो हुमलो थयां अने गामढाना विहारमां हरकत आववा मांडी तोपण मनोबळने परिणामे चोरबडोदरामुधी पहाँच्या. त्यां थोडो वखत रोकाई सारवारपूर्वक उपचार करतां कंडं ठीक ययुं एटले अमदावाद पहाँच्या. लकवानी असर मगज उपर उतरी, डोकटर जीवराजभाई तथा केशवलालभाई वगेरे रूरी लागणीथी उचार करता हता पण एकंदर रीते दर्द बधवा मांडयुं. तेमना एक शिष्य भाईचंद्रजी मुनि अने बीजा त्रण साधुओ तपनी सारवार करवामां सारी महेनत सैता हता. तेमना एक शिष्य खुशालचंद्रजी मुनि कठोर चोमासुं हता. तेमने मांदगो वधवाना खबर मळतां महाराज श्री शिवजी स्वामीनी साथे लांबा लांबा विहार करी थोडा दिवसमां कठोरयो अमदावाद आवी पहाँच्या अने थोडा दिवस गुरुसेवानो लाभ लीथो. केटलांएक चिहो उपरथी पं. श्री उत्तमचंद्रजी महाराजने जणायुं के हवे आ मांदगी मटवाना नथी एटले पोते आहार पाणी तजी संथारानो विचार जणाव्यो. तेवा खबर लींबडो वगेरे स्थळे पहाँचतां केटलाक भाविक आवको कठोर सुरत लींबडी वगेरे स्थळेथी आवी पहाँच्या हता अने केटलाक तेमनी सारवार माटे खास रोकाया हता. छेवट आलोवी पढिकमी संथारो करी तेओथी आसो बढ ११ ने रविवारे परोढमां वे वागते ४८ वर्ष संयम पाळो एकदर ६६ वषेनुं आयुष्य भोगवो काळधर्मने पाव्या.

गुणमीमांसा.

महाराज श्री उत्तमचंद्रजी अत्यंत दयाळु, सरल दिलना अने ज्ञानभारथी नम्र बनी गएला हृदयना पापभीरु साधुवर्य हता. तेमना जीवनना परिचयीने कोई ने कोई प्रमंगे तेमना ए गुणोने आपोआप अनुभव थयाविना रहेतो नहि.

લીંબડી સંપ્રદાયનાં બધાં સાધુ-સાધ્વી તેમનાથી મોટાં હોય કે નાનાં તથાપિ પૂર્ણ માનવૃત્તિથી તેમને જોતાં. તેમના સમાગમમાં રહી અભ્યાસ કરવાનું ઘણા સાધુઓને ગમતું કારણકે તેમની શિક્ષણપદ્ધતિમાં પારાવાર ભરેલો પ્રેમ માલુમ પડતો. અન્ય સંપ્રદાયના સાધુઓ પણ તેમની સાથે રહીને જ્ઞાનપ્રાપ્તિ કરવાને હમેશાં ઉત્સુક રહેતા. તેમને એકંદરે ૪ શિષ્યો થયા હતા. તેમાંના સ્વેતશ્રી તથા તારાચંદ્રજી સંપ્રદાયની મર્યાદામાં રહીને વર્તવામાં શિથિલ માલુમ પડ્યા હતા. મહારાજશ્રીએ તેમને કેટલીક વાર શિસ્તામણી આપી વાર્યાં હતા, પરંતુ એ સરજ દિલના ગુહ-વર્ચની પરવા નહિ કરનાર શિષ્યોને છેવટે ગુરુવર્યે પોતે જ સાધુવેશ ઉતરાવીને રજા આપી દીધી હતો. ત્રીજા શિષ્ય શ્વશાલચંદ્રજી હાલ વિદ્યમાન છે. ચોથા શિષ્ય ખાઈચંદ્રજીએ વનનિવાસ સ્વીકાર્યો છે. તેઓશ્રી એકાકીપમે પર્વતોની કદરાઓમાં વસે છે અને શાંતિયુક્ત સ્થાનોમાં યથેચ્છ પર્યટન કરી કાલનિર્ગમન કરે છે.

શાસ્ત્રીય જ્ઞાન.

પંદિત શ્રી ઉત્તમચંદ્રજી મહારાજનું શાસ્ત્રીય જ્ઞાન અત્યુત્તમ હતું. જૈન આગમોનો ભાવ તો તેમના મગજમાં શૃંગલા-વદ્દ ગોઠવાઈ રહ્યો હતો, તેનું કારણ એ કે એક એક આગમ કેટલીએ વાર તેમના વાંચવામાં આવતો. તે ઉચ્ચમી ઘટલા બધા હતા કે નવરા બેસવું તો તેમને ગમતું જન્હોતું. કાંઈ વાંચનાર હોય તો તેને વંચાવતા અને તે ન હોય તો પોતે વાંચ્યા કરતા. ટીકાઓ વાંચવાનો તેમને બહુ શોખ હતો. તે વાંચના વિચારતા અને ઉપયાગી ભાગ લેતી લેતા. લિંબડી સંપ્રદાયમાં તેમના સમયમાં તેમની વ્યાખ્યાનશૈલી શાસ્ત્રીય જ્ઞાનથી ભૂષિત થઈ જતા હોવાને લીધે વધુ વાંચનાતી હતી. ઘણાં સાધુસાધ્વીઓ પણ તેમનું વ્યાખ્યાન સાંભળવાને ઉત્સુક રહેતા હતા. શાસ્ત્રોક્ત ખાંગા સંવંધીનું ગણિતજ્ઞાન પણ તેમનામાં ઉચ્ચ

પ્રકારનું હતું. પ. શ્રી રત્નચંદ્રજી મહારાજ અને તેમના શિષ્ય સુશાલચંદ્રજી મુનિને ગંગોયાના ખાંગા તેમણે જ શીઘ્રલ્પ્યા હતા કે જે થોડા વચનમાં પુસ્તક રૂપે બહાર પાડવામાં આવનાર હે.

ચર્ચાશક્તિ.

શાસ્ત્ર સંબંધી ચર્ચા કરવામાં તેઓશ્રી ઘણા નિપુણ હતા. તેમાં પણ સુધી એ હતી કે સ્નામો માણસ ગમે તેવા આઢા અબલા પોટ્ટ ઉપર જાય તોપણ પોતે તપી જતા નહિ કિન્તુ મગજને જાંત રાખી શાંતિથી સમજાવતા. તેમની ચર્ચા મરચાંથી ભરેલો નહી પણ સાકર જેવી મધુર જગાની હતી. ઘણી વાર તેમની ચર્ચા જ્ઞાનગોષ્ઠીરૂપ જ થતી હતી અને શ્રોતાઓને તેમાંથી અપૂર્વ જ્ઞાનાનંદ મળતો હતો. સંવત્ ૧૯૪૫ ની સાલમાં તેઓશ્રી કચ્છ મુદ્રામાં બીરાજતા હતા ત્યારે કચ્છ કોઢાયના રહીશ પ્રોફેસર રવજી દેવરાજ સાથે તેમને મૂર્તિ સંબંધી ચર્ચા થઈ હતી. દરરોજ ત્રણથી ચાર કલાક શાસ્ત્રીય યુક્તિ અને દાસ્તલા સાથે સવાલ જવાબ થતાં ત્રણ દિવસ સુધી મધુર ચર્ચા તેમણે ચલાવી હતી. તેથી પ્રો. રવજી દેવરાજમાઈને ઘણો સંતોષ થયો હતો અને તેમના જ્ઞાનનો તારીફ કરી હતી.

સંવત્ ૧૯૪૩ ની સાલમાં તેઓશ્રી રાપર ચોમામું રહ્યા હતા, ત્યારે રાપરના રહીશ ખોટા જેચંદ કમચંદ કે જે એક તેરા પંથના સુક્ત શ્રાવક હતા અને જેમણે જૈન મૂર્તિનો બહુ સારો પરિચય કરેલ હતો, તેની સાથે તેમણેની માન્યતા સંબંધી ચર્ચા વાઢી. દરરોજ રાત્રે બે કલાક વિચારર્ણવ મુદ્દા ઉપર ચર્ચા ચાલતાં ચાર મઢિના નીકળી ગયા. હેવટ ચોમાસાની અંતરે ચર્ચાને પરિણામે જેચંદમાઈ મમજ્યા અને તેરાપંથીની માન્યતા વિપરીત હે એમ

કબુલ કરી તેરાપંથીની શ્રદ્ધા તજી તેમણે શુદ્ધ શ્રદ્ધા ધારણ કરી. આ પ્રસંગના પરિચયથી પંડિતશ્રીજી તેરાપંથીનો ચર્ચા સંબંધી એક નાનું સરસું પુસ્તક સંસ્કૃત શ્લોક રૂપે તૈયાર કરેલ છે.

સ્મારક.

મહારાજ શ્રી ઉત્તમચંદ્રજી સ્વામીની વય અવસાન સમયે ૬૬ વર્ષનો હતો. તેમનો નિર્વાણ મહોત્સવ અમદાવાદના છ કોટી તથા આઠ કોટી સમુદાયના સર્વ શ્રાવકસમુદાયે સુંદર રીતે ઉજવ્યો હતો. તેમની પાછલ રૂ. ૫૦૦૦ જેટલો ધર્માદો એ વેડ સમુદાયોના શ્રાવકો તરફથી યથા પામ્યો હતો અને એ રકમના વ્યાજમાંથી 'સાધુશાળા' સ્થાપવાનો તથા તેને અભાવે 'શ્રાવિકાશાળા' સ્થાપવાનો ઠરાવ થયો હતો. મંચત ૧૯૮૦ માં પં. મુનિ મહારાજ શ્રી શુલાવચંદ્રજી સ્વામી, શ્રી વીરજી સ્વામી, પં. મુ. શ્રી રત્નચંદ્રજી સ્વામી, શ્રી રૂપચંદ્રજી તથા સ્વ. મહારાજશ્રી ઉત્તમચંદ્રજી સ્વામીના વિનીત શિષ્યશ્રી સુશાલચંદ્રજી સ્વામીનું ચાતુર્માસ અમદાવાદમાં થતાં આ શ્રાવિકાશાળાનાં પ્રારંભ કરવામાં આવ્યો છે અને બધા સમુદાયોની શ્રાવિકાઓ તેનો લાભ લઈ શકે છે. ધાર્મિક શિક્ષણ અને તે હેતુપૂર્વક લેખન વાચનનું જ્ઞાન આપવાનો પ્રયત્ન એ શ્રાવિકાશાળામાં કરવામાં આવ્યો છે.

ચુનીલાલ વર્ધમાન શાહ.

अनुक्रमणिका.

१ पचीस क्रिया	पृष्ठ	१-५	१२ पांच इंद्रिय	९२-९६
२ योनीना बोल		५-९	१३ पुद्गल परावर्तन	९६-१००
३ गर्भावासना बोल		९-१२	१४ पांच ज्ञान	१००-१११
४ आसोआसना बोल		१२-१४	१५ सप्तदेशी अप्रदेशी	१११-११५
५ जीवना १४ भेदनी चर्चा		१४-१९	१६ षट्मापटम	११५-१२३
६ जीवना ५६३ भेदनी चर्चा		१९-२६	१७ चरमाचरम	१२३-१२९
७ महादंडक		२६-७७	१८ आहारक अनाहारक	१२९-१३३
१ लेख्याना बोल		२९-३३	१९ वधिशतक	१३३-१३९
२ विरह द्वार	४४-४५, ७५-७७		२० समवसरणना बोल	१३९-१४५
३ सिद्धिणा द्वार		५८-५९	२१ लक्ष्मिना बोल	१४५-१५४
४ अठाणु बोलनो अल्पबहुत्व		६१-६३	२२ मोटी कर्मप्रकृति	१५४-१६२
५ कुलकोडीना बोल		७२-	२३ ४४ बोलनो अल्पबहुत्व	१६२-१६३
६ पांच देवना बोल		७३-७५	२४ २८ बोलनो अल्पबहुत्व	१६४
८ चार ध्यान		७७-८२	२५ २४ दंडकना जीवोनी अल्पब०	१६५
९ देशबंध सर्ववध		८३-८६	२६ १५ योगना ३० बोलनो अल्पब०	१६५-१६६
१० संख्याता असंख्याता		८६-८८	२७ १४ जीवना भेदनी अल्पब०	१६६
११ पांच शरीर		८९-९२		

શુદ્ધિપત્ર.

પત્રાક	પૃષ્ઠાંક	પંક્તિ	અશુદ્ધ	શુદ્ધ
૩	૨	૧૨	ઉત્સહ	ઉત્સાહ
૬	૨	૧૧	૧૯૪૩	૧૯૪૬
૩	૨	૮-૯	જીવ સમુદાય મલ્લ- વાથી લાગતી ક્રિ- યા તે	પોતાનો જીવ રૂપ વસ્તુના થ- જ્ઞાન થવાથી હર્ષ પામે તે
૩	૨	૯-૧૦	અજીવ સમુદાય પોતાના અજીવ રચાદિ મેલવવાથી સમુદાય રચાદિ- ના વજ્રાણ થવાથી	અજીવ રચાદિ- ના વજ્રાણ થવાથી
૬	૨	૭	૧૮ લાખ પંચેન્દ્રિ ૪ લાખ તિર્યક યની યોનીમા દર્શન પંચેન્દ્રિયની યો- ૨-૩-૪ લાખે	૪ લાખ તિર્યક યની યોનીમા દર્શન ૨-૩ અને ૧૪ લાખ મનુષ્યની
૭	૧	૩	૨૨	૫૨
૭	૧	૧૨	૬	૪-૬
૮	૧	૧૨	૭૦	૫૮
૮	૨	૧	૧૪	૨૬
૮	૨	૧	માવ ૫	માવ ૩-૪-૫

પત્રાક	પૃષ્ઠાંક	પંક્તિ	અશુદ્ધ	શુદ્ધ
૮	૨	૫	(અશુદ્ધ) નારકી દેવની ૮ લાખ યોનીમા ૨૫ કષાય, ૧૧ જોગ, ૧૨ અવ્રત, ૫ મિથ્યાત્વ, ૫મ ૫૩ હેતુ લાભે (શુદ્ધ) નારકીની ૪ લાખ યોનીમા ૨૩ કષાય, ૧૧ જોગ, ૧૨ અવ્રત, ૫ મિથ્યાત્વ, ૫ ૫૧ હેતુ લાભે દેવતાની ૪ લાખ યોનીમા ૨૪ કષાય, ૧૧ જોગ, ૧૨ અવ્રત, ૫ મિથ્યાત્વ, ૫ ૫૨ હેતુ લાભે	૮ લાખ યોનીમા ૨૫ કષાય, ૧૧ જોગ, ૧૨ અવ્રત, ૫ મિથ્યાત્વ, ૫ ૫૩ હેતુ લાભે (શુદ્ધ) નારકીની ૪ લાખ યોનીમા ૨૩ કષાય, ૧૧ જોગ, ૧૨ અવ્રત, ૫ મિથ્યાત્વ, ૫ ૫૧ હેતુ લાભે
૮	૨	૧૦	૫૩	૫૩॥
૧૦	૨	૧૧	સોલ	ચાર
૧૦	૨	૧૧	આઠ—આઠ	છ—છ
૧૦	૨	૧૨	બે આગલની	બે પલ્લની
૧૧	૧	૧	ચાર આગલની	સાત આગલની
૧૨	૧	૧૦-૧૧	શેર ૧૦	શેર ૮
૧૪	૨	૩	સૂક્ષ્મ કેટલા ?	સંજ્ઞી કેટલા ? ને
			બાદર કેટલા ?	અસંજ્ઞી કેટલા ?
૧૬	૧	૧	અસંખ્યાતગુણા	અનંતગુણા
૧૮	૧	૧૦	કાલ	કાલ
૧૮	૨	૩	મહાદેવા માતાની અપેક્ષા	૦
૨૦	૨	૧૦	૫	૫ ૧૩૨ ને
૨૩	૨	૩	વાયુ	તેડ

पत्रांक	पृष्ठांक	पंक्ति	अशुद्ध	शुद्ध
२३	१	६ (अशुद्ध)	२१९-विक्रेय मिश्रयागर्ना	
			माफक जाणवुं (शुद्ध)	११५-७ नरक, १ वाहर वायरा
			२ संज्ञीतिर्यच	१५ वर्मभूमि, प्रवेयक अनुत्तर विमान
			वर्जी ८२ देवता, प सर्वेना पर्याप्तामा लाभे	
२५	२	१०	६	७
२५	२	११	४-६-	७-७
४०	२	१२	तेडावी जाय	स्पर्श विषय
४१	१	१	स्पर्श भोग	रूप विषय
"	"	"	रूपभोग	शब्दविषय
"	"	"	शब्दभोग	०
४१	१	२	नजरमेळानो भोग	मानसिक भाग
४७	१	८	सख्यातानुं	असख्यातानु
६८	१	६	द्रीप	द्रीप
६९	१	१२	होम	रोम
७४	२	९	सचिठणा	सचिठणा
८८	१	१२	आळुं	ओळुं
९९	१	४	वाल	वालाग्र
९९	२	६	तजस्	तैजस
१०१	२	४	पवु	पवं
१०२	१	१	ने	ते
१०६	२	२	कानी माठेरी	का माठेरीनी

पत्रांक	पृष्ठांक	पंक्ति	अशुद्ध	शुद्ध
१०७	२	८	द्रीपप्रदेशी	द्विप्रदेशी
१०९	१	८	जाजन	गाड
११०	२	५	विपुलमतिथी	विपुलमति पथी
११७	२	९	४३	३३
११८	२	९	तेणे	जेणे
१२२	२	८	२१७	२१४
१२४	१	८	एम मली ५२	एम ५२ डक थया,
			दडक थया	मव मली १००
				दडक जाणया
१२५	२	३	२१-२२	२१-२१
१२७	२	४	२२-४४	२१-४४
१२७	२	१२	३४	३४
१२८	१	५	१४०	१४४
१२९	१	४	२५८४	२५९०
१३०	१	८	एकंद्रिय	५ एकंद्रिय
१३०	१	११	न	न
१३६	२	२	राक्ष	रक्षा
१३६	२	८	वाल	वाल
१३७	२	२	व्यक्तवता	व्यक्तवता
१४५	१	५	तजु	तेजु
१५०	२	६	वण	वर्ण
१६०	२	४	वधनी	वधनी ज०

વિશેષ શુદ્ધિ

પત્રાક પૃષ્ઠાક પત્તિ અશુદ્ધ શુદ્ધ
૬ ૧ ૧૦ (અશુદ્ધ) ૧૮ લાક્ષ યોનિમા ૧૬
તથા ૮ કષાય લાભે (શુદ્ધ) ૫૮ લાક્ષ યોનિમા ૧૬
કષાય લાભે, ૮ લાક્ષ યોનિમા ૧૬ તથા ૧૨ કષાય
લાભે, ૪ લાક્ષ યોનિમા ૧૬-૧૨-૮ કષાય લાભે.

૬ ૨ ૩ (અશુદ્ધ) ૧૮ લાક્ષ પર્વેત્રિયની
યોનિમા ૨-૩-૪-૫ જ્ઞાન લાભે. (શુદ્ધ) ૪ લાક્ષ
યોનિમા ૨-૩ જ્ઞાન લાભે, ૧૪ લાક્ષ યોનિમા ૨-૩-૪-૫
જ્ઞાન લાભે.

૮ ૧ ૧૧ (અશુદ્ધ) ૬ લાક્ષ વિકલેત્રિયની
યોનિમા ૧ તથા ૩ ક્રિયાવાદી વધ્યા (શુદ્ધ) અજ્ઞાન-
વાદી ૧ અક્રિયાવાદી ૨ પ બે સમવસરણ લાભે.

૮	૨	૨	૪૧ હેતુ	૩૯ હેતુ
૮	૨	૨	૨૫	૨૩
૮	૨	૪	૪૩	૪૧
૮	૨	૪	૨૫	૨૩
૮	૨	૫	૪૨	૪૦

૨૩ ૨ ૨ (શુદ્ધ) સ્થાવર નાહીમા ૧૫૦
ભેદ અપેક્ષાયે લાભવા કર્યું છે, પણ મૂલ ભેદની
અપેક્ષા લઈએ તો ૨૨ પર્વેત્રિયમાથી ૧ તેડકાયનો
પર્યાપ્તો વર્જી ૨૧ પર્વેત્રિયના ભેદ લાભે
૩૦ ૨ ૧૧ માયાનાં સાયાનો

પત્રાક પૃષ્ઠાક પત્તિ અશુદ્ધ શુદ્ધ
૩૨ ૧ ૧૧ (અશુદ્ધ) તિર્યંચ અને મનુષ્ય જ્યા
જ્યા જાય ત્યા ત્યા જ૦ ૩૦ પ્રથમ પાંચ લેશ્યાની
અંતર્મુહૂર્તની સ્થિતિ જ્ઞાણવી. કેવલ જ્ઞાન આશ્રી
શુક્લ લેશ્યાની સ્થિતિ (શુદ્ધ) તિર્યંચ આશ્રી છ લેશ્યા
અને મનુષ્ય આશ્રી પ્રથમ પાંચ લેશ્યાની સ્થિતિ જ૦
૩૦ અતર્મુહૂર્તની. શુક્લ લેશ્યાની સ્થિતિ છપ્પલ્લ
મનુષ્ય આશ્રી જ૦ ૩૦ અતર્મુહૂર્તની અને કેવલી આશ્રી
૩૨ ૨ ૭ (અશુદ્ધ) જ્યોતિષી (શુદ્ધ) જ્યો-
તિષી આશ્રી તેજુ લેશ્યાની જ૦ સ્થિતિ પલ્લવના
આઠમા ભાગની અને ૩૦ ૧ પલ્લવ ને ૧ લાક્ષ વર્ષની.

૪૧	૧	૧૧	૧૭	૧૭
૪૫	૧	૧૦	આડબલ	આડબહુલ
૪૫	૧	૧૧	પકબલ	પકબહુલ
૪૯	૧	૫	જંબુદ્વીપ પાલશી	૦
			પક ચપટીમાદિ	
			૨૧ ફેરા દેહ	

૫૨ ૨ ૩ કાલોદધિ કાલોદધિ સમુ-
દ્રના પાણી માંસ
સરિસા
૫૨ ૨ ૩ વ્રજ વે
૫૪ ૨ ૫ પાંચમી ૦

विशेष
॥९॥

पत्राक	पृष्ठाक	पक्ति	अशुद्ध	शुद्ध
५४	२	७	वाटला मस्थान	वाटला अर्द्ध
				कविट्ट सस्थान
५५	१	१	२६०० योजन	२७०० योजन
५५	१	१	१५०० "	२६०० "
५५	१	२	२४०० "	२५०० "
			सातमा आटमा	
			देवलीकना २४००	
			योजनना	
५५	१	११	अर्द्धचक्राकार	त्रिकोण सिंघाटा
			कार	
५६	२	५	१	१॥
५६	२	६	२	२॥
५६	२	६	३	३॥
५९	२	१	(अशुद्ध) पहिले समये १०८ मोक्ष	
		१	जाय. (शुद्ध) १ थी ३२ पर्यंत मोक्ष जाय तो ८ समय	
		३३	थी ४८ मोक्ष जाय तो ७ समय	
		४९	थी ६० मोक्ष जाय तो ६ समय	
		६१	थी ७५ मोक्ष जाय तो ५ समय	
		७३	थी ८४ मोक्ष जाय तो ४ समय	
		८५	थी ९६ मोक्ष जाय तो ३ समय	
		९७	थी १०२ मोक्ष जाय तो २ समय	

पत्राक	पृष्ठाक	पक्ति	अशुद्ध	शुद्ध
सुधिमामा ॥७॥	१०३	थी १०८	मोक्ष जाय तो १ समय	
सुधिमामा ॥ ८ ॥				
६१	२	८	असखेजगुणा	सखेजगुणा
६३	१	११	पञ्जता	वाटर पञ्जता
८४	२	४	ज०	ज० २
८५	१	८	एकेंद्रिय	वायुकाय एकेंद्रिय
८५	१	९	नोपकेंद्रिय	नोवाडकाय
८५	१	९	नोपकेंद्रिय	नोवाडकाय
८५	१	९	एकेंद्रिय	वाडकाय एकेंद्रिय
८५	१	१३	पमज	म० अतर्मुहूर्त्तनु
				उ० पमज ॥
८७	२	५		
			५	२५
			५	१२५
			५	६२५
			५	३१२५
			५	१५६२५
११९	२	५	नाअसयत	नोअसयत नान-
				यतासयत
१२५	२	२	अचरमपणु	चरमाचरमपणु
१२५	२	५	आहारकवत्	अनाहारकवत्
१४५	२	१	वाल	बोल्

शुद्धि

॥९॥

A decorative rectangular border with intricate floral and scrollwork patterns, featuring repeating motifs of leaves and flowers.

श्री प्रकरण संग्रह.

भाग बीजो.

प्रारंभ.

॥ श्री धीतरागाय नमः ॥

पचीस क्रिया ॥

॥ अथ श्री ठाणांगसूत्रादिथी पचीस क्रियाना बोल ॥

करीए ते क्रिया. तेना पचीस जेद. तेमां कायाना व्यापारे करी निपनी ते कायकी क्रिया ॥ १ ॥ तेना बे जेद-१ पापथी निवर्त्या नथी एवा अविरत मिथ्यादृष्टि तथा समदृष्टि जीवने हाखवा चालवाथी जे क्रिया लागे ते अनुपरतकाय क्रिया. २ दुष्ट रीते मन, वचन अने कायाना योग प्रवर्ताववाथी लागे ते दुःप्रयुक्तकाय क्रिया ॥ २ ॥ अधिकरण (खड्गादि) शस्त्रे करी जे क्रिया लागे ते अधिकरणिका. तेना बे जेद-१ पूर्वे नीपजावेख खड्गादिने विषे मुष्टि आदिनुं जोरुवुं ते संयोजनाधिकरणिका, २ प्रथमथोज

खरुग, मुष्ट्यादिनुं नीपजावुं ते निवर्तनाधिकरणिका ॥ ३ ॥ प्रद्वेषे (मत्सरे) करी नीपजी ते पाउसिया-प्राद्वेषिकी. तेना बे जेद-१ जीवने विषे द्वेष करवाथी निपनी ते जीवप्राद्वेषिकी, २ अजीव (स्तंजादि) ने विषे द्वेष करवाथी निपनी ते अजीवप्राद्वेषिकी ॥ ४ ॥ परितापना (तारुनादि) दुःख विशेषे करी निपनी ते पारितावणिया-पारितापनिका. तेना बे जेद-१ पोताने हाथे करी परितापना उपजावे ते स्वहस्तपारितापनिका, २ बीजाने हाथे परितापना उपजाववे करी निपनी ते परहस्तपारितापनिका ॥ ५ ॥ प्राण (आयुष्यादि १०) नो अतिपात-नाश करवे करी निपनी ते प्राणातिपात क्रिया. तेना बे जेद-१ पोताने हाथे करी कोइ प्राणोने प्राणथो वेगळो करे ते स्वहस्तप्राणातिपात क्रिया, २ बीजाने हाथे कोइने प्राणथी वेगळो करावतां लागे ते परहस्तप्राणातिपात क्रिया ॥ ६ ॥ आरंज (उपद्रव) करवाथी निपनी ते आरंजिका. तेना बे जेद-१ जीवने उपद्रव करवाथी लागे ते जीवआरंजिका, २ अजीव (जीवना कलेवर अथवा वस्त्रादि) नो आरंज-अग्निसंस्कार वगेरे करतां जे क्रिया लागे ते अजीवआरंजिका ॥ ७ ॥ परिग्रह नव

प्रकारनो. ते उपर मूर्च्छा राखवाथी लागे ते परिगृह्या क्रिया. तेना बे जेद-१ जीव (मनु-
व्यादि) ने विषे मूर्च्छा राखवाथी लागे ते जीवपरिगृह्या, २ अजीव (सुवर्णादि) ने
विषे मूर्च्छा राखवाथी लागे ते अजीव परिगृह्या ॥ ७ ॥ माया-कपट निमित्तथी
जे क्रिया लागे ते मायावत्तिया. तेना बे जेद-१ हृदयना दुष्ट आशयने वक्रतारूपे बोजी
रीते बताववानी कोशीश करवी ते आयजाववंकण्या, २ खोटा लेखादिके करी परने वंच-
वानो व्यापार ते परजाववंकण्या ॥ ८ ॥ अविरति निमित्तथी निपनी जे क्रिया ते अप-
चखाण क्रिया. तेना बे जेद-१ जीवने विषे प्रत्याख्यान कर्या विना जे बंधादि व्यापार ते
जीव अपचखाण क्रिया, २ मथादि अजीवने विषे पचखाण न करवाथी कर्मबंध थाय ते
अजीव अपचखाण क्रिया ॥ ९ ॥ मिथ्यात्व निमित्ते कर्मबंध व्यापार थाय ते मिच्छा-
दंसणवत्तिया. तेना बे जेद-१ हीन-अधिक आत्मादि वस्तु विषय मिथ्यात्वदर्शन नि-
मित्त व्यापार ते उणातिरिक्तमिच्छादंसणवत्तिया, २ पूर्वोक्त उणातिरिक्त मिथ्यादर्शनथी
जिन्न मिथ्यादर्शन जेमके आत्मा नथी, इत्यादिरूप मिथ्यादर्शन व्यापार ते तद्व्यति-

रिक्तमिह्नादंसणवत्तिया ॥ ११ ॥ वस्तुना देखवार्थी निपनी ते दिट्ठिया. तेना बे जेद-१ जीवता हाथी घोरा प्रमुखनेदेखवार्थी जे कर्म लागे ते जीवदिट्ठिया, २ चित्रामण प्रमुख जोवार्थी जे कर्म लागे ते अजीवदिट्ठिया ॥ १२ ॥ वस्तुने स्पर्शवार्थी निपनी ते पुट्ठिया. तेना बे जेद-१ जीवने रागद्वेषे स्पर्शवार्थी जे कर्म लागे ते जीवपुट्ठिया, २ अजीवने राग-द्वेषे स्पर्शवार्थी जे कर्म लागे ते अजीवपुट्ठिया ॥ १३ ॥ बाह्य वस्तुनुं मातुं चितववार्थी निपनी ते पारुच्चिया. तेना बे जेद-१ जीवने आश्रिने राग-द्वेषार्थी निपनी ते जीवपाडु-च्चिया, २ अजीवने आश्रिने राग-द्वेषार्थी निपनी ते अजीवपारुच्चिया ॥ १४ ॥ सर्व प्रकारे जनसमूहना मळवार्थी निपनी ते सामंतोवणिवाइया. तेना बे जेद-१ जीव समुदाय मळवार्थी लागती क्रिया ते जीवसामंतोवणिवाइया. २ अजीव समुदाय रथादि मेळववार्थी हर्ष पामे ते अजीवसामंतोवणिवाइया ॥ १५ ॥ हाथे करी निपनी ते साह-त्थिया. तेना बे जेद-१ पोताने हाथे जीवने पकमी हणे ते जीवसाहत्थिया, २ पोताने हाथे (अजीव) खरूगादिक पकमी जीवने हणे ते अजीवसाहत्थिया ॥ १६ ॥

निसर्जन-फकवाथी निपनी ते नेसत्थिया. तेना बे जेद-१ पथ्यर आदि सजीव वस्तुनं यंत्रादिवरुं फेकवुं ते जीवनेसत्थिया, २ बाणादिनुं धनुष्यादिवरुं फेकवुं ते अजीवनेसत्थिया ॥ १७ ॥ स्वामीना आदेशार्थी निपनी ते आणवणिया-आज्ञापनिका. तेना बे जेद-१ जीवने आणवानो आदेश करवाथी निपनी ते जीवआणवणिया, २ अजीवने आणवाना आदेश करवाथी निपनी ते अजीवआणवणिया ॥ १८ ॥ विदारवाथी निपनी ते विदारणिका. तेना बे जेद-१ जीवने विदारवाथी निपनी ते जीवविदारणिका, २ अजीव (स्तंजकाष्ठादि)ने विदारवाथी निपनी ते अजीवविदारणिका ॥ १९ ॥ अज्ञान निमित्तार्थी निपनी ते अणान्नोगवत्तिया. तेना बे जेद-१ उपयोग विना वस्त्रादि लेवां ते अनायुक्तआदानता, २ उपयोग विना पात्रादिनुं प्रमार्जन करवुं ते अनायुक्तप्रमार्जनता ॥ २० ॥ स्वशरीरादिनी अपेक्षा न राखवाथी क्रिया लागे ते अणवकंखवत्तिया. तेना बे जेद-१ पोताना शरीरनी कृति करवाथी लागे ते आत्मशरीरअणवकंखवत्तिया, २ परना शरीरनी कृति करवाथी लागे ते परशरीरअणवकंखवत्तिया ॥ २१ ॥

પ્રેમ (સ્નેહ) ના નિમિત્તથી નિપતી તે પેઢાવત્તિયા-પ્રેમવૃત્તિકા. તેના બે જેદ-૧ માયાના નિમિત્તથી નિપતી તે માયાવૃત્તિકા, ૨ લોજના નિમિત્તથી નિપતી તે લોજવૃત્તિકા ॥ ૨૨ ॥ દ્વેષ (ક્રોધ માન) ના નિમિત્તથી નિપતી તે દોસવત્તિયા-દ્વેષવૃત્તિકા. તેના બે જેદ-૧ ક્રોધના નિમિત્તથી નિપતી તે ક્રોધવૃત્તિકા, ૨ માનના નિમિત્તથી નિપતી તે માનવૃત્તિકા ॥ ૨૩ ॥ પ્રયોગે કરી નિપતી તે પ્રયોગક્રિયા. તેના ત્રણ જેદ-૧ મનના પ્રયોગે કરી નિપતી તે મનપ્રયોગક્રિયા, ૨ વચનના પ્રયોગે કરી નિપતી તે વચનપ્રયોગક્રિયા, ૩ કાયાના પ્રયોગે કરી નિપતી તે કાયપ્રયોગક્રિયા ॥ ૨૪ ॥ મન આદિ પ્રયોગે કરી ગ્રહણ કરેલ કર્મવર્ગણાનું સમ્યક્ પ્રકારે પ્રકૃત્તિબંધાદિ જેદે કરી અંગીકાર કરવું તે સમુદાન ક્રિયા. તેના ત્રણ જેદ-૧ આંતરારહિત (પ્રથમ સમયવર્તિની) તે અનંતરસમુદાન ક્રિયા-૨ દ્વિતીયાદિ સમયવર્તિની તે પરંપરસમુદાન ક્રિયા, ૩ પ્રથમ અપ્રથમ સમયની અપેક્ષાએ તે તદુજયસમુદાન ક્રિયા ॥ ૨૫ ॥ પંથે ચાલવાથી જે ક્રિયા લાગે તે ઈર્ષ્યાપથિકા. તેના બે જેદ-૧ ૧૧ મે તથા ૧૨ મે ગુણઠાણે યથારૂયાત ચારિત્રવાળાને લાગે

ते ढन्नस्थश्चरियावहिया क्रिया, १ केवलीने लागे ते केवलीश्चरियावहिया क्रिया ॥ एवं मूल
क्रिया १५ अने उत्तर क्रिया ५१ थइ ॥

॥ इति पचीस क्रियाना बोल संपूर्ण ॥

योनिना बोल ॥

गाथा ॥ जीव १ इंदिय २ गुणठाण ३, जोग ४ वेय ५ कसाय ६ लेस्ता ७ ॥

नाण ८ अन्नाण ९ दंसण १०, सण्ण ११ वेयणीय १२ पज्जाति १३ ॥ १ ॥

पाण १४ जाण १५ उवओग १६, दिट्ठी १७ अप्पा १८ मरण १९ समुग्घाए २० ॥

सरीर २१ संठाण २२ संघयण २३, वणाइ २४ सण्णा २५ समोसरण चेव २६ ॥ २ ॥

जाव २७ हेउ २८ कूल कोमी २९, पयवी ३० इमाइं तिसदाराइं ॥

चउरासी लख जीवाजोणी, उत्तारेयव्वं तस्सोवरी ॥ ३ ॥

पहेलुं जीवद्वार कहे ठे-७४ लाख योनिमा ५६३ जेद लाखे. तेमां ५१ लाख यो-
निमां एकेन्द्रियना ११ जेद लाखे. ६ लाख योनिमां विगळेन्द्रियना ६ जेद लाखे. १६ लाख
योनिमां ५३५ जेद लाखे. ते १४ नारकीना, १० तिर्यच पंचेन्द्रियना, ३०३ जेद मनुष्यना,
१९७ जेद देवताना. सर्व मळी ५३५ जेद थाय ॥१॥ बीजुं इंद्रियद्वार-७४ लाख जीवा
योनिमां इंद्रिय ५ लाखे. तेमां ५१ लाख योनिमां इंद्रिय १ लाखे. बे लाख बेइंद्रियनी
योनिमां इंद्रिय १ लाखे. १ लाख तेइंद्रियनी योनिमां इंद्रिय ३ लाखे. १ लाख चउरिं-
द्रियनी योनिमां इंद्रिय ४ लाखे. १६ लाख पंचेन्द्रियनी योनिमां इंद्रिय ५ लाखे. ॥ १ ॥
त्रीजुं गुणगणद्वार-समुच्चय योनिमां १४ गुणगणा लाखे. तेमां ७४ लाख योनिमा
प्रथम गुणगणुं लाखे. ३१ लाख यानि ते एकेन्द्रियनी वर्जितमां बीजुं गुणगणुं लाखे. १६
लाख योनि ते विगळेन्द्रियनी ६ वर्जितमां त्रीजुं चोथुं बे गुणगणां लाखे. १७ लाख योनि
ते देवता नारकीनी ७ लाख वर्जितमां पाचमुं गुणगणुं लाखे. १४ लाख योनि ते ४ लाख
तिर्यच पंचेन्द्रियनी वर्जितमां ६ ग गुणगणार्थी १४ मा गुणगणा सुधी ए गुणगणां

लाजे ॥३॥ चोथुं जोगद्वार-तेमां प्रथम ३ मूल योग कहे ठे. ५१ लाख योनिमां १ काय योग लाजे. ६ लाख योनिमां काया ने वचन ए बे योग लाजे. १६ लाख योनिमां १-३ योग लाजे. हवे १५ उत्तर योग कहे ठे. ७४ लाख योनिमां समुच्चय १५ जोग लाजे. वाउकाय वर्जिने एकेन्द्रियनी ४५ लाख योनिमां ३ जोग लाजे. वाउकायनी ९ लाख योनिमां ५ जोग लाजे. विगलेंद्रियनी ६ लाख योनिमां ४ जोग लाजे. नारकी देवतानी ७ लाख योनिमां ११ जोग लाजे. ४ लाख तिर्यच पंचेन्द्रियनी योनिमां १३ जोग लाजे. १४ लाख मनुष्यनी योनिमां १५ जोग लाजे ॥४॥ पांचमुं वेदद्वार कहे ठे. ६१ लाख योनिमां नपुंसक वेद लाजे ते एकेंद्रिय विकलेंद्रिय अने नारकीमां लाजे. १७ लाख योनिमां १-१-३ वेद लाजे. ४ लाख योनिमां १-१ बे वेद लाजे ॥५॥ ठठुं कषायद्वार-७४ लाख योनिमां १६ कषाय लाजे. तेमां १७ लाख योनिमां १६ तथा ७ कषाय लाजे. १४ लाख योनिमां १६-११-७-४-७ कषाय लाजे. ॥६॥ सातमुं लेश्याद्वार-७४ लाख योनिमां ६ लेश्या लाजे. तेमां १४ लाख योनिमां ४ लेश्या लाजे. ३७ लाख योनिमां ३ लेश्या लाजे.

योनिना
॥६॥

२२ लाख योनिमां ३-४-६ लेश्या लाजे ॥७॥ आठमुं ज्ञानद्वार-७४ लाख योनि तेमां
५२ लाख योनिमां ज्ञान लाजे नहि. ६ लाख विगलेन्द्रियनी योनिमां २ ज्ञान लाजे. ७
लाख नारकी देवनी योनिमां ३ ज्ञान लाजे. १७ लाख पंचेन्द्रियनी योनिमां २-३ ४-५
ज्ञान लाजे ॥८॥ नवमुं अज्ञानद्वार-७४ लाख योनिमां अज्ञान ३ लाजे. तेमां ५७
लाख योनिमां अज्ञान २ लाजे. २६ लाख योनिमां २ तथा ३ अज्ञान लाजे ॥९॥ दसमुं
दर्शनद्वार-५६ लाख योनिमां १ अचक्षुदर्शन लाजे. २ लाख चत्वारिन्द्रियमां वे दर्शन
चक्षु, अचक्षु लाजे. ७ लाख देवनारकीनी योनिमां ३ दर्शन लाजे. १८ लाख पंचेन्द्रियनी
योनिमां दर्शन २-३-४ लाजे ॥१०॥ अगीआरमुं संज्ञी असंज्ञीद्वार-५७ लाख योनिमां
१ असंज्ञी लाजे. २६ लाख योनिमां संज्ञी असंज्ञी २ लाजे ॥११॥ बारमुं वेदना द्वार-
७४ लाख योनिमां निश्चयनये २ वेदना लाजे प्रत्येक प्रत्येकमां. व्यवहारनये ४ लाख नार-
कीनी योनिमा १ अशाता वेदनीय लाजे. ४ लाख देवतानी योनिमां १ शाता वेदनीय
लाजे. शेष ७६ लाख योनिमां २ वेदना लाजे ॥१२॥ तेरमुं पर्यासिद्वार-७४ लाख जीवा

वाळ

॥६॥

योनिमां पर्यासि ६ लाखे. तेमां ५२ लाख एकेन्द्रियनी योनिमां पर्यासि ४ लाखे. ६ लाख विगलेन्द्रियनी योनिमां पर्यासि ५ लाखे. २६ लाख पंचेन्द्रियनी योनिमां पर्यासि ५-६ लाखे ॥ १३ ॥ चौदसुं प्राणद्वार-७४ लाख योनिमां प्राण दस लाखे. तेमां २२ लाख एकेन्द्रियनी योनिमां प्राण ४ लाखे. २ लाख बेइन्द्रियनी योनिमां प्राण ६ लाखे. २ लाख ते इन्द्रियनी योनिमां प्राण ७ लाखे. २ लाख चउरिन्द्रियनी योनिमां प्राण ७ लाखे २६ लाख पंचेन्द्रियनी योनिमां प्राण ९-१० लाखे ॥ १४ ॥ पंदरसुं ध्यानद्वार-५७ लाख योनिमां २ ध्यान लाखे ते आर्त्तध्यान १, रौद्रध्यान २. १२ लाख योनिमां २ ३ ध्यान लाखे ते धर्मध्यान बंधुं. १४ लाख योनिमां २-३-४ ध्यान लाखे ॥ १५ ॥ सोलसुं उपयोगद्वार-७४ लाख योनि तेमां ५२ लाख योनिमां ३ उपयोग, २ अज्ञान १ अचक्षु ए ३ लाखे. ४ लाख बेइन्द्रिय तेइन्द्रियनी योनिमां ५ उपयोग लाखे. २ लाख चउरिन्द्रियनी योनिमां ६ उपयोग लाखे, १२ लाख देव नारकी तिर्यचनी योनिमां ९ उपयोग लाखे. १४ लाख मनुष्यनी योनिमां उपयोग ६ तथा १२ लाखे ॥ १६ ॥ सत्तरसुं दृष्टिद्वार-५२ लाख

योनिना
॥ ७ ॥

जीवायोनिमां दृष्टि १ लाजे. ६ लाख योनिमां २ दृष्टि लाजे. २६ लाख पंचेन्द्रियनी योनिमां १-२ तथा ३ दृष्टि लाजे ॥ १७ ॥ अढारमुं आत्माद्वार-५२ लाख एकेन्द्रियनी योनिमां ६ आत्मा लाजे ज्ञान चारित्र वर्जिने. १४ लाख योनिमां ७ आत्मा लाजे ते १ ज्ञान वध्युं. १८ लाख तिर्यच मनुष्यनी योनिमां ८ आत्मा लाजे ते चारित्र वध्युं. ॥ १८ ॥ ओगणीसमुं मरणद्वार-८४ लाख जीवायोनिमां २ मरण समोहिया, १, असमोहिया २, प्रत्येक प्रत्येकमां लाजे ॥ १९ ॥ बीसमुं समुद्रघातद्वार-५१ लाख योनिमां ३ समुद्रघात लाजे. ११ लाख योनिमां ४ समुद्रघात लाजे, वैक्रेय वधी. ८ लाख योनिमां ५ समुद्रघात लाजे. १४ लाख योनिमां ३-४-५-६-७ समुद्रघात लाजे ॥ २० ॥ एकबीसमुं शरीरद्वार-८४ लाख जीवायोनि तेमां ५१ लाख योनिमां ३ शरीर-उदारीक, तेजस अने कर्मण ए त्रण लाजे. ११ लाख योनिमां ४ शरीर लाजे ते १ वैक्रेय वध्युं. ८ लाख योनिमां ३ शरीर ते वैक्रेय, तेजस अने कर्मण ए ३ लाजे. १४ लाख योनिमां ३-४-५ शरीर लाजे ॥ २१ ॥ बाबीसमुं संगणद्वार-८४ लाख योनिमां ६ संगण लाजे. तेमां ६२ लाख योनिमां १ हुंरु संगण. ४ लाख

बोल

॥ ७ ॥

योनिमां समचउरंस संगण. १८ लाख योनिमां १ संगण तथा ६ संगण लाजे ॥ ११ ॥
तेवीसमुं संघयणद्वार-८४ लाख योनिमां ६ संघयण लाजे. तेमां ५८ लाख योनिमां १
वैवटु संघयण. ८ लाख योनि असंघयणी. १८ लाख योनिमां १ संघयण तथा ६ संघयण
लाजे ॥ १३ ॥ चोवीसमुं वर्णादिद्वार-८४ लाख जीवायोनिमां ५ वर्ण, १ गंध, ५ रस,
८ स्पर्श सर्व मळी १० लाजे. तेमां ४ लाख नारकीनी योनिमां अशुज वर्ण, गंध,
रस, स्पर्श लाजे ने ४ लाख देवनी योनिमां शुज वर्ण, गंध, रस, स्पर्श लाजे.
शेष ९६ लाख योनिमां शुजाशुज वर्णादि १० बाळ लाजे ए व्यवहारनयनी
अपेक्षाये जाणवुं ॥ १४ ॥ पचीसमुं संज्ञाद्वार-८४ लाख योनिमां ४ संज्ञा लाजे
प्रत्येक प्रत्येकमां ॥ १५ ॥ ठवीसमुं समवसरणद्वार-८४ लाख जीवायोनिमां ४
समवसरण लाजे. तेमां ५१ लाख योनिमां १ समवसरण अक्रियावादी अज्ञान १ लाजे. ६
लाख विगलेन्द्रियनी योनिमां १ तथा ३ ते क्रियावादी वध्या. १६ लाख पंचेन्द्रियनी
योनिमां १-३-४ समण लाजे ॥ १६ ॥ सत्तावीसमुं जावद्वार-९० लाख योनिमां जाव ३

लाजे, उदय, द्योपशम, परिणामिक. १४ लाख योनिमां जाव ५ लाजे ते उपशम, द्योपशम
ए बे वध्या ॥ २७ ॥ अट्ठावीसमुं हेतुद्वार-४५ लाख एकेन्द्रियमां ४१ हेतु लाजे. २५ कषाय,
३ जोग, १२ अव्रत, १ अनाजोगमिथ्यात्व एम ४१. वाउकायनी ७ लाख योनिमां २ वैक्रे-
यना वधतां ४३ हेतु लाजे. त्रण विगलेन्द्रियनी ६ लाख योनिमां २५ कषाय, ४ जोग, १२
अव्रत, १ अनाजोगमिथ्यात्व एम ४२ हेतु लाजे. नारकीदेवनी ८ लाख योनिमां २५ कषाय,
११ जोग, १२ अव्रत, ५ मिथ्यात्व ए ५३ हेतु लाजे. तिर्यचपंचेन्द्रियनी ४ लाख योनिमां
५५ हेतु लाजे, ते ५७ मांथी आहारकना २ वर्ज्या. १४ लाख मनुष्यनी योनिमां ५७ हेतु
लाजे ॥ २८ ॥ अगणत्रीसमुं कुलकोटिद्वार-५२ लाख एकेन्द्रियनी योनिमां ५७ लाख
कुलकोटि. विगलेन्द्रियनी ६ लाख योनिमां २४ लाख कुलकोटि. देवनारकीनी ८ लाख
योनिमां ५१ लाख कुलकोटि. तिर्यच पंचेन्द्रियनी ४ लाख योनिमां ५३ लाख कुलकोटी.
१४ लाख मनुष्यनी योनिमां १२ लाख कुलकोटि. ए १९७५०००० लाख थाय. कुलकोटि
कहेतां कूळना समुदाय जाणवा ॥ २९ ॥ त्रीसमुं पदवीद्वार-७ लाख पृथ्वीकायनी योनिमां

૭ એકેન્દ્રિયની પદવી લાજે. શેષ ૪૫ લાખ એકેન્દ્રિયની યોનિમાં પદવી એકે ન લાજે. ૬ લાખ વિગલેન્દ્રિયની યોનિમાં પદવી એક સમકીતની લાજે. ૮ લાખ નારકી તથા દેવની યોનિમાં ૧ સમદૃષ્ટિની પદવી લાજે. ૪ લાખ તિર્યચ પંચેન્દ્રિયની યોનિમાં ૪ પદવી— અશ્વ ને ગજ તથા શ્રાવક ને સમદૃષ્ટિની લાજે. મનુષ્યની ૧૪ લાખ યોનિમાં ૫ પંચેન્દ્રિય રત્નની ને ૯ મોટી પદવી એમ ૧૪ પદવી લાજે ॥ ૩૦ ॥

॥ ઇતિ યોનિના બોલ સંપૂર્ણમ્ ॥

ગર્ભાવાસના બોલ ॥

અથ શ્રી તંદુલવેયાલિયા પ્રકીરણકથા સંદેપે ગર્ભાવાસના બોલ લિખ્યતે ॥

છીની નાત્રી નીચે બે નાત્રી ઢે, તે ફુલની નાત્રીને આકારે ઢે. તેની નીચે યોનિ ઢે. તે જીવને ઉપજવાનું ઠેકાણું ઢે. તે અધોમુખ કમલને આકારે ઢે. ત્યાં આંબાની મંજરી

सरखुं मांस ठे. ज्यारे स्त्रीने ऋतुकाळ आवे त्यारे मंजरी करे. जेम रसजर्थु गुमडुं करे तेम ते ऋतुनां बिंदु करे. त्यां वीर्यनो संजोग मिश्र थाय त्यारे बारमुहूर्त्तमां जीव आवी उपजे, उत्कृष्टा नव लाखजीव उपजे. स्त्रीनी योनि पंचावन वर्ष उपरांत मळी जाय—अबीज थाय. पुरुष पंचोतेर वर्ष पढी अबीज थाय. ए नियम सो वर्षना आयुष्यना प्रमाणनो समजवो. उपरांत पूर्व क्रोर सुधी आयुष्य होय तो स्त्रीना अर्द्ध आयुष्य सुधी सबीज योनि होय. पुरुषना सर्व आयुष्यनो वीसमो जाग शेष रहे त्यारे अबीज होय. वळी एक पुत्रने नवसें पिता होय. नवसे पुरुषनो एक पुत्र. ते गर्ज उत्कृष्टो बार वर्ष सुधी माताना उदरमां ठोरुपणे रहे. पाठो एनो ए जीव पापना उदयथी फरी पाठा बीजा बार वर्ष रहे, एटझे चोवीस वर्ष थाय, त्यांसुधी रहे. जमणे पासे पुत्र रहे. कावे पासे पुत्री रहे. वच्चे नपुंसक रहे. तिर्यंचणीने आठ वर्ष सुधी ठोरु रहे. मातानुं रुधिर, पित्ताना शुक्रनो प्रथम आहार ले. सात दिवस सुधी चोखाना धावण सरखो होय. बीजा साते पाणीना परपोटा सरखो थाय. त्रीजा साते नाकना श्लेषम सरखो थाय. चोथा साते

આંબાની ગોટલી સરખો થાય--અથવા खजुरની पेशी सखो थाय. ते जीव पहले मासे
अरुतालीस मासाचार थाय. बीजे मासे पेशीथी कठण थाय. त्रीजे मासे माताने दोहद
(इह्ता) थाय. सारो इह्ता पुण्यवंतनी माताने थाय अने खराब इह्ता पापी जीवनी मा-
ताने थाय. चौथे मासे मातानुं अंग पुष्ट करे. पांचमे मासे पेशी थकी पांच अंकुरानीकळे,
बे हाथ, बे पग, एक माथुं एम पांच. ठट्टे मासे पीत्त अने लोही उपजे. सातमे मासे
सातसो शीरा-नानी उपजे. पांचसें पेसी ते मांसस्थानक विशेष, नव मोटी नानी थाय,
नवाणु लाख रोम गळा हेठे, बे क्रोर एकावन लाख रोम गळा उपर, सर्व मळी सानो-
त्रणक्रोर रोम थाय. आठमे मासे संपूर्ण अंगनी प्राप्ति होय. गर्जमांहि जीव उच्चार पास-
वण खेल संघाण पीत्त शुक्र शोणित एटखां वानां न करे. ते केम जे पुद्गल रसहरणी
नानीये आहारे, ते शरीरनां अंगोपांगपणे, पांच इंद्रियपणे, हार, मीजा, वाळ, मुठ, दाढी,
रोम, नखपणे परगमावे. मस्तक अवयवादि पण निपजावे. गर्जमांहि जीवने कवल आ-
हार नहि. माता राजी तो गर्ज राजी. माता दुःखी तो गर्ज दुःखी. मातानी ने गर्जना

જીવની નાક રસહરણીને વઢગો રહી છે. જે માતા આહાર કરે તે સર્વ ગર્જને નામોનાક પ્રગમે, ફલના વીટની પરે. શરીરને વિષે ત્રણ અંગ માતાનાં છે. માંસ ૧, લોહી ૨, માથાનું જેજું ૩. ત્રણ અંગ પિતાનાં છે. હાક ૧, હાકની મીંજા ૨, દાઢી, મૂઠ, રોમ, નખ, પ્રમુખ ૩. ગર્જમાંથી જીવ મરીને નરકમાં જાય તેમ દેવતામાં પણ જાય. વઢી ગર્જમાંહિ માતા સુવે તો ગર્જ સુવે. માતા જાગે તો ગર્જ જાગે. ગર્જાવાસમાંહિ અંધકાર છે. મહા અશુચિ ડુર્ગંધ છે. મલ મૂત્રનું સ્થાનક છે. ત્યાં જીવ ડુઃખી થતો રહે છે. એમ ડુઃખ જોગવતાં સવાનવ માસે જન્મે. જીવ અદ્વ્ય લોહી ને ઘણા શુક્રનો આહાર કરે તો પુત્ર થાય ૧, અદ્વ્ય શુક્ર ને ઘણા લોહીનો આહાર કરે તો પુત્રી થાય ૨, બેબરોબર આહાર કરે તો નપુંસક થાય ૩. મસ્તકેથી જન્મ પામે તો સુખેથી જન્મે. કોઈ પાપી જીવ આમો થઈ આવે તો વિનાશ પણ પામે. વઢી આ શરીર કેવું છે તો કે મહા અશુચીનો જંકાર છે. આ શરીરને વિષે અઢાર પૃષ્ઠ કરંક સાંધા છે. સોલ પાંસઠી કરંક છે. આઠ એક પાસે, આઠ બીજે પાસે. ચાર આંગળનું ગઢું છે. બે આંગળની આંખ છે. ચાર આંગળનો નીલાક છે. વત્રોસ દાંત

હે. બાર આંગળની જીજ ઢે. સાઠાત્રણ પલનું હૈયું ઢે. પચીસ પલનું કાઢજું ઢે. બે
આંત (કોઠા) નાની ઢે, બે આંત મોટી ઢે. મોટી આંતમાં વઢીનીત પ્રણમે ઢે. નાની આં-
તમાં લઘુનીત પ્રણમે ઢે. બે પાસાં ઢે. ઋબું ને જમણું પાસું. ઋબે પાસે સુખનો પરિણામ
ઢે. જમણે પાસે દુઃખનો પરિણામ ઢે. આ શરીરને વિષે એકસો સાઠ સાંધા ઢે. એકસો સી-
ત્તેર મર્મનાં સ્થાન ઢે. ત્યાં ઘા લાગે તો તત્કાલ મરણ પામે. ત્રણસો હારની મીંજા ઢે.
નવસો નારુણી ઢે. સાતસો શીરા ઢે. પાંચસો પેસી માંસમ્થાનક ઢે. નવ નાની મોટી
હે. સાતસો નાનીનું વિવરણ--એકસો સાઠ નાની નાજીથી નિકલ્લી તે ડંચી ચાલી
મસ્તકે પહોંચી. તે રસહરણી નામથી ઓલખાય ઢે. એની નિરુપઘાતે આંખ, કાન,
નાક, જીજનું બલ વધે. એની ઉપઘાતે આંખ, કાન, નાક, જીજનું બલ ઘટે. એકસો સાઠ
નાની નાજીથી ઉપની અધોગામિની પગતલે જઈ પહોંચી. તેની નિરુપઘાતે નેત્રનું અને
જંઘાનું બલ વધે. તેની ઉપઘાતે મસ્તકે વેદના, શૂલાદિક ઉપજે. આંખે આંધલો થાય,
નેત્રનું બલ ઓલું થાય. એકસો સાઠ નાની નાજીથી ઉપની ત્રીઠી જઈ હાથે જઈ પહોંચી.

तेनी निरुपघाते बाहुनु बळ वधे. तेनी उपघाते पठवामे वेदना, पुंठवेदना, कुखवेदना, कुखे शूलादिक उपजे. एकसो साठ नामि नाजिथी उपनी अधोगामिनो गुह्ये पहोंची. एनी निरुपघाते वमोनीत लघुनोत, कूर्मवायु आदि रौद्र दुःख उपजे. पचोस नामि सलेखमनी धरणहारी ठे. पचोस नामि पित्तनी धरणहारी ठे. दश नामि शुक्रनी धरणहारी ठे. एम पुरुषने सातसैं नामी शिराने नामे ठे. एमां ठसैं सीत्तेर नामि स्त्रीने ठे. नपुंसकने ठसैं एंसी नामी ठे. मोटी नव नामी तेनाथी जूदी जाणवी. पुरुषना शरीरमांहे पांच कोठा ठे. स्त्रीने ठ कोठा ठे. गर्ज धरे ते कोठो अधिको ठे. नव द्वार पुरुषने ठे. बार द्वार स्त्रीने ठे. पुरुषने पाचसैं पेशी ठे. स्त्रीने त्रीस ओठी ठे. जेम सोनी जंतरमाथी तार खेंची बहार काढे तेम गर्जावासमांथो गर्ज खेंचाइ कोटी कष्टे बहार आवे. बाळ्यावस्थामां मल मूत्र अशुचीमां रसवस रह्यो अनेक व्याधी जोगवी म्होटो थयो, वळी शरीर रस १, रुधिर २, मांस ३, मेद ४, हार ५, मज्जा ६, शुक्र ७ ए सात धातुए करीने जयों ठे. महा अशूची, मलमूत्रनो जंमार ठे. ए द्वार तथा १२ द्वार हमेशां वहे ठे. सरुण परुण विध्वंसण स्वजाव ठे. अनेक मल मूत्र श्लेष्मादिके सहित ठे. ते शरीर स्नानादिके करी शुचि केम थाय ? ए शरीरने

શૂચીપણે કરી માને છે, તે જીવનું મૂર્ખપણું છે. શુચિ-પવિત્રતા તો જ્ઞાન ૧, દર્શન ૨,
 ચારિત્ર ૩, તપ ૪ એ ચારથી થાય, અને તેણે કરી મોઢા પામીએ, એવું જાણી ડુગંઢા ટાલ-
 વી. એક સ્ત્રીને એક જવમાં નવ લાખ સંતાન ઉપજે નીપજે, એ જગવતીસૂત્રમાં છે. જોગે
 જોગે અસંખ્યાતા જીવ સમુદ્ધિમ મરણ પામે છે, તે કેમ તો કે, વાસની જૂંગલીમાંહે રૂ પી-
 જીને જરૂં હોય, તે જૂંગલીમાં લોઢાનો ચીલો અગ્નિમાં તપાવી રાતોચોલ કરી તે વાંસની
 નળીમાં દાઢે ને જેમ રૂ વિધ્વંસ પામે-બઢી જાય, તેમ સ્ત્રીને સંગે અસંખ્યાત જીવ સમુ-
 દ્ધિમ મરણ પામે છે. આઠ બોલ ઉદારીક શરીરના કહે છે--ત્રણસે સાઠ સાંધા છે ૧, પાંચસે
 પેશી છે ૨, સાતસો શીરા છે ૩, નવસો નારુણી છે ૪, બહોતેર કોઠા છે. ૫, એકસો આઠ
 નાની નાકિ છે ૬, નવ મોટી ધમણ નાકિ છે ૭ સાડીત્રણ ક્રોર રોમ છે ૮, એ આઠ બોલ
 ઉદારીક શરીરના જાણવા. પીત્ત ટાંક ૬૪ ॥ ૧ ॥ વીર્ય ટાંક ૩૨ ॥ ૨ ॥ રુધિર શેર ૧૦ ॥ ૩ ॥
 મૂત્ર શેર ૧૦ ॥ ૪ ॥ ચરબી શેર ૫ ॥ ૬ ॥ વિષ્ટા શેર ૫ ॥ ૬ ॥ એ માન નિરોગી શરીરનું જાણવું.
 ॥ ઇતિ ગર્જાવાસના બોલ સંપૂર્ણ ॥

श्वासोश्वासना बोल ॥

अथ श्री श्वासोश्वासना बोल लिख्यते ॥

सो वर्षनी युग वीस ॥१॥ सो वर्षना संवत्सर सो ॥२॥ सो वर्षनां अयन बसो ॥३॥
सो वर्षनी ऋतु ठसो ॥४॥ सो वर्षना मास बारसो ॥५॥ सो वर्षनां पखवानियां चोवीस
सो ॥६॥ सो वर्षनां अठवानियां अरुतालीस सो ॥७॥ सो वर्षना दिवस ठत्रीस हजार
॥८॥ सो वर्षना पहोर बे लाख ने अठ्ठाशी हजार ॥९॥ सो वर्षनां मुहूर्त दस लाख ने
एंसी हजार ॥१०॥ सो वर्षनी घन्टी एकवीस लाख ने साठ हजार ॥११॥ सो वर्षनां
श्वास उश्वास चारसो सात कोरु अरुतालीस लाख ने चालीस हजार. ते संख्याना
अंक दस थाय. ४०९,४८,४०,००० ॥१२॥ एक घन्टीना श्वास उश्वास अठारसो ने सामी
ठयाशो ॥१३॥ एक मुहूर्तना श्वास उश्वास साठत्रीस सो ने तोंतेर ॥१४॥ एक पहोरना

श्वास उश्वास चौद हजार एकसो ने पोणी ओगणपचास ॥१५॥ एक अहोरात्रिना श्वास
उश्वास एक लाख तेर हजार एकसो ने नेवुं ॥१६॥ पंदर दिवसना श्वासोश्वास सोल लाख
सत्ताणुं हजार आठसो ने पचास ॥ १७॥ एक मासना श्वासोश्वास तेत्रीस लाख पंचाणु ह-
जार सातसो ॥१८॥ सवानव मासना श्वासोश्वास त्रण क्रोरु चउद लाख दस हजार बसो
ने पचोस ॥१९॥ एक वर्षना श्वासोश्वास चार क्रोरु सात लाख अरुतालीस हजार ने चा-
रसो ॥२०॥ ब्रह्मदत्त नामे बारमो चक्री मरीने सातमी नरके उपन्यो. त्यां तेत्रीस साग-
रनुं आयुष्य ठे. ते इहां मनुष्यपणे एकेक श्वासोश्वासने सुखे त्यां नरकमां केटलो काल
दुःख जोगवशे ते कहे ठे. अग्यार लाख पढ्योपम ठप्पन हजार पढ्योपम नवसो ने पचोस
पढ्योपम ने एक पढ्योपमनो त्रीजो जाग ऊजेहं दुःख जोगवशे ॥१॥ काकंदी नगरीना
धन्ना अणगारे नव मासनुं चारित्र पाळ्युं, ते नव मासना श्वासोश्वास त्रण क्रोरु पांच लाख
एकसठ हजार ने त्रणसो. ते धन्नो अणगार चत्री सर्वार्थसिद्ध विमाने उपन्या. त्यां ३३
सागरनुं आयुष्य ठे. तेणे इहां मनुष्यपणामां नव मासनुं चारित्र पाळ्युं, कष्ट वेठ्युं, ते

શ્વાસો-
શ્વાસના
॥૧૩॥

એકેક શ્વાસ ડશ્વાસને કષ્ટે દેવતાની ગતિમાં એકસો સાત ક્રોડ સત્તાણું લાખ ઢન્નુ હજાર નવસો અઢાણું પદ્યોપમ ને એક પદ્યોપમનો ઢઢો જાગ માઠેરું એટલું દેવતાનું સુખ જોગ-વશે. હવે સંવર તથા તપના ફળનું પ્રમાણ કહે ઢે. સમ્યક્દષ્ટિ જીવ રાગદ્વેષરહિત, ક્રમા દયાસહિત, પૌષધ પન્નિવર્જે તે સત્યાવીસસો ને સીતોતેર ક્રોડ સીતોતેર લાખ સી-તોતેર હજાર સાતસો ને સીતોતેર પદ્ય ને એક પદ્યના નવ જાગ કરીએ તે માંહિલા આઠ જાગ જાઝેરું દેવતાનું આયુષ્ય બાંધે ॥૧॥ એક પહોરવેળા સુધી સંવર આદરે તે ત્રણસો બેતાલીસ ક્રોડ બાવીસ લાખ બાવીસ હજાર બસો બાવીસ પદ્ય ને એક પદ્યના આઠ જાગ કરીએ તે માંહિલા સાત જાગ જાઝેરું દેવતાનું આયુષ્ય બાંધે ॥૨॥ એક મુહૂર્ત સુધીનો સંવર આદરે તે બાણું ક્રોડ ઓગણસાઠ લાખ પચીસ હજાર નવસો ને પચાસ પદ્ય ને એક પદ્યના સાત જાગ કરીએ તેવા ઢ જાગ જાઝેરું દેવતાનું આયુષ્ય બાંધે. ॥૩॥ એક ઘડીનો સંવર આદરે તે બેતાલીસ ક્રોડ, ઓગણત્રીસ લાખ બાસઠ હજાર નવસો ને સઠસઠ પદ્ય ને એક પદ્યના ઢ જાગ કરીએ તે માંહિલા ચાર જાગ જાઝેરાનું દેવતાનું આયુષ્ય બાંધે ॥૪॥

બોલ

॥૧૩॥

एक श्वासोश्वास सुधीनो सेंवर आदरे ते बे लाख चोपन हजार चारसो आठ पद्य ने
 एक पद्यनो चोथो जाग देवतानुं आयुष्य बांधे ॥५॥ एक नमोकारसी तप करे ते ओग-
 णीस लाख त्रेसठ हजार बसो सकसठ पद्य ने एक पद्यना चोथा जागनुं देवतानुं आयु-
 ष्य बांधे ॥६॥ एक अनुपूर्वि गणे तेनां जघन्य ठासठ सागरनां नारकीनां पाप नाश
 पामे, उत्कृष्ट पांचसो सागरनां नारकीनां पाप नाश पामे ॥७॥ एक उणोदरी तप करे ते,
 सो वर्षे नारकी कर्म खपावे, तेथी अधिक खपावे ॥८॥ एक उपवास करे ते एक हजार
 वर्षे नारकी कर्म खपावे तेथी अधिक खपावे ॥९॥ एक ठठ तप करे ते एक लाख वर्षे नारकी
 कर्म खपावे तेथी अधिक खपावे ॥ १० ॥ एक अठ्ठम तप करे ते क्रोम वर्षे नारकी कर्म
 खपावे तेथी अधिक खपावे ॥ ११ ॥ चार उपवास करे ते एक क्रोमाक्रोमी वर्षे नारकी कर्म
 खपावे तेथी अधिक खपावे ॥ १४ ॥

॥ इति श्वासोश्वासना बोल संपूर्ण ॥

જીવના ચૌદ ભેદ ॥

અથ જીવના ચૌદ જેદની ચર્ચા લિખ્યતે ॥

જીવના ૧૪ જેદ—તેમાં સૂદ્ધમ કેટલા ? ને બાદર કેટલા ? ઉત્તર—અસંજ્ઞીના બાર પહેલા. સંજ્ઞી બે તે તેરમો ને ચૌદમો એ બે ॥ ૧ ॥ જીવના ૧૪ જેદ તેમાં ત્રસ કેટલા ? ને સ્થાવર કેટલા ? ઉત્તર—સ્થાવર ચાર પહેલા, અને ત્રસના ઉપલા દસ ॥ ૨ ॥ જીવના ૧૪ જેદ તેમાં પર્યાપ્તા કેટલા ? અને અપર્યાપ્તા કેટલા ? ઉત્તર—સાત અપર્યાપ્તા તે ૧-૩-૫-૭-૯-૧૧-૧૩, અને સાત પર્યાપ્તા તે ૨-૪-૬-૮-૧૦-૧૨-૧૪ ॥ ૩ ॥ જીવના ૧૪ જેદ તેમાં નજરે કેટલા આવે ? અને નજરે કેટલા ન આવે ? ઉત્તર—સાત અપર્યાપ્તા અને એક સૂદ્ધમ પર્યાપ્તાનો એ આઠ નજર ન આવે, અને બાકી ૭ જેદ નજરે આવે ॥ ૪ ॥ જીવના ૧૪ જેદ તેમાં ત્રસ નામીમાં કેટલા ? અને સ્થાવર નામીમાં કેટલા ? ઉત્તર—ત્રસ નામીમાં ૧૪ જેદ લાગે, અને

સ્થાવર નામીમાં ચાર સ્થાવરના જેદની નિયમા. પાંચ અપર્યાપ્તા અને સંઙ્હીનો પર્યાપ્તો એમ
 ૬ જેદની જજના વખતે હોય અને વખતે ન પળ હોય ॥ ૫ ॥ જીવના ૧૪ જેદ તેમાં આ-
 હારક કેટલા ? અને અણાહારક કેટલા ? ઉત્તર—સાત અપર્યાપ્તા ને એક સંઙ્હીનો પર્યાપ્તો
 એમ ૮ અણાહારકમાં લાજે, અને આહારકમાં ૧૪ જેદ લાજે ॥ ૬ ॥ જીવના ૧૪ જેદ તેમાં
 મનસહિત કેટલા ? અને મનરહિત કેટલા ? ઉત્તર—મન સહિત તો એક ૧૪ મો અને મનરહિત
 માંહે ૧૪ જેદ લાજે ॥ ૭ ॥ જીવના ૧૪ જેદ તેમાં ગર્જજ કેટલા ? અને અણગર્જજ કેટલા ? ઉત્તર—
 ગર્જજ બે તેરમો ને ચૌદમો, અને અણગર્જજમાં તો ચૌદ લાજે ॥ ૮ ॥ જીવના ૧૪ જેદ તેમાં સાશ્વતા
 કેટલા ? અને અસાશ્વતા કેટલા ? ઉત્તર—સાશ્વતા તેર જેદ લાજે, તે એક ૧૩ મો જેદ વર્જિને,
 અને અસાશ્વતો એક ૧૩ મો જ જેદ લાજે ॥ ૯ ॥ જીવના ૧૪ જેદ તેમાં પ્રત્યેક કેટલા ? ને
 સાધારણ કેટલા ? ઉત્તર—સાધારણમાં ચાર જેદ પહેલા લાજે, અને પ્રત્યેકમાં ૧૪ જેદ લાજે.
 ॥ ૧૦ ॥ એ દસ પ્રશ્ન ॥ વાટે વેહેતા જીવને શરીર કેટલાં લાજે ? ઉત્તર—તેજસ ૧, કામણ ૨,
 એ બે શરીર લાજે ॥ ૧ ॥ વાટે વેહેતા જીવને જોગ કેટલા લાજે ? ઉત્તર—એક કાર્મણ કાય-

જોગ. ॥ ૨ ॥ વાટે વહેતા જીવને ઉપયોગ કેટલા લાજે ? ઉત્તર-મનઃ પર્યવજ્ઞાન ૧, ચક્ષુદર્શન ૨, એ બે વર્જિને બાકી ૧૦ ઉપયોગ લાજે ॥ ૩ ॥ વાટે વહેતા જીવને ગુણઘણાં કેટલાં લાજે ? ઉત્તર-પહેલું, વીજું અને ચોથું એ ત્રણ લાજે ॥ ૪ ॥ વાટે વહેતા જીવને પ્રાણ કેટલા ? ઉત્તર-એક આયુષ્યપ્રાણ ॥ ૫ ॥ એક આંગઠીના ટેરવામાં જીવના જેદ કેટલા ? ઉત્તર-ત્રણ. સૂક્ષ્મ એકેન્દ્રિયના બે જેદ, એક સંજ્ઞીનો પર્યાપ્તો એમ ૩ ની નિયમા. વીજા અપર્યાપ્તાની જજના જાણવી ॥ ૬ ॥ હાથની મુઠ્ઠીનાં જીવના જેદ કેટલા ? ઉત્તર-પાંચ જેદ. ચાર સ્થાવરના જેદ, એક સંજ્ઞીનો પર્યાપ્તો એમ ૫ જેદ લાજે. એ ૫ ની નિયમા અને શેષ અપર્યાપ્તાની જજના ॥ ૭ ॥ ચાર જાણામાં સત્ય ૧, અસત્ય ૨, એ બે પર્યાપ્તિ. (પૂરી જાણા). મિશ્ર ૧, વ્યવહાર ૨, એ બે અપર્યાપ્તિ (અધૂરી જાણા) ॥ ૮ ॥ સૌધર્મ દેવલોકે જીવના ૧૪ જેદ તેમાં કેટલા જેદ લાજે ? ઉત્તર-ઠ જેદ. ચાર પહેલા અને સંજ્ઞીનાં ૨, એ ઠ લાજે. ॥ ૯ ॥ એમજ રચણ-પ્રજામાં ઠ જેદ લાજે ॥ ૧૦ ॥ એ પ્રશ્ન ૧૦ ॥ એક આંગઠીનાં ટેરવામાં પ્રદેશ કેટલા લાજે ? ઉત્તર-એક પાંતાના જીવના અસંખ્યાતા પ્રદેશ લાજે. એમ અનંતા જીવના પ્રદેશ લાજે તે

जीवथी प्रदेश असंख्यातगुणा अधिक लाजे ॥ १ ॥ एक आकाशप्रदेश उपर अजीवना केटला जेद लाजे? उत्तर—नव जेद. धर्मास्तिकायनो देश १, प्रदेश २; अधर्मास्तिकायना २; पुद्गलना ४ अने एक अधासमयनो एम ए जेद लाजे ॥ २ ॥ अलोकमां अजीवना जेद केटला लाजे? उत्तर—आकाशास्तिकायनो देश १, प्रदेश २; ए वे लाजे. ॥ ३ ॥ एक जीवने माता केटली? अने पिता केटला? उत्तर—माता एक अने पिता घणा ॥ ४ ॥ पांचमे आरे ठ नियं-
ठामां हिथी केटला लाजे? उत्तर—बीजो, त्रीजो अने चोथो ए त्रण लाजे ॥ ५ ॥ ठ नियंठामां-
हिथी एक पुलाकनुं साहरण न थाय, वाकी पांचनुं साहरण थाय ॥ ६ ॥ ठेवटु संघयणनो धणी मरीने देवतामां जाय तो पहेला चार देवलोक सुधी जाय. पांचमे, ठेठे पहेला ५ संघयणनो धणी जाय. सातमे आठमे पहेला ४ संघयणनो धणी जाय. नवमे, दसमे, अग्यारमे अने बारमे देवलोक पहेला ३ संघयणनो धणी जाय. नव ग्रैवेयके पहेला वे संघयणनो धणी जाय. पांच अनुत्तर विमाने तथा मोक्षमां एक पहेला संघयणनो धणी जाय ॥ ७ ॥ वधे वधे ते शुं? तृष्णा ॥ १ ॥ घटे पण वधे नहि ते शुं? आयुष्य ॥ २ ॥ घटे पण खरुं ने वधे

पण खरुं ते शुं? मनना परिणाम ॥ ३॥ न वधे न घटे ते शुं? तीर्थको जाव दीठा ते ॥ ४॥
वळी बीजा चार जागा-वधे पण घटे नहि ते शुं? सिद्ध जगवंत ॥ १ ॥ घटे पण वधे नहि
ते शुं? जव्यजीव ॥ २ ॥ घटे ने वधे ते शुं? पक्ववाइ समदृष्टि ॥ ३ ॥ न वधे न घटे ते
शुं? अजव्य जीव ॥ ४ ॥ पांच इंद्रियनां संगण ॥ श्रोत्रेंद्रियनुं संगण कलंबु फुलनुं
॥ १ ॥ चक्षु इंद्रियनुं संगण मसुरनी दाळनु ॥ २ ॥ रसेंद्रियनुं संगण ठरपलानुं ॥ ३ ॥
घ्राणेंद्रियनु संगण नाविनी कोथळीनुं ॥ ४ ॥ स्पर्शेंद्रियनुं संगण नाना प्रकारनुं ॥ ५ ॥
पांच इंद्रियना विषय कहे ठे ॥ श्रोत्रेंद्रियनो विषय १२ जोजननो ॥ १ ॥ चक्षु इंद्रियनो
विषय लाख जोजननो ॥ २ ॥ नासिका ॥ ३ ॥ जीज ॥ ४ ॥ स्पर्शेंद्रिय एत्रणनो विषय
नव जोजननो ॥ ५ ॥ जीवतत्त्व चौद राजलोकमांहे लाजे ॥ १ ॥ अजीवतत्त्व लोक अ-
लोक मांहि लाजे ॥ २ ॥ पाप १, आश्रव २, बंध ३, ए लोक आखामांहि लाजे ॥ ५ ॥
पुण्यतत्त्व देशे उणा चौद राजलोकमांहि लाजे, 'लोगदेसेय बायरा' इति वचनात् ॥ ६ ॥
संवर ७, नीर्जरा ८, ए बे त्रिठा लोकमां लाजे ॥ ८ ॥ मोक्षतत्त्व अढी छीपमांहि लाजे

॥ ९ ॥ समकितनुं जाजन जीव ॥ १ ॥ जीवनुं जाजन अजीव ॥ २ ॥ अजीवनुं जाजन
लोक ॥ ३ ॥ लोकनुं जाजन अलोक ॥ ४ ॥ अलोकनुं जाजन केवलज्ञान, केवलदर्शन ॥ ५ ॥
उगी उगीने उग्या ते जगत महाराजा ॥ १ ॥ उगीने आथम्या ते ब्रह्मदत्त चक्रवर्ति ॥ २ ॥
आथमीने उग्या ते हरकेशी अणगार ॥ ३ ॥ आथमीने आथम्या ते कालसूरीयां कसाइ
॥ ४ ॥ ए चोजंगी ठाणागे ठे ॥ पापनुं कुटुंब कहे ठे ॥ पापनी माता हिंसा ॥ १ ॥ पापनो
बाप लोच ॥ २ ॥ पापनो जाइ जूठो ॥ ३ ॥ पापनी बेन तृष्णा ॥ ४ ॥ पापनी स्त्री माया
॥ ५ ॥ पापनो दोकरो लालच ॥ ६ ॥ पापनी दीकरी कुबुद्धि ॥ ७ ॥ पापनु मूळ क्रोध
॥ ८ ॥ हवे जुदां जुदा द्रव्योनां संगण कहे ठे. तरुकानुं संगण गामानी उधनुं ॥ १ ॥ ठायानुं
संगण पेटानुं ॥ २ ॥ अलोकनुं संगण पोला गोळानुं ॥ ३ ॥ अधोलोकनुं संगण त्रापानुं
॥ ४ ॥ त्रिठा लोकनुं संगण झालरनुं ॥ ५ ॥ उर्ध्वलोकनुं संगण मृदंगनुं ॥ ६ ॥ दिवसनुं
संगण मोतीनी लटनुं ॥ ७ ॥ दिशानुं संगण गामानी उधनुं ॥ ८ ॥ पृथ्वीनुं संगण
मसुरनी दाळनुं ॥ ९ ॥ पाणीनुं संगण पाणीना बिंदुनुं ॥ १० ॥ अग्निनुं संगण सुश्ना

चारानुं ॥ ११ ॥ वायुनुं संगण ध्वजापताकानुं ॥ १२ ॥ वनस्पतिनुं संगण नाना प्रका-
रनुं ॥ १३ ॥ त्रसकायनु संगण नाना प्रकारनुं ॥ १४ ॥ अढिछीप माहिला चंद्रमा,
सूर्यनुं संगण अर्द्ध लामवानुं ॥ १५ ॥ अढि छीप बाहिरला चंद्रमा सूर्यनुं संगण पाकी
इंटनुं ॥ १६ ॥ आठ फरस काया उपर कहे ठे ॥ खरखरो फरस ते पगनां तळा ॥ १ ॥
सुंहाळुं ते ताळवुं ॥ २ ॥ चारे ते हारकां ॥ ३ ॥ हळवो ते केश ॥ ४ ॥ टाढी ते काननी
बुट ॥ ५ ॥ उनी ते ढाती ॥ ६ ॥ चीगटी ते नाकनी मांकी ॥ ७ ॥ दूखो ते जीजनो
फरस ॥ ८ ॥ नारकीनो जीव काल करीने जघन्य उत्कृष्टो केटले आंतरे जइ उपजे ? उत्तर-
जघन्य हजार जोजन झाझेराने आंतरे उपजे. ते केम ? पहेली नरकनो जीव काल करीने-महा-
पाताल कलशा लाख जोजनना लांबा पहेळा ठे, ने हजार जोजननी ठीकरी जानी ठे तेने
जेदीने पाताल कलशामां जळचरणे उपजे, उत्कृष्टो त्रिगो स्वयंचूरमणसमुद्रमां अने उंचो
मेरुनी वावनीमां उपजे ॥ ९ ॥ जवनपतिथी बीजा देवलोकना देवता काल करीने जघन्य
उत्कृष्टे केटले आंतरे उपजे ? उत्तर-जघन्य तो आंगुलना असंख्यातमा जागे पोतानी

શય્યાના આઝૂષણમાંહિ પૃથ્વીકાયપણે ઉપજે, ઉત્કૃષ્ટો નીચો સાતમી નરકના હેઠલા
 ચરિમ પ્રદેશમાં ત્રિઠો સ્વયંચૂરમણસમુદ્રની વેદીકામાં અને ઊંચો ફસીપનારામાં ઉપજે ॥ ૧ ॥
 ત્રીજા દેવલોકથી આઠમા દેવલોકનાં દેવતા કાલ કરીને જઘન્ય ઉત્કૃષ્ટા કેટલે આંતરે
 ઉપજે ? ઉત્તર, જઘન્ય આંગુલના અસંખ્યાતમે જાગે ઉપજે. ડ્યારે પંચગવનની વાવમીમાં
 આઠમા દેવલોક સુધીનાં દેવતા જલ અવગાદીને ક્રીડા કરતાં આઝુલું ત્રુટે તેવારે સમય
 પુરો થયે માઢલીના ગર્જપણે ઉપજે, અથવા પૂર્વજવની મનુષ્યપણાની સ્ત્રીથી ઘણો સ્નેહ
 કરી, અતિરાગે કરીને તે સ્ત્રીનો સ્પર્શ કરે, ત્યારે પ્રદેશ પ્રવેશતો કાલ કરે તે ગર્જમાંહિ
 પુરુષનું વીર્ય હતું તે ત્યાં ઉપજે. નીચો તો મહાપાતાલ કલશા લાલ જોજનનાં ઢે, તેના
 ત્રણ જાગ કરીએ તેના સહુથી નીચેના ભાગમાં મચ્છપણે ઉપજે ત્રિઠો સ્વયંચૂરમણ સમુ-
 દ્રમાં ઉપજે ॥ ૩ ॥ નવમા દેવલોકથી સર્વાર્થસિદ્ધના દેવતા કલ કરીને જઘન્ય
 ઉત્કૃષ્ટા કેટલે આંતરે ઉપજે ? ઉત્તર—જઘન્ય તો વિદ્યાધરની શ્રેણીમાં. નીચો હજાર
 જોજનનો વિજય ઊંચો ઢે તેમાં અને ત્રીઠો મનુષ્યદેવને અંતે ઉપજે ॥ ૪ ॥ શ્રી

સાધુજીની અવગાહના ઉત્કૃષ્ટી ૫૦૦ ધનુષ્યની, આયુષ્ય દેશે ઉણું પૂર્વ ક્રોમનું. દેશવ્રતી
શ્રાવકની અવગાહના ૧૦૦૦ જોજનની માઠલાની અપેક્ષાએ, આયુષ્ય દેશે ઉણું પૂર્વ
ક્રોમનું મરુદેવા માતાની અપેક્ષાએ ॥ ૫ ॥ કેવલીની અવગાહના ત્રણ લોક પ્રમાણે કેવલ
સમુદ્ધાતની અપેક્ષાએ. આયુષ્ય દેશે ઉણું પૂર્વ ક્રોમનું ॥ ૬ ॥ આજ્ઞા લોકમાંહિ અજી-
વના જેદ કેટલા? ઉત્તર-અગ્યાર જેદ લાજે. ધર્માસ્તિકાયનો દેશ ૧, પ્રદેશ ૨, અધર્મા-
સ્તિકાયનો દેશ ૧, પ્રદેશ ૨, આકાશાસ્તિકાયનો દેશ ૧, પ્રદેશ ૨. કાલનો ૧, પુદ્ગલના
૪, એમ ૧૧ જેદ લાજે ॥ ૭ ॥ અલોકમાં અજીવના બે જેદ લાજે. દેશ ૧ પ્રદેશ ૨, એ બે
લાજે ॥ ૮ ॥ અઢિદ્વીપ બાહિર કાલ વર્જિને અજીવના ૧૦ જેદ લાજે ॥ ૯ ॥ દ્રવ્ય ૧,
ક્ષેત્ર ૨, કાલ ૩, જાવ ૪. એ ચારમાં સૂદમ ઘણો કોણ ? ને થોમો કોણ ? ઉત્તર-સર્વથો
થોમો સૂદમ કાલ ૧, તેથી ક્ષેત્ર સૂદમ ૨, તેથી દ્રવ્ય સૂદમ ૩, તેથી જાવ સૂદમ ૪
॥ ૧૦ ॥ પરમાણુનું પરમાણુપણે જો પુદ્ગલ રહે તો કેટલો કાઠ રહે? ઉત્તર-અસંખ્યાતો
કાઠ રહે ॥ ૧૧ ॥ જે આકાશ પ્રદેશે પરમાણુઓ હતા તે ફરીને તેજ આકાશ પ્રદેશે પાઠા

આવે તો કેટલે કાલે આવે ? ઉત્તર-અસંખ્યાતે કાલે ॥ ૧૨ ॥ અજોગી ઘણા ? કે અણા-
હારક ઘણા ? ઉત્તર-અણાહારક ઘણા તે વાટે વેહેતા અણાહારક બે માટે ॥ ૧૩ ॥ વાટે
વેહેતા જીવ ઘણા ? કે સિદ્ધ ઘણા ? ઉત્તર-વાટે વેહેતા જીવ ઘણા નિગોદ બે માટે ॥ ૧૪ ॥
॥ ઇતિ જીવના ચૌદ જેદની ચર્ચા સંપૂર્ણ ॥

જીવના ૫૬૩ ભેદ ॥

॥ અથ શ્રી ૫૬૩ જેદ જીવના બે તેની ચર્ચા ॥

ગાથા-વેય ૧ દિઠિય ૨ પજ્ઞાત્તે ૩, સાસણ ૪ સન્નિ ૫ ચવણે ૬ લેસ્સા ૭ ॥

જોગે ૮ સરીરે ૯ મણસહી ૧૦, દિઠિગોયરે ૧૧ ગજજ્ઞા ૧૨ નાલિણ ચેવ ૧૩ ॥ ૧ ॥

આયા ૧૪ મરણે ૧૫ સમુગ્ધા ૧૬, પજ્ઞા ૧૭ વિજંગ અણાણે ૧૮ ઉહિનાણેય ૧૯ ॥

जीवना
॥१९॥

उद्दिष्टस्य १० परित्त ११ सावग ११, गुणठाणे १३ लोया १४ ऽलोए १५ चेव ॥ १ ॥
जीवना ५६३ जेद मांहि १४ जेद नारकीना, ४० जेद तिर्यचना, ३०३ जेद मनुष्यना,
१९० जेद देवताना ए सर्व मळी ५६३ जेद थाय. स्त्रीवेदमां ३४० जेद लाजे, ते ५ संझी
तिर्यचना अप्रजाप्ता ने प्रजाप्ता ए १०, तथा मनुष्यना १०१ गर्जज मनुष्यना अप्रजाप्ता
ने प्रजाप्ता ए १०१ मनुष्यना अने देवताना ६४ जेद प्रथम जातिना बीजा देवलोक सु-
धीना अप्रजाप्ता ने प्रजाप्ता ए ११० देवताना. सर्व मळी ३४० जेद लाजे ॥ १ ॥ पुरुष वेदमां
४१० जेद लाजे, ते संझी तिर्यचनां १० जेद, गर्जज मनुष्यना १०१ जेद, देवताना १९८ भेद. सर्व
मळी ४१० जेद लाजे ॥ २ ॥ नपुंसक वेदमां १९३ जेद लाजे. ते १४ जेद नारकीना, ४० जेद
तिर्यचना, मनुष्यना जुगलीया वर्जिने १३१ जेद, सर्व मळी १९३ जेद लाजे ॥ ३ ॥ त्रणे
वेदमां ४० जेद लाजे. ते संझी तिर्यचना १० जेद, १५ कर्मचूमि मनुष्यना अप्रजाप्ता ने
प्रजाप्ता ३०, सर्व मळी ४० जेद लाजे ॥ ४ ॥ समकित एकलामां पांच अनुत्तर विमानना
अप्रजाप्ता ने प्रजाप्ता ए १० जेद लाजे ॥ ५ ॥ समुच्चय समकितीमां तो १०३ जेद लाजे

५६३
भेद

॥१९॥

તે ૧૪ જેદ નારકીનામાંથી સાતમી નરકનો અપ્રજાતો વજ્યો, શેષ ૧૩ જેદ નારકીના, ૫ સંઙ્હી તિર્યંચ પંચેન્દ્રિયના અપ્રજાતા ને પ્રજાતા એ ૧૦ જેદ, ૫ અસંઙ્હી તિર્યંચના અપ્રજાતા, ૩ વિગલેન્દ્રિયના અપ્રજાતા એ ૧૦ જેદ તિર્યંચના, ૧૫ કર્મજૂમિના અપ્રજાતા ને પ્રજાતા ૩૦ ને ત્રીસ અકર્મજૂમિના અપ્રજાતા ને પ્રજાતા એ ૯૦ મનુષ્યના ને દેવતામાંહિ ૧૫ પરમાધામી ને ત્રણ કિલવિષી એ ૧૦ વર્જિને શેષ ૮૧ જાતિ દેવતાના અપ્રજાતા ને પ્રજાતા એ ૧૬૨ જેદ દેવતાના. સર્વ મઠી ૨૦૩ જેદ લાજે ॥ ૬ ॥ મિથ્યાદૃષ્ટિમાં ૨૦૦ જેદ લાજે તે ૭ મી નરકનો અપ્રજાતો ને તિર્યંચના ૩૦ જેદ તે ૨૨ એકેન્દ્રિયના અને ૫ અસંઙ્હી તિર્યંચ પંચેન્દ્રિયના, ૩ વિગલેન્દ્રિયના એ ૮ ના પ્રજાતા ને મનુષ્યના ૨૧૩ જેદ તે ૧૦૧ સમુર્થિમ મનુષ્યના અપ્રજાતા ને ૫૬ અંતરદ્વીપાના અપ્રજાતા ને પ્રજાતા ૧૧૨, એ સર્વ મઠી ૨૧૩ જેદ મનુષ્યના; ને દેવતાના ૩૬ જેદ તે ૧૫ પરમાધામી, ૩ કિલવિષી એ ૧૦ ના અપ્રજાતા ને પ્રજાતા એ ૩૬. એમ સર્વ મઠી ૨૦૦ જેદ લાજે ॥ ૭ ॥ સમામિથ્યાત્વદૃષ્ટિમાં ૯૪ જેદ તે ૭ નરકના પ્રજાતા, ૫ સંઙ્હી તિર્યંચ, ૧૫ કર્મજૂમિના મનુષ્ય, દેવતામાંહિ

१५ परमाधामी, ३ किलविषी, ए ग्रैवेयक, ५ अनुत्तरविमानना ए ३३ वर्जिनै शेष ६७ जा-
तिना देवता ए सर्व मळी ए४ जेद प्रजाप्ताना लाजे ॥ ७ ॥ बे दृष्टि ते समकित दृष्टि ने
मिथ्यात्वदृष्टि, ए २ दृष्टिमां १७ ए जेद लाजे. ते पहेली ६ नरकना अप्रजाप्ता ने ५
संझी तिर्यच, ५ असंझी तिर्यच, ३ विगलेन्द्रिय ए १३ ना अप्रजाप्ता, १५ कर्मभूमि
मनुष्यना अप्रजाप्ता ३० अकर्मभूमिना प्रजाप्ता अप्रजाप्ता मळी १० अकर्मभूमि ए ७५ जेद
मनुष्यना, देवतामां १० जवनपति, १६ वाणव्यंतर, १० जंजका, १० ज्योतिषि, १२ देवलोक,
ए लोकांतिक ए ६७ जेदना अप्रजाप्ता ने ए ग्रैवेयकना प्रजाप्ता अप्रजाप्ता ए ७५ जेद
देवताना. सर्व मळी १७ ए जेद लाजे ॥ ८ ॥ त्रणे दृष्टिमां ए४ जेद लाजे. ते समामिथ्या-
त्वीनी माफक जाणवुं ॥ १० ॥ प्रजाप्तामां ३३१ जेद लाजे ते ७ नरकना, २४ तिर्यचना,
१०१ संझी मनुष्यना ए ए७ जेद देवताना. सर्व मळी ३३१ भेद प्रजाप्ताना लाजे ॥ ११ ॥
अप्रजाप्तामां ३३२ जेद लाजे ते ३३१ तो एना अप्रजाप्ता ने १०१ समुर्गिम मनुष्यना अप्र-
जाप्ता ए ३३२ लाजे ॥ १२ ॥ साश्वतामां २५० जेद लाजे ते ७ नारकीना प्रजाप्ता, तिर्य-

चना ૪૦ જેદમાંથી ૫ સંઙ્હી તિર્યંચના અપ્રજાતા વર્જિને શેષ ૪૩ જેદ તિર્યંચના ને મનુષ્ય સંઙ્હી તેના ૧૦૧ જેદના પ્રજાતા, ૯૯ જાતિના દેવતાના પ્રજાતા ૯ સર્વ મઢી ૧૫૦ જેદ લાજે ॥ ૧૩ ॥ અશાશ્વતામાંહિ ૩૧૩ જેદ લાજે. તે ૭ નરકના અપ્રજાતા, ૫ સંઙ્હી તિર્યંચના અપ્રજાતા, ૧૦૧ સમુર્થિમ મનુષ્યના અપ્રજાતા, ૧૦૧ સંઙ્હી મનુષ્યના અપ્રજાતા ૯ ૨૦૨ મનુષ્યના, ૯૯ જાતિના દેવતાના અપ્રજાતા, સર્વ મઢી ૩૧૩ જેદ લાજે ॥ ૧૪ ॥ સંઙ્હીમાં ૪૨૪ જેદ લાજે તે ૧૪ જેદ નારકીના, ૫ સંઙ્હી તિર્યંચના અપ્રજાતા ને પ્રજાતા ૯ ૧૦ તિર્યંચના. સંઙ્હી મનુષ્ય ૧૦૧ ના અપ્રજાતા ને પ્રજાતા ૯ ૨૦૨ મનુષ્યના ને ૧૯૦ જેદ દેવતાના સર્વ મઢી ૪૨૪ જેદ લાજે ॥ ૧૫ ॥ અસંઙ્હીમાંહિ ૧૩૯ જેદ લાજે. તે ૧૦૧ સમુર્થિમ મનુષ્યના અપ્રજાતા, ૩૦ જેદ તિર્યંચના, તે ૪૦ માંથી ૧૦ જેદ સંઙ્હીના વર્જ્યા, શેષ ૩૦ જેદ તિર્યંચના, સર્વ મઢી ૧૩૯ જેદ લાજે ॥ ૧૬ ॥ પાંચસે ત્રેસઠમાંહિ ચવે તો ૩૭૧ જેદ ચવે. ૭ નરકના પ્રજાતા, ૯૯ દેવતાના પ્રજાતા, ૪૦ જેદ તિર્યંચના, ૦૬ જાતિના જુગલિયાના અપ્રજાતા વર્જિને શેષ ૨૧૭ જેદ મનુષ્યના, સર્વ મઢી ૩૭૧ જેદ લાજે ॥ ૧૭ ॥

जीवना
॥२१॥

न चवे तेमां १९९ जेद लाजे. ते ७ नरकना अप्रजाता, ९९ देवताना अप्रजाता, ८६
जुगलियाना अप्रजाता, सर्व १९९ जेद न चवे तेमां लाजे ॥ १८ ॥ आगली ३ लेश्या तेमां
प्रत्येक १ मां ४५९ जेद लाजे. ते नारकीना ६ जेद, ते एकेकी लेश्या त्रण त्रण नरके लाजे
तेथी, ४८ जेद तिर्यचना, ३०३ जेद मनुष्यना, ५१ जाति देवताना अप्रजाता प्रजाता १०२, सर्व
मळी ४५९ जेद लाजे ॥ १९ ॥ तेजुलेश्यामां ३४३ जेद लाजे. ते बादर, पृथ्वी, पाणी,
वनस्पति ए ३ ना अप्रजाता, संझी तिर्यचना १० जेद, संझी मनुष्यना २०२ जेद, ६४ जातिना
देवताना अप्रजाता प्रजाता १२८, सर्व मळी ३४३ जेद लाजे ॥ २० ॥ पद्मलेश्यामां हि ६६ जेद लाजे.
ते संझी तिर्यचना १० जेद, १५ कर्मभूमिना अप्रजाता प्रजाता ३०, देवतामां बीजो किलविषी,
त्रीजो, चोथो, पांचमो देवलोक ने ए लोकांतिक ए १३ ना अप्रजाता प्रजाता २६, सर्व मळी
६६ जेद लाजे ॥ २१ ॥ शुक्ल लेश्यामां ८४ जेद लाजे. ते संझी तिर्यचना १० जेद, १५
कर्मभूमिना अप्रजाता प्रजाता ३०, ने देवतामां हि त्रीजो किलविषी १, ठठेथी ते बारमा
देवलोक सुधी ७ देवलोक, ए प्रैवेयक, ५ अनुत्तर विमान ए २२ ना अप्रजाता प्रजाता ४४.

५६३
भेद

॥२१॥

सर्व मळी ७४ जेद लाजे ॥ २२ ॥ ढण लेइयां ४० जेद ते १० जेद संझी तिर्यचना ने
३० जेद मनुष्यना ते १५ कर्मचूमिना अप्रजाता ने प्रजाता ३०, सर्व मळी ४० जेद लाजे
॥ २३ ॥ आगली ४ लेइयां २७७ जेद लाजे. ते प्रथम ५१ जातिना देवताना अप्र-
जाता ने प्रजाता १०२, ने जुगलीयाना ७६ जेदना अप्रजाता ने प्रजाता १७२ ने बादर,
पृथ्वी, पाणी, वनस्पति ए ३ ना अप्रजाता ए सर्व मळी २७७ जेद लाजे ॥ २४ ॥ उदा-
रिक काययोगमां ३५१ जेद लाजे. ते ३०३ जेद मनुष्यना, ४७ जेद तिर्यचना ए ३५१ जेद
लाजे ॥ २५ ॥ उदारिक मिश्रयोगमां २४७ जेद लाजे ते १०१ समुर्लिम मनुष्य, १०१ संझी
मनुष्यना अप्रजाता, १५ कर्मचूमिना प्रजाता, तिर्यचना २४ जेद अप्रजाता बादर वायु-
कायनो प्रजातो ५ संझी तिर्यचना प्रजाता सर्वे मळी २४७ जेद लाजे ॥ २६ ॥ वैक्रेय
योगमां २३३ जेद लाजे ते १७७ देवताना, १४ जेद नारकीना, ५ संझी तिर्यचना प्रजाता,
बादर वायुकायनो प्रजातो, १५ कर्मचूमिना प्रजाता, सर्व मळी २३३ जेद लाजे ॥ २७ ॥
वैक्रेयना मिश्रमां २१७ जेद लाजे. ते पूर्वे २३३ जेद कद्या तेमांथी ए अवेयक, ५ अनुत्तर

વિમાન, એ ૧૪ ના પ્રજાતા વર્જિને શેષ ૨૧૯ જેદ લાજે ॥ ૨૦ ॥ આહારક ને આહારકના મિશ્રમાં ૧૫ કર્મજૂમિના પ્રજાતા એ ૧૫ જેદ લાજે ॥ ૨૧ ॥ કાર્મણ કાયયોગમાંહિ ૩૪૭ જેદ લાજે. તે ૩૩૨ અપ્રજાતા ને ૧૫ કર્મજૂમિના પ્રજાતા, સર્વ મઠી ૩૪૭ જેદ લાજે ॥૩૦॥ સત્ય મનાદિ ૪ ને સત્ય વચનાદિ ૩ એ ૭ જોગમાં ૨૧૨ જેદ લાજે. તે ૯૯ જાતિના દેવતા ને ૭ નારકી, ૧૦૧ સંઙ્હી મનુષ્ય, ૫ સંઙ્હી તિર્યંચ એ સર્વેના પર્યાપ્તાના ૨૧૨ જેદ પૂર્વોક્ત સાત યોગમાં લાજે ॥ ૩૧ ॥ વ્યવહાર વચનમાં ૨૨૦ જેદ લાજે. તે પૂર્વે સત્યમનાદિમાં ૨૧૨ જેદ કહ્યા તેજ ને ૫ અસંઙ્હી તિર્યંચ ને ૩ વિગલેંદ્રિયના એ ૮ ના પ્રજાતા સર્વે મઠી ૨૨૦ જેદ લાજે ॥ ૩૨ ॥ ઉદારિક શરીરમાં ૩૫૧ જેદ લાજે. તે ૫૬૩ માંથી ૧૪ જેદ નારકીના ને ૧૯૮ જેદ દેવતાના વર્જિને શેષ ૩૫૧ જેદ લાજે ॥૩૩ ॥ વૈક્રેય શરીરમાંહિ ૨૩૩ જેદ લાજે. તે ૧૯૮ જેદ દેવતાના, ૧૪ જેદ નારકીના, ૧૫ કર્મજૂમિના પ્રજાતા, ૫ સંઙ્હી તિર્યંચના પ્રજાતા, બાદર વાહકાયનો પ્રજાતા એ ૨૩૩ જેદ લાજે ॥ ૩૪ ॥ આહારક શરીરમાં ૧૫ કર્મજૂમિના પ્રજાતાના લાજે ॥૩૫॥ તેજસ, કાર્મણ શરીરમાં ૫૬૩ જેદ લાજે ॥૩૬॥ અણાહારકમાં

૩૪૭ જેદ લાજે તે કાર્મણ કાયયોગની માફક જાણવું ॥ ૩૭ ॥ આહારકમાં ૫૬૩ જેદ લાજે.
॥ ૩૮ ॥ મનસહિતમાં ૨૧૨ જેદ લાજે તે સત્ય મનની માફક જાણવું ॥ ૩૯ ॥ મનરહિતમાં
૩૫૧ જેદ લાજે તે ૭ નરકના અપ્રજાતા, ૪૩ જેદ તિર્યચના તે ૫ સંઙ્હી તિર્યચના પ્રજાતા
વર્જિને શેષ ૪૩ જેદ તિર્યચના, ૧૦૧ સમુર્થિમ મનુષ્યના અપ્રજાતા, ૧૦૧ સંઙ્હી મનુષ્યના
અપ્રજાતા ૬ ૨૦૨, ૬૬ જાતિના દેવતાના અપ્રજાતા ૬ સર્વ મળી ૩૫૧ જેદ લાજે ॥ ૪૦ ॥
નજરે આવે તેમાં ૨૨૫ જેદ લાજે. તે ૭ નરક, ૬૬ જાતિના દેવતા, ૧૦૧ ગર્જજ મનુષ્ય,
૫ સંઙ્હી તિર્યચ, ૫ અસંઙ્હી તિર્યચ, ૩ ત્રિગલેન્દ્રિય, ૫ વાદર એકેન્દ્રિય ૬ સર્વના પ્રજાતા
૬મ ૨૨૫ જેદ લાજે ॥ ૪૧ ॥ નજરે ન આવે તેમાં ૩૩૮ જેદ લાજે. તે ૩૩૨ તો અપ્રજાતા,
૫ સૂક્ષ્મ એકેન્દ્રિય ને સાધારણ વનસ્પતિ ૬ ના પ્રજાતા ૬ સર્વ મળી ૩૩૮ જેદ લાજે
॥ ૪૨ ॥ ગર્જજમાં ૨૧૨ જેદ લાજે. તે ૨૦૨ સંઙ્હી મનુષ્યના ને ૧૦ જેદ સંઙ્હી તિર્યચના,
૬ સર્વ મળી ૨૧૨ જેદ લાજે ॥ ૪૩ ॥ અણગર્જજમાં ૩૫૧ જેદ લાજે. તે ૧૪ નારકીના,
૧૬૮ જેદ દેવતાના, ૩૮ જેદ તિર્યચના તે ૪૮ માંથી ૧૦ જેદ સંઙ્હીના વર્જ્યા ૧૦૧ સમુ-

विम मनुष्य ए सर्वे मळी ३५१ जेद लाजे ॥ ४४ ॥ तस नामीमांहि ५६३ जेद लाजे ॥ ४५ ॥
 स्थावर नामीमां १५० जेद लाजे. ते १०१ समुर्विम मनुष्य, १५ कर्मचूमिना अप्रजाता
 ए ११६ ने ३४ जेद तिर्यचना ते ११ एकेन्द्रियमांथी एक बादर वायुकायनो प्रजातो
 वर्जिने ११ एकेन्द्रियना, ३ विगलेन्द्रियना अप्रजाता, ५ संझी तिर्यचना अप्रजाता, ५
 असंझी तिर्यचना अप्रजाता ए ३४ तिर्यचना ए १५० जेद लाजे. ॥ ४६ ॥ ज्ञान आत्मां
 १०३ जेद लाजे. ते सातमी नरकनो अप्रजातो वर्जिने १३ जेद नारकीना, ५ संझी तिर्य-
 चना अप्रजाता प्रजाता ए १० ने ५ असंझी तिर्यचना अप्रजाता ने ३ विगलेन्द्रियना अ-
 प्रजाता ए १० तिर्यचना, ने १५ कर्मचूमिना अप्रजाता ने प्रजाता ३०, ने ६० अकर्मचूमिना
 अप्रजाता ने प्रजाता ए ९० मनुष्यना ने १५ परमाधामी, ३ किलविषो ए १० ना प्रजाता
 ने अप्रजाता ए ३६ जेद वर्जिने शेष १६१ जेद देवताना ए सर्व मळी १०३ जेद लाजे
 ॥ ४७ ॥ चारित्र आत्मां १५ कर्मचूमिना प्रजाता लाजे ॥ ४८ ॥ शेष ६ आत्मांहि
 ५६३ जेद लाजे ॥ ४९ ॥ अप्रजाता मरीने १७९ जेदमां जाय ते १०१ समुर्विम मनुष्य,

૪૭ જેદ તિર્યચના, ૧૫ કર્મજૂમિના અપ્રજાતા ને પ્રજાતા ૩૦, ૬ ૧૭૬ જેદમાંહિ જાય
॥ ૫૦ ॥ સ્ત્રી મરીને ૫૬૧ જેદમાં જાય તે ૫૬૩ માંથી સાતમી નરકનો અપ્રજાતો ને પ્રજાતો
વર્જિને શેષ ૫૬૧ માં જાય ॥ ૫૧ ॥ પુરુષ મરીને ૫૬૩ જેદમાંહિ જાય ॥ ૫૨ ॥ નપુંસક
મરીને ૫૬૩ જેદમાંહિ જાય ॥ ૫૩ ॥ વેદનીય સમુદ્ઘાતમાં ૫૬૩ જેદ લાજે ॥ ૫૪ ॥ કષાય
સમુદ્ઘાતમાં ૫૬૩ જેદ લાજે ॥ ૫૫ ॥ મારણાંતિક સમુદ્ઘાતમાં ૩૭૧ જેદ લાજે. તે ચ-
વ્યાની માફક જાણવું ॥ ૫૬ ॥ વૈક્રેય સમુદ્ઘાતમાં ૨૧૬ જેદ લાજે, તે વૈક્રેય મિશ્રયોગની
માફક જાણવું ॥ ૫૭ ॥ તેજસ સમુદ્ઘાતમાં ૧૦૫ જેદ તે ૮૫ જાતિના દેવતાના પ્રજાતા
ને ૧૫ કર્મજૂમિના પ્રજાતા, ૫ સંજ્ઞી તિર્યચના પ્રજાતા ૬ ૧૦૫ જેદ લાજે ॥ ૫૮ ॥
આહારક સમુદ્ઘાતમાં ૧૫ કર્મજૂમિના પ્રજાતા લાજે ॥ ૫૯ ॥ કેવલ સમુદ્ઘાતમાં ૧૫
કર્મજૂમિના પ્રજાતા લાજે ॥ ૬૦ ॥ આગલી ૩ પર્યાયમાં ૫૬૩ જેદ લાજે ॥ ૬૧ ॥ શ્વાસો-
શ્વાસ પર્યાયમાં ૫૫૨ જેદ લાજે તે એકેન્દ્રિયના ૧૧ અપ્રજાતા વર્જ્યા, શેષ ૫૫૨ જેદ
લાજે ॥ ૬૨ ॥ જાણ પર્યાયમાં ૩૨૬ જેદ લાજે તે ૭ નરકના ને ૫ સંજ્ઞી તિર્યચના અપ્ર-

જાતા ને પ્રજાતા ૧૦, અસંજી તિર્યંચના ૫ જેદ ને ૩ વિગલેન્દ્રિયના ૬ ના પ્રજાતા ને સંજી મનુષ્યના ૨૦૨ જેદ ને ૬૬ જાતિના દેવતાના પ્રજાતા ૬૬ જેદ લાજે ॥ ૬૩ ॥ મનઃ પર્યાયમાં ૨૨૨ જેદ લાજે. તે ૭ નારકીના, ૫ સંજી તિર્યંચ ને ૧૦૧ સંજી મનુષ્ય, ૬૬ જાતિના દેવતા, ૬ સર્વના પ્રજાતા ૨૨૨ માં મનઃપર્યાય લાજે ॥ ૬૪ ॥ વિજંગ જ્ઞાનમાં ૨૨૨ જેદ લાજે તે ૫ અનુત્તર વિમાનના અપ્રજાતા ને પ્રજાતા ૬ ૧૦ જેદ વર્જ્યા, વાકી ૧૦૦ જેદ દેવતાના ને ૧૪ જેદ નારકીના, ૧૫ કર્મજૂમિના મનુષ્યના પ્રજાતા ને ૫ સંજી તિર્યંચના પ્રજાતા ૬ ૨૨૨ જેદ લાજે ॥ ૬૫ ॥ અવધિજ્ઞાનમાં ૨૧૦ જેદ લાજે. તે ૧૫ પરમાધામી, ૩ કિલવિષી ૬ ૧૦ વર્જિને શેષ ૮૧ જાતિના દેવતાના અપ્રજાતા ને પ્રજાતા ૧૬૨ ને ૧૩ નારકીના તે ૧૪ માંથી સાતમી નરકનો અપ્રજાતો વર્જિને ૧૩ જેદ ને ૧૫ કર્મજૂમિના અપ્રજાતા ને પ્રજાતા ૬ ૩૦ ને ૫ સંજી તિર્યંચના પ્રજાતા ૬ ૨૧૦ જેદ લાજે ॥ ૬૬ ॥ અવધિદર્શનમાં ૨૪૭ જેદ લાજે. તેમાં ૧૬૦ જેદ દેવતાના, ૧૪ જેદ નારકીના, ૧૫ કર્મજૂમિના અપ્રજાતા ને પ્રજાતા ૩૦ ને ૫ સંજી તિર્યંચના પ્રજાતા ૬ સર્વે મળી ૨૪૭

जेद लाजे ॥ ६७ ॥ परितमां हि ५६३ जेद जीवना लाजे ॥ ६८ ॥ अपरितमां ५५३ जेद जीवना
लाजे. ते ५६३ मांथी ५ अनुत्तर विमानना अप्रजाता ने प्रजाता १० जेद वर्ज्या, शेष ५५३
जेद लाजे ॥ ६९ ॥ संजतिमां १५ कर्मचूमिना प्रजाता लाजे, ॥ ७० ॥ संजतासंजतिमां १५
कर्मचूमिना प्रजाता ने ५ संझी तिर्यचना प्रजाता ए २० जेद लाजे ॥ ७१ ॥ असंजतिमां
५६३ जेद लाजे. ॥ ७२ ॥ पहेला गुणठाणामां ५५३ जेद लाजे. ते ५ अनुत्तर विमानना
अप्रजाता ने प्रजाता १० जेद वर्ज्या, शेष ५५३ जेद लाजे ॥ ७३ ॥ सास्वादान गुणठाणामां २१३
जेद लाजे. ते १३ जेद नारकीना, ते १४ मांथी ७ मी नरकनो अप्रजातो वर्ज्यो ने १८ जेद
तिर्यचना, ३ विगलेन्द्रिय ने ५ असंझी तिर्यच पंचेन्द्रिय ए ८ ना अप्रजाता ने ५ संझी
तिर्यच पंचेन्द्रियना अप्रजाता ने प्रजाता ए १० ने ८ पूर्वे कहा ते ए १८ ने १५ कर्मचू-
मिना अप्रजाता ने प्रजाता ए ३० ने देवता एण जातिमां हिथी १५ परमाधामी, ३ किल-
विषी, ५ अनुत्तर विमान ए २३ वर्जिने शेष ७६ जातिना अप्रजाता ने प्रजाता ए १५२ जेद
देवताना, ए सर्व मळीने २१३ जेद लाजे ॥ ७४ ॥ सिश्रु गुणठाणामां ९४ जेद लाजे. ते

७ नारकीना प्रजाता, ५ संझी तिर्यचना प्रजाता, १५ कर्मजूमिना प्रजाता ए १७ ने६७
जेद देवताना ते एए जेदमांथी १५ परमाधामी, ३ किलविषी, ए ग्रैवेयक, ५ अनुत्तर वि-
मान ए ३१ जेद वर्जिने शेष ६७ जेदना प्रजाता ए सर्व मळी ए४ जेद लाजे ॥ ७५ ॥
चोथे गुणठाणे १४५ जेद लाजे. ते पूर्वे समकितमां १५३ जेद कल्या ठे, तेमांथी ५ असंझी
तिर्यच पंचेन्द्रिय ने ३ विगलेन्द्रिय ए ७ जेद वर्जिने शेष १४५ जेद लाजे ॥ ७६ ॥ पांचमे
गुणठाणे १० जेद लाजे. ते १५ कर्मजूमिना, ५ संझी तिर्यच पंचेन्द्रिय ए १० ना प्रजाता
लाजे ॥ ७७ ॥ ठठे गुणठाणेंची चौदमा गुणठाणा सुधी १५ कर्मजूमिना मनुष्यना प्रजाता
लाजे ॥ ७८ ॥ अजीवना ५६० जेद तेमा लोकमां ५५७ लाजे. ते धर्मास्तिकाय अधर्मास्ति-
काय ए बेना देश अने आकाशास्तिकायनो स्कंध ए ३ जेद वर्ज्या, शेष ५५७ जेद लाजे
॥ ७९ ॥ अलोकमां अजीवना ५६० जेद मांहिला ६ जेद लाजे, ते आकाशास्तिकायना
देश १, प्रदेश १, अने द्रव्यादि ४ जेद, ए ६ जेद लाजे ॥ ८० ॥ धर्मास्तिकायना स्कंधमां
अजीवना ११ जेद लाजे. ते धर्मास्तिकायनो स्कंध १, प्रदेश १, अधर्मास्तिकायनो स्कंध

૩, પ્રદેશ ૪, આકાશાસ્તિકાયનો દેશ ૫, પ્રદેશ ૬ ને અઘ્ઠા સમયકાલ ૭ ને પુદ્ગલાસ્તિકાયનો સ્કંધ ૮, દેશ ૯, પ્રદેશ ૧૦, પરમાણુ પુદ્ગલ ૧૧, એ ૧૧ જેદ લાજે ॥ ૮૧ ॥ અઢીઘીપ બહાર અજીવના ૧૦ જેદ લાજે તે પૂર્વે ૧૧ જેદ કહ્યા તેમાંથી કાલ વજ્યો ॥ ૮૨ ॥ ધર્માસ્તિકાયના દેશમાં ૧૧ જેદ, તે ધર્માસ્તિકાયનો દેશ ૧, પ્રદેશ ૨, અધર્માસ્તિકાયનો દેશ ૩, પ્રદેશ ૪, આકાશાસ્તિકાયનો દેશ ૫, પ્રદેશ ૬, કાલ ૭, પુદ્ગલના ૪ જેદ એ ૧૧ જેદ લાજે. ॥ ૮૩ ॥ ધર્માસ્તિકાયના પ્રદેશમાં ૮ જેદ લાજે તે ધર્માસ્તિકાયનો પ્રદેશ ૧, અધર્માસ્તિકાયનો પ્રદેશ ૨, આકાશાસ્તિકાયનો પ્રદેશ ૩, કાલ ૪, પુદ્ગલના ૪ જેદ એ આઠ જેદ લાજે ॥ ૮૪ ॥ અધર્માસ્તિકાયના સ્કંધમાં ૧૧ જેદ લાજે તે ધર્માસ્તિકાયની માફક જાણવું ॥ ૮૫ ॥ આકાશાસ્તિકાયના સ્કંધમાં ૧૧ જેદ લાજે. તે ધર્માસ્તિકાયનો સ્કંધ ૧, પ્રદેશ ૨, અધર્માસ્તિકાયનો સ્કંધ ૩, પ્રદેશ ૪, આકાશાસ્તિકાયનો સ્કંધ ૫, પ્રદેશ ૬, કાલ ૭, પુદ્ગલના ૪ જેદ, સર્વ મઠી ૧૧ જેદ લાજે ॥ ૮૬ ॥ આકાશાસ્તિકાયના ૨ જેદ, લોકાકાશ ૧, અલોકાકાશ ૨. તે લોકાકાશના ૨ જેદ, સંપૂર્ણ ૧, અધુરો ૨. તે સંપૂ-

र्णमां ११ जेद लाजे. ते धर्मास्तिकायनो देश १, अधर्मास्तिकायनो देश २, आकाशास्ति-
कायनो स्कंध ३ ए ३ जतां बाकी ११ लाजे ॥ ७७ ॥ अधूरामां ११ जेद लाजे. ते धर्मा-
स्तिकायनो स्कंध १, अधर्मास्तिकायनो स्कंध २, आकाशास्तिकायनो स्कंध ३, ए ३ जतां
बाकी ११ जेद लाजे ॥ ७८ ॥ अलोकाकाशमां २ जेद लाजे, ते आकाशास्तिकायनो देश
१, प्रदेश २, ए २ लाजे ॥ ७९ ॥ आकाशास्तिकायना प्रदेशमां ७ जेद ते धर्मास्तिकायना
प्रदेशनी माफक जाणवुं ॥ ८० ॥

॥ इति जीवना ५६३ जेदनी चर्चा संपूर्णा ॥

महादंडक ॥

॥ अथ श्रो जीवाजीवाजिगमादिसूत्रथी महादंरुकना बोल लिख्यते ॥

गाथा-दंरुग १ लेस्ता २ द्विष्ट ३, उग्गाहण ४ विरहकाल ५ चेव ॥

जवण ६ गयागइ ७, संघयण ८ संगण ९ वेदे १० य ॥ १ ॥

जोगु ११ वय्योग १२ सरीरं १३, गुणगण १४ दिह्नी १५ य पज्जात्ती १६ ॥

पाणे १७ नाण अनाणे १८, संजइ १९ माइण आहारे २० ॥ २ ॥

आहार २१ इच्छाहारे २२, कायविइ २३ समुग्घाय २४ कुलकोनी २५ ॥

आउ २६ देव २७ जराय २८, परिग्गहय २९ संतरं ३० चेव ॥ ३ ॥

ए ३० द्वार ते २४ दंरुक उपर उतारवां ते कहे ठे. ते मध्ये प्रथम दंरुकद्वार कहे ठे. साते नरकनो दंरुक १. तेनां नाम-घमा १, वंसा २, शिला ३, अंजना ४, रिठा ५, मघा ६, माघवइ ७. हवे तेनां गोत्र कहे ठे. रत्नप्रज्ञा १, शर्करप्रज्ञा २, वायुप्रज्ञा ३, पंक-प्रज्ञा ४, धूमप्रज्ञा ५, तमप्रज्ञा ६, तमतमाप्रज्ञा ७ ॥ १ ॥ दस दंरुक जवनपतिना कहे ठे. असुरकुमार १, नागकुमार २, सुवनकुमार ३, विज्जुकुमार ४, अन्निकुमार ५, छोपकुमार ६, उदधिकुमार ७, दिशाकुमार ८, पवनकुमार ९, स्तनितकुमार १० ॥ ११ ॥ पृथ्वी-काय १२, अपकाय १३, तेउकाय १४, वायुकाय १५, वनस्पतिकाय १६ ॥ सत्तरमो दंरुक बे

इंद्रियनो ते कोमा, पोरा, अलसीयां, करमियां, सरमियां, जलो, डीप, शंख प्रमुख ॥१७॥
 तेइंद्रियनो १७ मो दंरुक ते कीमी, कंथवा, जू, कीमा, मंकोमा, घीमेल, चांचरु प्रमुख
 ॥ १७ ॥ चउरिंद्रियनो दंरुक १९ मो ते जमरा, जमरो, माखी, कांस, टीरु, बगा प्रमुख
 ॥ १९ ॥ तिर्यच पंचेन्द्रियनो दंरुक २० मो. तेमां जलचरनां ५ जेद. मच्छ कच्छ गाहा
 मगर सुसमार प्रमुख. स्थलचरना ४ जेद-एगखुरा १, दोखुरा २, गंभीपया ३, सणहपया
 ४ ॥ खेचरना ४ जेद-चर्मपंखी १, रोमपंखी २, वितंतपंखी ३, समुगपंखी ४ ॥ उरपरना
 ४ जेद-सर्प १, अजगर २, महोरग ३, आसाखीया ४ ॥ जुजपरना अनेक जेद ते घो
 उंदर खीसकोली प्रमुख ॥ २० ॥ मनुष्यनो दंरुक २१ मो ॥ ते मनुष्यने उपजवानां ठाम.
 पंदर कर्मजूमि ते असि मसि कसि एहथी आजीविका करे, अने मोक्षमार्गने साधे ते ५
 जरत, ५ एरवत, ५ महाविदेह ए१५ ॥२॥ अकर्मजूमि ते असि, मसि, कसि ए त्रण प्रकारनो
 व्यापार नथी अने १० प्रकारना कटपवृद्धे करी जीवे ते ५ हेमवय, ५ एरणवय, ५ हरि-
 वास, ५ रमकवास, ५ देवकुरु, ५ उत्तरकुरु ए ३० अकर्मजूमि ॥ २ ॥ ठप्पन अंतरद्वीपा

તે જંતૂદ્વીપ મધ્યે હેમવંત પર્વત અને શિષરી પર્વત થકી પૂર્વ અને પશ્ચિમની દિશિય સ-
 મુદ્ર મધ્યે રે વે દાઢા નીકળી ઢે, તે ંકેકી દાઢાણ સાત સાત દ્વીપા ઢે તેનું માન.
 પ્રથમ ૩૦૦ જોજન ગયા પઢી પહેલો દ્વીપો ઢે. તિહાંથકી ૪૦૦ જોજન ગયા પઢી બોજો
 દ્વીપો ઢે. તિહાંથકી ૫૦૦ જોજન ગયા પઢી ત્રીજો દ્વીપો ઢે. તિહાંથકી ૬૦૦ જોજન
 ગયા પઢી ચોથો દ્વીપો ઢે. તિહાંથકી ૭૦૦ જોજન ગયા પઢી પાંચમો દ્વીપો ઢે. તિહાં
 થકી ૮૦૦ જોજન ગયા પઢી ઢઢો દ્વીપો ઢે. તિહાંથી ૯૦૦ જોજન ગયા પઢી સાતમો
 દ્વીપો ઢે. ં રીતે ૮ દાઢાણ ૫૬ અંતરદ્વીપા ઢે. સર્વે અઢીદ્વીપ મધ્યે જાણવા ॥ ૩ ॥
 હવે સમુર્થિમ મનુષ્ય ડપજવાનાં ંગમ કહે ઢે ॥ ડચ્ચારેસુવા ૧, પાસવણેસુવા ૨, સ્વેલેસુવા
 ૩, સંઘાણેસુવા ૪, વંતેસુવા ૫, પિતેસુવા ૬, સોણિણસુવા ૭, પુણસુવા ૮, સુકેસુવા ૯, સુક્ર
 પોગલ પરિસામીયેસુવા ૧૦, વિગયજીવ કલેવરેસુવા ૧૧, ષ્ટ્થીપુરિસસંજોગેસુવા ૧૨,
 નગર નિધમ્મણેસુવા ૧૩, સવ્વેસુ ચેવ અસુષ્ઠાણેસુવા ૧૪ ॥ ૪ ॥ ૨૧ ॥ ૨૨ મો વાણવ્યંતરનો
 દંરુક તેનાં નામ-પિશાચ ૧, ડૂત ૨, ંદ્ધ ૩, રાક્ષસ ૪, કિંનર ૫, કિંપુરુષ ૬, મહોરગ ૭, ગાંધર્વ
 ૮, આણપત્તી ૯, પાણપત્તી ૧૦, ષ્ણીવાષ ૧૧, ડુયવાષ ૧૨, કંદીય ૧૩, મહાકંદીય ૧૪, કોહંરુ

१५ पयंगदेव १६ ॥ ए सोलनी काय व्यंतरनी जात अने एकेकीनी काये बे बे इंद्र जाणवा ॥२१॥
 २३ मो ज्योतिषीनो दंरुक ते चंद्र १, सूर्य २, ग्रह ३, नक्षत्र ४, तारा ५, ए ५ चर अढी
 छीप मध्ये ठे, ने पांच अचर अढीछीपनी बाहीर ठे ॥ २३ ॥ २४ मो विमानीक देव-
 तानो दंरुक ॥ सुधर्म १, इशान २, सनत्कुमार ३, माहेंद्र ४, ब्रह्मलोक ५, लांतक ६,
 महासुक्र ७, सहसार ८, आणत ९, प्राणत १०, आरण ११, अचुय १२ ॥ हवे नव ग्रैवे-
 यक कहे ठे ॥ जहे १, सुजहे २, सुजाए ३, सुमाणसे ४, पियदंसणे ५, सुदंसणे ६, आमोहे
 ७, सुपक्रिबळे ८, जसोधरे ९ ॥ हवे पांच अनुत्तर विमाननां नाम कहे ठे ॥ विजय १,
 विजयंत २, जयंत ३, अपराजित ४, सर्वार्थसिद्ध ५ ॥ सर्वार्थसिद्ध उपरे इसिप्पजारा पृथ्वी
 ते सिद्धिशिला तेनां बार नाम ठे ते कहे ठे ॥ इसीतिवा १, इसीप्पजारा तिवा २, तणु-
 तिवा ३, तणुतणुतिवा ४, सिद्धितिवा ५, सिद्धालयतिवा ६, मुतीतिवा ७, मुत्तालयतिवा
 ८, लोयगेतिवा ९, लोयगुजियातिवा १०, लोयगुजिबोहेतिवा ११, सब्बपाणुयजीव सत्त
 सुहावहेतिवा ॥ १२ ॥ २४ ॥

॥ इति प्रथम दंरुकछार संपूर्ण ॥ १ ॥

હવે બીજું લેશ્યાદ્ધાર કહે છે ॥

ગાથા—નામ૧ વર્ણ૨ રસ૩ ગંધ૪, ફાસ૫ પરિણામ૬ લક્ષણ૭ સંઠાણ૮ ॥

વિદ્ધ ગદ૧૦ ચવર્ણ૧૧ દ્વારા, એગારસ લેસ્તાણં ણેયા ॥ ૧ ॥

એ ૧૧ દ્ધાર ઠ લેશ્યા ઉપર ઉતારવાં તેમાં પ્રથમ નામદ્ધાર કહે છે. કૃષ્ણલેશ્યા ૧, નીલ લેશ્યા ૨, કાપોત લેશ્યા ૩, તેજુ લેશ્યા ૪, પદ્મ લેશ્યા ૫ અને શુક્લ લેશ્યા ૬ ॥૧॥ બીજું લેશ્યાના વર્ણનું દ્ધાર કહે છે. જાવ લેશ્યામાં એકે વર્ણ નથી. દ્રવ્ય લેશ્યામાં કૃષ્ણાદિ પાંચે વર્ણ હોય તેમાં કૃષ્ણ લેશ્યાનો વર્ણ (રંગ)—જેવાં પાણીસહિત મેઘ કાઢો, જેવાં પામ્નાનાં શીંગમાં કાઢાં, જેવાં અરીઠાનાં બીજ કાઢાં, જેવું ગામ્નાનું યંજન, આંખની કીકી એ કરતાં અનન્તગુણો કાઢો ॥૧॥ નીલ લેશ્યાનો વર્ણ—જેવું અશોક વૃદ્ધ નીલું, જેવી યાસ પદ્મોની પાંચ, જેવું વૈશ્ય રત્ન એથી અનન્તગુણો નીલ લેશ્યાનો નીલો વર્ણ છે ॥ ૨ ॥ કાપોત લેશ્યાનો વર્ણ જેવા અલ્હીનાં ફૂલ, જેવી કોયલની પાંચ, જેવી પારે-વાની મોક કાંઈક રાત્રી કાંઈક કાઢી એ કરતાં અનન્તગુણો અધિક કાપોત લેશ્યાનો

વર્ણ જાણવો ॥ ૩ ॥ તેજુ લેશ્યાનો વર્ણ, જેવો ઊગતો સૂર્ય રાતો, જેવી સુમ્મની ચાંચ, જેવી
 દીવાની શીખા એ કરતાં અનન્તગુણો અધિક રાતો તેજુલેશ્યાનો વર્ણ ॥ ૪ ॥ પદ્મ લે-
 શ્યાનો વર્ણ—જેવી હરતાલ, જેવી હઢદર, જેવાં શણનાં ફૂલ, એ કરતાં અનન્તગુણો
 અધિક પીઠો પદ્મ લેશ્યાનો વર્ણ ॥ ૫ ॥ શુક્લ લેશ્યાનો વર્ણ—જેવો શંખ, જેવું અંક રત્ન,
 જેવું મોગરાનું ફૂલ, જેવું ગાયનું દૂધ, જેવો રૂપાનો હાર એ કરતાં અનન્તગુણો અધિક
 શ્વેત શુક્લ લેશ્યાનો વર્ણ ॥ ૬ ॥ ૧ ॥ ત્રીજું લેશ્યાના રસનું દ્વાર કહે ને. કૃષ્ણ લેશ્યાનો
 રસ—જેવું કર્મનું તુંવરુ, જેવો કર્મવો લીંબુનો રસ, જેવો રોહીણી નામે વનસ્પતિનો રસ,
 એથી અનન્તગુણો અધિક કર્મવો રસ કૃષ્ણ લેશ્યાનો જાણવો ॥ ૧ ॥ નીલ લેશ્યાનો રસ—
 જેવો સુંઠનો તીલો રસ, જેવો પીંપર અને મરીનાં રસ, એથી અનન્તગુણો અધિક તીલો
 રસ નીલ લેશ્યાનો જાણવો ॥ ૨ ॥ કાપોત લેશ્યાનો રસ—જેવો કુણી કાચી કેરીનો રસ,
 જેવાં કાચાં કોઠનો રસ, એથી અનન્તગુણો અધિક કાચો રસ કાપોતના જાણવો ॥ ૩ ॥
 તેજુ લેશ્યાનો રસ—જેવો પાકા આંવાનો રસ, જેવો પાકા કોઠાનો રસ એથી અનન્તગુણો

कांश्क खाटो ने कांश्क मीठो रस तेजु लेश्यानो जाणवो ॥ ४ ॥ पद्म लेश्यानो रस-जेवो
वारुणीनो रस, जेवो आसव (सरका)नो रस, जेवो मधुनो रस एथी अनन्तगुणो मधुरो
रस पद्म लेश्यानो ॥ ५ ॥ शुक्ल लेश्यानो रस-जेवो खजुरनो रस जेवो द्राक्षनो रस, जेवो
दूधनो रस, जेवो साकरनो रस एथी अनन्तगुणो अधिक मीठो रस शुक्ल लेश्यानो
जाणवो ॥ ६ ॥ ३ ॥ चोथुं लेश्याना गंधनुं छार कहे ठे. जेवो गायना मरानो, कुतराना
मरानो, सर्पना मरानो एथी अनन्तगुणो अधिक अप्रशस्त, प्रथम त्रण माठी लेश्यानो
गंध जाणवो ॥ १ ॥ कपुर, केवको प्रमुख सुगंधो पदार्थ वाटतां (घुंटां) जेवी सु-
गंध नीकळे ते करतां अनन्तगुणो प्रशस्त त्रण सारी लेश्यानो गंध जाणवा ॥ ५ ॥ ४ ॥
पांचमुं लेश्याना स्पर्शनुं छार कहे ठे-जेवी करवतनी धार, जेवी गायनी जीज, जेवुं
मुंजनुं तथा वांसनुं पान, ते करतां अनन्तगुणो माठो अप्रसस्त लेश्यानो स्पर्श जाणवो
॥ १ ॥ जेवी बूर नामे वनस्पति, जेवुं माखण, जेवां सरसवनां फूल, जेवुं मखमल ए करतां
अनन्तगुणो अधिक प्रसस्त लेश्यानो स्पर्श सुवाळो जाणवो ॥ २ ॥ ५ ॥ ठट्टुं लेश्याना

परिणामनुं द्वार कहे ठे. लेश्या त्रण प्रकारे परिणमे-जघन्य, मध्यम अने उत्कृष्ट; तथा नव प्रकारे परिणमे ते उपर त्रण कही तेना अकेकना त्रण त्रण जेद थाय; जेमके, जघन्यनो जघन्य, जघन्यनो मध्यम, जघन्यनो उत्कृष्ट ए रीते दरेकना त्रण त्रण जेद करतां नव जेद थाय. एम नवना सत्तावीस जेद थाय. एम सत्तावीसना एकाशी जेद थाय. एम एकाशीना बसे ने तेंतालीस जेद थाय. एटले जेदे लेश्या परिणमे ॥ ६ ॥ सातमुं लेश्यानां लक्षणनुं द्वार कहे ठे. तेमां प्रथम कृष्णलेश्यानां लक्षण कहे ठे-पांच आश्रवनो सेवनार, त्रण अगुसिवंत, ठकाय जीवनो हिंसक, आरंजनो तिव्र परिणामी तथा द्वेषी, पाप करवामां साहसीक, निगोर परिणामी, जीवहिंसा शुग रहित करनार, अजितेन्द्रिय एवा जोगे करी सहित होय तेने कृष्ण लेश्यानुं लक्षण जाणवुं. ॥१॥ नील लेश्याना लक्षण कहे ठे. इर्ष्यावंत, अमर्षवंत, तपरहित, मायावी पाप करतां लाजे नहीं, रुधी, धूतारो, प्रमादी, रसनो लोलुपी, मायानो गवेषी, आरंजनो अत्यागी, पापने विषे साहसीक ए नील लेश्यानां लक्षण जाणवां ॥ २ ॥ कापोत लेश्यानां लक्षण कहे ठे-

वांका बोलो, वांका काम करनार, माया करोने हरखाय, सरळपणाथी रहित, मोठे जूदो
अने पुंठे जुदो, मिथ्या-खोटां वचननो बोलनार, चोरो मत्सरनो करनार, ए कापोत ले-
श्यानां लक्षण जाणवां ॥ ३ ॥ तेजु लेश्यानां लक्षण कहे ठे-मर्यादावंत, मायारहित, चपळ-
पणाथी रहित, कुतूहळ रहित, विनयवंत, दमितेंद्रिय, शुच जोगवंत, उपध्यान तप सहित,
दृढधर्मि, प्रियधर्मि, पाप थकी बीहे, ए तेजुलेश्यानां लक्षण जाणवां ॥ ४ ॥ पद्म लेश्यानां
लक्षण कहे ठे-क्रोध, मान, माया, लोच पातळा कर्षा ठे, प्रशान्त चित्त, आत्मानो दमण-
हार, योगउपध्यान सहित होय, थोका बोलो, उपशान्त, जितेंद्रिय, ए पद्मलेश्यानां
लक्षण जाणवां ॥ ५ ॥ शुक्ल लेश्याना लक्षण कहे ठे-आर्चाध्यान रौद्रध्यानथी सर्वथा रहित,
धर्मध्यान शुक्लध्यानथी सहित, दश प्रकारनी चित्त समधीए करो सहित, आत्मानो दम-
णहार, इत्यादिक शुक्ल लेश्यानां लक्षण जाणवां ॥ ७ ॥ हवे आठमुं स्थानद्वार कहे ठे-
स्थान एटले उत्कर्षे के अपकर्षे करी लेश्यानुं परस्पर तारतम्य. असंख्यात उत्सर्पिणी अव-
सर्पिणीना समय जेटलां के असंख्यात लोकना आकाश प्रदेश जेटलां थाय तेटलां लेश्यानां

स्थानक ठे. जावलेश्यामां संबिलष्ट परिणाम के विशुद्ध परिणामना तारतम्यरूप असंख्यात स्थानक ठे. अने द्रव्यलेश्यामां तेवा द्रव्यस्कंधो असंख्यात असंख्यात ठे. एक परिणामे एक वखते जेटलां द्रव्योनुं ग्रहण कर्तु ते एक स्थानक द्रव्यलेश्या परत्वे कही शकाय. ते स्थानकना बे प्रकार. जघन्य स्थानक अने उत्कृष्ट स्थानक. जघन्यनी पासेना स्थानकोनो जघन्यमां अने उत्कृष्टनी पासेनां स्थानकोनो उत्कृष्टमां अंतर्जाव करवाची मध्यम स्थानकोनो त्रीजो जेद आंहि गण्यो नथी. हवेठ लेश्यानां स्थानकनुं अष्टपबहुत्व सर्वथी थोका कापोत लेश्यानां स्थानक १ तेथी नील लेश्यानां स्थानक असंख्यातगुणा २ तेथी कृष्ण लेश्यानां स्थानक असंख्यातगुणा ३ तेथी तेजु लेश्यानां स्थानक असंख्यातगुणा ४ तेथी पद्म लेश्यानां स्थानक असंख्यातगुणा ५ तेथी शुक्ल लेश्यानां स्थानक असंख्यात गुणा ६ ॥ ७ ॥ नवमुं लेश्यानी स्थितिनुं द्वार कहे ठे-कृष्ण लेश्यानी स्थिति जघन्य अंतर्मुहूर्तनी, उत्कृष्टी ३३ सागर ने १ अंतर्मुहूर्त अधिकनी ॥ १ ॥ नील लेश्यानी स्थिति ज० अंतर्मुहूर्तनी, उत्० १०

સાગર પલ્લને અસંખ્યાતમે જાગે અધિકની ॥ ૨ ॥ કાપોત લેશ્યાની સ્થિતિ જ૦ અંતર્મુહૂર્તની,
ઉત્ ૩ સાગર પલ્લને અસંખ્યાતમે જાગે અધિકની ॥ ૩ ॥ તેજુલેશ્યાની સ્થિતિ જ૦ અંત-
ર્મુહૂર્તની, ઉત્ ૨ સાગર પલ્લને અસંખ્યાતમે જાગે અધિકની ॥ ૪ ॥ પદ્મ લેશ્યાની સ્થિતિ જ૦
અંતર્મુહૂર્તની, ઉ૦ ૧૦ સાગર અંતર્મુહૂર્ત અધિકની ॥ ૫ ॥ શુક્લ લેશ્યાની સ્થિતિ જ૦ અંતર્મુ-
હૂર્તની, ઉ૦ ૩૩ સાગર અંતર્મુહૂર્ત અધિકની ॥ ૬ ॥ ઇ સ્થિતિ લેશ્યાની સમુદ્ધય કહી. હવે ૫ ગ-
તિની સ્થિતિ કહે છે-નરકગતિની કાપોત લેશ્યાની સ્થિતિ જ૦ દશ હજાર વર્ષની, ઉત્ ૩
સાગર પલ્લને અસંખ્યાતમે જાગે અધિકની ॥ ૧ ॥ નીલ લેશ્યાની સ્થિતિ જ૦ ૩ સાગર જાહેરી
ને પલ્લના અસંખ્યાતમા જાગ અધિકની, ઉ૦ ૧૦ સાગર પલ્લના અસંખ્યાતમા જાગ અધિક-
ની ॥ ૨ ॥ કૃષ્ણ લેશ્યાની સ્થિતિ જ૦ ૧૦ સાગરની, ઉત્ ૩૩ સાગર ને અંતર્મુહૂર્ત અધિકની
॥ ૩ ॥ ઇ નારકીની લેશ્યાની સ્થિતિ કહી. હવે તિર્યંચ મનુષ્યની લેશ્યાની સ્થિતિ કહે છે-
તિર્યંચ અને મનુષ્ય જ્યાં જ્યાં જાય ત્યાં ત્યાં જ૦ ઉ૦ પ્રથમ પાંચે લેશ્યાની અંતર્મુહૂર્તની
સ્થિતિ જાણવી. કેવલજ્ઞાન આશ્રિ શુક્લ લેશ્યાની સ્થિતિ જઘન્ય અંતર્મુહૂર્તની, ઉત્ ૦ નવ

वर्ष उणी पूर्व कोमीनी. ए लेश्या तिर्यच मनुष्यनी कही. हवे देवतानी स्थिति कहे ठे-
तेमां जवनपति व्यंतर आश्रि कृष्ण लेश्यानी स्थिति ज० दश हजार वर्षनी, उत्०
पद्मना असंख्यातमा जागनी ॥ १ ॥ जेटली कृष्ण लेश्यानी उत्कृष्टी स्थिति तेटली १
समयाधिक नील लेश्यानी ज० स्थिति, उत्० पद्मोपमना असंख्यातमा जागनी ॥ २ ॥
जेटली उत्० नीलनी स्थिति तेटली १ समयाधिक कापोत लेश्यानी ज० स्थिति, उत्०
पद्मोपमना असंख्यातमा जागनी ॥ ३ ॥ समुच्चय देव आश्रितेजुलेश्यानी स्थिति ज० १०
हजार वर्षनी, उ० १ सागर ने पद्मना असंख्यातमा जाग अधिकनी. ज्योतिषी, वैमानिक
आश्रि तेजुलेश्यानी स्थिति ज० पद्म १ नी, उत्० १ सागर पद्मने असंख्यातमे जाग अ-
धिकनी ॥ ४ ॥ जेटली तेजु लेश्यानी उत्० स्थिति तेटली १ समय अधिक पद्मलेश्यानी
ज० स्थिति, उ० १० सागर अंतर्मुहूर्त्त अधिकनी ॥ ५ ॥ जेटली पद्म लेश्यानी उत्० स्थिति
तेटली १ समयाधिक शुक्ल लेश्यानी ज० स्थिति, उत्० ३३ सागर अंतर्मुहूर्त्ताधिकनी ॥ ६ ॥
दशमुं लेश्यानी गतिनुं द्वार कहे ठे-कृष्ण, नील, कापोत ए त्रण अप्रशस्त अधम लेश्या,

तेणे करी जीव दुर्गति पामे. तेजु, पद्म, शुक्ल ए त्रण धर्म लेश्या, तेणे करीने जीव सुग-
 तिए जाय ॥ १० ॥ अगीआरमुं लेश्याना चवननुं छार कहे ठे. सघळी लेश्या प्रथम
 परिणमती वखते कोइ जीवने उपजवुं के चववुं नथी तथा लेश्याना ठेह्या समये कोइ
 जीवने उपजवुं के चववुं नथी. परजवने विषे केम चवे ते कहे ठे-लेश्या परजवनी आवी
 थकी अंतर्मुहूर्त गया पढी शेष अंतर्मुहूर्त आउखा आमारहे थके जीव परलोकने विषे जाय.
 ॥ ११ ॥ समुच्चय सलेशीमां ठ लेश्या लाजे १-२ नरके कापोत लेश्या २, त्रीजी नरके कापोत
 घणी नील थोनी ३, चोथी नरके नील लेश्या ४, पांचमी नरके नील घणी कृष्ण थोनी
 ५, षट्ठी नरके कृष्ण लेश्या ६, सातमी नरके महाकृष्ण लेश्या ७ ॥ १ ॥ १० जवनपतिमां
 लेश्या ४ लाजे ॥ ११ ॥ पृथ्वी, पाणी, वनस्पति ए त्रणना अपर्याप्तावस्थामां लेश्या ४,
 पर्याप्तावस्थामां ३ लेश्या ॥ १४ ॥ तेज वाउ त्रण विगलेंद्रिय ए पांचमां पहेली ३ लेश्या
 ॥ १९ ॥ तिर्यच पंचेन्द्रिय समुर्धिममां प्रथम ३ लेश्या, गर्जजमां ६ लेश्या ॥ २० ॥ मनुष्यमां
 पण तेज रीते जाणवी ॥ २१ ॥ वाणव्यंतरमां प्रथम ४ लेश्या ॥ २२ ॥ ज्योतिषीमां १

तेजु लेश्या ॥ १३ ॥ वैमानिकमां १-२ देवलोके तेजु लेश्या, ३-४-५ देवलोके पद्म लेश्या, षड्वाथी सर्वार्थसिद्ध लगी शुक्ल लेश्या ॥ १४ ॥ सिद्ध अलेशी जाणवा. हवे ठ लेश्याना जीवनुं अद्वयबहुत्व कहे ठे-सर्वथी थोमा शुक्ललेशी १ तेथी पद्मलेशी संख्यातगुणा २ तेथी तेजुलेशी सं० ३ तेथी अलेशी अनंतगुणा ४ तेथी कापोतलेशी अनं० ५ तेथी नील लेशी विसेसाहिया ६ तेथी कृष्णलेशी वि० ७ तेथी सलेशी विसेसाहिया ८ ॥ ए लेश्यानो अधिकार उत्तराध्ययन सूत्रना अध्ययन ३४ मां तथा पद्मवणा पद १७ मां तथा जीवा-जिगम सूत्रमां ठे, त्यांथी विस्तारे जाणवो.

॥ इति बीजुं लेश्याद्वार संपूर्ण ॥

अथ त्रीजुं स्थितिद्वार कहे ठे ॥

समुच्चय स्थिति आश्रि जघन्य अंतर्मुहूर्त्तनी, उत्कृष्टी ३३ सागरनी. हवे तेनो

जुदो जुदो विवरो कहे ठे. पहेली नरके ज० दश हजार वर्ष, उ० १ सागर ॥ बीजी नरके ज० १ सागर, उ० ३ सागर ॥ त्रीजी नरके ज० ३ सागर, उ० ७ सागर ॥ चोथी नरके ज० ७ सागर, उ० १० सागर ॥ पांचमी नरके ज० १० सागर, उ० १७ सागर ॥ षष्ठी नरके ज० १७ सागर, उ० २२ सागर ॥ सातमी नरके ज० २२ सागर, उ० ३३ सागर ॥ ए प्रत्येक प्रत्येक नरकनां नाम आश्रि आयुष्य कक्षां. हवे प्रतर जेदे आयुष्य कहे ठे—पहेली नरके प्रतर १३ ठे. तेमां पहेले प्रतरे ज० १० हजार वर्ष, उ० १० हजार वर्ष ॥ बीजे ज० १० हजार वर्ष, उ० १० लाख वर्ष ॥ त्रीजे ज० १० लाख वर्ष, उ० पूर्व कोमी १ ॥ चोथे ज० पूर्व कोमी १, उ० सागर १ तेना जाग १० करीए तेमांनो १ जाग ॥ पांचमे ज० जाग १, उ० जाग २ ॥ षष्ठे ज० जाग २, उ० जाग ३ ॥ सातमे ज० जाग ३, उ० जाग ४ ॥ आठमे ज० जाग ४, उ० जाग ५ ॥ नवमे ज० जाग ५, उ० जाग ६ ॥ दशमे ज० जाग ६, उ० जाग ७ ॥ अग्यारमे ज० जाग ७, उ० जाग ८ ॥ बारमे ज० जाग ८, उ० जाग ९ ॥ तेरमे ज० जाग ९, उ० सागर १ ॥ १ ॥ बीजी नरके पाथका ११

डे. त्यां अकेका सागरना ११ जाग करीए, तेमांना बबे जाग वधारीए ॥ प्रथम पाथके
ज० सागर १, उ० सागर १ जाग २ ॥ बीजे पाथके ज० सागर १ जाग २, उ० सागर १
जाग ४ ॥ त्रीजे ज० सागर १ जाग ४, उ० सागर १ जाग ६ ॥ चोथे पाथके ज० १ सागर
ने ६ जाग, उ० १ सागर ने ८ जाग ॥ पांचमे ज० सागर १ जाग ८, उ० १ सागर जाग
१० ॥ षष्ठे ज० १ सागर जाग १०, उ० २ सागर १ जाग ॥ सातमे ज० २ सागर १ जाग,
उ० २ सागर ३ जाग ॥ आठमे ज० २ सागर ३ जाग, उ० २ सागर ५ जाग ॥ नवमे ज०
२ सागर ५ जाग, उ० २ सागर ७ जाग ॥ दशमे ज० २ सागर ७ जाग, उ० २ सागर ९
जाग ॥ अग्यारमे ज० २ सागर ९ जाग, उ० ३ सागर ॥ १॥ त्रीजी नरके पाथका ए त्यां
एकेका सागरना ए जाग करीए ते प्रतर प्रतरे ४ जाग वधारीए ॥ प्रथम पाथके ज० ३
सागर, उ० ३ सागर ४ जाग ॥ बीजे ज० ३ सागर ४ जाग, उ० ३ सागर ८ जाग ॥ त्रीजे
ज० ३ सागर ८ जाग, उ० ४ सागर ३ जाग ॥ चोथे ज० ४ सागर ३ जाग, उ० ४ सागर
७ जाग ॥ पांचमे ज० ४ सागर ७ जाग, उ० ५ सागर २ जाग ॥ षष्ठे ज० ५ सागर २

जाग, उ० ५ सागर ६ जाग ॥ सातमे ज० ५ सागर ६ जाग, उ० ६ सागर १ जाग ॥
आठमे ज० ६ सागर १ जाग, उ० ६ सागर ५ जाग ॥ नवमे ज० ६ सागर ५ जाग, उ०
७ सागर ॥ ३ ॥ चौथी नरके पाथका ७ ॥ त्यां एकेका सागरना ७ जाग करीए तेमा त्रण
त्रण जाग वधारीए ॥ प्रथम पाथके ज० ७ सागर, उ० ७ सागर ३ जाग ॥ बीजे ज० ७
सागर ३ जाग, उ० ७ सागर ६ जाग ॥ त्रीजे ज० ७ सागर ६ जाग, उ० ८ सागर २ जाग ॥
चौथे ज० ८ सागर २ जाग, उ० ८ सागर ५ जाग ॥ पांचमे ज० ८ सागर ५ जाग, उ० ९
सागर १ जाग ॥ ठठे ज० ९ सागर १ जाग, उ० ९ सागर ४ जाग ॥ सातमे ज० ९
सागर ४ जाग, उ० १० सागर ॥ ४ ॥ पांचमी नरके पाथका ५ ॥ त्यां एकेका सागरना
५ जाग करीए तेमां १ सागरने २ जाग प्रतरे प्रतरे वधारीए ॥ प्रथम पाथके ज० १०
सागर, उ० ११ सागर २ जाग ॥ द्वीजे ज० ११ सागर ने २ जाग, उ० १२ सागर ४ जाग ॥
त्रीजे ज० १२ सागर ४ जाग, उ० १४ सागर १ जाग ॥ चौथे ज० १४ सागर १ जाग, उ०
१५ सागर ३ जाग ॥ पांचमे ज० १५ सागर ३ जाग, उ० १७ सागर ॥ ५ ॥ ठठ्ठी नरके

पाथका ३ त्यां एकेका सागरना ३ जाग करीए तेमां १ जाग १ सागर प्रतरे प्रतरे वधारीए॥
पहेले प्रतरे ज० १७ सागर, उ० १७ सागर २ जाग ॥ बीजे ज० १७ सागर २ जाग, उ०
२० सागर १ जाग ॥ त्रीजे ज० २० सागर १ जाग, उ० २२ सागर ॥ ६ ॥ सातमी नरके
१ पाथको ठे. त्यां ५ नरकावासा ठे. तेनां नाम-काल ॥ १ ॥ महाकाल ॥ २ ॥ रौद्र
॥ ३ ॥ महारौद्र ॥ ४ ॥ ए चार नरकावासाए ज० २२ सागर, उ० ३३ सागर ॥ अप-
ठाण पांचमा नरकावासाए ३३ सागर जयन्योत्कृष्ट ॥ हवे जवनपतिनी स्थिति कहे ठे-
तेमां दक्षिण दिशाना जवनपतिनी ज० १० हजार वर्षनी, उ० १ सागरनी ॥ तेनी देवीनी
ज० १० हजार वर्षनी, उ० सामा त्रण पढ्यनी. तेना नवनीकायना देवतानी स्थिति ज०
१० हजार वर्षनी, उ० दोढ पढ्यनी. तेनी देवीनी ज० १० हजार वर्षनी, उ० पोणा पढ्यनी.
उत्तर दिशाना जवनपतिनी ज० १० हजार वर्षनी, उ० १ सागर झाझेरो. तेनी देवीनी
ज० १० हजार वर्षनी, उ० सामाचार पढ्यनी ॥ नवनीकायनी ज० १० हजार वर्षनी, उ०
बे पढ्य देशे उणी. तेनी देवीनी ज० १० हजार वर्षनी, उ० १ पढ्य देशे उणी ॥ अथ बादर

पृथ्वीनी स्थिति सघळीनी ज० अंतर्मुहूर्त्तनी ॥ हवे उत्कृष्टीनो विवरो कहे ठे-सन्हानी
उ० हजार वर्षनी ॥ सुझानी उ० १२ हजार वर्षनी ॥ वायुयानी उ० १४ हजार वर्षनी ॥
मणोशिखानी उ० १६ हजार वर्षनी ॥ शर्करानी उ० १७ हजार वर्षनी ॥ खरपृथ्वीनी
उ० २२ हजार वर्षनी ॥ अपनी ज० १ अंतर्मुहूर्त्तनी, उ० ७ हजार वर्षनी ॥ तेउनी ज० अंत-
र्मुहूर्त्तनी, उ० ३ अहोरात्रिनी ॥ वायुनी ज० १ अंतर्मुहूर्त्तनी, उ० ३ हजार वर्षनी ॥ वन-
स्पतिनी ज० १ अंतर्मुहूर्त्तनी, उ० १० हजार वर्षनी ॥ सूक्ष्म पृथ्वावरनी ज० १ अंतर्मुहूर्त्तनी,
उ० तेटली ॥ वैद्रीयनी ज० १ अंतर्मुहूर्त्तनी, उ० १२ वर्षनी ॥ तेइंद्रीयनी ज० १ अंतर्मुहूर्त्तनी,
उ० ४९ दिवसनी ॥ चउरिंद्रीयनी १ अंतर्मुहूर्त्तनी, उ० ६ मासनी ॥ हवे तिर्यंच पंचे-
द्रियनी स्थिति कहे ठे-जलचर गर्जज समुर्बिमनी ज० १ अंतर्मुहूर्त्तनी, उ० १ पूर्वक्रोमनी ॥
स्थलचर गर्जजनी ज० १ अंतर्मुहूर्त्तनी, उ० ३ पल्योपमनी ॥ समुर्बिमनी ज० १ अंतर्मु-
हूर्त्तनी, उ० ७४ हजार वर्षनी ॥ खेचर गर्जजनी ज० अंतर्मुहूर्त्तनी, उ० पल्योपमना असं-
ख्यातमा जागनी ॥ समुर्बिमनी ज० १ अंतर्मुहूर्त्तनी, उ० ७२ हजार वर्षनी ॥ उरपर गर्जजनी

ज० १ अंतर्मुहूर्त्तनी, ज० १ पूर्वक्रोमीनी. समुर्बिमनी ज० १ अंतर्मुहूर्त्तनी, ज० ५३ हजार वर्षनी ॥ जुजपर गर्जनी ज० १ अंतर्मुहूर्त्तनी, ज० १ पूर्वक्रोमीनी. समुर्बिमनी ज० १ अंतर्मुहूर्त्तनी, ज० ४१ हजार वर्षनी ॥ ए तिर्यच पंचेद्रियनी स्थिति कही ॥ हवे मनुष्यनी स्थिति कहे ठे—जे असंख्याता आयुष्यना मनुष्य ठे तेनी ज० पट्योपमना असंख्यातमा जागनी ॥ जे मनुष्य संख्याता वर्षना आयुष्यना ठे तेनी ज० १ अंतर्मुहूर्त्तनी ॥ ए समस्तनी जघन्य स्थिति कही ॥ हवे उत्कृष्टीनो विवरो कहे ठे—देवकुरु उत्तरकुरुना मनुष्यनी स्थिति ३ पट्योपमनी ॥ हरिवास रम्यकवासे १ पट्यनी ॥ हेमवंत एरणवंते १ पट्यनी ॥ ठप्पन अंतरद्वीपे पट्योपमना असंख्यातमा जागनी ॥ महाविदेहे १ पूर्वक्रोमीनी ॥ जरत औरवते आराने मेळे आयुष्य तथा आरानुं मानादि जाणवुं ॥ प्रथम सुसमसुसम आरो ४ क्रोमाक्रोमी सागरोपमनी ॥ तेना मनुष्यनुं ३ पट्यनुं आयुष्य. अपत्यप्रतिपालणा ४८ दिवस ॥ वीजो सुसम आरो ३ क्रोमाक्रोमी सागरोपमनी. तेना मनुष्यनुं आयुष्य १ पट्योपमनुं. अपत्यप्रतिपालणा ६४ दिवस ॥

त्रीजो सुसम दुसम आरो २ क्रोमाक्रोमी सागरनो. तेना मनुष्यनुं आयुष्य १ पद्यनुं, अ-
पत्यप्रतिपालणा ७९ दिवस ॥ उतरते आरो पूर्व क्रोमीनुं ॥ ते आरामांहि ७४ लाख पूर्व ३
वर्ष ७ मास शेष बाकी होय, त्यारे प्रथम तीर्थकर उपजे ॥ त्रण वर्ष साता आठ मास
शेष बाकी होय, त्यारे ७४ लाख पूर्वनुं आयुष्य पाळीने मोक्ष जाय ॥ पांच कट्याणीक होय ॥
दुसम सुसम चोथो आरो १ क्रोमाक्रोमी सागरमांहि ४२ हजार वर्ष ओठां. तेने धुरे
आयुष्य पूर्व क्रोमीनुं ॥ उतरते १०० वर्ष जाळेरानुं ॥ ते आरामां २३ तीर्थकर होय, तेनुं
आयुष्य कहे ठे ॥ बीजा तीर्थकरनुं ७२ लाख पूर्वनुं आयुष्य ॥ त्रीजानुं ६० लाख पूर्वनुं ॥
चोथानुं ५० लाख पूर्वनुं ॥ पांचमानुं ४० लाख पूर्वनुं ॥ षष्ठानुं ३० लाख पूर्वनुं ॥ सातमानुं
२० लाख पूर्वनुं ॥ आठमानुं १० लाख पूर्वनुं ॥ नवमानुं २ लाख पूर्वनुं ॥ दशमानुं १ लाख
पूर्वनुं ॥ अग्यारमानुं ७४ लाख वर्षनुं ॥ बारमानुं ७२ लाख वर्षनुं ॥ तेरमानुं ६० लाख
वर्षनुं ॥ चौदमानुं ५० लाख वर्षनुं ॥ ॥ पंदरमानुं १० लाख वर्षनुं ॥ सोलमानुं १ लाख वर्षनुं
॥ सत्तरमानुं ९५ हजार वर्षनुं ॥ अठारमानुं ७४ हजार वर्षनुं ॥ ओगणीसमानुं ५५ हजार

वर्षनुं ॥ बीसमानुं ३० हजार वर्षनुं ॥ एकवीसमानुं १० हजार वर्षनुं ॥ बावीसमानुं एक
हजार वर्षनुं ॥ त्रेवीसमानुं १०० वर्षनुं ॥ चोवीसमानुं ९९ वर्षनुं आयुष्य जाणवुं ॥ ए
चोथा आराना ९५ वर्ष ॥ मास शेष थाकता होय त्यारे चरम तीर्थकर उपजे ॥ ३ वर्ष
॥ मास शेष थाकता होय त्यारे मोक्ष जाय ॥ पांच कट्याणीक होय ॥ पांचमो दुसम
आरो २१ हजार वर्षनो ॥ धूरे आयुष्य १०० वर्ष जाजेरानुं. उतरतां २० वर्षनुं ॥ ढडो दुसम
दुसम आरो २१ हजार वर्षनो ॥ धुरे आयुष्य २० वर्षनुं, उतरतां १६ वर्षनुं ॥ समुर्बिम
मनुष्यनुं आयुष्य जघन्योत्कृष्ट अंतर्मुहूर्तनुं जाणवुं ॥ व्यंतरनी स्थिति जघन्य १० हजार
वर्षनी, उ० १ पट्यनी. तेनी देवीनी ज० १० हजार वर्षनी, उ० अर्द्ध पट्यनी ॥ ज्योति-
षीनी ज० पट्यना आठमा जागनी, उ० १ पट्य झाझेरी ॥ ए समुच्चय आयुष्य कह्युं ॥
हवे जुदो जुदो विवरो कहे ठे-चंद्रमानुं आयुष्य ज० पा पट्यनुं, उ० १ पट्य ने लाख
वर्षनुं ॥ सूर्यनुं आयुष्य ज० पा पट्यनुं, उ० १ पट्य ने १ हजार वर्षनुं ॥ ग्रहनुं ज० पा पट्यनुं, उ०
१ पट्यनुं ॥ नक्षत्रनुं ज० पा पट्यनुं, उ० अर्द्ध पट्यनुं ॥ तारानुं ज० पट्यनो आठमो जाग,

૩૦ પહ્યનો ૮ મો જાગ જાજેહું ॥ હવે દેવીનું આયુષ્ય કહે છે-ચદ્રમાની દેવીનું આયુષ્ય
જ૦ પા પહ્યનું, ૩૦ અર્ધપહ્ય ને ૫૦ હજાર વર્ષનું ॥ સૂર્યની દેવીનું જ૦ પા પહ્યનું, ૩૦
અર્ધ પહ્ય ને ૫૦૦ વર્ષનું ॥ ગ્રહની દેવીનું જ૦ પા પહ્યનું, ૩૦ અર્ધ પહ્યનું ॥ નક્ષત્રની
દેવીનું જ૦ પહ્યનો આઠમો જાગ, ૩૦ પા પહ્યનું ॥ તારાની દેવીનું જ૦ પહ્યનો આઠમો
જાગ, ૩૦ પહ્યનો આઠમો જાગ જાજેહું ॥ હવે વૈમાનિકની સ્થિતિ કહે છે-જથન્ય ૧
પહ્યોપમ, ૩૩ સાગરની, ૬ સમુદ્રય સ્થિતિ જાણવી ॥ હવે તેનો જુદો વિવરો કહે
છે-પ્રથમ દેવલોકે જ૦ ૧ પહ્યનું, ૩૩ સાગરનું ॥ તેની દેવીનું જ૦ ૧ પહ્યોપમનું ૩૦
૭ પહ્ય તે પરિગ્રહીતનું તથા અપરિગ્રહીતનું જ૦ ૧ પહ્યનું, ૩૩ પહ્યનું ॥ બીજે
દેવલોકે જ૦ ૧ પહ્ય જાજેહું, ૩૩ સાગર જાજેહું ॥ તેની દેવીનું જ૦ ૧ પહ્ય જાજેહું
૩૩ ૬ પહ્ય તે પરિગ્રહીતનું અને અપરિગ્રહીતનું જ૦ ૧ પહ્ય જાજેહું, ૩૩ પહ્યનું ॥
ત્રીજે દેવલોકે જ૦ ૨ સાગરનું, ૩૩ સાગરનું ॥ ચોથે દેવલોકે જ૦ ૨ સાગર જાજેહું,
૩૩ ૭ સાગર જાજેહું ॥ પાંચમે દેવલોકે જ૦ ૭ સાગરનું, ૩૩ ૧૦ સાગરનું ॥ ષઠે દેવલોકે

ज० १० सागरनुं, उत्० १४ सागरनु ॥ सातमे देवलोके ज० १४ सागरनुं, उत्० १७ सागरनुं ॥ आठमे देवलोके ज० १७ सागरनुं, उत्० १८ सागरनुं ॥ नवमे देवलोके ज० १८ सागरनुं, उत्० १९ सागरनुं ॥ दशमे देवलोके ज० १९ सागरनुं, उत्० २० सागरनुं ॥ अग्यारमे देवलोके ज० २० सागरनुं, उत्० २१ सागरनुं ॥ बारमे देवलोके ज० २१ सागरनुं, उत्० २२ सागरनुं ॥ नव ग्रैवेयके पहली त्रिके ज० २२ सागरनुं उत् २३ सागरनुं, ॥ एमज एकेक सागर एकेक ग्रैवेयके वधारता जवुं ॥ जावत् नदामी ग्रैवेयके ज० ३० सागरनुं, उत्० ३१ सागरनु ॥ चार अनुत्तर विमाने ज० ३१ सागरनुं, उत्० ३३ सागरनुं ॥ सर्वार्थसिद्धे ३३ सागर जघन्योत्कृष्ट ॥ हवे प्रतरनी स्थिति कहे ठे-पहेला बीजा देवलोके प्रतर १३ ठे, त्यां एकेका सागरना १३ जाग करीए तेमांना बबे जाग वधारता जइए ॥ पहिले प्रतरे ज० १ पद्य, उत्० १ पद्य ने २ जाग ॥ बीजे ज० १ पद्य, उत्० १ पद्य ने ४ जाग ॥ त्रीजे ज० १ पद्य, उत्० १ पद्य ने ६ जाग ॥ चौथे ज० १ पद्य, उत्० १ पद्यने ८ जाग ॥ पांचमे ज० १ पद्य, उत्० १ पद्य ने १० जाग ॥ ठठे ज० १ पद्य, उत्० १ पद्य ने १२ जाग ॥

सातमे ज० १ पल्य, उत्० १ सागर १ जाग ॥ आठमे ज० १ पल्य, उत्० १ सागर ३ जाग ॥
नवमे ज० १ पल्य, उत्० १ सागर ५ जाग ॥ दशमे ज० १ पल्य, उत्० १ सागर ७ जाग ॥
अग्यारमे ज० १ पल्य, उत्० १ सागर ९ जाग ॥ बारमे ज० १ पल्य, उत्० १ सागर ११
जाग ॥ तेरमे ज० १ पल्य, उत्० २ सागर ॥ त्रीजे चौथे देवल्लोके प्रतर १२ ठे. त्यां एकेका
सागरना १२ जाग करीए, तेमांना ५ जाग वधारता जश्य ॥ पहिले प्रतरे ज० २ सागर,
उत्० २ सागर ने ५ जाग ॥ बीजे ज० २ सागर, उत्० २ सागर १० जाग ॥ त्रीजे ज०
२ सागर, उत्० ३ सागर ३ जाग ॥ चौथे ज० २ सागर, उत्० ३ सागर ७ जाग ॥ पांचमे
ज० २ सागर, उत्० ४ सागर १ जाग ॥ षष्ठे ज० २ सागर, उत्० ४ सागर ६ जाग ॥
सातमे ज० २ सागर, उत्० ४ सागर ११ जाग ॥ आठमे ज० २ सागर, उत्० ५ सागर ४
जाग ॥ नवमे ज० २ सागर, उत्० ५ सागर ९ जाग ॥ दशमे ज० २ सागर, उत्० ६ सागर
२ जाग ॥ अग्यारमे ज० २ सागर, उत्० ६ सागर ७ जाग ॥ बारमे ज० २ सागर, उत्० ७
सागर ॥ ब्रह्मलोक देवल्लोके प्रतर ६ ठे. त्यां एकेका सागरना ६ जाग करीए, तेमांना ३

ज्ञाग वधारीए ॥ पहिले प्रतरे ज० ७ सागर, उत्त० ७ सागर ३ ज्ञाग ॥ बीजे ज० ७ सागर,
उत्त० ७ सागर ॥ त्रीजे ज० ७ सागर, उत्त० ७ सागर ३ ज्ञाग ॥ चोथे ज० ७ सागर, उत्त०
ए सागर ॥ पांचवे ज० ७ सागर, उत्त० ए सागर ३ ज्ञाग ॥ षष्ठे ज० ७ सागर, उत्त० १०
सागर ॥ सातवें देवल्लोके प्रतर ५ ठे. त्यां एकेका सागरना ५ ज्ञाग करीए, तेमांना ४
ज्ञाग वधारीए ॥ पहिले प्रतरे ज० १० सागर, उत्त० १० सागर ४ ज्ञाग ॥ बीजे ज० १०
सागर, उत्त० ११ सागर ३ ज्ञाग ॥ त्रीजे ज० १० सागर, उत्त० १२ सागर २ ज्ञाग ॥ चोथे ज०
१० सागर, उत्त० १३ सागर १ ज्ञाग ॥ पांचवे ज० १० सागर, उत्त० १४ सागर ॥ महाशुक
देवल्लोके प्रतर ४ ठे ॥ त्यां एकेका सागरना ४ ज्ञाग करीए, तेमांना ३ ज्ञाग वधारीए ॥
पहिले प्रतरे ज० १४ सागर, उत्त० १४ सागर ३ ज्ञाग ॥ बीजे ज० १४ सागर, उत्त० १५ सागर
२ ज्ञाग ॥ त्रीजे ज० १४ सागर, उत्त० १६ सागर १ ज्ञाग ॥ चोथे ज० १४ सागर, उत्त० १७
सागर ॥ सहस्रार देवल्लोके प्रतर ४ ठे ॥ त्यां एकेका सागरना ४ ज्ञाग करीए, तेमांनो १
ज्ञाग वधारीए ॥ पहिले प्रतरे ज० १७ सागर, उत्त० १७ सागर १ ज्ञाग ॥ बीजे ज० १७ सागर,

उत् १७ सागर २ जाग ॥ त्रीजे ज० १७ सागर, उत् १७ सागर ३ जाग ॥ चोथे ज० १७ सागर, उत् १७ सागर ॥ आणत देवलोके प्रतर ४ ठे. त्यां एकेक सागरना ४ जाग करीए, तेमांनो १ जाग वधारीए ॥ पहेले प्रतरे ज० १७ सागर, उत् १७ सागर १ जाग ॥ बीजे ज० १७ सागर, उत् १७ सागर २ जाग ॥ त्रीजे ज० १७ सागर, उत् १७ सागर ३ जाग ॥ चोथे ज० १७ सागर, उत् १७ सागर ॥ प्राणत देवलोके प्रतर ४ ठे. त्यां एक सागरना ४ जाग करीए तेमांनो एकेको जाग वधारीए ॥ पहेले प्रतरे ज० १७ सागर, उत् १७ सागर १ जाग ॥ बीजे ज० १७ सागर, उत् १७ सागर २ जाग ॥ त्रीजे ज० १७ सागर, उत् १७ सागर ३ जाग ॥ चोथे ज० १७ सागर, उत् २० सागर ॥ आरण देवलोके प्रतर ४ ठे. त्यां एक सागरना ४ जाग करीए, तेमांनो एकेको जाग वधारीए ॥ पहेले प्रतरे ज० २० सागर, उत् २० सागर १ जाग ॥ बीजे ज० २० सागर, उत् २० सागर २ जाग ॥ त्रीजे ज० २० सागर, उत् २० सागर ३ जाग ॥ चोथे ज० २० सागर, उत् २१ सागर ॥ अच्युत देवलोके प्रतर ४ ठे. त्यां एकेका सागरना ४ जाग करीए, तेमांनो एकेको जाग

वधारीए ॥ पहरे प्रतरे ज० ११ सागर, उत्त० ११ सागर १ जाग ॥ बीजे ज० ११ सागर, उत्त० ११ सागर २ जाग ॥ त्रीजे ज० ११ सागर, उत्त० ११ सागर ३ जाग ॥ चोथे ज० ११ सागर, उत्त० ११ सागर ४ जाग ॥ ते उपर नव नव प्रैवेयके एकेक सागर वधारीए ॥ त्यां प्रतर ॥ हवे देवीनो विचार कहे ठे—सौधर्म देवलोके अपरिग्रहित देवीनां ६ लाख विमान ॥ तेमां जेनुं १० पद्यनुं आयुष्य ठे ते सनत्कुमार इंद्रने जोग आवे ॥ १० पद्यनी ब्रह्मलोक देवलोकना देवताने जोग आवे ॥ ३० पद्यनी महाशुकना देवताने जोग आवे ॥ ४० पद्यनी आणतना देवताने जोग आवे ॥ ५० पद्यनी आरणना देवताने जोग आवे ॥ ईशान देवलोके ४ लाख विमान ठे ॥ तेनुं एक पद्य जाजेरानुं आयुष्य ठे. ते ईशानना देवताने जोग आवे ॥ १५ पद्यनी देवी माहेंद्रना देवताने जोग आवे ॥ १५ पद्यनी देवी लांतकना देवताने जोग आवे ॥ ३५ पद्यनी देवी सहसारना देवताने जोग आवे ॥ ४५ पद्यनी देवी प्राणतना देवताने जोग आवे ॥ ५५ पद्यनी देवी अच्युतना देवताने जोग आवे ॥ पहेले बीजे देवलोके जोग मनुष्यनी रीते ॥ त्रीजे चोथे तेमावी जाय ॥ पांचमे

ઢે સ્પર્શજોગ ॥ સાતમે આઠમે રૂપજોગ ॥ નવમે દશમે શબ્દજોગ ॥ અગ્યારમે બારમે
નજર મેઢાનો જોગ ॥ તે ઉપરાંત અહ્ય વિકાર, અસંખ્ય સુખ ઢે ॥

હતિ ત્રીજું સ્થિતિદ્વાર સંપૂર્ણ ॥ ૩ ॥

હવે ચોથું અવગાહના દ્વાર કહે ઢે ॥

સર્વ જીવની અવગાહના જઘન્ય આંગુલના અસંખ્યાતમા જાગની જાણવી ॥
ઉત્કૃષ્ટીનો વિવરો કહે ઢે—પહેલી નરકે પોણા આઠ ધનુષ્ય ને ૬ આંગુલ ॥ બીજી ૧૫ ॥ ધનુષ્ય ૧૨ આંગુલ ॥ ત્રીજી ૩૧ ધનુષ્ય ॥ ચોથી અવગાહના ૬૨ ॥
ધનુષ્ય ॥ પાંચમી ૧૨૫ મનુષ્ય ॥ ઢઢી ૨૫૦ ધનુષ્ય ॥ સાતમી ૫૦૦ ધનુષ્યની
કાયા જાણવી ॥ હવે પ્રતર પ્રતરની જુદી અવગાહના કહે ઢે—પહેલી નરકે ૧૩ પ્રતર ઢે.
તેમાં પ્રથમ પાથમે ૩ હાથની કાયા. તે ઉપર ૨ હાથ ૫ ॥ આંગુલ વધારી ૧૧ ॥ બીજે પાથમે
૧ ધનુષ્ય ૧ હાથ ૫ ॥ આંગુલ ॥ ત્રીજે ૧ ધનુષ્ય, ૩ હાથ ૧૭ ॥ આંગુલ ॥ ચોથે ૨ ધનુષ્ય

महा
॥४१॥

२ हाथ १॥ आंगुल ॥ पांचमे ३ धनुष्य १० आंगुल ॥ षष्ठे ३ धनुष्य २ हाथ १०॥ आंगुल ॥
सातमे ४ धनुष्य १ हाथ ३ आंगुल ॥ आठमे ४ धनुष्य ३ हाथ ११॥ आंगुल ॥ नवमे
५ धनुष्य १ हाथ २० आंगुल ॥ दशमे ६ धनुष्य ४॥ आंगुल ॥ अग्यारमे ६ धनुष्य
२ हाथ १३ आंगुल ॥ बारमे ७ धनुष्य २१॥ आंगुल ॥ तेरमे ७ धनुष्य ३ हाथ ६ आंगुल ॥
बीजी नरके पाथका ११ ठे ॥ त्यां ३ हाथ ३ आंगुल पाथके पाथके वधारीए ॥ प्रथम
पाथके ७ धनुष्य ३ हाथ ६ आंगुल ॥ बीजे ८ धनुष्य २ हाथ ९ आंगुल ॥ त्रीजे ९ धनु-
ष्य १ हाथ १२ आंगुल ॥ चौथे १० धनुष्य १५ आंगुल ॥ पांचमे १० धनुष्य ३ हाथ १०
आंगुल ॥ षष्ठे ११ धनुष्य २ हाथ २१ आंगुल ॥ सातमे १२ धनुष्य २ हाथ ॥ आठमे १३
धनुष्य १ हाथ ३ आंगुल ॥ नवमे १४ धनुष्य ६ आंगुल ॥ दशमे १४ धनुष्य ३ हाथ ९
आंगुल ॥ अग्यारमे १५ धनुष्य २ हाथ १२ आंगुल ॥ त्रीजी नरके पाथका ९ ठे ॥ त्यां ७
हाथ, १९॥ आंगुल पाथके पाथके वधारीए ॥ प्रथम पाथके १५ धनुष्य २ हाथ १२ आं-
गुल ॥ बीजे १७ धनुष्य २ हाथ ७॥ आंगुल ॥ त्रीजे १९ धनुष्य २ हाथ ३ आंगुल ॥ चौथे

दंडक

॥४१॥

२१ धनुष्य १ हाथ २१॥ आंगुल ॥ पांचमे २३ धनुष्य १ हाथ १८ आंगुल ॥ ठठे २५ धनुष्य
१ हाथ १३॥ आंगुल ॥ सातमे २७ धनुष्य १ हाथ ९ आंगुल ॥ आठमे २९ धनुष्य १ हाथ
४॥ आंगुल ॥ नवमे ३१ धनुष्य १ हाथ ॥ चौथी नरके पाथका ७ ठे ॥ त्या ५ धनुष्य
२० आंगुल, एकेके पाथने वधारीए ॥ पहिले पाथने ३१ धनुष्य १ हाथ ॥ बीजे ३६ धनुष्य
१ हाथ २० आंगुल ॥ त्रीजे ४१ धनुष्य २ हाथ २६ आंगुल ॥ चौथे ४६ धनुष्य ३ हाथ
१२ आंगुल ॥ पांचमे ५२ धनुष्य ८ आंगुल ॥ ठठे ५७ धनुष्य १ हाथ ४ आंगुल ॥ सातमे
६२ धनुष्य २ हाथ ॥ पांचमी नरके पाथका ५ ठे. त्यां २५ धनुष्य २ हाथ १२ आंगुल
एकेके पाथने वधारीए. प्रथम पाथने ६२ धनुष्य २ हाथ ॥ बीजे ७८ धनुष्य १९ आंगुल ॥
त्रीजे ९३ धनुष्य ३ हाथ ॥ चौथे १०९ धनुष्य १ हाथ १२ आंगुल ॥ पांचमे १२५ धनुष्य ॥
ठठ्ठी नरके पाथका ३ ठे ॥ त्यां एकेके पाथने ६२ धनुष्य २ हाथ वधारीए ॥ प्रथम पाथने
१२५ धनुष्य ॥ बीजे १८७ धनुष्य २ हाथ ॥ त्रीजे २५० धनुष्य ॥ सातमी नरके ५०० धनु-
ष्यनी काया ठे ॥ ते जवधारणी काया जाणवी ॥ वैक्रेय करे तो ब्रह्म आंगुलनो संख्यातसो

जाग, उत्कृष्टी वैक्रेय करे तो बमणी काया करे ॥ ए नारकीनी अवगाहना करी ॥ हवे
 जवनपति वाणव्यंतर ज्योतिषी वैमानिक देवलोक बे सुधी जवधारणी ७ हाथनी काया ॥
 त्रीजे चोथे ६ हाथ ॥ पांचमे षष्ठे ५ हाथ ॥ सातमे आठमे ४ हाथ ॥ उपरना ४ देवलोके
 ३ हाथनी काया ॥ ए देवता उत्तर वैक्रेय करे तो ज० अंगुलनो संख्यातमो जाग, उत्० लाख
 जोजन करे. एथी उपरना देवता उत्तर वैक्रेय न करे. नव ग्रैवेयके २ हाथनी काया ॥ चार
 अनुत्तर विमाने १ हाथनी काया ॥ सर्वार्थसिद्ध विमाने १ हाथ माठेरी काया ॥ ए अव-
 गाहना उच्छेद आंगुले करी सर्वनी जाणवी ॥ हवे सिद्धनी अवगाहना ज० १
 हाथ ७ आंगुल, मध्यम ४ हाथ १६ आंगुल, उत्० ३३३ धनुष्य ३२ आंगुल ॥ बादर,
 पृथ्वी, पाणी, तेज, वाज अने सूक्ष्म एकेंद्रिय ए सर्वेनी ज० उ० आंगुलना असंख्या-
 तमा जागनी अवगाहना जाणवी ॥ प्रत्येक वनस्पतिनी ज० अंगुलनो असंख्यातमो जाग,
 उ० हजार जोजन जाजेरी कमलाना मोमाने न्याये ॥ सूक्ष्म वनस्पतिना असंख्यात शरीरे
 एक सूक्ष्म वायुनुं शरीर थाय ॥ सूक्ष्म वायुना असंख्य शरीरे एक सूक्ष्म तेजनुं शरीर थाय ॥

सूक्ष्म तेजना असंख्य शरीरे एक सूक्ष्म अपनुं शरीर थाय ॥ सूक्ष्म अपना असंख्य शरीरे एक सूक्ष्म पृथ्वीनुं शरीर थाय ॥ सूक्ष्म पृथ्वीने असंख्य शरीरे एक बादर वायुनुं शरीर थाय ॥ बादर वायुने असंख्य शरीरे एक बादर तेजनुं शरीर थाय ॥ बादर तेजने असंख्य शरीरे एक बादर अपनुं शरीर थाय ॥ बादर अपने असंख्य शरीरे एक बादर पृथ्वीनुं शरीर थाय ॥ एटले केवमो थयो ते उपर चूर्णपीसिका दासीनुं दृष्टांत कहे ठे-बत्रीस वर्षनो जुवान जोध बळवंत पुरुष रत्नने एरण उपर मुकीने गाढा घणनो प्रहार करे तो ते रत्न एरणमां खुंचे पण जांगे नहि ॥ एवुं रत्न ते चूर्णपीसिका दासी आंगळी ने अंगुठा वच्चे चांपीने तेनो साथीयो काढे एवी बळवंत ते रत्नने वज्रमय खरल उपर मुके, वज्रमय लोढावती ३१ वार पीसे, वाटे तो ते जीव केटलाएक विलय जाय, केटलाएक किलामना पामे, केटलाएके जाण्युं पण नथी ॥ वळी नगरने दृष्टांते-जेम कोइ नगर मोटुं होय, ते नगरने क्यांक पासे जुळु होय, ते जुळु करतां केटलाएक विलय जाय, केटलाएक कीलामना पामे, केटलाके जाण्युं पण नथी, एवुं सूक्ष्म शरीर ठे ॥ बे इंड्रि-

य शंख प्रमुखनुं शरीर १२ जोजननुं ॥ तेइंद्रिय खजुरा प्रमुखनुं गाउ ३ नुं ॥ चउरेंद्रिय
जमरा प्रमुखनुं गाउ ४ नुं ॥ जलचरनुं खाफीमांहि ए जोजनना मह ॥ लवण समुद्रमांहि
५०० जोजनना मह ॥ कालोदधीमां ७०० जोजननां मह ॥ स्वयंचूरमण समुद्रमां १०००
जोजननां मह ठे ॥ ए जलचर समुर्बिम अने गर्जज बन्ने जाणवा ॥ स्थलचर समुर्बिमनुं
शरीर पृथक् गाउनुं ॥ गर्जजनुं ६ गाउनुं ॥ उरपर समुर्बिमनुं पृथक् जोजननुं ॥ गर्जजनुं १ हजार
जोजननुं ॥ जुजपर समुर्बिमनु पृथक् धनुष्यनुं ॥ गर्जजनुं पृथक् गाउनुं ॥ खेचर समुर्बिम ने
गर्जजनु पृथक् धनुष्यनुं ॥ वैकेया ज० अंगुलनो संख्यातमो जाग करे, उत्त० नवसे जोजननो
काया करे ॥ मनुष्यनी काया देवकुरु उत्तरकुरुना युगलियानो ३ गाउनो हरिवास
रम्यक्वासे २ गाउनी ॥ हेमवय एरणवये १ गाउनी ॥ षपन्न अतरद्वीपे ७०० धनुष्यनी ॥ पांच
महाविदेहे ५०० धनुष्यनी ॥ जरत औरवते आराना प्रमाणे अवगाहनानुं मान जाणवुं ॥
पहेले आरे ३ गाउ ॥ बीजे आरे २ गाउ ॥ त्रीजे आरे १ गाउ ॥ उतरते आरे ५०० ध-
नुष्य ॥ त्यां तीर्थकरनी काया ५०० धनुष्यनी ॥ चोथे आरे ५०० धनुष्यनी ॥ उतरते आरे ७ हाथ ॥

તે આરે બીજા તીર્થકરનું ૪૫૦ ધનુષ્યનું ધારીર ॥ ત્રીજાનું ૪૦૦ ધનુષ્યનું ॥ ચોથાનું ૩૫૦ ધનુષ્યનું ॥
 પાંચમાનું ૩૦૦ ધનુષ્યનું ॥ ઢઠાનું ૨૫૦ ધનુષ્યનું ॥ સાતમાનું ૨૦૦ ધનુષ્યનું ॥ આઠમાનું ૧૫૦
 ધનુષ્યનું ॥ નવમાનું ૧૦૦ ધનુષ્યનું ॥ દશમાનું ૯૦ ધનુષ્યનું ॥ અગ્યારમાનું ૮૦ ધનુષ્યનું ॥ બાર-
 માનું ૭૦ ધનુષ્યનું ॥ તેરમાનું ૬૦ ધનુષ્યનું ॥ ચૌદમાનું ૫૦ ધનુષ્યનું ॥ પંચમાનું ૪૫ ધનુષ્યનું ॥
 સોલમાનું ૪૦ ધનુષ્યનું ॥ સત્તરમાનું ૩૫ ધનુષ્યનું ॥ અઠારમાનું ૩૦ ધનુષ્યનું ॥ ઓગણીસમાનું
 ૨૫ ધનુષ્યનું ॥ વીસમાનું ૨૦ ધનુષ્યનું ॥ એકવીસમાનું ૧૫ ધનુષ્યનું ॥ બેવીસમાનું ૧૦ ધનુષ્યનું ॥
 તેવીસમાનું ૨ ધનુષ્ય ૧ હાથનું ॥ ચોવીસમાનું ૧ ધનુષ્ય ૩ હાથનું ॥ પાંચમે આરે ૭ હાથનું,
 ઉતરતે આરે ૧ હાથનું ॥ ઢઠે આરે ૧ હાથ, ઉતરતે આરે મૂઢા હાથની ॥ સર્વ જીવ ઉપ-
 જતને આંગુલના અસંખ્યાતમા જાગની શવગાહના જાણવો, અને ઉત્તર વૈક્રેય કરે તો
 લાલ જોજનની જાહેરી જાણવો ॥

ઇતિ ચોથું અવગાહનાદ્વાર સંપૂર્ણ ॥ ૪ ॥

हवे पांचमुं विरहद्वार कहे ठे ॥

समुच्चय ४ गतिनो विरहकाल ज० १ समयनो, उ० १२ मुहूर्त्तनो. सर्व जीवनो
विरह ज० एक समयनो सर्वत्र जाणवो ॥ हवे उत्कृष्टो प्रत्येक् प्रत्येकनो जुदो
जुदो विरहकाल कहे ठे-प्रथम नरके २४ मुहूर्त्त ॥ बीजीए ७ दिवस ॥ त्रीजीए
१५ दिवस ॥ चौथीए १ मास ॥ पांचवीए २ मास ॥ षष्ठीए ४ मास ॥
सातमीए ६ मास ॥ जवनपतिनो २४ मुहूर्त्त ॥ पांच एकेंद्रिय अविरहिया समय समय
उपजे अने समय समय चवे ॥ संख्याताने ठामे संख्याता, असंख्याताने ठामे असंख्याता
अने अनंताने ठामे अनंता उपजे अने चवे ॥ विगलेंद्रियनो अंतमुहूर्त्त नो विरह ॥
तिर्यच पंचेंद्रियसमुर्धिमनो विरह अंतमुहूर्त्तनो ॥ गर्जजनो १२ मुहूर्त्त ॥ मनुष्य समुर्धिमनो
२४ मुहूर्त्त ॥ गर्जज मनुष्यनो १२ मुहूर्त्त ॥ व्यंतर ज्योतिषी अने पहेले बीजे देवलोके
२४ मुहूर्त्त ॥ त्रीजे देवलोके ९ दिवस २० मुहूर्त्त ॥ चौथे देवलोके १२ दिवस १० मुहूर्त्त ॥
पांचमे देवलोके २२ दिवस १५ मुहूर्त्त ॥ षष्ठे देवलोके ४५ दिवस ॥ सातमे देवलोके ८०

दिवस ॥ आठमे देवल्लोके १०० दिवस ॥ नवमे दशमे संख्यातामास ॥ अग्यारमे बारमे
 संख्याता वर्ष ॥ पहेली त्रिके संख्याता वर्षना सैकमा ॥ बीजी त्रिके संख्याता वर्षनां
 सहस्र ॥ त्रीजी त्रिके संख्याता वर्षना लाखनो विरह ॥ चार अनुत्तर विमाने पल्लनो
 असंख्यातमो जाग ॥ सर्वार्थसिद्धे पल्लनो संख्यातमो जाग विरह ॥ मोक्ष जावानो विरह
 ज० १ समय, उत्त० ६ मास ॥

इति पांचमुं विरहद्वार संपूर्ण ॥ ५ ॥

हवे बहुत जवनद्वार कहे ठे ॥

प्रथम सात नरकनी विगत ॥ रत्नप्रज्ञा पृथ्वी केम कही ? तेमां १६
 जातिना रत्नना १६ कांठ ठे. एकेको हजार जोजननो ठे. एटले १६ हजार
 जोजननो खर कांठ ठे ॥ आठवल कांठ ७० हजार जोजननो ठे ॥ चोराशी हजार
 जोजननो, पंचवल कांठ ठे ॥ १ ॥ शर्करप्रज्ञा केम कही ? तेमां कांकरा ठे ॥ २ ॥ वायु-

પ્રજા કેમ કહી ? તેમાં વેલુ છે ॥ ૩ ॥ પંકપ્રજા કેમ કહી ? તેમાં કાદવ છે ॥ ૪ ॥ ધૂમ-
પ્રજા કેમ કહી ? તેમાં ધુમાળો છે ॥ ૫ ॥ તમપ્રજા કેમ કહી ? તેમાં અંધકાર છે ॥ ૬ ॥
તમતમાપ્રજા કેમ કહી ? તેમાં અંધકારમાં અંધકાર છે ॥૭॥ સાતે પૃથ્વી જામી કેટલી
હે તે કહે છે ॥ પ્રથમ પૃથ્વી ૧ લાખ ૮૦ હજાર જોજન જામી છે ॥ બીજી પૃથ્વી ૧ લાખ
૩૨ હજાર જોજન જામી છે ॥ ત્રીજી પૃથ્વી ૧ લાખ ૨૦ હજાર જોજન જામી છે ॥ ચોથી
પૃથ્વી ૧ લાખ ૨૦ હજાર જોજન જામી છે ॥ પાંચમી પૃથ્વી ૧ લાખ ૧૦ હજાર જોજન
જામી છે ॥ ષઠી ૧ લાખ ૧૬ હજાર જોજન જામી છે ॥ સાતમી નરકનો પિંડ ૧ લાખ
૮ હજાર જોજન જામીનો છે, તે શેને આધારે રહી છે ? પહેલી ૨૦ હજાર જોજન ઘનો-
દધિ છે, અસંખ્યાતા જોજનનાં સહસ્રનો ઘનવાત છે, અસંખ્યાતા જોજન સહસ્રનો તનુવાત
છે ॥ અસંખ્યાતા જોજનના સહસ્રનો અધકાશ છે ॥ એમજ સાતે નરકે જાણવું ॥ સાતમી
નરકે છટલો વિશેષ જે હેઠે અલોક છે ॥ હવે ત્રીઠો અલોક કેટલો દૂર છે તે કહે છે ॥
પહેલી નરકથી બાર જોજને ત્રીઠો અલોક છે ॥ બીજી ૧૧૦૦ જોજનના ત્રણ જાગ કરી ૧૧

તેમાંના ૨ જાગ વધારીએ ॥ હેલ્લા સુધી બીજીએ જોજન ૧૨ ત્રણ્યા જાગ ૨ ॥ ત્રીજીએ જોજન
 ૧૩ જાગ ૧ ત્રણ્યો ॥ ચોથીએ ૧૪ જોજન ॥ પાંચમીએ ૧૪ જોજન ત્રણ્યા જાગ ૨ ॥ ઠઠીએ
 ૧૫ જોજન ત્રણ્યો જાગ ૧ ॥ સાતમીએ ૧૬ જોજન ॥ એટલે અલોક છે ॥ એકેકી નરકે
 વલયાને આકારે ત્રણ વલય છે ॥ પેલી નરકે ૬ જોજનનો ઘનોદધિ છે ॥ સામાચાર જોજ-
 નનો ઘનવાત છે. ૧ ॥ જોજનનો તનવાત છે. એકએક નરકે એકએક ત્રણ્યો જાગ વધારતાં
 જાવ સાતમી નરકે આઠ જોજનનો ઘનોદધિ છે. વઢી એકેકી નરકે પા પા જોજન ઘન-
 વાતમાં વધારતાં વધારતાં જાવ સાતમી નરકે ઠ જોજનનો ઘનવાત છે ॥ વઢી એકેકી નરકે
 એક જોજનના ૧૨ જાગ કરીએ એવો એકેકો જાગ વધારતાં જાવ સાતમી નરકે બે જોજનનો
 તનવાત છે ॥ સાત પૃથ્વી જાલરને સંસ્થાને છે. સાતે નરકે ૪૯ પાથમ્મા છે. તેની વિગત-
 પહેલી નરકે ૧૩ પાથમ્મા છે ॥ બીજીએ ૧૧ ॥ ત્રીજીએ ૯ ॥ ચોથીએ ૭ ॥ પાંચમીએ ૫ ॥
 ઠઠીએ ૩ ॥ સાતમીએ ૧ ॥ એ સર્વ ૪૯ પાથમ્મા છે ॥ એકેકો પાથમ્મા ૩ હજાર જોજનનો
 જામો છે ॥ તે મધ્યે ૧ હજાર જોજનનો હેઠે જામો છે ॥ એક હજાર જોજનનો ઉપર જામો

હે ॥ વચ્ચે ૧ હજાર જોજનની પોલાર છે, તેમાં નારકીનો વાસ છે ॥ એકેકો પાથનો અસં-
ખ્યાતા જોજનના સહસ્રનો લાંબો પહોલો છે ॥ હવે પાથમાનું આંતરો કહે છે-પ્રથમ નરકે
૧૨ આંતરા છે ॥ એકેકે પાથમે આંતરો ૧૧૫૦૩ જોજન ૧ ગાઉ ૬૬૬ ધનુષ્ય ૨ હાથ ૧૬
આંગળાં ઇટલો છે ॥ બીજી નરકે ૧૦ આંતરા છે, ત્યાં એકેક પાથમે આંતરો ૯૭૦૦ જોજ-
નનો છે ॥ ત્રીજી નરકે આંતરા ૮ છે, ત્યાં એકેક પાથમે ૧૨૩૭૫ જોજનનો આંતરો છે ॥
ચોથી નરકે આંતરા ૬ છે, ત્યાં એકેક પાથમે આંતરો ૧૬૧૬૬ જોજન ૨ ગાઉ ૧૩૩૩
ધનુષ્ય ૩૨ આંગળાંનો છે ॥ પાંચમી નરકે આંતરા ૪ છે, ત્યાં એકેક પાથમે આંતરો
૨૫૨૫૦ જોજનનો છે ॥ ઊઠી નરકે આંતરા ૩ છે, ત્યાં એકેક પાથમે આંતરો ૫૨૫૦૦
જોજનનો છે ॥ ૬ સમસ્ત પાથમાના આંતરા કહ્યા ॥ હવે પૃથ્વીના પિંડનું માન કહે છે ॥
પ્રથમ નરકે ૧ લાખ ૮૦ હજાર જોજનનો પિંડ છે, તે માંહિલો ૧ હજાર જોજન ઉપર
મુકીય, એક હજાર જોજન હેઠે મુકીય, વચ્ચે ૧ લાખ ૭૮ હજાર જોજનની પોલાર છે
તેમાં ૧૩ પાથમાને ૧૨ આંતરા છે. ૭ રીતે તારતમયે ૭ પૃથ્વી સુધી એમજ જાણવું ॥

સાતમી નરકે સામી બાવન હજાર જોજન ઉપર મુકીએ, સામી બાવન હજાર જોજન હેઠે મુકીએ, વચ્ચે ૩ હજાર જોજનની પોલાર છે. ત્યાં ૧ પાથમો છે ॥ સાતે નરકે થઈ ૮૪ લાખ નરકાવાસા છે તેની વિગત-પહેલી નરકે ૩૦ લાખ નરકાવાસા છે, બીજીએ ૨૫ લાખ, ત્રીજીએ ૧૫ લાખ, ચોથીએ ૧૦ લાખ, પાંચમીએ ૩ લાખ, ઢઠીએ ૧ લાખ પાંચ ઊણા ॥ સાતમીએ પાંચ નરકાવાસા છે ॥ તે મધ્યે એક નરકાવાસો સંખ્યાતા જોજનનો છે ॥ ૪ નરકાવાસા અસંખ્યાતા જોજનના છે જે સંખ્યાતા જોજનના નરકાવાસા છે ત્યાં સંખ્યાતા નારકીનો વાસ છે ॥ જે અસંખ્યાતા જોજનના છે ત્યાં અસંખ્યાતા નારકીનો વાસ છે ॥ હવે સંખ્યાતાનું માન કહે છે ॥ કોઈ એક દેવતા ૭૥ લાખ જોજનનું એક મગલું જરતાં ૬ માસ સુધી ચાલે ॥ બઢે માસે પાર પામે, કોઈ ન પામે તે અસંખ્યાતા જોજનના જાણવા ॥ જે અસંખ્યાતા જોજનના છે તેનો પાર ન પામે ॥ સંખ્યાતા જોજનના છે તેનો પાર પામે ॥ ઇટલે નાનો તે લાખ જોજનનો છે. મોટો તે અસંખ્યાતા જોજનનો છે ॥ હવે ૪૯ પાથમું મધ્ય જાગે ૪૯ ઇંદ્રક નરકાવાસા છે, તેનાં નામ કહે છે-સીમંત ૧, રોરુક ૨, રંજ ૩, ઊજાંત ૪.

संक्रांत ५, असंक्रांत ६, विक्रांत ७, चक्र ८, शीत ९, वक्रांत १०, अवक्रांत ११, विकल १२, रौरव १३ ॥ ए १३ प्रथम नरकना क्रमे प्रतरना इंद्रक जाणवा ॥ १ ॥ स्तनिक १, स्तनक २, मणक ३, चणक ४, घट्ट ५, संघट्ट ६, जिब्ज ७, अ जिब्ज ८, लोल ९, लो-
लावत्त १०, घणलोलुक ११, ए बीजी नरके प्रतरना क्रमे ११ इंद्रक जाणवा ॥ २ ॥ तप्त १, तपिक २, तपन ३, तापन ४, विदाय ५, प्रज्वलित ६, उज्वलित ७, संज्वलित ८, संप्र-
ज्वलित ९, ए त्रीजी नरके प्रतरना क्रमे ९ इंद्रक जाणवा ॥ ३ ॥ आर १, तार २, मार ३, वार ४, तम ५, खारखर ६, खंखर ७, ए चोथी नरके प्रतरना क्रमे ७ इंद्रक जाणवा
॥ ४ ॥ खात १, तमस, उस ३, अंध ४, तिमिस ५, ए ५ मी नरके प्रतरना क्रमे ५ इंद्रक जाणवा ॥ ५ ॥ वाही १, बादल २, लल्लुक ३ ए ढगी नरके प्रतरना क्रमे ३ इंद्रक जाणवा
॥ ६ ॥ अपशृण १, ए सातमी नरके प्रतर १ नो इंद्रक (महोदो) नरकावासो जाणवो
॥ ७ ॥ हवे साते नरके थइ आवलीका बद्ध ए६५३ नरकावासा ठे तेमां केटलाएक त्रयंश
ठे, केटलाएक चउरंश ठे, केटलाएक वाटला ठे, बाकीना पुष्पाविकिर्ण जाणवा ॥ रत्नप्रज्ञा

પૃથ્વીના ઉપલા પિંચકી ૪૨ હજાર જોજન નીચે ગયા પહો ચમરેંડની રાજધાની છે ત્યાં
૭ ક્રોડ, ૭૨ લાખ જવનપતિનાં જવન છે, તેની વિગત-૪ ક્રોડ ૬ લાખ જવન દક્ષિણ
દિશે છે, ૩ ક્રોડ ૬૬ લાખ જવન ઉત્તર દિશે છે ॥ દક્ષિણ દિશામાં પ્રથમ અસુર કુમારનાં
જવન ૩૪ લાખ છે, નાગકુમારનાં ૪૪ લાખ છે, ત્રીજાને ૩૦ લાખ, ચોથાને ૪૦ લાખ,
પાંચમાને ૪૦ લાખ, ઠઠાને ૪૦ લાખ, સાતમાને ૪૦ લાખ, આઠમાને ૪૦ લાખ, નવમાને
૫૦ લાખ, દશમાને ૪૦ લાખ જવન છે ॥ ઉત્તર દિશામાં અસુર કુમારનાં ૩૦ લાખ જવન
છે, બીજાને ૪૦ લાખ, ત્રીજાને ૩૪ લાખ, ચોથાને ૩૬ લાખ, પાંચમાને ૩૬ લાખ, ઠઠાને
૩૬ લાખ, સાતમાને ૩૬ લાખ, આઠમાને ૩૬ લાખ, નવમાને ૪૬ લાખ, દશમાને ૩૬
લાખ, એટલા જવનપતિનાં જવન છે ॥ હવે ૧૦ જવનપતિના મુગટનાં ચિહ્ન કહે છે-અસુર
કુમારને ચુકામણીનું, બીજાને નાગની ફેણનું, ત્રીજાને ગરુડપંખીનું, ચોથાને વજ્રનું, પાંચ-
માને કલ્લસનું, ઠઠાને સિંહનું, સાતમાને ઘોડાનું, આઠમાને ગજનું, નવમાને મગરમચ્છનું,
દશમાને સરાવલા સંપુષ્ટનું, એ ચિહ્ને કરી આપ આપણી જાતિ જાણવી ॥ હવે એનો વર્ણ

कहे ठे-असुर काळा, नागने उदहि पंजुरा, सुवन, दिशा ने स्तनित ए त्रण सोवनवर्णे,
विज्जु, अग्नि ने दीव ए त्रण रक्तवर्णे. पवननो लीलो वर्ण ॥ ए दशे जवनपतिना वर्ण
जाणवा ॥ हवे तेनां वख कहे ठे-असुर कुमारनां रक्त वख ॥ नाग १, उदहि
२, विज्जु ३, दीव, ४, अग्नि ५ ए ५ नां लीलां वख ॥ दिशा स्तनित ने सुवन
ए त्रणनां श्वेत वख ॥ वायुकुमार ने संध्याना राग सरखां वख जाणवां ॥ ए १०
जवनपतिनां वख कहां ॥ हवे रत्नप्रज्ञा पृथ्वीनो उपलो पिंरु हजार जोजननो ठे. ते
मध्ये १०० जोजन उपर मुकीए, १०० हेठे मुकीए, तेनी वच्चे १६ व्यंतरनां असंख्यातां
नगर ठे. उत्त० जंबूद्वीप जेवना ॥ मज्जिम महाविदेह जेवना ॥ जघन्य जरतक्षेत्र जेवना ॥
एनी जाति ध्वजाने चिहने करी जाणवी ते कहे ठे ॥ पहेलाने कलंबु वृक्षनुं, बीजाने
शाखी वृक्षनुं, त्रीजाने वरु वृक्षनुं, चौथाने पामुली वृक्षनुं, पांचमाने अशोक वृक्षनुं, ठगाने
चंपक वृक्षनुं, सातमाने नागवृक्षनुं, आठमाने टींबरु वृक्षनुं, ए आप आपणां चिह्न
कहां ॥ हवे तेनो वर्ण कहे ठे-पिशाच, यक्ष, महोरग ने गंधर्व ए ४ श्यामवर्णे ॥ किंनर

નીલા ॥ રાક્ષસ, કિંપુરિસ શ્વેતવર્ણે ॥ ચૂત કૃષ્ણવર્ણે ॥ એ ઉ નો વર્ણ જાણવો ॥ હવે લોકનું
માન કહે છે ॥ ત્રિઠી દિશે અસંખ્યાતી જોજનની ક્રોમાક્રોમીનું છે ॥ તેમજ ઊંચી દિશે
તથા નીચી દિશે અસંખ્યાતા જોજનની ક્રોમાક્રોમીનું છે ॥ હવે અસંખ્યાત જોજનની
ક્રોમાક્રોમીનું માન કહે છે ॥ જંબૂદ્વીપની ૪ પોલે ૪ દેવાંગના ૪ બલિર્પિંકુ સમકાળે ઊઠા-
લે, અને શીઘ્ર ગતિના ધણી ૬ દેવતા જંબૂદ્વીપ પાસેલી એક ચપટીમાંહિ ૨૧ ફેરા દેશ
તે ૪ બલિર્પિંકુ સમકાળે અચ્છરથી ઝીલી લે જોયે પરુવા ન દે, એવો શીઘ્ર ગતિના
ધણી ૬ દેવતા ૬ દિશે ચાલ્યા ॥ તેવારે કોઈ એક વ્યવહારીયાને ઘેર એક દીકરાનો જન્મ
થયો, તેનું આયુષ્ય ૧ હજાર વર્ષનું, તેના ૭ પરિયા એવે આઝખે થયા તોયે લોકનો
પાર પામ્યા ? નોંણદે સમઢે ॥ તેનાં નામ ગોત્ર કય ગયા તોપણ લોકનો પાર પામ્યા ?
નોંણદે સમઢે ॥ તો સ્વામી કેટલા લગી ગયા ? ઘણું ગયા અને થોડું બાકી રહ્યા ॥ મેરુ
પર્વતનો કંદ ત્યાં રુચક પ્રદેશ થકી લોકનું માન મપાય ॥ તે લોકને વિષે અસંખ્યાતા
દ્વીપસમુદ્ર છે ॥ તે અસંખ્યાતાનું માન અઢી ઊઝાર સાગરે જેટલા રોમલંકુ હોય અથવા

૨૫ કોનાકોની પટ્ટોપમે જેટલા રોમલું હોય તેટલા દ્વીપ સમુદ્ર છે ॥ અથવા વારુણી દ્વીપ પઠી સંસારમાંહિ જેટલી શુદ્ધ વસ્તુનાં નામ છે તેને વર અને વરાવજાસ શબ્દ જોમતાં એકેક વસ્તુને નામે ત્રણ ત્રણ દ્વીપ સમુદ્રનાં નામ થાય તેવી રીતે પણ એકેકે નામે અસંખ્યાતા દ્વીપસમુદ્ર છે, યાવત્ વિજ્ઞાસ સમુદ્રસુધી તે પણ અસંખ્યાત જ ગણવા ॥ પઠી ત્યાંથી એકેક નામે દેવ ૧, નાગ ૨, જદ્દ ૩, જૂત ૪, અને સ્વયંચૂરભણ એમ પાંચ દ્વીપ તથા સમુદ્ર છે ૫ ॥ હવે સમસ્ત દ્વીપ અને સમુદ્રનો મધ્યતો જંબૂદ્વીપ જ છે તે જંબૂદ્વીપ પૂર્ણ ચંદ્રમાને અથવા પૂર્ણ પુરુલાને આકારે છે ॥ બાકી સર્વ દ્વીપસમુદ્ર વલયાને આકારે છે ॥ જંબૂદ્વીપ ૧ લાલ જોજનનો છે તેની વિગત-પ્રથમ દક્ષિણ ઉત્તરે પહોળાનું માન કહે છે-૫૨૬ જોજન ૬ કલાનો ઝરતદોત્ર પહોળો છે, તેને ઢેર ૧૦૫૨ જોજન ૧૨ કલાનો ચૂલહીમવંત પર્વત છે, તેને ઢેર ૨૧૦૫ જોજન ૫ કલાનું હેમવય દોત્ર છે, તેને ઢેર ૪૨૧૦ જોજન ૧૦ કલાનો મહાહેમવંત પર્વત છે, તેને ઢેર ૮૪૨૧ જોજન ૧ કલાનું હરિવાસ દોત્ર છે, તેને ઢેર ૧૬૮૪૨ જોજન ૨ કલાનો નિષધ પર્વત છે, તેને ઢેર ૩૩૬૮૪ જોજન ૪ કલાનો મહાવિ-

દેહનો વિજાગ છે, તેને ઢેમે ૧૬૦૪૨ જોજન ૨ કલાનો નીલવંત પર્વત છે, તેને ઢેમે ૦૪૨૧ જોજન ૧ કલાનું રમ્યગ્વાસ ક્ષેત્ર છે, તેને ઢેમે ૪૨૧૦ જોજન ૧૦ કલાનો રૂપી પર્વત છે, તેને ઢેમે ૨૧૦૫ જોજન ૫ કલાનું ઇરણવય ક્ષેત્ર છે, તેને ઢેમે ૧૦૫૨ જોજન ૧૨ કલાનો શિખરી પર્વત છે, તેને ઢેમે ૫૨૬ જોજન ૬ કલાનું ઐરવતક્ષેત્ર છે, એ સર્વે દક્ષિણ ઉત્તર પોહોલા કહ્યા ॥ હવે પૂર્વ પશ્ચિમ લાંબા કહે છે ॥ ૧૪૫૨૮ જોજન ૧૧ કલાનો ઝરતક્ષેત્ર લાંબું છે, ૩૭૬૭૪ જોજન ૧૬ કલા દેશે ઊણો હેમવય ક્ષેત્ર લાંબું છે, ૭૩૯૦૧ જોજન ૧૭૥ કલા હરિવાસ ક્ષેત્ર લાંબું છે, એક લાખ જોજન મહાવિદેહ ક્ષેત્ર લાંબું છે, ૭૩૯૦૧ જોજન ૧૭૥ કલા રમ્યક્વાસ ક્ષેત્ર લાંબું છે, ૩૭૬૭૪ જોજન ૧૬ કલા દેશે ઊણું ઇરણવય ક્ષેત્ર લાંબું છે, ૧૪૫૨૮ જોજન ૧૧ કલા ઇરવત ક્ષેત્ર લાંબું છે, એ ક્ષેત્ર લાંબાં કહ્યાં ॥ હવે વાસધર પર્વતનું લાંબાપણું કહે છે ॥ ૨૪૯૩૨ જોજન હેમવંત પર્વત લાંબો છે, ૫૩૯૩૧ જોજન મહાહેમવંત પર્વત લાંબો છે, ૯૪૧૫૬ જોજન ૨ કલાનો નિષધને નીલવંત પર્વત લાંબો છે, ૫૩૯૩૧ જોજન કાકેરો રૂપી પર્વત લાંબો છે, ૨૪૯૩૨ જોજન શિખરી

પર્વત લાંબો છે, એ વાસધર પર્વતનું લાંબાપણું કહ્યું ॥ હવે ઊંચાપણું કહે છે ॥ ચૂલહિમવંત પર્વત અને શિખરી પર્વત ૧૦૦ જોજનના ઊંચા છે, ૧૦૦ ગાઝ નીચે ધરતીમાં છે. મહાદે-
મવંત પર્વત અને રૂપીપર્વત ૨૦૦ જોજન ઊંચા છે, ૨૦૦ ગાઝ નીચે ધરતીમાં છે. નિષધ
નીલવંત પર્વત ૪૦૦ જોજન ઊંચા છે, ૪૦૦ ગાઝ નીચે ધરતીમાં છે. માનુષ્યોત્તર પર્વત ૧૭૨૧
જોજન ઊંચા છે, ૧૭૨૧ ગાઝ નીચે ધરતીમાં છે ॥ જંબૂદ્વીપ પૂર્વ પશ્ચિમ લાલ જોજનનો છે
તેનું પહોલપણું કહે છે ॥ ૫૦૪૨ બે વનમુખ છે, ૭૫૦ જોજન ૬ અંતર નદી છે, ૪૦૦૦
જોજનના ૮૦ વચ્ચારા પર્વત છે, ૪૪૦૦૦ જોજનના બે જડસાલ વન છે. ૧૦૦૦૦ જોજન મેરુ
પર્વત જામો છે, ૩૫૪૦૪ જોજન વિજયનું પહોલપણું છે, એ જંબૂદ્વીપનું પહોલપણું કહ્યું.
તેની પરિધિ ૩૧૬૨૨૭ જોજન ૩ ગાઝ ૧૨૮ ધનુષ્ય ૧૩ ॥ આંગુલની જાણવી. એ જંબૂદ્વીપને
ચારે દિશે ૪ દરવાજા છે. તેનું અંતર ૭૯૦૫૨ જોજન દેશે જણું છે. જંબૂદ્વીપનું ક્ષેત્રફલ
સાતસેં નેવુ કોમી, ૫૬ લાલ, ૯૪ હજાર, ૧૫૦ જોજન અને પોણા બે ગાઝ તથા સામી-
વાસઠ હાથ થાય અર્થાત્ જોજન જોજનના કકમા કરીએ તો ઉપર કહ્યા તેટલા થાય ॥

જંબુદ્વીપ પહોલો ૧ લાખ જોજનનો છે તેને ફરતો ૨ લાખ જોજનનો લવણ સમુદ્ર છે, તેને ફરતો ૪ લાખ જોજનનો ધાતકી ઝંઝૂ છે, તેને ફરતો ૮ લાખ જોજનનો કાલોદધિ સમુદ્ર છે, તેને ફરતો ૧૬ લાખ જોજનનો પુષ્કરદ્વીપ છે ॥ મેરુપર્વત ૯૯૦૦૦ જોજન ઊંચો છે. એક હજાર જોજન ધરતીમાં ઊંચો છે. તેના મધ્ય ત્રાગથી દક્ષિણ ઉત્તરે પુષ્કરાર્ધ સુધી ગંણીષ, એમ કરતાં ૪૫ લાખ જોજન થાય તે મનુષ્યક્ષેત્ર જાણવું. તેની પરિધિ ૧ કોઠી ૪૨ લાખ ૩૦ હજાર ૨૪૯ જોજન થાય. ઉપરાંત દ્વીપસમુદ્ર ઠામ બમણાં જાણવા ॥ હવે જંબુદ્વીપની નદીઓનો વિચાર કહે છે ॥ જંબુદ્વીપ મધ્યે મેરુ પર્વતની દક્ષિણ દિશે ૭ નદી શાશ્વતી છે તેની વિગત ॥ પ્રથમ ગંગા અને સિંધુ ચૂલહિમવંત પર્વતથી નિકળી છે ॥ મૂલે જારુપણે ૬૧ જોજન-પૂર્વ પશ્ચિમ ઝરત મધ્યે ચાલી, સમુદ્રમાં જતી. ત્યાં પહોલપણું ૬૨ ॥ જોજનનું છે. ગંગા નદીનો પરિવાર ૧૪૦૦૦ નદીનો છે. સિંધુ નદીનો પરિવાર ૧૪૦૦૦ નદીનો છે ॥ ત્રીજી રોહિતંસા નદી તે પણ ચૂલહિમવંતના પર્વતથી ઉત્તરી, પેલે પાસે હિમવય ક્ષેત્ર મધ્યે ચાલી. મૂલે પહોલપણું

૧૨॥ જોજનનો ઢે, અંતે સમુદ્રમાં જલ્લી, ત્યાં ૧૨૫ જોજન પહોલપણો ઢે ॥ ચોથી રોહિતા નદી તે મહાહેમવંતના ડહથી ઉતરી, તે આ બાજુ હેમવંત ક્ષેત્ર મધ્યે ચાલી. મૂલે પહોલપણું ૧૨॥ જોજનનું ઢે. અંતે સમુદ્ર મધ્યે જલ્લી, ત્યાં પહોલપણું ૧૨૫ જોજનનું ઢે. એ બન્ને નદીનો પરિવાર ૨૦૦૦૦ નદીનો ઢે ॥ પાંચમી હરિકાંતા નદી ઢે ॥ ઢઠી હસિલીલા નદી. તે મહાહેમવંતનાં ડહ થકી ઉતરી તે પહેલે પાસે હરિવાસ ક્ષેત્ર મધ્યે ચાલી. મૂલે પહોલપણું ૨૫ જોજનનું ઢે, અંતે સમુદ્ર મધ્યે મલ્લી. પૂર્વ પશ્ચિમને પાસે, ત્યાં ૨૫૦ જોજન પહોલપણું ઢે. એ વેળનો પરિવાર ૫૬૦૦૦ નદીનો ઢે ॥ સાતમી સીતા નદી તે નિષધ પર્વતના ડહ થકી ઉતરી, તે પહેલે પાસે દેવકુરુક્ષેત્ર મધ્યે ચાલી. મૂલે પહોલપણું ૫૦ જોજનનું ઢે. અંતે સમુદ્ર મધ્યે જલ્લી, ત્યાં ૫૦૦ જોજન પહોલ્લી ઢે. તેનો પરિવાર ૫૩૨૦૦૦ નદીનો ઢે ॥ હવે મેરુની ઉત્તરની દિશાએ ૭ શાશ્વતી નદો ઢે. પ્રથમ સીતોદા નદી તે નીલવંત પર્વતના ડહથી ઉતરી, ઉત્તર કુરુક્ષેત્ર મધ્યે ચાલી. મૂલે પહોલપણું ૫૦ જોજનનું ઢે, અંતે સમુદ્રમાં જલ્લી ત્યાં ૫૦૦ જોજન પહોલ્લી ઢે,

તેનો પરિવાર ૫૩૨૦૦૦ નદીનો છે ॥ બીજી નારીકંતા, ત્રીજી નરકંતા, એ બે રૂપી પર્વતના ડ્રહથી ઉતરી, તે આ તરફ રમ્યકુવાસ ક્ષેત્ર મધ્યે ચાલી. મૂલે પહોલપણું ૨૫ જોજન, અંતે સમુદ્રમાં જલ્લી, ત્યાં ૨૫૦ જોજન પહોલી છે, એ બેનો પરિવાર ૫૬૦૦૦ નદીનો છે ॥ ચોથી રૂપકુલા, પાંચમી સોવન્નકુલા ॥ તે મધ્યે રૂપકુલા નદી રૂપી પર્વતના ડ્રહથી ઉતરી, તે ઐરણવ્ય ક્ષેત્ર મધ્યે ચાલી, મૂલે ૧૨ ॥ જોજન પહોલપણું છે, અંતે સમુદ્ર મધ્યે જલ્લી, ત્યાં ૧૨૫ જોજન પહોલી છે, અને સોવન્નકુલા નદી શિખરી પર્વતના ડ્રહ થકી ઉતરી, તે આ તરફ ઐરણવ્ય ક્ષેત્ર મધ્યે ચાલી, મૂલે ૧૨ ॥ જોજનનું પહોલપણું છે, અંતે સમુદ્ર મધ્યે જલ્લી, ત્યાં ૧૨૫ જોજન પહોલી છે, એ બેનો પરિવાર ૨૦૦૦૦ નદીનો છે ॥ ઠઠી રત્તા, સાતમી રતવદ્ર ॥ તે શિખરી પર્વતના ડ્રહથી ઉતરી, તે ઐરવત્ત ક્ષેત્રે પેલે પાસે પૂર્વ પશ્ચિમ દિશે ચાલી, મૂલે ૬ ॥ જોજન પહોલપણું છે, અંતે સમુદ્ર મધ્યે જલ્લી, ત્યાં ૬૨ ॥ જોજન પહોલી છે. એ બે નદીનો પરિવાર ૧૪૦૦૦ નદીનો છે ॥ સર્વ મળી ૧૪૫૬૦૦૦ નદીનો પરિવાર છે ॥ હવે પર્વત આશ્રી કહે છે ॥ સર્વ મળી અઢી ઈપ મધ્યે ૧૩૪૯ શાશ્વતા

पर्वत ठे ॥ हवे ४ समुद्र प्रत्येक प्रत्येक रसना ठे ते कहे ठे ॥ लवण समुद्र खारो १ ॥
मद्य सरिखो वारुणी २ ॥ क्षीर समुद्र दूध सरिखो ३ ॥ घय समुद्र घृत सरिखो ४ ॥
कालोदधि, पुष्कर अने स्वयंभूरमण ए त्रण समुद्र स्वह पाणीना ठे, बाकी सर्व समुद्र इहु
रसना ठे सर्व समुद्र १००० जोजन उंठा ठे ॥ हवे ज्योतिषीनो विचार कहे ठे ॥ द्वीप
समुद्र मध्ये चंद्रमा, सूर्य, एह, नक्षत्र, तारा सघळे ठे, तेनो विवरो ॥ जंबुद्वीप मध्ये २
चंद्रमा २ सूर्य ठे ॥ लवण समुद्र मध्ये ४ चंद्रमा ४ सूर्य ठे ॥ धातकी खंरु मध्ये १२
चंद्रमा १२ सूर्य ठे ॥ कालोदधि समुद्र मध्ये ४२ चंद्रमा ४२ सूर्य ठे ॥ पुष्करार्द्ध मध्ये ७२
चंद्रमा ७२ सूर्य ठे ॥ पुष्करद्वीप मध्ये १४४ चंद्रमा १४४ सूर्य ठे ॥ पुष्कर समुद्र मध्ये
४९२ चंद्रमा ४९२ सूर्य ठे ॥ वारुणी द्वीप मध्ये १६०० चंद्रमा १६०० सूर्य ठे ॥ वारुणी
समुद्र मध्ये ५७३६ चंद्रमा ५७३६ सूर्य ठे ॥ क्षीर द्वीप मध्ये १९५०४ चंद्रमा १९५०४
सूर्य ठे ॥ क्षीर समुद्र मध्ये ६६०६४ चंद्रमा ६६०६४ सूर्य ठे ॥ घृत द्वीप मध्ये २२०२००
चंद्रमा २२०२०० सूर्य ठे ॥ घृत समुद्र मध्ये ७७९४२४ चंद्रमा ७७९४२४ सूर्य ठे ॥ इहु

દ્વીપ મધ્યે ૨૬૬૧૧૨૦ ચંદ્રમા ૨૬૬૧૧૨૦ સૂર્ય છે ॥ શ્વેત સમુદ્ર મધ્યે ૧૦૦૫૬૩૨ ચંદ્રમા
૧૦૦૫૬૩૨ સૂર્ય છે ॥ નંદીશ્વર દ્વીપ મધ્યે ૩૧૦૨૦૨૦૦ ચંદ્રમા ૩૧૦૨૦૨૦૦ સૂર્ય છે ॥
નંદીશ્વર સમુદ્ર મધ્યે ૧૦૫૧૦૦૦૦૦ ચંદ્રમા ૧૦૫૧૦૦૦૦૦ સૂર્ય છે ॥ અરુણદ્વીપ મધ્યે
૩૬૧૫૧૦૦૭૬ ચંદ્રમા ૩૬૧૫૧૦૦૭૬ સૂર્ય છે ॥ અરુણ સમુદ્ર મધ્યે ૨૫૦૨૩૦૬૨૦ ચંદ્રમા,
૨૫૦૨૩૦૬૨૦ સૂર્ય છે ॥ તે ઉપરાંત દ્વીપસમુદ્ર, જે સંખ્યાતા જોજનના છે, ત્યાં સંખ્યાતા
ચંદ્રમા અને સંખ્યાતા સૂર્ય છે ॥ જે દ્વીપ સમુદ્ર અસંખ્યાતા જોજનનાં છે ત્યાં અસંખ્યાતા
ચંદ્રમા અને અસંખ્યાતા સૂર્ય છે. ॥ જ્યોતિષ ચક્ર અઢિ દ્વીપ મધ્યે ચર છે ॥ અઢિ દ્વીપ
બહાર જ્યોતિષ ચક્ર સ્થિર છે તેનું પરિમાણ અઢી દ્વિપના જ્યોતિષી વિમાન કરતાં અનુધું
છે અને જ્યોતિ પણ અનુધી છે ॥ અર્ધ કોઠાને સંસ્થાને છે તે સ્ફાટિક રત્નમય છે ॥
પ્રથમ પૃથ્વી રત્નપ્રજ્ઞા થકી ૭૧૦ જોજન મધ્યે જ્યોતિષ ચક્ર નથી, તે ઉપર ૧૧૦ જોજન
મધ્યે જ્યોતિષ ચક્ર છે ॥ ૭૧૦ જોજને તારાનાં વિમાન છે ॥ ૭૦૦ જોજને સૂર્યનું વિમાન
છે ॥ ૭૦૦ જોજને ચંદ્રમાનું વિમાન છે ॥ ૭૦૪ જોજને નક્ષત્રનાં વિમાન છે ॥ ૭૦૦ જોજને

બુદ્ધનું વિમાન છે ॥ ૮૯૧ જોજને શુક્રનો વિમાન છે ॥ ૮૯૪ જોજને બૃહસ્પતિનું વિમાન
 છે ॥ ૮૯૭ જોજને મંગલનું વિમાન છે ॥ ૯૦૦ જોજને શનિશ્વરનું વિમાન છે ॥ એક ચંદ્ર-
 માનો પરિવાર ૮૮ ગ્રહ ૨૮ નક્ષત્ર, ૬૬ હજાર ૯ સે ૭૫ ઇટલી કોમ્પાકોમી તારાનાં વિમાન
 છે ॥ તેટલો પરિવાર સૂર્યનો પણ જાણવો ॥ ચંદ્રમાનું વિમાન એક જોજનના ૬૧ જાગ ક-
 રીએ તેમાંના ૫૬ જાગનું લાંબું પહોળું ને ૨૮ જાગનું ઊંચું ને જામું છે ॥ ત્રિગુણી જાજેરી
 પરિધિ છે ॥ સૂર્યનું વિમાન ૬૧ યા ૪૮ જાગનું લાંબું પહોળું છે ને ૨૪ જાગનું ઊંચું ને જામું
 છે ॥ ત્રિગુણી જાજેરી પરિધિ છે ॥ ગ્રહનાં વિમાન ૨ ગાઉ લાંબાં પહોળાં છે ॥ એક ગાઉના
 ઊંચા ને જામાં છે, ત્રિગુણી જાજેરી પરિધિ છે ॥ નક્ષત્રનાં વિમાન ૧ ગાઉ લાંબાં પહોળાં છે
 અર્ધ ગાઉનાં ઊંચા ને જામાં છે ॥ ત્રિગુણી જાજેરી પરિધિ છે ॥ તારાનાં વિમાન અર્ધ
 ગાઉ લાંબાં પહોળાં છે ॥ ૫ ગાઉ ઊંચા ને જામાં છે, ત્રિગુણી જાજેરી પરિધિ છે ॥ ચંદ્રમાનું
 વિમાન ૧૬ હજાર દેવતા ઉપામે છે ॥ તે ૪ હજાર હાથીને રૂપે દક્ષિણ દિશે ॥ ૪ હજાર
 સિંહને રૂપે પૂર્વ દિશે ॥ ૪ હજાર ઘોડાને રૂપે ઉત્તર દિશે ॥ ૪ હજાર વૃષજને રૂપે પશ્ચિમ

દિશે ઉપામે છે ॥ તેમ સૂર્યને પણ જાણવું ॥ પરીતે ૪ દિશે ૮ હજાર દેવતા ગ્રહનાં વિમાનને
ઉપામે છે, તેમજ ૪ હજાર દેવતા નક્ષત્રનાં વિમાનને ઉપામે છે, તેમજ ૨ હજાર દેવતા તારાનાં
વિમાનને ઉપામે છે ॥ ચારે દિશે ચારે રૂપે ચંદ્રમાની માફક જાણવું ॥ ચાલવાની ગતિ ચંદ્ર-
માની મંદ ગતિ છે, તેથી સૂર્યની ગતિ ઉતાવળી, તેથી ગ્રહની ગતિ ઉતાવળી, તેથી નક્ષત્રની
ગતિ ઉતાવળી, તેથી તારાની ગતિ ઉતાવળી ॥ ચંદ્રમાના એક વિમાનથી બીજા ચંદ્રમાના
વિમાનને ૧ લાખ જોજન જાહેરાનું આંતરું છે ॥ એક સૂર્યથી બીજા સૂર્યને ૧ લાખ જોજન
જાહેરું આંતરું છે ॥ સૂર્ય ચંદ્રમાને ૫૦ હજાર જોજનનું આંતરું છે ॥ ચંદ્રમાને સૂર્યનાં વિમા-
નને ૫૦ હજાર જોજનનું આંતરું છે ॥ હવે જ્યોતિષીના ઉત્કૃષ્ટ વ્યાધાત આશ્રિ આંતરાં કહે
છે ॥ ૧૨૨૪૨ જોજન આંતરું છે તે કેમ ? ૧૦ હજાર જોજન મેરુનો કંદ છે અને ૧૧૨૧ જોજન
જ્યોતિષી ચક્ર મેરુ થકી અઢળું ફરે છે ॥ તે વેળ પાસાનાં આંતરાં અને મેરુનો કંદ સર્વ
મળી ૭૦ ૧૨૨૪૨ જોજન આંતરું થાય ॥ જો ૨૬૬ જોજન આંતરું તે કિમ ? નિષધ
નીલવંત પર્વતના કુટ ૨૫૦ જોજન પહોળા છે તે થકી ૮ જોજન જ્યોતિષચક્ર અઢળું

ફરે છે તે બેઝ પાસાનું આંતરું અને કુટનો કંદ સર્વ મઢી ૧૬૬ જોજન થાય ॥ હવે
નિર્વ્યાધાતે આંતરું ॥ નિર્વ્યાધાત તે શું ? જ્યાં પર્વત કુટ આરું નથી તે ॥ ત્યાં ૭૦
ગાઝ ૧ નું આંતરું ॥ જ૦ ૫૦૦ ધનુષ્યનું આંતરું જાણવું ॥ એ આંતરું કહ્યું ॥ હવે સૂર્યનું
તેજ ઊંચું ૧૦૦ જોજન અને નીચું ૧૦૦૦ જોજન તપે ॥ તે કેમ ? રત્નપ્રજા પૃથ્વી થકી પશ્ચિ-
મના પાસાની પાંચમી વિજય ૧૦૦૦ જોજન ઊંચી છે અને રત્નપ્રજા પૃથ્વી થકી ૫૦૦ જોજન
સૂર્ય ઊંચો છે ॥ સર્વ મઢી એટલું થાય ॥ ૪૭૧૬૩ જોજનને એક જોજનના, ૬૦ જાગ કરીએ
તેમાંના ૨૧ જાગ એટલું ત્રીજું તેજ કરે ॥ એનાં વિમાન સમસ્ત વાટલા સંસ્થાને છે ॥ હવે
જ્યોતિષચક્રથી અસંખ્યાત જોજનની કોમાકોમી ઊંચા જણે ત્યારે ત્યાં વાર દેવલોક
નવ ગ્રૈવેયક અને પાંચ અનુત્તર વિમાન આવે છે ॥ તે શેને આધારે છે ? પહેલું, બીજું
દેવલોક ઘનોદધિને આધારે છે, તેની ઉપરના ૩ દેવલોક ઘન વાને આધારે છે, તે ઉપરના
૩ દેવલોક ઘનોદધિ અને ઘનવાતને આધારે છે, તે ઉપર ૪ દેવલોક, એ ગ્રૈવેયક
અને ૫ અનુત્તર વિમાન એ સર્વ આકાશ પ્રતિષ્ઠિત છે ॥ પહેલા બીજા દેવલોકનાં તલા

१६०० जोजनना जाहां ठे ॥ ते उपरना १ देवलोकनां तळां १५०० जोजननां जाहां ठे ॥
ते उपरना २ देवलोकनां तळां १४०० जोजननां जाहां ठे ॥ ते उपरना ४ देवलोकनां
तळां १३०० जोजननां जाहां ठे ॥ नव ग्रैवेयकनां तळां ११ सें जोजननां जाहां ठे ॥ पांच
अनुत्तर विमाननां तळां ११ सें जोजननां जाहां ठे ॥ पहिला बीजा देवलोकनां विमान
५०० जोजन उंचां ठे ॥ ते उपरना १ देवलोकनां विमान ६०० जोजन उंचां ठे ॥ ते
उपरना २ देवलोकनां विमान ७०० जोजन उंचां ठे ॥ ते उपरना ३ देवलोकनां विमान
८०० जोजन उंचां ठे ॥ ते उपरना ४ देवलोकनां विमान ९०० जोजन उंचां ठे ॥ ते
उपर ५ ग्रैवेयकनां विमान १००० जोजन उंचां ठे ॥ पांच अनुत्तर विमान ११०० जोजन
उंचां ठे ॥ पहिला ४ देवलोक अर्द्धचंद्राकार ठे ॥ ते उपरना ४ देवलोक पूर्णचंद्राकारे
ठे ॥ ते उपरना ४ देवलोक अर्द्धचंद्राकारे ठे ॥ नव ग्रैवेयक बेडाने आकारे ठे ॥ चार
अनुत्तर विमान अर्द्धचंद्राकारे ठे ॥ पांचमुं पूर्णचंद्राकारे ठे ॥ पहिला बीजा देवलोके ५
वर्ण ठे ॥ ते उपरना १ देवलोके ४ वर्ण ठे, काळो नथी ॥ ते उपरना २ देवलोके ३ वर्ण

હે, કાઠો નીલો નથી ॥ તે ઉપરના ૨ દેવલોકે બે વર્ણ હે, પીઠો ને ધોઠો ॥ તે ઉપરના
૪ દેવલોક, એ ગ્રૈવેયકે ધોઠો વર્ણ હે ॥ પાંચ અનુત્તર વિમાને ઉત્કૃષ્ટો શ્વેત વર્ણ હે ॥
બાર દેવલોક એ ગ્રૈવેયક અને ૫ અનુત્તર વિમાને ૧૦ પ્રકારના મનોહ્ર જોગ હે ॥ મનોહ્ર શબ્દ
૧ ॥ મનોહ્ર રૂપ ૨ ॥ મનોહ્ર ગંધ ૩ ॥ મનોહ્ર રસ ૪ ॥ મનોહ્ર સ્પર્શ ૫ ॥ મનોહ્ર
કાન્તિ ૬ ॥ મનોહ્ર લાવણ્ય બોલવાનું ૭ ॥ મનોહ્ર ગતિ ચાલવાની ૮ ॥ મનોહ્ર આજ-
રણની જ્યોતિ ૯ ॥ મનોહ્ર આયુષ્યની સ્થિતિ ૧૦ ॥ હવે દેવલોકમાં પ્રતર ૬૨ હે તેની
વિગત ॥ પહેલે બીજે થઈ ૧૩ પ્રતર હે ॥ ત્રીજે ચોથે ૧૨ પ્રતર હે ॥ પાંચમે ૭ પ્રતર
હે ॥ ઠઠે ૫ પ્રતર હે ॥ ઉપલા ૬ દેવલોકે ચાર ચાર પ્રતર હે ॥ એ ગ્રૈવેયકનાં ૯ પ્રતર
હે ॥ પાંચ અનુત્તર વિમાનનું ૧ પ્રતર હે ॥ હવે વિમાનની સંખ્યા કહે હે ॥ પહેલા સૌ-
ધર્મે ૩૨ લાખ વિમાન હે ॥ બીજે ૨૮ લાખ વિમાન હે ॥ ત્રીજે ૧૨ લાખ વિમાન હે ॥
ચોથે ૮ લાખ વિમાન હે ॥ પાંચમે ૪ લાખ વિમાન હે ॥ ઠઠે ૫૦ હજાર વિમાન હે ॥
સાતમે ૪૦ હજાર વિમાન હે ॥ આઠમે ૬ હજાર વિમાન હે ॥ નવમે દશમે ૪૦૦ વિમાન

હે ॥ અગ્યારમે વારમે ૩૦૦ વિમાન છે ॥ પહેલી ત્રીકે ૧૧૧ વિમાન છે ॥ બીજી ત્રીકે ૧૦૭ વિમાન છે ॥ ત્રિજી ત્રીકે ૧૦૦ વિમાન છે ॥ પાંચ અનુત્તરનાં ૫ વિમાન છે ॥ સર્વ મઠી ૮૪૯૭૦૨૩ વિમાન છે ॥ તેમાં કેટલાંક સંખ્યાતાને કેટલાંક અસંખ્યાતા જોજનનાં છે ॥ તેમાં સર્વ દેવલોકે થઈ ૨૫૮૬ વાટલા વિમાન છે ॥ ૨૬૮૮ ટ્ર્યંશ વિમાન છે ॥ ૨૬૦૪ ચતુરસ વિમાન છે ॥ સર્વ મઠી આવલોકાબંધ વિમાન ૭૮૭૪ છે ॥ બાકી ૮૪૮૯૧૪૯ પુષ્પાવિકીર્ણક છે ॥ હવે સર્વાર્થસિદ્ધ વિમાનથી ૧૨ જોજન ઊંચી સિદ્ધિશિલા છે, તે ૪૫ લાખ જોજન લાંબી પહોળી છે, આઠ જોજન મધ્યે જામી છે, ઢેકે માંચીની પાંચથી પાતળી છે ॥ તેની પરિધિ ૧૪૨૩૦૨૪૯ જોજન ૧ ગાઝ ૧૭ ધનુષ્ય ૬ હાથ ૧૩ આંગલ ઝાઝેરી છે ॥ ઉજ્જ્વલ જેવો શંખ, અંકરત્ન, જેવો મચકુંદ, જેવું દુધનું ફીણ, જેવો રૂપાનો પટ, જેવાં ચંદ્રમાનાં કિરણ, જેવું દહીંનું ટોટ, તેથી તે અધિક ઊજળી છે ॥ તે ઉપર એક જોજનને ૨૪ મે અગ્ર વિજાગે સિદ્ધ રહ્યા છે ॥ લોકને મસ્તકે રહ્યા છે ॥ અલોકથી ૪ આંગલ નીચે રહ્યા છે ॥ ૩૧ ગુણે કરી વિરાજમાન છે ॥ તે ૩૧ ગુણ કહે છે ॥ પાંચ જ્ઞાનાવર્ણીય

हय कर्या, ए दर्शनावर्णीय हय कर्या, वे वेदनीय हय कर्या, समकित मोहनीय, चारित्र
मोहनीय हय कर्या, ४ गतिनां आउखां हय कर्या, शुज नाम अशुज नाम हय कर्या,
उंच गोत्र नीच गोत्र हय कर्या, दानांतराय, लाजांतराय, जोगांतराय, उपजोगांतराय,
वीर्यांतराय हय कर्या ॥ ए ३१ गुणे करी सहित सिद्ध ठे ॥ हवे १४ राज कहे ठे ॥
सात पृथ्वी नीचे ७ राज ठे ॥ रत्नप्रजाथी उंचुं सौधर्म देवलोक सुधी १ राज ॥ सौध-
र्मथी माहेंद्र देवलोक सुधी २ राज ॥ माहेंद्रथी लांतक सुधी ३ राज ॥ लांतकथी सह-
सार सुधी ४ राज ॥ सहसारथी अच्युत सुधी ५ राज ॥ अच्युतथी ए ग्रैवेयक सुधी
६ राज ॥ ए ग्रैवेयकथी लोकना अंत सुधी ७ राज ॥ एटले ७ राज जाजेरा नीचा ने
७ राज माठेरा उंचा जाणवा ॥

इति जवनद्वार संपूर्ण ॥ ६ ॥

हवे सातमं गतागतिद्वार कहे ठे ॥

हवे कया दंरुकमांथी कया दंरुकमां जाय, क्यांथी आवे ते कहे ठे ॥ नरकमां

तिर्यच पंचेन्द्रिय समुच्छिन्नम् अने गर्जज अने मनुष्य गर्जज ए बेमांथी आवे ॥ नरकना
नीकळ ॥ तिर्यच पंचेन्द्रिय गर्जज ने गर्जज मनुष्यमां जाय ॥ ए समुच्चय कहो ॥ हवे
विस्तारथी कहे ठे ॥ नरकमां क्यांनो आवे कइ नरके जाय ? पहेली नरके तिर्यच
पंचेन्द्रिय समुच्छिन्नम् ने गर्जज जाय ॥ बीजी नरके जुजपर जाय ॥ त्रीजी सुधी खेचर
जाय ॥ चोथी सुधी चउपद सिंहादिक जाय ॥ पांचमी सुधी उरपर सर्प जाय ॥ ढट्टी
सुधी स्त्री जाय ॥ सातमी सुधी नर नपुंसक मच्छादिक जाय ॥ हवे नरकना नीकळथा
क्यां आवे ते कहे ठे ॥ सातमी नरकनो नीकळथो मनुष्य न थाय पण तिर्यच पंचेन्द्रिय
गर्जजमां जाय ॥ पांमे तो समकित पामे, पण विरती कशी न पामे ॥ ढठी नरकनो नी-
कळथो तिर्यच पंचेन्द्रिय गर्जज अने मनुष्य गर्जजमां आवे, पामे तो देशविरती, पण सर्व-
विरती न पामे ॥ पांचमी नरकनो नीकळथो तिर्यच गर्जज ने मनुष्य गर्जजमां आवे,
पामे तो सर्वविरती, पण केवल ज्ञान न पामे ॥ चोथी नरकनो नीकळथो तिर्यच गर्जज
ने मनुष्य गर्जजमां आवे, पामे तो केवल ज्ञान पामे, पण तीर्थकरपद न पामे ॥ त्रीजी

नरकनो नीकळ्यो तीर्थकरपद पामे, पण वासुदेव बलदेवनी पदवी न पामे ॥ बीजी
नरकनो नीकळ्यो वासुदेवनी पदवी पामे, पण चक्रवर्त्तीनी पदवी न पामे ॥ पहेली नर-
कनो नीकळ्यो चक्रवर्त्ती विगेरे सघळी पदवी पामे ॥ हवे जवनपतिमां तिर्यच पंचेंद्रिय-
समुर्चिम अने गर्जज, मनुष्य गर्जज ए बेमांथी आवे ॥ त्यांनो नीकळ्यो बादर पृथ्वी
अप ने प्रत्येक वनस्पति, तिर्यच पंचेंद्रिय गर्जज, मनुष्य गर्जज एटखामां आवे ॥ पृथ्वी-
मां नारकी वर्जी बाकी ३३ दंरुक थकी आवे, त्यांनो नीकळ्यो नारकी देवता वर्जी
बाकी १० दंरुकमां जाय ॥ अपमां नारकी वर्जी ३३ दंरुकनो आवे, त्यांनो नीकळ्यो
नारकी देवता वर्जी १० दंरुकमां जाय ॥ वनस्पतिमां नारकी वर्जी बाकी ३३ दंरुकमांथी
आवे, त्यांनो नीकळ्यो नारकी देवता वर्जी १० दंरुकमां जाय ॥ तेज वायुमां नारकी
देवता वर्जी बाकी १० दंरुकमांथी आवे, त्यांनो नीकळ्यो नारकी देवता मनुष्य वर्जी
नव दंरुकमां जाय ॥ विगलेंद्रिय त्रणे १० दंरुकमां जाय ॥ एमां नारकी देवता वर्जी
बाकी १० दंरुकमांथी आवे ॥ तिर्यच समुर्चिम पंचेंद्रियमां नारकी देवता वर्जी बाकी

१० दंरुकमांथी आवे, एमांथी नीकळ्या ज्योतिषी वैमानिक वर्जी बाकी ११ दंरुकमां
जाय ॥ हवे गर्जज तिर्यचमां १४ दंरुकथी आवे, चोवीसे दंरुकमां जाय ॥ उपर आठमा
देवलोक उपरांत ८ जाय ॥ हवे मनुष्य गर्जजमां तेजवाउ वर्जी ११ दंरुकमांथी आवे,
त्यांना नीकळ्या १४ दंरुके जाय ॥ हवे मनुष्य समुच्छिममां तेजवायु नारकी देवता वर्जी
बाकी ८ दंरुकमांथी आवे, त्यांना नीकळ्या देवता नारकी वर्जी बाकी १० दंरुकमां
जाय ॥ वायव्यंतरमां तिर्यच पंचेंद्रिय समुच्छिम ने गर्जज अने गर्जज मनुष्यमांथी
आवे, त्यांना नीकळ्या बादर पृथ्वी अप ने प्रत्येक वनस्पति, तिर्यच पंचेंद्रिय गर्जज,
मनुष्य गर्जज एमां जाय ॥ ज्योतिषीमां तिर्यच पंचेंद्रिय गर्जज अने मनुष्य गर्जजमांथी
आवे, त्यांना नीकळ्या बादर पृथ्वी अप ने प्रत्येक वनस्पति तिर्यच पंचेंद्रिय गर्जज,
मनुष्य गर्जजमां जाय ॥ वैमानिक पेह्ला बीजा देवलोकमां तिर्यच पंचेंद्रिय गर्जज,
मनुष्य गर्जजमांथी आवे, त्यांना नीकळ्या बादर पृथ्वी अप ने प्रत्येक वनस्पति, तिर्यच
पंचेंद्रिय गर्जज, मनुष्य गर्जज ए पांचमां जाय ॥ श्रीजा देवलोकथी मांकी आठमा सुधी

तिर्यच पंचेंद्रिय गर्जज अने मनुष्य गर्जज एमांथी आवे, त्यांना नीकळ्या तिर्यच गर्जज पंचेंद्रिय अने मनुष्य गर्जजमां जाय ॥ नवमा देवलोकथी सर्वार्थसिद्ध सुधी मनुष्य गर्जजमांथी आवे, त्यांना नीकळ्या गर्जज मनुष्यमां जाय ॥ मनुष्य गर्जज मोक्ष पण जाय, पण त्यांथी आवे नहि ॥ हवे १ समये मोक्ष जाय तेनी संख्या अने क्यांथी केटला जाय १० कहे ठे ॥ पहिली ३ नरकना नारकीना जीव मनुष्य गर्जजमां आवे ॥ एक समये १० मोक्ष जाय ॥ ए संज्ञा सघळे जाणवी ॥ चोथीना ४ जाय ॥ पांचमी ठगी सातमीना नीकळ्या न जाय ॥ जवनपतिना देवताना १० जाय ॥ तेनी देवीनां ५ जाय ॥ पृथ्वी अपना ४ जाय ॥ तेउ वायुना न जाय ॥ वनस्पतिना ६ जाय ॥ विगलेंद्रियना ४ ज्ञान पामे, पण मोक्ष न जाय ॥ तिर्यच पंचेंद्रियना १० जाय ॥ तिर्यचणीना १० जाय ॥ मनुष्य गतिना १० जाय ॥ पुरुष लिंगे १० जाय ॥ स्त्रीलिंगना १० जाय ॥ नपुंसकलिंगना १० जाय व्यंतरना १० जाय ॥ तेनी देवीना ५ जाय ॥ ज्योतिषीना १० जाय ॥ तेनी देवीना १० जाय ॥ वैमानिकना १०० जाय ॥ तेनी देवीना १० जाय ॥ उंचा लोकमांथी ४ जाय ॥ नीचा लोकमांथी १० जाय ॥

त्रीढलोकढांथी १०० जाय ॥ समुद्रढांथी २ जाय ॥ शेष जलढांथी ३ जाय ॥ उत्कृष्टी अवगा-
हनानां २ जाय ॥ मध्यम अवगाहनानां १०० जाय ॥ जघन्य अवगाहनाना ४ जाय ॥
स्वलिंगना १०० जाय ॥ अन्यलिंगे १० जाय ॥ गृहलिंगे ४ जाय ॥ नंदनवनढांथी २ जाय ॥
पुरुषथी पुरुष थइने १०० जाय ॥ बाकी ० जांगे १० जाय ॥ पुरुषथी स्त्रीलिंगे थइ १०
जाय ॥ पुरुषथी नपुंसकलिंगे थइ १० जाय ॥ स्त्रीथी पुरुषलिंगे थइ १० जाय ॥ स्त्रीथी
स्त्री थइने १० जाय ॥ स्त्रीथी नपुंसक थइ १० जाय ॥ नपुंसकथी पुरुष थइ १० जाय ॥
नपुंसकथी स्त्री थइ १० जाय ॥ नपुंसकथी नपुंसक थइ १० जाय ॥ एक समये जे जे
गतिना मनुष्यमां आवी उत्कृष्टा मोक्ष एक समये जाय ते कह्या ॥ हवे १५ जेदे सिद्ध
थाय ते कहे ठे ॥ तीर्थ सिद्धा १ ॥ अतीर्थ सिद्धा २ ॥ तीर्थकर सिद्धा ३ ॥ अतीर्थकर
सिद्धा ४ ॥ स्वयंबुद्ध सिद्धा ५ ॥ प्रत्येक बुद्ध सिद्धा ६ ॥ बोधबोहि सिद्धा ७ ॥ स्वालिंग
सिद्धा ० ॥ अन्यलिंग सिद्धा ९ ॥ गृहलिंग सिद्धा १० ॥ पुरुषलिंग सिद्धा ११ ॥ स्त्रीलिंग
सिद्धा १२ ॥ नपुंसक लिंग सिद्धा १३ ॥ एक सिद्धा १४ ॥ अनेक सिद्धा १५ ॥ हवे

સ્વર્લિંગ સિદ્ધા તે કહે છે ॥ પહેલે સમયે ૧૦૮ મોહ જાય ॥ બીજે સમયે ૧૦૨ જાય ॥
ત્રીજે સમયે ૯૬ જાય ॥ ચોથે સમયે ૮૪ જાય ॥ પાંચમે સમયે ૭૨ જાય ॥ ઠેઠે સમયે ૬૦
જાય ॥ સાતમે સમયે ૪૮ જાય ॥ આઠમે સમયે ૩૨ જાય ॥

इति गतागतिद्वार संपूर्ण ॥ ७ ॥

હવે આઠમું સંઘયણદ્વાર કહે છે ॥

वज्रऋषज नाराच संघयण १ ॥ ऋषज नाराच संघयण २ ॥ नाराच संघयण ३ ॥
अर्द्धनाराच संघयण ४ ॥ किलकु संघयण ५ ॥ ठेवटु संघयण ६ ॥ हवे वज्रऋषज नाराच
संघयण ते केने कहिये ? जे अस्थिनां ठેમા परस्पर वींटाया होय वच्चे अस्थिनी खिली
अने उपर अस्थिनो पाटो एवी रीते देहनी संधि सर्वे होय, ते प्रथम संघयण जाणवुं ॥
ऋषज नाराच ते केने कहिये ? तेने बन्ने पासे अस्थिना ठેमा विंटाया होय अने उपर
पाटो होय वच्चे खिली न होय, ए बीजुं संघयण जाणवुं ॥ २ ॥ त्रीजुं नाराच ते केने
कहिये ? तेने बन्ने पासे अस्थिनां ठेमा विंटाया होय अने वच्चे खिली पाटो न होय,

ए त्रीजुं संघयण जाणवुं ॥ ३ ॥ चोथुं अर्द्धनाराच संघयण ते केने कहिये ? अस्थिनो
 ठेको एक बाजुनो विंटायो होय, बीजो सामो अस्थिनो ठेको अरुकी रहे, अने बीजो
 पासे खिली होय, ते चोथुं संघयण जाणवुं ॥ ४ ॥ पांचमुं किलकु संघयण ते केने कहिये ?
 संधिनो अस्थि बन्ने उपरना ठेके आवी रहे अने वच्चे खिली होय पण उपर पाटो नहि
 अने बन्ने अस्थिना प्रांत परस्पर विंटाया नहि ते पांचमुं संघयण जाणवुं ॥ ५ ॥ ठतुं
 ठेवटु संघयण ते केने कहिये ते संघयण वच्चे खिली नहि पाटो नहि, बन्ने बाजु
 अस्थिनां ठेका परस्पर विंटाया नहि एवा अव्यवस्थित अस्थिना सांधा, सामसामा अरुकी
 रहे अने अति नबलुं ते ठतुं ठेवटु संघयण जाणवुं ॥ ६ ॥ नारकी देवता असंघयणी, ५
 एकेंद्रिय, ३ विगलेंद्रिय, तिर्येच पंचेंद्रिय समुर्हिम ने मनुष्य समुर्हिम एटलाने ठेवटु
 संघयण ॥ तिर्येच पंचेंद्रिय गर्जज ने मनुष्य गर्जजमां संघयण ६ लाजे ॥ सिद्ध असंघ-
 यणी जाणवा ॥

इति संघयणद्वार संपूर्ण ॥ ७ ॥

હવે નવમું સંગાણદ્વાર કહે છે ॥

સમચરસં સંસ્થાન ૧ ॥ નિગોહ પરિમંડલ સંસ્થાન ૨ ॥ સાદિ સંગાણ ૩ ॥ વામન સંગાણ ૪ ॥ કુબ્જ સંગાણ ૫ ॥ હુંક સંગાણ ૬ ॥ હવે સમચરસં સંગાણ તે કેને કહિયે ? જે ચારે બાજુ સરખું હોય ॥ પચાસન બેઠાં જેટલું બન્ને જાનુનું આંતરું ॥ તેટલું વઢી આસ-
નને લલાટનું આંતરું ॥ વઢી તેટલુંજ આંતરું માવા જાનુથી જમણા સ્કંધ સુધી, અને જમણા જાનુથી માવા સ્કંધ સુધી, ઇટલે ચારે બાજુ સરખું આંતરું હોય તે સમચરસં સંગાણ જાણવું ॥ ૧ ॥ નિગોહ પરિમંડલ સંગાણ તે કેહેને કહિયે ? જે વરુદ્ધની માફક ઉપર પૂર્ણ અને નાજીથી નીચે હીનાંગ તે બીજું સંગાણ જાણવું ॥ ૨ ॥ સાદિ સંગાણ તે કેહેને કહિયે ? જે નાજી નીચે યુક્તમાન પ્રમાણ, પગ કટી જાનુ પ્રમુખ સર્વ રુઠું હોય, અને નાજીથી ઉપલ્લો સર્વ પાનવો હોય, હૈયું હાથ માથું મુખ પ્રજ્ઞતિ સર્વ અતિ ડુરાકૃતિ હોય તે ત્રીજું સંગાણ જાણવું ॥ ૩ ॥ કુબ્જ સંગાણ તે કેને કહિયે ? જે સંસ્થાને હાથ પગ મસ્તક ગ્રીવા ઇટલાં પ્રમાણોપેતવાલાં હોય, અને ઉદર પુંઠ મુખ પ્રમુખ ઘાંકું હોય તે ચોથું સંગાણ

जाणवुं ॥ ४ ॥ वामन संठाण ते केने कहिये ? जे पूर्वना चोथाथी उपरांतुं होय ते पांचमुं संठाण जाणवुं ॥ ५ ॥ हुंरु ते केहने कहिये ? रुंड मूंड मृगापुत्र लोढीयानी माफक अंगे अवयवे करी अलक्षण होय, सर्वांगे पारुवो ते ठतुं हुंरु संठाण जाणवुं ॥ ६ ॥ नारकी जवधारणीय अने वैक्रेय शरीर करे तोये हुंरु संठाण ॥ देवताने जवधारणीय सम चउरंस संठाण, वैक्रेय शरीर करे तो नाना संठाण संठिया, बार देवलोक सुधी वैक्रेय करे, ते उपरांत न करे ॥ पृथ्वीने हुंरु संठाण पण चंद्राकारे तथा मसुरनी दाळने आकारे ठे ॥ अपने हुंरु संठाण पण जळना परपोटानो आकार ठे ॥ तेउने हुंरु संठाण पण सोयना जारानी अणीनो आकार ठे ॥ वायुने हुंरु संठाण पण ध्वजा पताकानो आकार ठे ॥ वन-स्पतिने हुंरु संठाण पण नाना प्रकारनो आकार ठे ॥ विगर्लेंद्रिय, समुर्हिम तिर्यच पंचेंद्रिय, मनुष्य समुर्हिमने हुंरु संठाण ॥ तिर्यच पंचेंद्रिय गर्जज, ने मनुष्य गर्जजने ठए संठाण होय ॥
इति संठाणछार संपूर्ण ॥ ७ ॥

हवे दसमुं वेद द्वार कहे ठे ॥

वेद ३, ते स्त्रीवेद १ ॥ पुरुषवेद २ ॥ नपुंसकवेद ३ ॥ नारकी, ऐकेंद्रिय, विगलेंद्रिय, तिर्यच पंचेंद्रिय समुर्हिम, समुर्हिम मनुष्य ए सर्वने १ नपुंसक वेद जाणवुं ॥ तिर्यच पंचेंद्रिय गर्जज ने मनुष्य गर्जजमां वेद ३ लाजे ॥ देवतामां वेद २ ॥ स्त्रीवेद १ पुरुषवेद २ ॥ ते जवनपति आदि देह २ देवलोक सुधी वेद २ लाजे ॥ उपर सघळा पुरुषवेदी जाणवा ॥ अद्वय बहुत्व कहे ठे ॥ सर्वथी थोडा गजवकंतिय मणुसा १ ॥ मनुसणी संखेज्जा गुणी २ ॥ बादर तेउकाश्या पज्जात्तगा असंखेज्जागुणा ३ ॥ अणुत्तरोववाश्या देवा असंखेज्जा गुणा ४ ॥ उवरीमगेविज्जागादेवा असंखेज्जागुणा ५ ॥ मज्जिमगेविज्जागादेवा संखेज्जागुणा ६ ॥ हेठीमगेविज्जागादेवा संखेज्जागुणा ७ ॥ अचूएकप्पे देवा संखेज्जागुणा ८ ॥ आरणे कप्पे देवा संखेज्जागुणा ९ ॥ पाणए कप्पे देवा संखेज्जागुणा १० ॥ आणए कप्पे देवा संखेज्जागुणा ११ ॥ अहेसत्तमाए पुढवीए नेरइया असंखेज्जागुणा १२ ॥ ठठीतमाए पुढवीए नेरइया असंखेज्जागुणा १३ ॥ सहसारे कप्पे देवा असंखेज्जागुणा १४ ॥ महा कप्पे देवा असंखेज्जागुणा

१५ ॥ पंचमाण्डूष्मप्पज्ञाण पुढवीण नेरइया असंखेज्जागुणा १६ ॥ तंतण कप्पे देवा असंखेज्जा
गुणा १७ ॥ चउत्थीण पंकप्पज्ञाण पुढवीण नेरइया असंखेज्जागुणा १८ ॥ बंजलोण कप्पे देवा
असंखेज्जागुणा १९ ॥ तच्चाण वालुयप्पज्ञाण पुढवीण नेरइया असंखेज्जागुणा २० ॥
माहिंदकप्पेदेवा असंखेज्जागुणा २१ ॥ ॥ सणकुमार कप्पेदेवा असंखेज्जागुणा २२ ॥
दोच्चाण सक्करप्पज्ञाण पुढवीण नेरइया असंखेज्जागुणा २३ ॥ सउच्चिज्ज मणुसा
असंखेज्जागुणा २४ ॥ इसाणे कप्पे देवा असंखेज्जागुणा २५ ॥ इसाणे कप्पे देवाओ
संखेज्जागुणी २६ ॥ सुहम्मि कप्पे देवा संखेज्जागुणा २७ ॥ सुहम्मि कप्पे देवाओ संखेज्जागुणी
॥ २८ ॥ जवणवासी देवा असंखेज्जागुणा २९ ॥ जवणवासिणी देवाओ संखेज्जागुणी ३० ॥
इमीसे रयणप्पज्ञाण पुढवीण नेरइया असंखेज्जागुणा ३१ ॥ खहयर पंचिंदिय तिरिख
जोणिया पुरिसा असंखेज्जागुणा ३२ ॥ खहयर पंचिंदिय तिरिख जोणिणीओ संखेज्जागुणी
३३ ॥ थलयर पंचिंदिय तिरिख जोणिया पुरिसा संखेज्जागुणा ३४ ॥ थलयर पंचिं-
दिय तिरिख जोणिणीओ संखेज्जागुणी ३५ ॥ जलयर पंचिंदिय तिरिख जोणिया पुरिसा

संखेज्जगुणा ३६ ॥ जलयर पंचिंदिय तिरिख जोणिणीओ संखेज्जगुणी ३७ ॥ वाणवंतर
देवा संखेज्जगुणा ३८ ॥ वाणवंतरवासि देवीओ संखेज्जगुणी ३९ ॥ जोइसिया देवा
संखेज्जगुणा ४० ॥ जोइसिणी देवीओ संखेज्जगुणी ४१ ॥ खहयर पंचिंदिय तिरिख जो-
णिया नपुंसगा संखेज्जगुणा ४२ ॥ थलयर पंचिंदिय तिरिख जोणिया नपुंसगा संखेज्ज-
गुणा ४३ ॥ जलयर पंचिंदिय तिरिख जोणिया नपुंसगा संखेज्जगुणा ४४ ॥ चउरिंदिया
पज्जत्ता संखेज्जगुणा ४५ ॥ पंचिंदिया पज्जत्ताय विसेसाहिया ४६ ॥ बेइंदिया पज्जत्ता विसे-
साहिया ४७ ॥ तेइंदिया पज्जत्ता विसेसाहिया ४८ ॥ पंचिंदिया अपज्जत्ता असंखे-
ज्जगुणा ४९ ॥ चउरिंदिया अपज्जत्ता विसेसाहिया ५० ॥ तेइंदिया अपज्जत्ता विसे-
साहिया ५१ ॥ बेइंदिया अपज्जत्ता विसेसाहिया ५२ ॥ पत्तेय सगीर बायर वणस्सइका-
इया पज्जत्ता असंखेज्जगुणा ५३ ॥ बायर निगोदा पज्जत्ता असंखेज्जगुणा ५४ ॥ बादर
पुढवी काइया पज्जत्ता असंखेज्जगुणा ५५ ॥ बादर आउकाइया पज्जत्ता असंखेज्जगुणा ५६ ॥
बादर वाउकाइया पज्जत्ता असंखेज्जगुणा ५७ ॥ बादर तेउकाइया अपज्जत्ता असंखेज्जगुणा

५८ ॥ पत्तेय सरीर बादर वणस्सइ काश्या अपज्जात्ता असंखेज्जागुणा ५९ ॥ बादर निगोदा
अपज्जात्ता असंखेज्जागुणा ६० ॥ बादर पुढवीकाश्या अपज्जात्ता असंखेज्जागुणा ६१ ॥ बादर
आउकाश्या अपज्जात्ता असंखेज्जागुणा ६२ ॥ बादर वाउकाश्या अपज्जात्ता असंखेज्जागुणा
६३ ॥ सुहुम तेउकाश्या अपज्जात्ता असंखेज्जागुणा ६४ ॥ सुहुम पुढवी काश्या अपज्जात्ता
विसेसाहिया ६५ ॥ सुहुम आउकाश्या अपज्जात्ता विसेसाहिया ६६ ॥ सुहुम वाउकाश्या
अपज्जात्ता विसेसाहिया ६७ ॥ सुहुम तेउकाश्या पज्जात्ता संखेज्जागुणा ६८ ॥ सुहुम पुढवी
काश्या पज्जात्ता विसेसाहिया ६९ ॥ सुहुम आउकाश्या पज्जात्ता विसेसाहिया ७० ॥ सुहुम
वाउकाश्या पज्जात्ता विसेसाहिया ॥ ७१ ॥ सुहुम निगोदा अपज्जात्ता असंखेज्जागुणा ७२ ॥
सुहुमनिगोदा पज्जात्ता संखेज्जागुणा ७३ ॥ अजवसिद्धिया अणंतगुणा ७४ ॥ परिवाइ सम्म-
दिट्ठि अणंतगुणा ७५ ॥ सिद्ध अणंतगुणा ७६ ॥ बादर वणस्सइ काश्या पज्जात्ता अणत-
गुणा ७७ ॥ पज्जात्ता विसेसाहिया ७८ ॥ बादर वणस्सइ काश्या अपज्जात्ता असंखेज्जागुणा
७९ ॥ बादर अपज्जात्ता विसेसाहिया ८० ॥ समुच्चय बादर विसेसाहिया ८१ ॥ सुहुम

वणस्सइ काइया अपज्जात्ता असंखेज्जागुणा ७२ ॥ सुहुम अपज्जात्ता विसेसाहिया ७३ ॥
 सुहुम वणस्सइ काइया पज्जात्ता संखेज्जागुणा ७४ ॥ सुहुम पज्जात्ता विसेसाहिया ७५ ॥
 समुच्चय सुहुमा विसेसाहिया ७६ ॥ जवसिद्धिया विसेसाहिया ७७ ॥ निगोद जीवा विसे-
 साहिया ७८ ॥ वणस्सइ काइया जीवा विसेसाहिया ७९ ॥ एगिंदिया जीवा विसेसाहिया
 ८० ॥ तिरिखजोणिया विसंसाहिया ८१ ॥ मिह्दिट्ठी विसेसाहिया ८२ ॥ अविरया जीवा
 विसेसाहिया ८३ ॥ सकसाइया विसेसाहिया ८४ ॥ ठउमत्थजीवा विसेसाहिया ८५ ॥
 सजोगी जीवा विसेसाहिया ८६ ॥ संसारत्थाजीवा विसेसाहिया ८७ ॥ सबजीवा विसेसाहिया
 ८८ ॥ ए अठाणुं बोलनो अट्ठप बहुत्व जाणवो ॥ सर्वथी थोमा पुरुषवेद ॥ १ ॥ तेथी
 स्त्रीवेद संख्यातगुणी ॥ २ ॥ तेथी नपुंसकवेद अनंतगुणा ॥ ३ ॥ मनुष्य पुरुषथी मनुष्यणी
 स्त्री २७ गुणी अधिक ॥ देवताथी देवी ३२ गुणी अधिक ॥ तिर्यचथी तिर्यचणी ३ गुणी
 अधिक ॥ पुरुषनो विषय खमना पुळा सरिखो ॥ स्त्रीनो विषय बकरानी लिंकीना ताप
 सरिखो ॥ नपुंसकनो विषय नगरना दाह सरिखो ॥ जवनपति व्यंतर ज्योतिषी वैमानिक

પહેલા બીજા દેવલોક સુધીમાં મનુષ્યની માફક જોગ છે ॥ તે ઉપરના બે દેવલોકે સ્પર્શનો જોગ છે ॥ તે ઉપરના બે દેવલોકે રૂપનો જોગ છે ॥ તે ઉપરના બે દેવલોકે શબ્દનો જોગ છે ॥ તે ઉપરના ૪ દેવલોકે મનનો જોગ છે ॥ તે ઉપરાંત દેવતાને જોગ નથી.

॥ ઇતિ વેદદ્વાર સંપૂર્ણ ॥ ૧૦ ॥

હવે જોગદ્વાર કહે છે ॥

જોગ ૧૫, તેમાં મનના ૪ તે સાચું મન ૧ ॥ જૂતું મન ૨ ॥ મિશ્ર મન ૩ ॥ વ્યવહાર મન ૪ ॥ વચનના જોગ ૪ તે સાચું વચન ૧ ॥ જૂતું વચન ૨ ॥ મિશ્ર વચન ૩ ॥ વ્યવહાર વચન ૪ ॥ કાયાના જોગ ૭ તે ઉદારિક ૧ ॥ ઉદારિકનો મિશ્ર ૨ ॥ વૈક્રેય ૩ ॥ વૈક્રેયનો મિશ્ર ૪ ॥ આહારક ૫ ॥ આહારકનો મિશ્ર ૬ ॥ કાર્મણ કાયજોગ ૭ ॥ નારકી દેવતાને જોગ ૧૧ તે મનના ૪ ॥ વચનના ૪ ॥ કાયાના ૩ તે વૈક્રેય ૧ ॥ વૈક્રેયનો મિશ્ર ૨ ॥ કાર્મણકાય જોગ ॥ ॥ પૃથ્વી ૧ ॥ અપ ૨ ॥ તેજ ૩ ॥ વનસ્પતિ ૪ ॥ ઇ ૫ ॥ ને જોગ ૩ ॥

उदारिकनो १ उदारिकनोमिश्र २ कर्मण कायजोग ३ ॥ वायुने जोग ५ ते उदारिक १ ॥
उदारिकनो मिश्र २ ॥ वैक्रेय ३ ॥ वैक्रेयनो मिश्र ४ ॥ कर्मणकाय जोग ५ ॥ विगलें
द्रियने जोग ४ ते उदारिक १ ॥ उदारिकनो मिश्र २ ॥ कर्मण काय जोग ३ ॥ व्यवहार
जाषा ४ ॥ तिर्यंच पंचेंद्रिय समुर्हिमने विगलेंद्रियनी माफक जाणवुं ॥ तिर्यंच पंचेंद्रिय
गर्जजने जोग १३ ते मनना ४ ॥ वचनना ४ ॥ उदारिक १ ॥ उदारिकनो मिश्र २ ॥
वैक्रेय ३ ॥ वैक्रेयनो मिश्र ४ ॥ कर्मण काय जोग ५ ॥ ए५ कायाना मखी १३ जोग जाणवा ॥
मनुष्य समुर्हिमने जोग जेम विगलेंद्रियने तेम जाणवा ॥ मनुष्य गर्जजने जोग १५
जाणवा ॥ सिद्ध अजोगी कहीये ॥

इति जोगद्वार संपूर्ण ॥ ११ ॥

हवे उपयोग द्वार कहे ठे ॥

उपयोग १२, ते मतिज्ञान १ ॥ श्रुतज्ञान २ ॥ अविधिज्ञान ३ ॥ मनःपर्यवक्तान ४ ॥

केवलज्ञान ५ ॥ मतिअज्ञान ६ ॥ श्रुतअज्ञान ७ ॥ विजंगज्ञान ८ ॥ चक्षुदर्शन ९ ॥ अचक्षु-
दर्शन १० ॥ अवधिदर्शन ११ ॥ केवलदर्शन १२ ॥ ए १२ उपयोग २४ दंरुक उपर उतारे
वे ॥ नारकीने उपयोग ९, ते केवलज्ञान, केवलदर्शन, मनःपर्यवज्ञान ए ३ वर्जीने बाकीना
ए जाणवा ॥ तेमां समदृष्टिने ६ उपयोग, ३ अज्ञान नहि ॥ मिथ्यात्वीने ६ उपयोग, ३
ज्ञान नहि ॥ देवताने ए उपयोग समुच्चये नारकीनी परे ॥ तेमां समदृष्टिने ६ उपयोग,
३ अज्ञान नहि ॥ मिथ्यात्वीने ६ उपयोग, ३ ज्ञान नहि ॥ नवरं अनुत्तर विमाने ६
उपयोग, त्यां ३ अज्ञान नहि ॥ पांच एकेंद्रियने ३ उपयोग, ते मति अज्ञान १ ॥ श्रुत
अज्ञान २ ॥ अचक्षुदर्शन ३ ॥ बेइंद्रिय तेइंद्रियने उपयोग ५ ते मतिज्ञान १ ॥ श्रुतज्ञान
२ ॥ मतिअज्ञान ३ ॥ श्रुत अज्ञान ४ ॥ अचक्षु दर्शन ५ ॥ चउरिंद्रियने ६ उपयोग
तेमां चक्षुदर्शन वध्यो ॥ तिर्यच पंचेंद्रिय समुर्धिमने चउरिंद्रियनी माफक ॥ तिर्यच पंचेंद्रिय
गर्जजने नेरइयानी माफक ॥ मनुष्य समुर्धिमने उपयोग ४ ते मति अज्ञान १ ॥ श्रुत-
अज्ञान २ ॥ चक्षुदर्शन ३ ॥ अचक्षुदर्शन ४ ॥ मनुष्य गर्जज ने उपयोग १२ लाजे ॥

सिद्धने उपयोग २ ते केवलज्ञान १, केवलदर्शन २ ॥

इति उपयोगद्वार संपूर्ण ॥ १२ ॥

हवे शरीरद्वार कहे ठे ॥

शरीर ५, ते उदारिक १ ॥ वैक्रय २ ॥ आहारक ३ ॥ तेजस् ४ ॥ कर्मण ५ ॥ देवताने
३ शरीर, ते वैक्रय १ ॥ तेजस् २ ॥ कर्मण ३ ॥ नारकीने पण तेमज जाणवुं ॥ उढवो, अप,
तेज, वनस्पतिने ३ शरीर, ते उदारिक १ ॥ तेजस् २ ॥ कर्मण ३ ॥ वायराने शरीर ४
ते वैक्रय वध्युं ॥ विगलेंद्रियने शरीर ३ ते उदारिक १ ॥ तेजस् २ ॥ कर्मण ३ ॥ ति-
र्यच पंचेंद्रिय समुर्बिम तथा मनुष्य समुर्बिमने ३ शरीर, ते उदारिक १ ॥ तेजस् २ ॥
कर्मण ३ ॥ तिर्यच पंचेंद्रिय गर्जजने शरीर ४, ते वैक्रय वध्युं ॥ मनुष्य गर्जजने शरीर
५ ॥ सिद्ध अशरीरी कहिये ॥

इति शरीरद्वार संपूर्ण ॥ १३ ॥

इवे गुणगुणधर कहे ठे ॥

गुणगुण १४ ते मिथ्यात्व १ ॥ साश्वादान २ ॥ समाभिध्यात्व ३ ॥ अवृत्ति समद्वि
४ ॥ देशविरति ५ ॥ प्रमत्त ६ ॥ अप्रमत्त ७ ॥ निवृत्ति बादर ८ ॥ अनिवृत्ति बादर ९ ॥
सूक्ष्मसंपराय १० ॥ उपशान्तमोह ११ ॥ क्षीणमोह १२ ॥ सजोगी केवली १३ ॥ अयोगी केवली
१४ ॥ नारकी देवताने गुणगुण ४, ते मिथ्यात्व १ ॥ साश्वादान २ ॥ मिश्र ३ ॥ अवि-
रति समद्विष्टि ४ ॥ ए प्रेवेयके गुणगुण ३ ॥ मिथ्यात्व १ ॥ साश्वादान २ ॥ अविरति
३ ॥ अनुत्तर विमाने गुणगुण १ ॥ अविरति सम्यकद्विष्टि ॥ विगर्हेन्द्रियने गुणगुण २,
ते मिथ्यात्व १ ॥ साश्वादान २ ॥ तिर्यच पंचेन्द्रिय समुर्भिमाने गुणगुण २, ते मिथ्यात्व
१ ॥ साश्वादान २ ॥ तिर्यच पंचेन्द्रिय गर्जने गुणगुण ५, ते मिथ्यात्व ३ ॥ पादि यावत्
देशविरति ॥ मनुष्य समुर्भिमाने गुणगुण १, मिथ्यात्व ॥ मनुष्य गर्जने गुणगुण १४
जाणवां ॥ सिद्धने गुणगुण एके नहि ॥

इति गुणगुणधर संपूर्ण ॥ १४ ॥

हवे दृष्टिद्वार कहे ठे ॥

दृष्टि ३, ते समकित १ ॥ मिथ्यात्व २ ॥ मिश्रदृष्टि ३ ॥ नारकी देवताने ३ दृष्टि
लाजे ॥ नव भ्रूवेयकमां दृष्टि २, ते समकित १ ॥ मिथ्यात्व २ ॥ अनुत्तर विमाने दृष्टि १
समकित ॥ एकेंद्रियने दृष्टि १ मिथ्यात्व ॥ विगलेंद्रिय तिर्यच पंचेंद्रिय समुर्बिमने
दृष्टि २, ते समकित १ ॥ मिथ्यात्व २ ॥ मनुष्य समुर्बिमने दृष्टि १ मिथ्यात्व ॥ तिर्यच
पंचेंद्रिय गर्जज, मनुष्य गर्जजने दृष्टि ३ लाजे ॥ सिद्धमां दृष्टि १ समकितनी लाजे ॥
इति दृष्टिद्वार संपूर्ण ॥ १५ ॥

हवे पर्यासिद्वार कहे ठे ॥

पर्या ६, ते आहार पर्या १ ॥ शरीर पर्या २ ॥ इंद्रिय पर्या ३ ॥ श्वासोश्वास पर्या
४ ॥ ज्ञाषा पर्या ५ ॥ मनः पर्या ६ ॥ नारकी देवताने ५ पर्या ॥ ज्ञाषा मन साथे बांधे ॥
एकेंद्रिय ५ ने मनुष्य समुर्बिमन पर्या ४ पहेली जाणवी ॥ ३ विगलेंद्रियने तिर्यच पंचें-

દ્રિય સમુર્થિમને પર્યા ૫ પહેલી ॥ તિર્યચ પંચેંદ્રિય ગર્જજને મનુષ્ય ગર્જજને પર્યા ૬
જાણવી ॥ સિદ્ધને પર્યા નથી ॥

इति पर्याहार संपूर्ण ॥ १६ ॥

हवे प्राणधार कहे ठे ॥

પ્રાણ ૧૦, તે ઇંદ્રિય ૫, ૩ જોગ ૮, શ્વાસોચ્છ્વાસ ૯, આજીવનું ૧૦ ॥ નારકી દેવતાને
પ્રાણ ૧૦ ॥ એકેંદ્રિયને પ્રાણ ૪ ॥ સ્પર્શેંદ્રિય ૧ ॥ કાયબલ ૨ ॥ શ્વાસોચ્છ્વાસ ૩ ॥ આ-
જીવનું ૪ ॥ બેંદ્રિયને પ્રાણ ૬ તેમા મુખ અને વચન ૯ બે વધ્યા ॥ તેંદ્રિયને પ્રાણ ૭
તે નાસિકા વધી ॥ ચતુરિંદ્રિયને પ્રાણ ૮ તે ચતુ વધી ॥ તિર્યચ પંચેંદ્રિય સમુર્થિમને
પ્રાણ ૯ તે કાન વધ્યો ॥ મનુષ્ય સમુર્થિમને પ્રાણ ૮ તે મનબલ વચનબલ ૯ બે નહિ ॥ તિર્યચ
પંચેંદ્રિય ગર્જજને, મનુષ્ય ગર્જજને પ્રાણ ૧૦ ॥ સિદ્ધને કવ્ય પ્રાણ નથી પણ જાવ પ્રાણ ૪ છે ॥

इति प्राणधार संपूर्ण ॥ १७ ॥

हवे नाण अनाणछार कहे ठे ॥

ज्ञान ५, ते मतिज्ञान १ ॥ श्रुतज्ञान २ ॥ अवधिज्ञान ३ ॥ मनःपर्यवज्ञान ४ ॥
केवलज्ञान ५ ॥ त्रण अज्ञान ते मति अज्ञान १ ॥ श्रुत अज्ञान २ ॥ विजंग ज्ञान ३ ॥
नारकीने ज्ञान ३ प्रथम, अज्ञान ३ नी जजना ॥ जवनपति वाणव्यंतरने ज्ञान ३ प्रथम,
अज्ञान ३ नी जजना ॥ ज्योतिषी वैमानिकने ज्ञान ३ प्रथम, अज्ञान ३ नियमा ॥ नवरं
अनुत्तर विमाने ज्ञान ३ प्रथम ठे, अज्ञान नथी ॥ एकेंद्रिय ५ ने मतिअज्ञान १ ॥
श्रुत अज्ञान २ ॥ विगलेंद्रियने तिर्यच पंचेंद्रिय समुर्भिमने मतिनाण श्रुतनाण ॥ मति-
अनाण श्रुतअनाण ॥ तिर्यच पंचेंद्रिय गर्जजने ज्ञान ३ अने अज्ञान ३ नी जजना ॥
मनुष्य समुर्भिमने मतिअज्ञान श्रुतअज्ञान ॥ मनुष्य गर्जजने ज्ञान ५, अज्ञान ३ नी
जजना ॥ पहेली नरके नारकी उत्कृष्टो ४ गाउ देखे, जघन्य ३॥ गाउ देखे ॥ बीजी
नरके नारकी उत् ३॥ गाउ देखे, ज० गाउ ३ देखे ॥ त्रीजी नरके उत् ० गाउ ३ देखे,
ज० २॥ गाउ देखे ॥ चोथी नरके उत् ० २॥ गाउ, ज० २ गाउ देखे ॥ पांचमी नरके

ઉત્ત ૧ ગાઝ, જ૦ ૧॥ ગાઝ દેખે ॥ ઢઠીણ ઉ૦ ૧॥ અને જ૦ ૧ ગાઝ દેખે ॥ સાતમીણ
ઉ૦ ૧ ગાઝ દેખે, જ૦ અર્ઘગાઝ દેખે ॥ એવું ચારે દિશે દેખે ॥ હવે અસુર કુમાર જ૦ ૧૫
જોજન દેખે, ઉ૦ અસંખ્યાતા દ્વીપસમુદ્ર દેખે ॥ તેના નવનિકાય જ૦ ૧૫ જોજન, ઉ૦
સંખ્યાતા દ્વીપસમુદ્ર દેખે ॥ તિર્યંચ પંચેન્દ્રિય ગર્જજ જ૦ આંગુલનો અસંખ્યાતમો જાગ,
ઉ૦ સંખ્યાતા દ્વીપસમુદ્ર દેખે ॥ મનુષ્ય ગર્જજ જ૦ આંગુલનો અસંખ્યાતમો જાગ, ઉ૦
અસંખ્યાતા દ્વીપ સમુદ્ર દેખે ॥ વલ્લી જેવનો લોક તેવનાં અસંખ્યાતા સ્વાંદુર્યાં અલોક-
માંહિ દેખે ॥ વ્યંતર જ૦ ૧૫ જોજન દેખે, ઉ૦ સંખ્યાતા દ્વીપસમુદ્ર દેખે ॥ જ્યોતિષી જ૦
ઉ૦ સંખ્યાતા દ્વીપસમુદ્ર દેખે ॥ વૈમાનિક પહેલા બીજા દેવલોકના દેવતા જ૦ ૧૫
જોજન દેખે, ઉ૦ નીચે પહેલી નરક સુધી દેખે, ત્રિભું અસંખ્યાતાદ્વીપ સમુદ્ર દેખે,
ઉંચે પોતાના વિમાનનો ધ્વજા સુધી દેખે ॥ ત્રીજા ચોથાનાં બીજી નરક સુધી દેખે ॥
ઉંચુ ત્રિભું પહેલા ૧ દેવલોકની માફક જાણવું ॥ પાંચમા ઢઠાના ત્રીજો નરક સુધી દેખે ॥
ઉંચુ ત્રિભું તેમજ જાણવું ॥ સાતમા આઠમાના ચોથી નરક સુધી દેખે ॥ ઉંચુ ત્રિભું જિમ

पढमे ॥ नवमा, दशमा, अग्यारमा, बारमाना पांचमी नरक सुधी देखे ॥ उंचु त्रिहुं जिम
पढमे ॥ नवग्रैवेयकना ठठी नरक सुधी देखे ॥ उंचु त्रिहुं जिम पढमे ॥ चार अनुत्तर
विमानना सातमी नरक सुधी देखे ॥ उंचु त्रिहुं जिम पढमे ॥ सर्वार्थसिद्धना आखी
लोफनाली कांश्क उणी देखे ॥ सिद्ध लोकालोक समस्त देखे ॥

इतिनाण अनाणद्वार संपूर्ण ॥ १७ ॥

इवे १ए मुं संजतिद्वार कहे ठे ॥

संजति आदि आठे बोले चोवीस जेद कहे ठे ॥ संजति १ ॥ असंजति २ ॥
संजतासंजति ३ ॥ व्रति १ ॥ अव्रति २ ॥ व्रताव्रति ३ ॥ पच्चखाणी १ ॥ अपच्चखाणी
२ ॥ पच्चखाणापच्चखाणी ३ ॥ पंक्रिया १ ॥ अपंक्रिया २ ॥ पंक्रियापंक्रिया ३ ॥
सुत्ता १ ॥ जागरिया २ ॥ सुत्ताजागरिया ३ ॥ संवुत्ता १ ॥ असंवुत्ता २ ॥ संवुत्तासं-
वुत्ता ३ ॥ धम्मिया १ ॥ अधम्मिया २ ॥ धम्माधम्मिया ३ ॥ धम्मववसाइया १ ॥ अध-

મમવવસાદ્યા ૨ ॥ ધમ્માધમ્મવવસાદ્યા ૩ ॥ એ આઠે બોલના ત્રણ પ્રકાર જાણવા ॥
નારકી દેવતા એકેન્દ્રિય વિગલેન્દ્રિય તિર્યંચ પંચેન્દ્રિય સમુર્ચ્ઘિમ, મનુષ્ય સમુર્ચ્ઘિમ એ
સર્વ અસંજતિ, અવતિ, અપચ્ચલાણી, અપંખિયા, અજાગરા, અસંબુડા, અધમ્મિયા, અધ-
મ્મવવસાદ્યા એટલા બોલ જાણવા ॥ તિર્યંચ પંચેન્દ્રિય ગર્જજ સંજતાસંજતિ આદિ દેશ
યાવત્ ધમ્માધમ્મવવસાદ્યા એ ૧૬ બોલ જાણવા ॥ મનુષ્ય ગર્જજમાં એકેકા બોલના
ત્રણ ત્રણ પ્રકાર ગણતાં ૨૪ બોલ લાજે ॥ સિદ્ધને એમાનો એકે બોલ ન લાજે ॥
इति संजतिद्वार संपूर्ण ॥ १९ ॥

હવે ૨૦ મું આહારદ્વાર કહે ઠે ॥

આહારના ત્રણ પ્રકાર ॥ ઓજ આહાર જે સમસ્ત જીવ ઉપજતાં કરે તે કહીએ ૧ ॥
રોમ આહાર જે ત્વચાએ કરી ગ્રહણ કરે તે કહીએ ૨ ॥ કવલ આહાર તે કવલ જરી
પુદ્ગલ ગ્રહણ કરે તે કહીએ ૩ ॥ નારકીને આહાર ૨ તે ઓજ અને રોમ ॥ ચિંતવ્યા પઠી
અશુભ અને અમનોદ્ગપણે પરિણમે ॥ દેવતાને આહાર ૨ ઓજ અને હોમ ॥ ચિંતવ્યા પઠી

शुभ्र मनोझकारिया परिणमे ॥ एकेंद्रिय पांचेने आहार २ ते ओज अने रोम, ते शुभ्र-
शुभ्रपणे परिणमे ॥ ३ विगलेंद्रिय तिर्यच पंचेंद्रिय समुर्हिम अने गर्जज, मनुष्य गर्जज
एटलाने आहार ३ जाणवा ॥ मनुष्य समुर्हिमने आहार २ ते ओज अने रोम ॥ सिद्ध
अणाहारी जाणवा ॥

इति आहार द्वारसंपूर्ण ॥ २० ॥

हवे बीजे प्रकारे ११ मुं आहारद्वार कहे ठे ॥

आहार ३, ते सचित्त १ ॥ अचित्त २ ॥ मिश्र ३ ॥ नारकी देवता अचित्त आहार
लिये, बाकी सघळा त्रण आहार लिये, सिद्ध एके आहार न लिये ॥

इति ११ मुं आहारद्वार संपूर्ण ॥ २१ ॥

हवे १२ मुं श्हा आहारद्वार कहे ठे ॥

संसारी जीवने आहार लेवानी श्हा उपजे ते कहे ठे ॥ नारकीने अंतर्मुहूर्ते आहारनी श्हा

ઉપજે ॥ અસુર કુમારને જઘન્ય ચતુર્થ જન્મે, ઉત્કૃષ્ટ સાગર ૧ જાજેરું આઝઘું ઢે, તેને ૧
 હજાર જાજેરા વર્ષે આહારની શ્હા ઉપજે ॥ તેના નવનિકાયને જ૦ ચતુર્થ જન્મે, ૭૦ પૃથક્
 દિવસે ॥ વ્યંતરને જ૦ ચતુર્થ જન્મે, ૭૦ પૃથક્ દિવસે ॥ જ્યોતિષીને જઘનોત્કૃષ્ટ પૃથક્ દિવસે ॥
 વૈમાનિકને જ૦ પૃથક્ દિવસે, ૭૦ જ્યાં જેટલા સાગર આયુ ત્યાં તેટલા હજાર વર્ષે આહાર
 લેવાનો શ્હા ઉપજે ॥ જ્યાં જાજેરા સાગર ત્યાં જાજેરા હજાર વર્ષે આહારની શ્હા ઉપજે ॥
 એકેંદ્રિય પાંચેને સમયે સમયે આહારની શ્હા ઉપજે ॥ વિગલેંદ્રિયને અંતર્મુહૂર્તે શ્હા
 ઉપજે ॥ તિર્થંચ પંચેંદ્રિયને ઠઠ જન્મે આહારની શ્હા ઉપજે ॥ મનુષ્યને અઠમ જન્મે શ્હા
 ઉપજે ॥ દેવકુરુ ઉત્તરકુરુ અઠમ જન્મે ॥ હરિવાસ રમ્યકવાસે ઠઠ જન્મે ॥ હેમવય
 ઇરણવણ ચતુર્થ જન્મે આહારની શ્હા ઉપજે ॥ સિદ્ધ અણાહારી ॥

ઇતિ ૧૧ મું શ્હા આહારદ્વાર સંપૂર્ણ ॥ ૧૧ ॥

હવે ૧૨ મું કાયસ્થિતિદ્વાર કહે ઢે ॥

નારકી દેવતાને જેને જેટલી આયુસ્થિતિ ઢે તેને તેટલી કાયસ્થિતિ જાણવી ॥

पुढवी अप तेज वायुमां गयो थको जीव काखयी असंख्याती उत्सर्पिणी अवसर्पिणी
काल रहे ॥ क्षेत्रयी असंख्याता लोक पुरे ॥ ते लोकनुं मान-लोकक्षेत्र मांहि १ मनयी
कट्पीने आंगुल क्षेत्र जाग चितवीए, ते १ आंगुल क्षेत्रमांहि एटला आकाश प्रदेश ठे ॥
ते आकाश प्रदेश समये समये एकेको काढीए तो ते १ आंगुल क्षेत्रे असंख्याती उत्स-
र्पिणी अवसर्पिणीए अवहराय कहेतां उलवाय ॥ एक हाथ तथा १ धनुष्य तथा १
गाज क्षेत्र उलवातां केटलो काल थाय ? ते असंख्याती उत्सर्पिणी अवसर्पिणी काल
उलवाता थाय ॥ एम आखो लोक उलवातां पण एटलो काल थाय, एटले १ लोके, एम
असंख्याता लोक उलवातां जेटलो काल थाए तेटवी असंख्याती उत्सर्पिणी अवसर्पिणी
जाणवी ॥ ए उत्कृष्टो काल कह्यो ॥ जधन्य अंतर्मुहूर्त्तनो स्थिति जाणवी ॥ बादर काय
पृथिव्यादि एकेकी मांहि गयो थको ७० कोमाकोनी सागर रहे ॥ ए उत्कृष्टो काळ
जाणवो, ज० अंतर्मुहूर्त्त रहे ॥ वनस्पति कायमां गयो थको काले अनंतो उत्सर्पिणी
अवसर्पिणी काल रहे ॥ क्षेत्रे अनंता लोक पुरे ॥ असंख्याता पुद्गल परावर्त्तन करे ॥ ते

असंख्यातानुं मान कहे ठे ॥ आवली १ ने असंख्यातमे जागे जेटला समय थाय, तेटला पुद्गल परावर्त्तन करे, ज० अंतर्मुहूर्त्त ॥ १ ॥ एकली सूद्धम निगोदमां गयो थको काले असंख्याती उत्सर्पिणी अवसर्पिणी काल रहे ॥ क्षेत्रे असंख्याता लोक पुरे ॥ २ ॥ सूद्धम अने बादर निगोद ए बेमां गयो थको, काले अनंती उत्सर्पिणी अवसर्पिणी काल रहे ॥ क्षेत्रे अनंता लोक अढि पुद्गल परावर्त्तन करे ॥ ३ ॥ एकली बादर निगोदमां गयो थको ७० कोनाकोनी सागर रहे ॥ ४ ॥ प्रत्येकमां गयो थको ७० कोनाकोनी सागर रहे ॥ ५ ॥ बादर निगोद प्रत्येक वनस्पतिमां गयो थको, काले असंख्याती उत्सर्पिणी अवसर्पिणी काल रहे ॥ क्षेत्रे अंगुलनो असंख्यातमो जाग, ते तेना जेटला आकाश प्रदेश थाय तेटला पुद्गल परावर्त्तन करे ॥ बेइंद्रियमांहि गयो थको संख्याता वर्ष रहे ॥ तेइंद्रिय मांहि गयो थको संख्याता दिवस रहे ॥ चउरिंद्रियमांहि गयो थको संख्याता मास रहे ॥ पंचेंद्रिय तिर्यचमांहि गयो थको केटलो काल रहे ? जे असंख्याता आज्ञानां तिर्यच ठे तेने तेज जव कायस्थिति ॥ जे संख्याता आज्ञानां तिर्यच ते उत्कृष्टा सत्तठ जव

करे ॥ मनुष्यने पण एमज तिर्यचनी परे जाणवुं, ज० समस्तने अंतर्मुहूर्तनी स्थिति जाणवी ॥
इति कायस्थितिछार संपूर्ण ॥ २३ ॥

हवे २४ मुं समुद्रघातछार कहे ठे ॥

समुद्रघात ७, ते वेदनीय समुद्रघात १ ॥ कषाय समुद्रघात २ ॥ मारणांतिक समुद्रघात ३ ॥ वैक्रेय समुद्रघात ४ ॥ तेजस् समुद्रघात ५ ॥ आहारक समुद्रघात ६ ॥ केवल समुद्रघात ७ ॥ नारकीने पहेली ४ ॥ देवताने पहेली ५ ॥ पुढवी अप तेज वनस्पति ५ ४ ने पहेली ३ ॥ वायुने पहेली ५ ॥ तिर्यच पंचेंद्रिय समुर्द्धिम अने मनुष्य समुर्द्धिमने पहेली ३ ॥ तिर्यच पंचेंद्रिय गर्जजने पहेली ५ ॥ मनुष्य गर्जजने ७ समुद्रघात लाजे ॥ सिद्धमां एके समुद्रघात न लाजे ॥

इति समुद्रघातछार संपूर्ण ॥ २४ ॥

હવે ૨૫ મું કુલકોમીઘાર કહે છે ॥

સમસ્ત સંસારી જીવની એક કોમી સામી સત્તાણુ લાખ કુલકોમી છે ॥ નારકીની ૨૫ લાખ કુલકોમી ॥ દેવતાની ૨૬ લાખ ॥ પૃથ્વીની ૧૨ લાખ ॥ અપની ૭ લાખ ॥ તેજની ૩ લાખ ॥ વાતની ૭ લાખ ॥ વનસ્પતિની ૨૦ લાખ કુલકોમી ॥ બેઈંદ્રિયની ૭ લાખ ॥ તેઈંદ્રિયની ૮ લાખ ॥ ચતુર્ઈંદ્રિયની ૯ લાખ ॥ તિર્યચ પંચેઈંદ્રિય જલચરની ૧૨ ॥ લાખ ॥ તિર્યચ પંચેઈંદ્રિય થલચરની ૧૦ લાખ ॥ શેચરની ૧૨ લાખ ॥ ઊરપરની ૧૦ લાખ ॥ જુજપરની ૯ લાખ ॥ મનુષ્યની ૧૨ લાખ કુલકોમી ॥ કુલકોમીનો શું અર્થ ? કુલ તે જે જોની થકી ઉપજે ॥ જેમ એક ઠાણને પોરુલે વીંઢીનાં કુલ ઘણાં ઉપજે, તેમ એકેઈંદ્રિયને ઘણાય કુલ ઉપજે ॥ તે કુલની કોમી કહે છે ॥

ગાથા—એમંદિણસુ પંચસુ બાર, સગતિ સત્ત અઠવીસાય ॥

વિગલેસુ સત્ત અઠ નવ, જલ્લ શ્વહ ચઉપય ઊરગ જૂયગે ॥ ૧ ॥

અરુતેરસ બારસ, દસ દસ નવગં નરામરે નિરણ ॥

वारस वीस पणविस, हुंति कुलकोमी लखाई ॥ १ ॥
इगकोमि सत्त नवइ, लक्खा सझा कुलाण कोमीणं ॥
इइ संगहणी गंधे, कहिता पूर्वसूरिहिं ॥ ३ ॥
सिऊने कुलकोमी एके नहि ॥ इति कुलकोमीद्वार संपूर्ण ॥ १५ ॥

इवे १६ मुं सोपकर्मी नोपकर्मी आयुष्यनुं द्वार कहे ठे ॥
बे प्रकारे आयुष्य ठे ॥ एक नोपकर्मी, बीजुं सोपकर्मी ॥ नारकी देवता तीर्थकर
चक्रवर्ती बलदेव वासुदेव असंख्याता वर्षनां आयुष्यनां तिर्यच मनुष्य जुगलीया ए
सर्वेनुं नोपकर्मी आयुष्य जाणवुं. बाकी सर्वमां नोपकर्मी सोपकर्मी ए बन्ने आयुष्य
होय ॥ सिऊमां आयुष्य बेमानुं एके नहि ॥

इति नोपकर्मी सोपकर्मी आयुष्यद्वार संपूर्ण ॥ १६ ॥

હવે ૨૭ મું દેવદ્વાર કહે છે ॥

ગાથા—નામ ૧ ગુણ ૨ જવવાય ૩, ઊંઘ ૪ વિગ ૫ ચવણ ૬ સંચિઠણા ૭ ॥

અંતર ૮ અપ્પાબહુયં ૯, નવદારા પણ દેવાણં ણેયા ॥ ૧ ॥

૯ ૯ દ્વાર તેમાં પ્રથમ નામદ્વાર કહે છે ॥ જવિય ડ્રવ્ય દેવ ॥ ૧ ॥ નરદેવ ૨ ॥
ધર્મદેવ ૩ ॥ દેવાધિદેવ ૪ ॥ જાવદેવ ૫ ॥ ૧ ॥ હવે બીજું ગુણદ્વાર કહે છે ॥ મનુષ્ય
તથા તિર્યચ પંચેન્દ્રિય જેને દેવતામાં ઉપજવું છે તેને જવિય ડ્રવ્ય દેવ કહિયે ॥ ૧ ॥
ચૌદરત્ન નવ નિધાન જેને હોય તેને નરદેવ કહિયે ॥ ૨ ॥ સાધુના સત્યાવિશ ગુણે
કરી સહિત અને સમણેતિવા ૧ ॥ માહણેતિવા ૨ ॥ શંતીતિવા ૩ ॥ દંતીતિવા ૪ ॥
ગુત્તીતિવા ૫ ॥ મુત્તીતિવા ૬ ॥ ઇસીતિવા ૭ ॥ મુણીતિવા ૮ ॥ વિરતીતિવા ૯ ॥ વિદુ
તિવા ૧૦ ॥ હુદેતિવા ૧૧ ॥ જિક્કુતિવા ૧૨ ॥ તીરત્થીતિવા ૧૩ ॥ ૯ ૧૩ નામેયુક્ત
હોય તેને ધર્મદેવ કહિયે ૩ ॥ અઢાર દોષ રહિત ને બારગુણે કરી સહિત હોય તેને
દેવાધિદેવ કહિયે ॥ અઢાર દોષ તે કહે છે ॥ અજ્ઞાન ૧ ॥ ક્રોધ ૨ ॥ મદ ૩ ॥ માન ૪ ॥

माया ५ ॥ लोच ६ ॥ रति ७ ॥ अरति ८ ॥ निद्रा ९ ॥ शोक १० ॥ असत्य ११ ॥
चोरी १२ ॥ मच्छर १३ ॥ जय १४ ॥ प्राणिवध १५ ॥ प्रेम १६ ॥ क्रियाप्रसंग १७ ॥
हाश्य १८ ॥ ए १९ दोष रहित ने २० गुणे करी सहित ॥ ते २१ गुण कहे ठे ॥ ज्यां
ज्यां जगवंत उजा रहे बेसे समवसरे त्यां त्यां दश बोल सहित ते जगवंतथी बारगुणो
उंचो तत्काल अशोकवृक्ष थड आवे. स्वामिने ठांयको करे ॥ १ ॥ जगवंत ज्यां ज्यां
समवसरे त्यां त्यां पांचवर्णा अचेत फुलनी वृष्टि थाय, ढिंचण प्रमाणे ढगला थाय ॥२॥
जगवंतनी जोजन प्रमाणे वाणी विस्तरे, सहुना मननो संशय हरे ॥ ३ ॥ जगवंतने
चोविस जोर चामर विजाय ॥ ४ ॥ स्फटिक रत्नमय पादधीठ सहित सिंहासन स्वा-
मिने आगळे थाय ॥५॥ जामंरुल अंबोळाने ठेकाणे तेज मंरुल विराजे, दिशो दिशनां अंधकार
टाळे ॥६॥ आकाशे सामीबार क्रोरु गेबी वाजां वागे ॥७॥ जगवंतनी उपर त्रण तत्र उपराउपरी
विराजे ॥८॥ अनंतज्ञानातिशय ॥९॥ अनंत अर्चातिशय परमपूज्यपणुं ॥१०॥ अनंत वचनाति-
शय ॥११॥ अनंत अपायापगमातिशय ते सर्व दोष रहितपणुं ॥१२॥ ए २१ गुणे करी सहित तथा

चोत्रीस अतिशय, पांत्रिस वचनातिशय आदे दष्टने अनंतगुणे करी सहित होय तेने देवाधिदेव
कहिये ॥ ४ ॥ जावदेव ते केने कहिये ॥ जवनपति १ ॥ वाणव्यंतर २ ॥ ज्योतिषी ३ ॥
वैमानिक ४ ॥ ए चार जातिना देवताने जावे प्रवर्ते ठे तेने जावदेव कहिये ॥ ५ ॥ २ ॥
हवे त्रिजुं उववाय द्वार कहे ठे ॥ जविय द्रव्य देवमां मनुष्य तिर्यच १ ॥ जुगलीया २ ॥
सर्वार्थ सिद्ध ३ ॥ ए त्रण ठाम वर्जिने बाकी सर्व ठामना आवी उपजे ॥ १ ॥ नरदेवमां
४ जातिना देवताने पहेली नरक, ए ५ ठामना आवी उपजे ॥ २ ॥ धर्म देवमां ठगी
सातमी नरक ॥ तेउ बाउ मनुष्य तिर्यच जुगलीया, ए ६ ठाम वर्जिने शेष सर्व ठामना
आवी उपजे ॥ ३ ॥ देवाधिदेवमां पहेली बीजी त्रिजो नरक ने किद्विषी वर्जिने, वैमा-
निक देवना आवी उपजे ॥ ४ ॥ जावदेवमां संझी तिर्यच पंचेंद्रिय १ संझी मनुष्य २ ए २
ठामना आवी उपजे ॥ ५ ॥ ३ ॥ हवे चोथुं स्थिति द्वार कहे ठे ॥ जविय द्रव्य देवनी
जघण अंतण, उत्तण ३ पट्यनी १ ॥ नरदेवनी जघण सातसंवर्षनी, उत्तण चोराशीझाख पूर्वनी
२ ॥ धर्मदेवनी जघण अंतण, उत्तण देशे उणी पूर्वकोमिनी ३ ॥ देवाधिदेवनी जघण बहुतेर

वर्षनी, उत्प ७४ लाख पूर्वनी ४ ॥ जावदेवनी जघ ० दशहजार वर्षनी, उत्प ३३ सागरनी
५ ॥ ६ ॥ हवे पांचमुं ऋद्धि तथा विक्वणा छार कहे ठे ॥ जविय द्रव्य देवमां जेने वैक्रेय
लब्धि उपजी होय तेनेज होय ॥ नरदेवने तो होयज ॥ धर्मदेवमां जेने लब्धि उपजी
होय तेने होय ॥ जाव देवने तो होयज ॥ ए ४ वैक्रेय रूप करे तो ज ० १ ॥ २ ॥ ३ ॥
उत्प संख्याता करे ॥ शक्ति तो असंख्याता रूप करवानी ठे पण करे नहि ॥ देवाधिदेवनी
शक्ति घणी ठे पण करे नहि ॥ ५ ॥ हवे ठुं चवण छार कहे ठे ॥ जविय द्रव्य देव
चवी देवता थाय १ ॥ नरदेव चवी नरके जाय २ ॥ धर्म देव चवी वैमानिक तथा मांदां
जाय ३ ॥ देवाधिदेव तो मुक्ति जाय ४ ॥ जाव देव चवीने बादर पृथ्वी पाणी वनस्पतिमां
ने गर्जज मनुष्य तिर्यचमां जाय ॥ ५ ॥ ६ ॥ हवे सातमुं सचिठणा छार कहे ठे ॥
संचिठणा ते देवनो देवपणे रहे तो केटला काळ रहे ते ॥ जविय द्रव्य देवनी संचिठणा
जघ ० अंत ०, उत्प ३ पळ्योपमनी १ ॥ नरदेवनी जघ ० सातसें वर्षनी, उत्प ७४ लाख
पूर्वनी २ ॥ धर्म देवनी जघ ० १ समयनी, उत्प देशे उणी पूर्व क्रोमिनी ३ ॥ देवाधि-

દેવની જઘ૦ બહુત્તેર વર્ષની, ઉત્ત૦ ૬૪ લાખ પૂર્વની ૪ ॥ જાવદેવની જઘ૦ દશ હજાર
 વર્ષની, ઉત્ત૦ ૩૩ સાગરની ૫ ॥ ૭ ॥ હવે આઠમું અંતરદ્વાર કહે છે ॥ જવિયદ્રવ્ય દેવનું
 આંતરું પમે તો જઘ૦ દશ હજાર વર્ષ ને અંતર્મૂર્ત્ત અધિકનું, ઉત્ત૦ અનંતા કાલનું આંતરું
 પમે ૧ ॥ નરદેવનું જઘ૦ ૧ સાગર જાજેરું, ઉત્ત૦ અર્ધ પુદ્ગલ પરાવર્તન દેશે જાણું ૨ ॥
 ધર્મદેવનું જઘ૦ ૨ પદ્મ જાજેરું, ઉત્ત૦ અર્ધ પુદ્ગલ પરાવર્તન દેશે જાણું ૩ ॥ દેવાધિદેવનું
 આંતરું નથી ૪ ॥ જાવદેવનું જઘ૦ અંત૦, ઉત્ત૦ અનંતા કાલનું ॥ ૫ ॥ ૬ ॥ હવે નવમું
 અલ્પબહુત્વદ્વાર કહે છે ॥ સર્વથી થોડા નરદેવ ૧ ॥ તેથી દેવાધિદેવ સંખ્યાતગુણા ૨ ॥
 તેથી ધર્મદેવ સંખ્યાતગુણા ૩ ॥ તેથી જવિય દ્રવ્યદેવ અસંખ્યાત ગુણા ૪ ॥ તેથી જાવ-
 દેવ અસંખ્યાતગુણા ૫ ॥ ૭ ॥ ૮ ॥ અધિકાર જ૦ ૩૦ ૧૨ મેં જ૦ ૭ મેં છે ॥

ઇતિ ૨૭ મું દેવદ્વાર સંપૂર્ણ ॥ ૨૭ ॥

હવે ૨૮ મું જરા સોગદ્વાર કહે છે ॥

જે શરીરે કરી વેદે તે જરા વેદનીય ॥ મને કરી વેદે તે શોક વેદનીય ॥ નારકી દેવતા

ने तिर्यच गर्जज, मनुष्य गर्जजने जरावेदनीय, अने शोक वेदनीय ए बे लाजे ॥ पांच
एकेंद्रियने त्रण विगलेन्द्रियने तिर्यच मनुष्य समुर्च्छिम एटवाने एक जरा वेदनीय होय ॥
सिद्धने एके वेदनीय नहि ॥

इति जरासोगद्वार संपूर्ण ॥ १७ ॥

हवे १७ मुं परिग्रहद्वार कहे ठे ॥

परिग्रह ३ प्रकारे ॥ कर्म परिग्रह १ ॥ शरीर परिग्रह २ ॥ बाह्य जंरुमतोवगरण
परिग्रह ३ ॥ नारकी, पांच एकेंद्रियने कर्म परिग्रह १ ॥ शरीर परिग्रह २ ॥ देवता,
त्रण विगलेन्द्रिय, तिर्यच पंचेंद्रिय, अने मनुष्यने त्रण परिग्रह ॥ कर्म परिग्रह १ ॥ शरीर
परिग्रह २ ॥ बाह्यजंरुमतोवगरण परिग्रह ३ ॥ सिद्धने परिग्रह एके नहि ॥

इति परिग्रहद्वार संपूर्ण ॥ १८ ॥

हवे ३० मुं सांतर निरंतरघार कहे ठे ॥

पांचसें त्रेसठ जेद जीवनां ते १४ जेद नारकीनां ॥ १ ॥ ४८ जेद तिर्यचनां ॥ २ ॥
३०३ जेद मनुष्यनां ॥ ३ ॥ १९८ जेद देवतानां ॥ ४ ॥ एवं सर्व मळी ५६३ जेद जीवनां
ठे ॥ ते जीव सांतर निरंतर उपजे के चवे ? उत्तर पहेली नरके नारकी सांतर निरंतर
उपजे अने निरंतर उपजे तो आवलीकाने १ असंख्यातमे जागे ॥ जेटला समय थाय
तेटला समय लगे उपजे अने चवे ॥ आंतरुं पमे तो २४ मुहूर्त्तनुं १ ॥ बीजी नरके सांतर
निरंतर एमज जाणवो ॥ आंतरुं पमे तो ७ दिवसनुं ॥ २ ॥ त्रीजी नरके सांतर
निरंतर एमज, आंतरुं पमे तो १५ दिवसनुं ३ ॥ चोथी नरके सांतर निरंतर
एमज ॥ आंतरुं पमे तो मास १ नुं ४ ॥ पांचमी नरके सांतर निरंतर एमज ॥ आंतरुं
पमे तो मास २ नुं ५ ॥ ठगी नरके सांतर निरंतर एमज ॥ आंतरुं पमे तो मास ४ नुं
६ ॥ सातमी नरके सांतर निरंतर एमज ॥ आंतरुं पमे तो मास ६ नुं ७ ॥ जवनपति
सांतर निरंतर एमज ॥ आंतरुं पमे तो २४ मुहूर्त्तनुं ॥ पांच एकेंद्रिय निरंतरज उपजे

॥ अने चवे पण निरंतरज, उपजवा चववामा आंतरं नथी ॥ त्रण विगलेंद्रियने सांतर निरंतर
एमज ॥ आंतरं पमे तो अंतर्मुहूर्त्तनुं ॥ तिर्यच समुच्छिम्बने सांतर निरंतर एमज ॥
आंतरं पमे तो अंतर्मुहूर्त्तनुं ॥ तिर्यच गर्जजने सांतर निरंतर एमज ॥ आंतरं पमे तो
मुहूर्त्त १२ नुं ॥ मनुष्य समुच्छिम्बने सांतर निरंतर एमज ॥ आंतरं पमे तो १४ मुहूर्त्तनुं
॥ मनुष्य गर्जजने सांतर निरंतर एमज, ॥ आंतरं ज० अंत०, उत्० १२ मुहूर्त्तनुं ॥ वाणव्यंतर
ज्योतिषी पहेला बीजा देवलोके सांतर निरं० एमज, आंत० १४ मुहूर्त्तनुं ॥ त्रीजे देवलोके सांतर
निरंतर एमज ॥ आंतरं पमे तो ए दिवस अने २० मुहूर्त्तनुं ॥ चोथे देवलोके सांतर निरंतर
एमज, ॥ आंतरं पमे तो १२ दिवसने १० मुहूर्त्तनुं ॥ पाचमे देवलोके सांतर निरंतर
एमज ॥ आंतरं पमे तो १२ दिवसनुं ॥ षठे देवलोके सांतर निरं० एमज, आं० ४५ दिवसनुं ॥
सातमे देवलोके सांतर निरं० एमज, आं० ७७ दिवसनुं ॥ आठमे देवलोके सांतर निरं० एमज, आं०
१०० दिवसनुं ॥ नवमे दशमे देवलोके सांतर निरं० एमज, आं० संख्याता मासनुं ॥ अग्यारमा
बारमा देवलोके सांतर निरं० एमज, आं० संख्याता वर्षनुं ॥ नवग्रैवेयके पहेली त्रिके सांतर नि-

रं०एमज, आं० संख्याता वर्षना सेंकननुं ॥ बीजी त्रिके सांतर निरं०एमज, आं० संख्याता वर्षनां हजारनुं ॥ त्रिजी त्रिके सांतर निरं०एमज, आंतरं संख्याता वर्षनां लाखनुं ॥ चार अनुत्तर विमाने सांतर निरं०एमज, आं० पद्यनां असंख्यातमा जागनुं ॥ सर्वार्थसिद्ध विमाने सांतर निरंतर एमज ॥ उपजे तो आवलीकाने असंख्यातमे जागे जेटला समय थाय तेटला समय लगे उपजे अने चवे ॥ आंतरं पद्यना संख्यातमा जागनुं पके ॥ सिद्धनुं जघन्य आंतरं १ समयनुं, अने उत्कृष्टं आंतरं ६ मासनुं ॥ चार गतिमां समुच्चय पंचेंद्रिय आश्रि आंतरं ज० १ समयनुं, उ० १२ मुहूर्तनुं ॥ इंद्रस्थाननुं ज० १ समयनुं, उ० ६ मासनुं आंतरं पके ॥

इति सांतर निरंतरद्वार संपूर्ण ॥ ३० ॥

॥ इति श्री महादरुंक संपूर्ण ॥

चार ध्यानना बोल ॥

अथ श्री उववाइ प्रमुख सिद्धांतथी ४ ध्यानना बोल लिख्यते ॥ सारुं मातुं चिंत-
वतुं ते ध्यान ॥ ते ध्यान ४ ॥ आर्त्तध्यान १ ॥ रौद्रध्यान २ ॥ धमध्यान ३ ॥ शुक्रध्यान
४ ॥ तेमां प्रथम आर्त्तध्यानना ४ जेद ॥ अमनोझ शब्द रूप गंध रस स्पर्शनी जांगवाइ
आवी मळी ठे, ते कोण जाणे मारार्थी क्यारे दूर थशे, ए दूर थाय तो सारुं एवी मनने
विषे चिंता उपजे ते आर्त्तध्यानी जीव कहिये, ए पहेलो जेद ॥ १ ॥ हवे बीजो जेद कहे
ठे ॥ मनोझ शब्द रूप गंध रस स्पर्श शुभ जोगवाइए आवी मळ्यां ठे ते घणा दिवसरहे
तो सारुं थाय, दूर न थाय तो ठीक एवी मनने विषे चिंता करे ते आर्त्तध्यानी जीव
कहिये, ए बीजो जेद ॥ २ ॥ शरीरने विषे आतंकादिक रोग आवी उपज्या ते श्वास १ ॥
खास २ ॥ ज्वर ३ ॥ दाह ४ ॥ कुक्षि शूल ५ ॥ जगंदर ६ ॥ हरस ७ ॥ अजिरण ८ ॥
दृष्टिशूल ९ ॥ अरुचि १० ॥ अहिवेदना ११ ॥ कर्णवेदना १२ ॥ कंठु १३ ॥ उदररोग १४ ॥

कुष्टी रोग १५ ॥ पृष्टिशूल १६ ॥ ए १६ प्रकारना रोगनी पीमा घणी आवी उपनी ठे
 तिवारे ते जाणे के ए क्यारे दूर थशे, एम घणो घणो विलाप करे, ए जाय तो सारुं थाय
 एम चितवे तेने आर्त्तध्यानी जीव कहिये, ए त्रिजो जेद ॥ ३ ॥ ५ इंद्रियना कामजोग
 विषय सुख खावा पीवा पहेरवा ओढवा ए आदि घणा आवी मळ्यां ठे तेने एम जाणे
 के ते दूर न थाय तो सारुं एम घणी घणी लालच मनमां आणे तेन आर्त्तध्यानी जीव
 कहिये, ए चोथो जेद ॥ ४ ॥ ए आर्त्तध्यानना ४ जेद कहां ॥ हवे आर्त्तध्यानना ४ लक्षण
 कहे ठे ॥ कंदनता कहेता गाढे गाढे शब्दे करी रोवे आक्रंद शब्द करे ए, आर्त्तध्याननुं
 पहेलुं लक्षण ॥ १ ॥ शोचनता कहेता शोच करे बेगो बेगो गाळे हाथ दशने घणो शोच
 करे, ए बीजुं लक्षण ॥ २ ॥ तिप्पणिया कहेता त्रिजोग परे कोइ वाहली वस्तुनो अश्रुपात
 करे, हा हा ! मारी वस्तु गइ एम कहोने अश्रु पारुं, ए बीजुं लक्षण ॥ ३ ॥ विलपनता
 कहेता विलाप करे, दीनपणुं धरे, अनेरा आगळ दीनपणुं जांखे, ए चोथुं लक्षण ॥ ४ ॥ ए
 ८ बोख आर्त्तध्यानना कहा ॥ इति प्रथम आर्त्तध्यानाधिकारः ॥१॥ हवे बीजुं रौद्र ध्या-

न तेना ४ जेद ॥ हिंसानुबंधी कहेता हिंसाकारी जीवने हणवानुं ध्यान चिंतवे, तथा हिंसा
करीने आनंद माने १ ॥ मृषानुबंधी कहेता मृषावाद बोलवानुं ध्यान चिंतवे, तथा मृषा-
वाद बोलीने आनंद माने २ ॥ स्तेनानुबंधी कहेता चोरी करवानुं ध्यान चिंतवे, तथा
चोरी करीने आनंद माने ३ ॥ संरक्षणानुबंधी कहेता मारवो कुटवो बांधवो बंधीखाने
नखाववानो ध्यान चिंतवे, तथा पूर्वोक्त काम करी आनंद माने ४ ॥ हवे रौद्र ध्याननां ४
लक्षण कहे ठे ॥ उसणदोसे कहेता जाणी प्रिणीने उत्तरगुण दशविध पञ्चखाणने विषे
दोष लगावे १ ॥ बहुदोसे कहेता मूलगुण ५ महाव्रतने विषे वारंवार दोष लगावे २ ॥
अन्नाणदोसे कहेता अज्ञान शास्त्र जणे, जणोने प्ररुपे, अज्ञान शास्त्र सांजळे, सांजळीने
ते अधर्मने धर्म करी जाणे, धर्म अर्थे हिंसा करे ३ ॥ आमरणांत दोसे कहेता मरणनां
अंत लगे पण मिथ्यात्वथी निवर्त्ते नहि, अने हिंसा पापने विषे प्रवर्त्ते, माठी चिंतवणानां
परिणाम मरणांत लगे राखे तथा ते मरणने अंत पण पाप आलोवे नहि, निंदे नहि,
प्रायश्चित्त प्रतिवर्त्ते नहि, मिहामिडुकरं पण देवे नहि ४ ॥ ए ४ रौद्रध्याननां लक्षण

कक्षा ॥ ए ७ जेद बीजा रौद्रध्यानना थया ॥ इति द्वितीय रौद्राधिकारः ॥ २ ॥ धर्म-
ध्यानना ४ जेद ॥ आङ्गाविचय कहेतां समकित सहित १२ व्रत श्रावकना, ११ श्राव-
कनी पन्निमा, ५ महाव्रत साधुना, १२ पन्निमा जिह्नुनी, ज्ञान दर्शन चारित्र तप ठकायनी
रक्षा, ए बीतरागनो आह्वा आराधवी, चतुर्विध तीर्थना गुण कीर्तन करवां, ए प्रथम जेद ॥
१ ॥ अपायविचय कहेतां संसारमांदि जीव मिथ्यात्व १ ॥ अव्रत २ ॥ प्रमाद ३ ॥ कषाय ४ ॥
अशुज जोग ५ ॥ तथा १० पाप स्थानक, ठकायनी हिंसा ए दुःखनां कारण जाणी, आश्रव मार्ग
ठानी संवर मार्ग आदरवो, जेम जीव दुःख न पामे, ए बीजो जेद ॥ २ ॥ विपाकविचय कहेतां
जीवे जेवे रसे करी शुजाशुज कर्म उपराज्यां ठे ते शुजाशुज कर्मना उदयथी सुख दुःख
जोगवे ठे ते जोगवतां राग द्वेष करवो नहि, समजाव राखीये जेथी परम सुख पामीए, ए
त्रीजो जेद ॥ ३ ॥ संस्थाविचय कहेतां लोकना आकारनो तथा परिमंरुलादि संठाणनो
तथा ५ इंद्रियना आकारनो चितववो, ए चोथो जेद ॥ ४ ॥ हवे धर्मध्याननां ४ लक्षण
कहे ठे ॥ आङ्गारुचि १ ॥ निसर्गरुचि २ ॥ सूत्ररुचि ३ ॥ उपदेशरुचि ४ ॥ तेमां

आहारुचि कहेतां वीतरागनी आज्ञा अंगीकार करवानी रुचि उपजे १ ॥ निसर्गरुचि
कहेतां स्वभावधी अथवा सांजळवधी तथा जातिस्मरण ज्ञाने करी श्रुत सहित चा-
रित्र धर्म पाळवानी रुचि उपजे २ ॥ सूत्ररुचि कहेतां कालिक उत्कालिक तद्व्यति-
रिक्त सूत्र सांजळवानी-जणवानी रुचि उपजे ३ ॥ उपदेशरुचि कहेतां मिथ्यात्व १ ॥ अ-
व्रत २ ॥ प्रमाद ३ ॥ कषाय ४ ॥ जोगे ५ ॥ करी उपाज्या कर्म, सम्यकत्व १ ॥ व्रत २ ॥
अप्रमाद ३ ॥ अकषाय ४ ॥ अजोगे ५ ॥ करी खपाविये, तथा ५ इंद्रियना विषय शब्द
रूप गंध रस स्पर्श करी उपाज्या कर्म ते तप रूप संवरे करी खपाविये, एवो तीर्थकरनो
उपदेश सांजळी तप संवर आदरिये ॥ जेम दुःख न पामीए एवी धर्म करवानी रुचि उ-
पजे तेने उपदेशरुचि कहीए ४ ॥ हवे धर्मध्यानना ४ आलंवन कहे ठे ॥ वाचना १ ॥
पृच्छना २ ॥ पर्यटना ३ ॥ धर्मकथा ४ ॥ तेमां विनय सहित ज्ञानने अर्थे निर्जराने अर्थे
गीतार्थ गुरुनो समीपे वांचणी लक्षणे ते वाचना १ ॥ अपूर्व ज्ञान पामवाने अर्थे विनय
सहित गुर्वादिकने प्रश्न पुढीए ते पृच्छना २ ॥ पूर्व अपूर्व सूत्र जणया ठीए त अस्खलित

करवाने अर्थे उपयोग सहित सूत्रार्थनी वारंवार सज्जाय करीए ते पर्यटना ३॥ वीतरागे
जेवा जाव प्ररुप्या ठे ते जाव ग्रहीने शंकादि रहितपणे पोतानी निर्जरा अथवा परोपकार
अर्थे सत्ता मध्ये तेवा प्ररुपे ते धर्मकथा ४ ॥ हवे धर्मध्याननी ४ अनुप्रेक्षा कहे ठे ॥ एक-
त्वानुप्रेक्षा १ ॥ अनित्यानुप्रेक्षा २ ॥ अशरणानुप्रेक्षा ३ ॥ संसारानुप्रेक्षा ४ ॥ तेमां एक-
त्वानुप्रेक्षा ते जीव निश्चयनये एकलो ज ठे, बीजा पुद्गलिक पदार्थो जूदा ठे, खावापोवा
मोजमजाओ करवी ए बधी कर्मथो थाय ठे ने ते कर्म पुद्गल ठे माटे कर्म पुद्गल उप-
रथी प्रीति उतारी एक पोतानो आत्मा अनंत ज्ञानमयी उपर उपयोग राखवो एवा एक-
त्वपणानी जावना, त एकत्वानु प्रेक्षा १ ॥ अनित्यानुप्रेक्षा ते रूपी पुद्गलना अनेक प्रकारे
यत्न करीए तोपण रहे नहि ते जणी नित्य एक श्री जैनधर्म ते परम सुखदायी पोताना
आत्माने माटे आत्मा जाणीने समकितादिक संवरे करी पुष्ट करीए जेथी निराबाध सुख
पामोए ते अनित्यानुप्रेक्षा २ ॥ अशरणानुप्रेक्षा ते आ जवने विषे पहुँचता जिवने एक
समकितपूर्वक जैन धर्म विना बीजुं कोई शरण नथी एम जाणो धर्मनुं शरण अंगोकार

करीए, ते अशरणानुप्रेक्षा ३ ॥ संसारानुप्रेक्षा ते आ जीवने संसाररूप समुद्रने विषे परि-
त्रमण करता जगतना जीवने जैन धर्मरूप द्वीपानो आधार ठे, बीजुं कोई शरण नथी ते
संसारानुप्रेक्षा ४ ॥ ए धर्मध्यानना १६ जेद कहा ॥ इति तृतीय धर्मध्यानाधिकारः ॥ ३ ॥
हवे शुक्लध्यानना ४ जेद ॥ पृथक्त्ववितर्कसविचारी १ ॥ एकत्ववितर्कअविचारी २ ॥
सूक्ष्म क्रिय अप्रतिपाति ३ ॥ समुच्छिन्नक्रिया अनिवृत्ति ४ ॥ पृथक्त्ववितर्कसविचारी ते
अनंत द्रव्यरूप आ जगत ठे एमांथी एक द्रव्यनुं स्वरूप ग्रहण करी एनी उत्पत्ति दाय
अने ध्रुवताना जूदा जूदा पर्यायनुं अर्थथो व्यंजनमां अने व्यंजनथो अर्थमां मने करी
विचारवो ते १ ॥ एकत्ववितर्क अविचारी ते उत्पत्ति आदि जे द्रव्यना पर्याय तेनुं एकत्व
अजेदपणुं अवलंबीने रहेवुं, परम अविचारी कहेतां अर्थ व्यंजननुं विचाररहितपणुं २ ॥
सूक्ष्मक्रिय अप्रतिपाति कहेतां मन वचननो योग रोके ते ठतां पण अर्द्धकाय योगना रोकवाथी
सूक्ष्म क्रियाने नथी परवानो स्वप्नाव जेनो परिणामना वधवाथी अप्रतिपाती, ए पायो
निर्वाण जवाने काले केवलीने होय ३ ॥ समुच्छिन्नक्रियअनिवृत्ति कहेतां दाय करी ठे क्रिया,

કાયિક્યાદિ શૈલેશી અવસ્થાને વિષે યોગના સંધવાથી જેણે તે તથા અપાઠા વલ્લવાનો
 સ્વજ્ઞાવ છે જેને વિષે તે ૪ ॥ હવે શુક્લધ્યાનનાં ૪ લક્ષણ કહે છે ॥ વિવેક ૧ ॥ વ્યુત્સર્ગ
 ૨ ॥ અવહે ૩ ॥ અસંમોહિતા ૪ ॥ તેમાં વિવેક કહેતાં જીવ વિવેકપણે ચિંતવે-અરે જીવ !
 જીવ કાયા જૂદાં છે એમ જાણે ૧ ॥ કાયા ઉપર મમતા ન આણવી, એ કાયા તો પુદ્ગલ છે,
 વિણશવાનો સ્વજ્ઞાવ છે, એ પ્રશ્ન ન લક્ષણ કહ્યું ૧ ॥ વ્યુત્સર્ગ કહેતાં કાયાને વોસરાવીને
 કાઠસગ્ગ કરે, કાયોત્સર્ગ કાયાને નિકાચિત્ત કર્મને ત્રોમે અથવા દેવતા, મનુષ્ય, તિર્યંચ
 સંબંધિ અનેક પરિસહ ઉપજે, તે સ્વમે અને ધર્મથી રુગાવ્યા રુગે નહિ, ચઢાવ્યા ચઢે નહિ,
 સમ્યક્ પ્રકારે તે સ્વમે શુદ્ધ, પારેણામે, એ બીજું લક્ષણ કહ્યું ૨ ॥ અવહે કહેતાં અહો !
 જીવ રોગાદિક આવીને ઉપન્યા થકા કાયરપણું વેદે નહિ, મોઢું બગામે નહિ, જીવ
 તારાં સંચ્યાં કર્મ તે તારાં ઉપરાગોલ છે, તે તો સમજાવે કરીને સ્વમે, એ ત્રીજું લક્ષણ કહ્યું
 ૩ ॥ અસંમોહિયા કહેતાં કોઈ બીજાની ચક્રવર્તિ, બલ્લદેવ, વાસુદેવ તથા દેવતાની શ્રદ્ધિ
 દેખીને તથા પરની સુખ સાહ્યબી દેખીને મૂર્છા આણે નહિ ॥ અરે જીવ ! જે જ્ઞાવ સવારે

હતા તે જાવ સંખ્યા ૧ નહિ, અને જે જાવ સંખ્યા હતા તે જાવ સવારે નહિ ॥ જે જીવ
સુતા હતા તે ઉઠયા નહિ, અને જે જીવ ઉઠયા તે સુતા નહિ, એમ અશાશ્વતી ઋદ્ધિને
વિષે મૂર્હાંય નહિ, વાંછે પણ નહિ, મનમાં ભલી પણ જાણે નહિ ॥ અરે જીવ ! એ ઋદ્ધિ
તો જીવ ઘણી વાર પામ્યો, પામે છે, અને પામશે પણ જીવને કાંઈ ત્રાણ શરણ નથી, એમ
જાણીને દયા, શીલ, સંતોષ, તપ, સંયમ આદરીએ તો અનંતા મોક્ષનાં સુખ પામીએ, એ
શુક્લધ્યાનનું ચોથું લક્ષણ કહ્યું ૪ ॥ હવે શુક્લધ્યાનનાં ૪ આલંબન કહે છે ॥ ધ્યેય
૧ ॥ મુક્તિ ૨ ॥ અજ્ઞાને ૩ ॥ મદ્ધવે ૪ ॥ તેમાં ધ્યેય કહેતાં ક્રમા કરવી ॥ ક્રમા ઉપરાંત
તપ નથી માટે ક્રોધનો ત્યાગ કરવો ૧ ॥ મુક્તિ કહેતાં નિર્લોજપણું આણવું ॥ રે જીવ !
લોજ તે પાપનું મૂળ છે તે માટે લોજનો ત્યાગ કરવો ૨ ॥ અજ્ઞાને કહેતા સરલપણું આ-
ણવું. માયા કપટનો ત્યાગ કરવો. રે જીવ ! કપટ કરતાં ખલી ગતિ ન પામે એમ
જાણી માયા ન કરવી ૩ ॥ મદ્ધવે કહેતાં અતિ ઉત્કર્ષણું તે માન ટાલવું. રે જીવ !
માન કરતાં થકા વિનયધર્મનો નાશ કરે, એમ જાણી માન ન કરવું ૪ ॥ હવે શુક્લ

ધ્યાનની ૪ અણુપેહા કહે છે ॥ અવાયાણુપેહા ૧ ॥ અસુજાણુપેહા ૨ ॥ અણંતવત્તિયાણુપેહા
૩ ॥ વિપરિણામાણુપેહા ૪ ॥ તેમાં અવાયાણુપેહા કહેતા રે જીવ ! તું પાંચ આશ્રવે કરી
સમયે સમયે જારે થાય છે એવું વિચારી આશ્રવથી નિવર્તવું તથા અહો જીવ ! રાગદ્વેષથી
જીવને દુઃખ ઉપજે છે અથવા રાગદ્વેષથી બુટીને એ જીવ ક્યારે મુક્તિ જાશે, એવું ચિંતવે
૧ ॥ અસુજાણુપેહા કહેતાં રે જીવ ! કાયા તો અશુચિનો જંકાર છે તથા અશુચિ કરીને
ઉપની છે એમ જાણીને અશુચિ પરિહરે, એ સંસારનું સ્વરૂપ એવું જાણીને જે શુદ્ધ કર્મના
અશુદ્ધ થાય છે અને અશુદ્ધ કર્મના શુદ્ધ થાય છે તેણે કરીને જીવ જારે થાય છે તે ક્યારે
એવા શુદ્ધાશુદ્ધ કર્મથી બૂટીશું એવું ધ્યાન ચિંતવિએ તો પરમ આનંદ સુખ પામીએ ૨ ॥
અણંતવત્તિયાણુપેહા કહેતાં એ જીવ તો અમર છે, અજર છે, અલક્ષ છે, અરૂપિ છે, મરે નહિ
પણ આયુષ્ય આશ્રી અનિત્ય છે, નિત્ય નહિ, એમ જાણીને રે જીવ ! ધર્મને વિષે પ્રમાદ ન
કરવો તથા જીવ કરે છે તેનું અનિત્યપણું ચિંતવે ॥ નરક, તિર્યંચ, મનુષ્ય, દેવતા એ ૪
ગતિનું અનિત્યપણું ચિંતવે એવું અનિત્યપણું જરત ચક્રવર્તિએ ચિંતવ્યું ॥ રે જીવ ! એવી

चिंतवणा चिंतवीए तो परमानंद, अतुल्य, निराबाध उत्कृष्टा सुख पामीए ३ ॥ विपरि-
णामाणुपेहा कहेतां ए जीव तो अनादि काळनो ठे अने अनादि काळथी ज ४ गति २४
दंरुकने विषे परित्रमण करे ठे पण चोर्याशी खाख जीवाजोनीथी परित्रमण करवुं मटयुं
नथी ते माटे एम जाणीने शुद्ध निर्मळ धर्म आदरीए, पाळीए, फरसीए ए रीते करीने
जन्म जरा मरण मटानीए जेथी परमसुख पाभीए तथा विपरिणामाणुपेहा कहेतां विविध
प्रकारनां सगपण करीने हुं विचर्यो, एकेक जीव साथे ते ४ गति संसारमां मात पिता
जाइ बहेन जार्या पुत्रपणे अनंतिवार सगाइ करी तथा राजा युवराजा शेठ सेनापतिपणुं
अनंति वार पाम्यो तथा वैरजावपणे एकेक जीवथी तें रे जीव ! अनंति वार वैर बांध्युं
तथा अनंतिवार मित्रपणुं एकेक जीवथी तें रे जीव ! कीधुं, एवुं जाणी संसारथी विरक्त
थइ शुद्ध लेश्या आणीए तो परम आनंद सुख आत्मा पामे ४ ॥ ए १६ जेदे शुद्ध ध्यान थयुं
विशेष विस्तार ठाणांग उववाइ सूत्रनी वृत्तिथी जाणवो ॥ इति चतुर्थ शुद्ध ध्यानाधिकारः ४ ॥

इति ४ ध्यानना बोल संपूर्ण ॥

देशबंध सर्वबंधना बोल ॥

प्रथम १२ ठेकाणे उदारिक शरीर लाजे ॥ समुच्चय उदारिक शरीर १ ॥ समुच्चय
एकेंद्रिय २ ॥ ५ स्थावर ७ ॥ ३ विगलेन्द्रिय १० ॥ तिर्यच ११ ॥ मनुष्य १२ ॥ समुच्चय
उदारिक उदारिकना सर्वबंधपणे रहेतो जघ ७ उत् १ समय, अने उदारिकना देशबंधपणे
रहेतो जघ १ समय, ते केम ? वायु तिर्यच मनुष्य उदारिकना धणीए वैक्रेय कर्तु होय
अने उदारिक प्रवेश काले प्रथम समय सर्वबंध करीने वळी उदारिकना देशबंधमां आ-
वीने एक समय रहीने मरे ते माटे जघ १ समय, उत् ३ पृथ्वीमां १ समय उणानी स्थिति
१॥ समुच्चय एकेंद्रियना सर्वबंधनी स्थिति जघ ७ उत् १ समयनी, देशबंधनी जघ १ समय, उत् ७
२२ हजार वर्षमां १ समय उणानी २ ॥ पृथ्वी पाणी तेज वनस्पति, ३ विगलेन्द्रिय ए ७ ना
सर्वबंधनी स्थिति जघ ७ उत् १ समयनी, देशबंधनी जघ १ खुलक जवमा ३ समय उणानी,
उत् ७ पोतपोताना आयुष्यमार्थी १ समय उणानी ए ॥ वाजुकायना सर्वबंधनी स्थिति

ज० उ० १ समयनी, देशबंधनी ज० १ समयनी, वाजकाय वैक्रेय करीने देशबंधमां आवी १ समय रहीने मरे माटे, उत्त० ३ हजार वर्षमां १ समय उणानी १० ॥ तिर्यच मनुष्यना सर्वबंधनी स्थिति ज० उ० १ समयनी, देशबंधनी ज० १ समयनी ते वाजकायवत्, उत्त० ३ पल्ल्यमां १ समय उणानी १२ ॥ इति स्थितिद्वार ॥ हवे अंतरद्वार कहे ठे ॥ समुच्चय उदारिकना सर्वबंधनुं आंतरं ज० खुलकजव ३ समय उणानुं, उत्त० ३३ सागर पूर्वकोरि ने १ समय अधिकनुं, ते बे समय वाटना ठे ते पूर्वकोरिमां १ समय उणो ठे तेमां घालीए एटले १ समय वध्यो ॥ देशबंधनुं आंतरं ज० १ समयनुं, उत्त० ३३ सागर ने ३ समय अधिकनुं, ते १ समय सर्वबंधनो ने २ समय वाटना एवं ३ समय अधिक जाणवा १ ॥ समुच्चय एकेंद्रियना सर्वबंधनुं आंतरं ज० खुलाग जव ३ समय उणानुं, ते केम ? २ समय वाटना ने १ समय सर्वबंधनो एवं ३ समय, उत्त० २२ हजार वर्ष ने १ समय अधिकनुं, देशबंधनुं आंतरं ज० १ समयनुं, ते सर्वबंधनुं टळ्युं, उत्त० अंतर्मुहूर्त्तनुं ते केम ? उदारिक वाजकाय वैक्रेय करीने अंतर्मुहूर्त्त

रहीने वळी उदारिकनो सर्वबंधः कहीने देशबंध थाये ते कारणे १ ॥ पृथ्वी पाणी
तेज वनस्पति, ३ विगलेंद्रिय ए ९ ना सर्वबंधनुं आंतरं ज० खुदागजव ३ समय उणानुं,
उत् ० पोतपोताना आयुष्य उपर १ समय अधिकनुं ॥ देशबंधनुं ज० १ समयनुं, उत् ० ३
समयनुं ते १ समय वाटनाने १ समय सर्वबंधनो एवं ३ समयनु ए ॥ वायराना सर्व
बंधनुं आंतरं ज० खुदागजव ३ समय उणानुं, उत् ० ३ हजार वर्षने १ समय अधिकनुं ॥
देशबंधनुं ज० १ समयनुं, उत् ० अंतर्मुहूर्त्तनुं १० ॥ तिर्यच मनुष्यना सर्वबंधनुं आंतरं ज०
खुदागजव ३ समय उणानुं, उत् ० पूर्व क्रोहिने १ समय अधिकनुं ॥ देशबंधनुं आंतरं ज०
१ समयनुं, उत् ० अंतर्मुहूर्त्तनुं ११ ॥ ए पोतपोतानी जाति मांदि आंतरं परे ठे ॥ हवे
विशेषांतर द्वार कहे ठे ॥ एकेंद्रिय मरीने नोएकेंद्रिय थाय वळी नोएकेंद्रिय मरीने एकें-
द्रिय थाय तेना सर्वबंधनुं आंतरं ज० १ खुदागजव ३ समय उणानुं, उत् ० बे हजार सागर
जाजेरानुं ॥ देशबंधनुं आंतरं ज० खुदागजव १ समय अधिकनुं, उत् ० बे हजार
सागर जाजेरानुं ॥ पृथ्वी पाणी तेज वाज, ३ विगलेंद्रिय तिर्यच मनुष्य ए ए मरीने अनेरे

ठामे जाय, जईने पाढा आपणे ठामे आवे ॥ ए ए ना सर्वबंधनुं ज० १ खुडागजव ३
समय उणानुं, उत्त० वनस्पति कालनुं, देशबंधनुं ज० खुडागजव १ समय अधिकनुं, उत्त०
वनस्पति कालनुं ॥ वनस्पति मरीने नोवनस्पति थाय, वळी नोवनस्पति मरीने वनस्पति
थाय तेना सर्वबंधनुं ज० खुडागजव ३ समय उणानुं, उत्त० पुढवीकालनुं ॥ देशबंधनुं आंतरं
ज० खुडागजव १ समय अधिकनुं, उत्त० पुढवीकालनुं ॥ हवे अद्वय बहुत्वछार कहे ठे ॥
सर्वधी थोडा उदारिकना सर्वबंधक, ते पहेळा समयना ठे माटे १ ॥ तेथी उदारिकना अबंध
धक विसेसाहिया २ ॥ तेथी उदारिकना देशबंधक असंख्यातगुणा ३ ॥ इति उदारिकना
सर्वबंध देशबंधनुं स्वरूप संपूर्ण ॥ अथ वैक्रेयना सर्वबंध देशबंधनुं स्वरूप कहे ठे ॥ समुच्चय
वैक्रेयना सर्वबंधनी स्थिति ज० १ समयनी, उत्त० २ समयनी ते केम ? कोई मनुष्य तथा
तिर्यचे वैक्रेय मारुथुं ॥ वैक्रेयनो पहेळो समय सर्वबंधनो करीने तेज समये मरे, मरीने
देवता तथा नारकीमां विग्रहगति विना उपजे तेवारे बीजे समये सर्वबंध करे ए रीते २
समय जाणवा ॥ देशबंधनी ज० १ समयनी, उत्त० ३३ सागरमां १ समय उणानी ॥ एकेंद्रिय

वाउकाय १ तिर्यच २ मनुष्य ३ ए ३ ना सर्वबंधनी ज० उ० १ समयनी ॥ देशबंधनी
 ज० १ समयनी, उ० अंतर्मुहूर्तनी ॥ नारकी देवताना सर्वबंधनी ज० उ० १ समयनी ॥
 देशबंधनी ज० दश हजार वर्षमां ३ समय उणानी, उ० ३३ सागरमां १ समय उणानी ॥
 हवे अंतरद्वार कहे ठे ॥ समुच्चय वैक्रेयना सर्वबंधनुं आंतरं ज० १ समयनुं, उ० वन-
 स्पति कालनुं ॥ देशबंधनुं आंतरं ज० १ समयनुं, उ० वनस्पति कालनुं ॥ वाउकाय ति-
 र्यच मनुष्यना वैक्रेय शरीरना सर्वबंधनुं आंतरं ज० अंतर्मुहूर्तनुं, वाउकायनुं उ० पट्योपमना
 असंख्यातमा जागनुं आंतरं, तिर्यच मनुष्यनुं उ० प्रत्येक पूर्व क्रोडिनुं ॥ एम देशबंधनुं पण
 अंतर जाणवुं ॥ ए पोतपोतानी जातिमां आंतरं पढे ॥ हवे विशेषांतर द्वार कहे ठे ॥ एकेंद्रिय
 मरीने नोएकेंद्रिय थाय वळी नोएकेंद्रिय मरीने एकेंद्रिय थाय तेना सर्वबंधनुं आंतरं
 ज० अंतर्मुहूर्तनुं, उ० अनंतकालनुं ॥ देशबंधनुं आंतरं पण एमज जाणवुं ॥ वाउकाय १
 तिर्यच २ मनुष्य ३ ए ३ ना सर्वबंध देशबंधनुं आंतरं ज० अंतर्मुहूर्तनुं, उ० वनस्पतिका-
 लनुं ॥ नारकी देवताना सर्वबंधनुं आंतरं ज० १० हजार वर्ष ने अंतर्मुहूर्त अधिकनुं, उ० वन-
 स्पति कालनुं ॥ देशबंधनुं आंतरं पण एमज ॥ १ नारकी, १० जवनपति, १६ वाणव्यंतर,

ज्योतिषी, वैमानिक ७ देवलोक सुधी वैक्रेयना सर्वबंधनं आंतरं पोतपोतानी स्थिति उपरे
अंतर्मुहूर्त्त अधिकनुं, ७० अनंतकालनुं ॥ देशबंधनं आंतरं ज० अंतर्मुहूर्त्तनुं, ७० वनस्पति
कालनुं ॥ नवमा देवलोकथी नव त्रैवेयक सुधीना सर्वबंधनं आंतरं ज० पोतपोताना आ-
उखा उपर पृथक् वर्ष अधिकनुं, ७० अनंतकालनुं ॥ देशबंधनं आंतरं ज० पृथक् वर्षनुं,
७० अनंतकालनुं ॥ चार अनुत्तर विमानना सर्वबंधनं आंतरं ज० ३१ सागरने पृथक्
वर्ष अधिकनुं, ७० संख्यात सागरनुं ॥ देशबंधनं आंतरं ज० पृथक् वर्षनुं, ७० संख्यात सा-
गरनुं ॥ सर्वार्थसिद्धना सर्वबंध देशबंधनं आंतरं नथी ॥ हवे अल्पबहुत्वद्वार कहे
ढे ॥ सर्वथी योना वैक्रेय शरीरना सर्वबंधक १ ॥ तेथी देशबंधक असंख्यात गुणा २ ॥
तेथी अबंधक अनंतगुणा ३ ॥ २ ॥ इति वैक्रेयना देशबंध सर्वबंधनं स्वरूप संपूर्ण ॥ हवे
आहारकना देशबंध सर्वबंधनं स्वरूप कहे ढे ॥ आहारकना सर्व बंधनी स्थिति ज० ७० १
समयनी, देशबंधकनी स्थिति ज० ७० अंतर्मुहूर्त्तनी ॥ आहारकना सर्वबंधनं आंतरं ज० अंत-
र्मुहूर्त्तनुं, ७० अर्द्ध पुद्गल परावर्त्तन देशे उणानुं ॥ हवे अल्पबहुत्वद्वार कहे ढे ॥ सर्वथी
योना आहारकना सर्वबंधक १ ॥ तेथी देशबंधक संख्यातगुणा २ ॥ तेथी अबंधक अनंत-

गुणा ३ ॥ ३ ॥ हवे तैजस् कार्मणनुं स्वरूप कहे ठे ॥ तैजस् कार्मणना सर्वबंध नहि ॥
 देशबंधना २ जेद ॥ आदि नहि अंत नहि ते अजव्य १ ॥ आदि नहि अंत ठे ते जव्य
 २ ॥ हवे एनुं अद्वयवहुत्व कहे ठे ॥ सर्वथी थोमा अजव्य १ ॥ तेथी जव्य अनंत-
 गुणा २ ॥ सर्वथी थोमा तेजस् कार्मणना अबंधक १ ॥ तेथी देशबंधक अनंतगुणा २ ॥
 ५ ॥ हवे ११ बोलनुं अद्वयवहुत्व कहे ठे ॥ सर्वथी थोमा आहारकना सर्वबंधक १ ॥
 तेथी आहारकना देशबंधक संख्यातगुणा २ ॥ तेथी वैक्रेय शरीरना सर्वबंधक असंख्यात-
 गुणा ३ ॥ तेथी वैक्रेयना देशबंधक असंख्यातगुणा ४ ॥ तेथी तेजस् कार्मणना अबंधक
 अनंतगुणा ५ ॥ तेथी उदारिकना सर्वबंधक अनंतगुणा ६ ॥ तेथी उदारिकना अबंधक
 विसेसाहिया ७ ॥ तेथी उदारिकना देशबंधक असंख्यातगुणा ८ ॥ तेथी तेजस् कार्म-
 णना देशबंधक विसेसाहिया ९ ॥ तेथी वैक्रेयना अबंधक विसेसाहिया १० ॥ तेथी आहा-
 रकना अबंधक विसेसाहिया ११ ॥

इति देशबंध सर्वबंधना बोल संपूर्ण ॥

संख्याता असंख्याताना बोल ॥

अनुयोगद्वार सूत्र मध्ये संख्याता असंख्याता अनंताना १० जेद कहा ठे तेनो वि-
स्तार किंचित् मात्र लिख्यते ॥ संख्याताना ३ जेद ॥ जघन्य संख्यातो १ ॥ मध्यम संख्यातो
२ ॥ उत्कृष्ट संख्यातो ३ ॥ ए ३ जेद ॥ असंख्याताना नव जेद ॥ जघन्य परित असंख्यातो
१ ॥ मध्यम परित असंख्यातो २ ॥ उत्कृष्ट परित असंख्यातो ३ ॥ जघन्य जुत्त असंख्यातो ४ ॥
मध्यम जुत्त असंख्यातो ५ ॥ उत्कृष्ट जुत्त असंख्यातो ६ ॥ जघन्य असंख्यातो असंख्यातो
७ ॥ मध्यम असंख्यातो असंख्यातो ८ ॥ उत्कृष्ट असंख्यातो असंख्यातो ९ ॥ ए
ए जेद ॥ अनंताना ८ जेद ॥ जघन्य परित अनंतो १ ॥ मध्यम परित अनंतो २ ॥
उत्कृष्ट परित अनंतो ३ ॥ जघन्य जुत्त अनंतो ४ ॥ मध्यम जुत्त अनंतो ५ ॥ उत्कृष्ट
जुत्त अनंतो ६ ॥ जघन्य अनंतो अनंतो ७ ॥ मध्यम अनंतो अनंतो ८ ॥ ए ८ जेद ॥
संख्याताना ३ जेद, असंख्याताना ९ जेद, अनंताना ८ जेद ॥ ए सर्व मळो १०

જેદ નામથી કહ્યા ॥ હવે વિસ્તારે વીસ જેદનો અર્થ સમજણપૂર્વક કહે છે ॥ જઘન્ય
 સંખ્યાતો તે વે ૧ ॥ મધ્યમ સંખ્યાતો તે ત્રણથી માંનીને ઉત્કૃષ્ટા સંખ્યાતા માંહેથી ૧
 ઓળો તેટલા સુધી મધ્યમ સંખ્યાતો કહીએ, એનાં સંખ્યાતાં રૂપ થાય ૨ ॥ ઉત્કૃષ્ટો
 સંખ્યાતો કહે છે ॥ જંબૂદ્વીપ પ્રમાણે પાલો કલ્પી સરસવને દાણે સગ સુધી જરીને પઠી
 ૧ દાણો દ્વીપે અને એક દાણો સમુદ્રે મુકતાં મુકતાં સર્વ પાલાના કણ છુટી જાય, પઠી
 જે દ્વીપસમુદ્રે ઢેલ્લો દાણો આવ્યો તેવનો મોટો વીજો પાલો કલ્પવો તે સરસવને
 દાણે જરીને વઢી એક દાણો દ્વીપસમુદ્રે મુકતાં જે દ્વીપસમુદ્ર સુધી ઢેલ્લો દાણો
 પહોંચે તેવનો મોટો વીજો પાલો કલ્પવો ॥ એવા પાલા કેટલા કલ્પવા ? ઉત્તર—અસંખ્યા
 કહેતાં ગણ્યા ન જાય એટલા પાલા ૧૯૪ અંકથી અધિક શિખા સહિત સરસવે કરી જરવા ॥
 પૂરેપૂરા શિખા સુધી જેટલા પાલાના કણ તેટલો ઉત્કૃષ્ટો સંખ્યાતો જાણવો એ ૩ જેદ સં-
 ખ્યાતાના કહ્યા ॥ હવે અસંખ્યાતાના એ જેદ કહે છે ॥ જે ઉત્કૃષ્ટો સંખ્યાતો તે ઉપર એક દાણો
 અધિક મુકીએ ત્યારે જઘન્ય પરિત અસંખ્યાતો થાય, તે ઉપરાંત જ્યાં સુધી ઉત્કૃષ્ટા પરિત અસં-

ख्यातामांथी १ ओढो तेने मध्यम परित असंख्यातो कहीए १ ॥ हवे उत्कृष्टो परित असंख्या-
तो ते केम थाय ? उत्तर-जघन्य परित असंख्याताना रूप जेटलां थयां ठे तेटली जघन्य
परित असंख्यातनी राशी मांकीए, ते राशी मांकीने पढी मांहोमांहे राशी संघाते अज्यास
कीजे ॥ ते गुणा करीए ते केम ? असत्कल्पनाये ५ नी राशी मांकीए, तेने चारवार गणतां

५ १५ पांच पंचा १५ ॥ १५ पंचा ११५ ॥ ११५ पंचा ६१५ ॥ ६१५ पंचा ३११५ थाय
५ ११५ तेम जघन्य परित असंख्यातने जघन्य परित असंख्यातगुणा करीए तेटलां
५ ६१५ रूप थाय तेमांथी एक रूप उणुं करीए, एटले उत्कृष्टो परित असंख्यातो थाय
५ ३११५ ३ ॥ हवे उत्कृष्टो परित असंख्यातो कह्यो तेमां १ दाणो नांखीए, एटले जघन्य

जुत्त असंख्यातो थाय, एक आवलिकाना समय तेटला जाणवा ४ ॥ ते उपरांत ज्या-
सुधी उत्कृष्टा जुत्त असंख्यातानो ठगो जेद ठे तेमा १ रूप ओढुं त्यांसुधी सर्व मध्यम
जुत्त असंख्यातो पांचमो जेद कहीए ५ ॥ हवे उत्कृष्टो जुत्त असंख्यातो केम
थाय ? उत्तर-जघन्य जुत्त असंख्यातो चोथे जेदे आवलिकाना समय कहा, तेने मांहोमांहि गुणां करता जेटला रूप थाय तेमा १ रूप ओढुं करीए

ત્યારે ઉત્કૃષ્ટો જુત્ત અસંખ્યાતો કહીએ ॥ એ ઊઠ્યો જેદ ૬ ॥ હવે ઉત્કૃષ્ટો જુત્ત અસં-
 ય્યાતો કહ્યો તેમાં ૧ રૂપ પ્રદેશીએ એટલે સાતમો જેદ જઘન્ય અસંખ્યાતો અસંખ્યાતો
 થાય ૭ ॥ તે ઉપરાંત જ્યાંસુધી ઉત્કૃષ્ટો અસંખ્યાતો અસંખ્યાતામાં ૧ રૂપ ઓઢું તેને મધ્યમ
 અસંખ્યાતો અસંખ્યાતો કહીએ ॥ એ આઠમો જેદ ૮ ॥ હવે ઉત્કૃષ્ટો અસંખ્યાતો અસંખ્યાતો
 કેમ થાય ? ઉત્તર-જઘન્ય અસંખ્યાતો અસંખ્યાતો સાતમો જેદ છે તેને માંહોમાંહિ ગુણા
 કરતાં જેટલાં રૂપ થાય તેમાં ૧ રૂપ ઓઢું કરીએ, ત્યારે ઉત્કૃષ્ટો અસંખ્યાતો અસંખ્યાતો
 થાય એ ॥ એ એ જેદ અસંખ્યાતાના કહ્યા ॥ હવે અનંતાના ૯ જેદ કહે છે ॥ જે ઉત્-
 કૃષ્ટો અસંખ્યાતો અસંખ્યાતો કહ્યો, તે ઉપર ૧ રૂપ અધિક કરીએ, ત્યારે જઘન્ય પરિત
 અનંતો થાય ૧ ॥ તે ઉપરાંત જ્યાંસુધી ઉત્કૃષ્ટ પરિત અનંતામાંહિ ૧ ઓઢો તેને
 મધ્યમ પરિત અનંતો કહીએ ૨ ॥ હવે ઉત્કૃષ્ટો પરિત અનંતો કેમ થાય ? ઉત્તર-જઘન્ય
 પરિત અનંતો પહેલો જેદ કહ્યો, તેને માંહોમાંહિ ગુણા કરતાં જેટલાં રૂપ થાય તે મધ્યે ૧
 રૂપ ઓઢું કરીએ, ત્યારે ઉત્કૃષ્ટો પરિત અનંતો થાય ૩ ॥ હવે જઘન્ય પરિત અનંતો

संख्या-
ता असं-
ख्याता
ना
॥८८॥

कहे ठे ॥ तेने मांहोमांहि गुणा करतां जेटळां रूप थाय तेने जघन्य जुत्त अनंतो चोथो
जेद कहीए तेटळा अजव्यसिद्धिया जीव जाणवा ४ ॥ ते उपरांत ज्यांसुधी उत्कृष्टो
जुत्त अनंतामांहि १ रूप ओतुं तेने मध्यम जुत्त अनंतो कहीए ५ ॥ हवे उत्कृष्टो जुत्त
अनंतो केम थाय ? उत्तर-जघन्य जुत्त अनंते अजव्य जीव कह्या तेने मांहोमांहि गुणा
करतां जेटळां रूप थाय तेमां १ रूप ओतुं करीए, त्यारे उत्कृष्टो जुत्त अनंतो थाय ६ ॥
हवे उत्कृष्टो जुत्त अनंतो कह्यो ते मध्ये १ रूप प्रक्षेपिए, त्यारे जघन्य अनंतानंतो थाय
७ ॥ पढी सातमा अनंता उपरे जेटळां रूप मुकीए, ते सर्व आठमा अनंता मध्ये जाणवां ॥
ते मध्यम अनंतानंतो जाणवो ॥ ८ ॥ नवमो अनंतो नथी ॥ प्रकरण मध्ये नवमो अनंतो
कहेल ठे पण सूत्र मते नथी ॥

इति संख्याता असंख्याता अनंताना बोध संपूर्ण ॥

बोळ.

पांच शरीरना बोल ॥

अथ पन्नवणा सूत्रना पद ३१ थी १६ छारे ५ शरीरना बोल लिख्यते ॥

गाहा—नाम १ ऽथ २ संठाण ३ सामी ४,

उग्गाहणा ५ पुग्गलचयण ६ संजोयणा ७ ॥

दव्व ८ पएस ९ दव्वपएसठयाए १०,

सुहुम बायर ११ उग्गाहणा अप्पाबहु १२ ॥ १ ॥

पओयण १३ विसय १४ ठिइ १५,

अंतर १६ सोरुस द्वारा इमे ॥

पण सरीरोवरि एए,

उत्तारेयव्वा निउण बुद्धिहिं ॥ २ ॥

ए १६ छार ॥ तेमां प्रथम नामछार कहे ठे ॥ उदारिकशरीर १ ॥ वैकेय शरीर २ ॥

आहारक शरीर ३ ॥ तैजस् शरीर ४ ॥ कार्मण शरीर ५ ॥ १ ॥ हवे बीजुं अर्थद्वार
कहे ठे ॥ उदारिक कहेतां प्रधान सर्व शरीरथी ॥ तीर्थकर गणधरादिकनुं शरीर तथा
मुक्ति जावानो स्वजाव तथा उदारिक कहेतां मोटुं सहस्र योजनमान, जवधारणो क तेने
उदारिक शरीर कहीए ॥ १ ॥ वैक्रेय शरीर ते केने कहीए ? रूप परावर्त्तन करवानी शक्ति तथा
एक अनेक नाना मोटा खेचर जुचर दृश्य अदृश्य इत्यादिक विविध क्रियाए नवा रूप
बनावे तेने वैक्रेय शरीर कहीए ॥ ते वे प्रकारे ठे ॥ जवप्रत्ययिक १ ॥ लब्धिप्रत्ययिक २ ॥
जवप्रत्ययिक नारकी देवताने होय १, लब्धिप्रत्ययिक मनुष्य तिर्यचने होय २ ॥ २ ॥ आ-
हारक शरीर ते केने कहीए ? चौद पूर्वधारी साधु, तीर्थकर महाराजनी ऋद्धि देखवा
जणो तथा संशय टाळवा निमित्त उत्तम पुद्गलो ग्रहीने ज० मुढा हाथनुं, उ० १ हाथनुं शरीर
करे तेने आहारक शरीर कहीए ॥ ते स्फटिकनी परे अति निर्मळ, कोइ न देखे एवु
होय ३ ॥ तैजस् शरीर ते तेजना पुद्गले निष्पन्न तेने तैजस् शरीर कहीए ॥ अदृश्य
जुत आहारने पचावे तथा लब्धिवंत तेजुल्लेख्या मुके तेने तेजस् शरीर कहीए ४ ॥

कार्मण शरीर ते केने कहीए ? कर्म पुद्गलथी निपज्युं तेने कार्मण शरीर कहीए ॥
जेना उदयथी जीव पुद्गल ग्रहीने ते कर्मादिरूपपणे परिणमावे तथा आहारने खेंचे तेने
कार्मण शरीर कहीए ५ ॥ २ ॥ हवे त्रीजुं संठाणद्वार कहे ठे ॥ उदारिक शरीरमां संठाण
६ ॥ १ ॥ वैक्रेय शरीरमां देवताने संठाण एक समचउरंस ॥ नारकीमां संठाण एक
हुंरु ॥ मनुष्य तिर्यचमां वैक्रेय करतां समचउरंस तथा नाना प्रकारनुं ॥ वायुकायनां वैक्रेयमा
एक हुंरु ॥ १ ॥ आहारक शरीरमां संठाण १ समचउरंस ॥ ३ ॥ तैजस् कार्मणमां ६ संठाण
लाजे ॥ ४-५ ॥ ३ ॥ चोथुं स्वामीद्वार कहे ठे ॥ उदारिक शरीरना स्वामी मनुष्य तिर्यच १ ॥ वैक्रेय
शरीरना स्वामी देवता नारकी तथा लब्धिप्रत्ययिक मनुष्य तिर्यच २ ॥ आहारक शरी-
रना स्वामी चउद पूर्वी साधु ३ ॥ तैजस् कार्मण शरीरना स्वामी सर्व संसारी जीव ४ ॥ ५
॥ ४ ॥ हवे पांचमुं अवगाहनाद्वार कहे ठे ॥ उदारिक शरीरनी अवगाहना जघन्य
अंगुलनो असंख्यातमो जाग, उत्कृष्टि हजार जोजन जाजेरी १ ॥ वैक्रेय शरीरनी अवगा-
हना जवप्रत्ययिक जघन्य अंगुलनो असंख्यातमो जाग, उ० ५०० धनुष्यनी ॥ लब्धि-

પ્રત્યયિકની જાં અંગુલનો સંખ્યાતમો જાગ, ૭૦ લાખ જોજન જાજેરી ॥ ૧ ॥ આહારક
શરીરની અવગાહના જાં મુઢા હાથની, ૭૦ એક હાથની ૬ ॥ તૈજસ કાર્મણનો અવગાહના
જાં અંગુલનો અસંખ્યાતમો જાગ, ૭૦ ચંદ્ર રાજલોક પ્રમાણે ૪-૫ ॥ ૫ ॥ હવે ઢું પુદ્ગલ-
ચયણદ્વાર કહે છે ॥ ઉદારિક ૧ ॥ તૈજસ્ ૨ ॥ કાર્મણ ૩ ॥ એ ૩ શરીર ત્રણ ચાર પાંચ
ઢ દિશિનો આહાર લે ॥ વૈક્રેય આહારક એ બે ઢણ દિશિનો આહાર લે ૫ ॥ ૬ ॥ હવે સાતમું
સંયોજનાદ્વાર કહે છે ॥ ઉદારિક શરીરમાં વૈક્રેયને આહારકનો જજના ॥ તૈજસ્ કાર્મ-
ણની નિયમા ૧ ॥ વૈક્રેયમાં ઉદારિકની જજના ॥ આહારક નથી ॥ તૈજસ્ કાર્મણનો નિ-
યમા ૨ ॥ આહારક શરીરમાં ઉદારિકની નિયમા ॥ વૈક્રેય નથી ॥ તૈજસ્ કાર્મણનો નિયમા
૩ ॥ તૈજસ્ શરીરમાં ઉદારિક વૈક્રેય આહારકની જજના ॥ કાર્મણનો નિયમા ॥ ૪ ॥ કાર્મણ
શરીરમાં ઉદારિક વૈક્રેય આહારકની જજના ॥ તૈજસ્ની નિયમા ૪-૫ ॥ ૭ ॥ હવે આઠમું
દ્વઠયાણ દ્વાર કહે છે ॥ સર્વથી થોડા આહારકના દ્વઠયા તે જઘન્ય ૧, ૨, ૩ ॥ ઉત્કૃષ્ટા પૃથક્ક-
જાર ॥ ૧ ॥ તેથી વૈક્રેયના દ્વઠયા અસંખ્યાતગુણા ૨ ॥ તેથી ઉદારિકના દ્વઠયા અસંખ્યાતગુણા

३॥ तेथी तेजस् कार्मण दव्वठयाए दोवितुलाने उदारिकथी अनंतगुणा अधिक ४ ॥ ७ ॥ हवे न-
वमुं पएसठयाए छार कहे ठे ॥ सर्वथी थोमा आहारकना प्रदेश १ ॥ तेथी वैक्रेयना प्रदेश असं-
ख्यातगुणा २ ॥ तेथी उदारिकना प्रदेश असंख्यातगुणा ३ ॥ तेथी तेजस्ना प्रदेश अनंत-
गुणा ४ ॥ तेथी कार्मणना प्रदेश अनंतगुणा ५ ॥ ८ ॥ दशमुं दव्वपएसठयाए छार कहे
ठे ॥ सर्वथी थोमा आहारकना दव्वठया १ ॥ तेथी वैक्रेयना दव्वठया असंख्यातगुणा २ ॥
तेथी उदारिकना दव्वठया असंख्यातगुणा ३ ॥ तेथी आहारकना पएसठया असंख्यात-
गुणा ४ ॥ तेथी वैक्रेयना पएसठया असंख्यातगुणा ५ ॥ तेथी उदारिकना पएसठया
असंख्यातगुणा ६ ॥ तेथी तेजस् कार्मण दोवितुलाने दव्वठया अनंतगुणा ७-८ ॥ तेथी
तेजस्ना पएसठया अनंतगुणा ९ ॥ तेथी कार्मणना पएसठया अनंतगुणा १० ॥ १० ॥
अग्यारमुं सूद्धमबादर छार कहे ठे ॥ सर्वथी थोमा बादर पुद्गल उदारिकनां १ ॥ तेथी वैक्रेय-
नां पुद्गल सूद्धम २ ॥ तेथी आहारकनां पुद्गल सूद्धम ३ ॥ तेथी तेजस्नां पुद्गल सूद्धम
४ ॥ तेथी कार्मणना पुद्गल सूद्धम ५ ॥ ११ ॥ हवे बारमुं अवगाहनानो अट्ठावहुत्व

द्वार कहे ठे ॥ सर्वथी थोमी उदारिकनी जघन्य अवगाहना १ ॥ तेथी तेजस् कार्मणनी
मांहोमांहि तुल्य ने जघन्य अवगाहनां विसेसाहिया ३ ॥ तेथी वैक्रेयनी जघन्य अवगा-
हना असंख्यातगुणी ४ ॥ तेथी आहारकनी जघन्य अवगाहना असंख्यातगुणी ५ ॥
तेथी आहारकनी उत्कृष्टी अवगाहना विसेसाहिया ६ ॥ तेथी उदारिकनी उत्कृष्टी
अवगाहना संख्यातगुणी ७ ॥ तेथी वैक्रेयनी उत्कृष्टी अवगाहना संख्यातगुणी ८ ॥
तेथी तेजस् कार्मणनी मांहोमांहि तुल्य ने उत्तम अवगाहना असंख्यातगुणी १० ॥ ११ ॥
हवे तेरमुं प्रयोजनद्वार कहे ठे ॥ उदारिकनुं प्रयोजन मुक्ति जावानुं १ ॥ वैक्रेयनुं प्रयो-
जन अनेक रूप करवानुं २ ॥ आहारकनुं प्रयोजन संशय टाळवानुं ३ ॥ तेजस्नुं
प्रयोजन आहार पचाववानुं ४ ॥ कार्मणनुं प्रयोजन आहार खेंचवानुं अने आठ कर्म
ग्रहण करीने संसार परित्रमण करवानुं ५ ॥ १३ ॥ चउदमुं विषयद्वार कहे ठे ॥ उदा-
रिकनो विषय पन्नरमा रुचक छीपताइं १ ॥ वैक्रेयनो विषय असंख्याता छीप समुद्रताइं
२ ॥ आहारकनो विषय अढी छीपताइं ३ ॥ तेजस् कार्मणनो विषय सर्व लोकमां जवानो

૪-૫ ॥ ૧૪ ॥ પંદરમું સ્થિતિદ્વાર કહે છે ॥ ઉદારિકની સ્થિતિ જઘન્ય અંતર્મુહૂર્તની,
 ઉત્કૃષ્ટિ ૩ પટ્ટ્યોપમની ૧ ॥ વૈક્રેયની જઘન્ય અંતર્મુહૂર્તની, ઉત્કૃષ્ટિ ૩૩ સાગરની ૨ ॥
 આહારકની જ૦ જ૦ અંતર્મુહૂર્તની ૩ ॥ તેજસ્ કાર્મણની સ્થિતિ બે પ્રકારની ॥ અણાશ્યા
 અપજ્જવસીયા તે અજ્જવ્ય આશ્રિ આદિ નથી ને અંત પણ નથી અને અણાશ્યા સપજ્જવ-
 સોયા તે જ્જવ્ય આશ્રિ આદિ નથી ને અંત છે ॥ ૧૫ ॥ હવે સોલમું અંતરદ્વાર કહે છે ॥
 ઉદારિકનું આંતરું પમે તો જઘન્ય અંતર્મુહૂર્તનું, ઉત્ત૦ તેત્રીસ સાગરોપમનું ૧ ॥ વૈક્રેય
 શરીરનું આંતરું પમે તો જ૦ અંતર્મુહૂર્તનું, ઉત્ત૦ અનંતો કાલ યાવત્ વણસ્સઈકાલો ૨ ॥
 આહારકનું આંતરું પમે તો જ૦ અંતર્મુહૂર્તનું, ઉત્ત૦ અર્ધ પુદ્ગલ પરાવર્તન દેશે જણાનું ૩ ॥
 તેજસ્ કાર્મણનું આંતરું નથી ૪-૫ ॥ તથા અંતરબીજા પ્રકારે ॥ આહારિક શરીર વર્જિ ૪
 શરીર લોકમા સદા લાજે પણ તેનું અંતર પરતું નથી, અને આહારિક શરીરનું અંતર પમે
 તો ઉત્કૃષ્ટ ૬ માસનું અંતર પમે ॥ ૧૬ ॥

इति पांच शरीरना बोल संपूर्ण ॥

पांच इंद्रिय ॥

अथ श्री पन्नवणा सूत्रना पंदरमा पदना पहेला उद्देशाथी पांच इंद्रियना बोल लिख्यते ॥
गाथा ॥ नाम १ संठाण २ बाहल्लं ३, पुहत्तं ४ कइपएस ५ उगाढे ६ ॥

अप्पाबहु ७ पुढ ८ पविट्टे ९, विसय १० अणागार ११ आहारे १२ ॥ १ ॥

हवे प्रथम नाम छार कहे ठे ॥ १ श्रोत्रेन्द्रिय, २ चक्षुइंद्रिय, ३ घ्राणेन्द्रिय, ४ रसेन्द्रिय, ५ स्पर्शेन्द्रिय ॥ १ ॥

हवे बीजुं संस्थान छार कहे ठे ॥ १ श्रोत्रेन्द्रियनुं संस्थान कदंब वृक्षनां फूल सरखुं, २ चक्षुइंद्रियनुं संस्थान मसूरनी दाळ अथवा अर्ध चंद्रमा सरखुं, ३ घ्राणेन्द्रियनुं संस्थान अतिमुक्तक पुष्प अथवा धमण सरखुं, ४ रसेन्द्रियनुं संस्थान ठरपलानी धार सरखुं, ५ स्पर्शेन्द्रियनुं संस्थान नाना प्रकारनुं ॥ २ ॥

हवे त्रीजुं बाहुल्यछार कहे ठे ॥ पांचे इंद्रियनुं जाऊपणुं जघन्य उत्कृष्ट आंगुलना

અસંખ્યાતમા જાગનું ॥ ૩ ॥

હવે ચોથું પૃથક્ત્વદ્વાર કહે છે ॥ શ્રોત્ર, ૧ ચક્ષુ ને ૩ ગ્રાણ એ ત્રણ ઇન્દ્રિયનું લાંબપણું જઘન્ય ઉત્કૃષ્ટ આંગુલના અસંખ્યાતમા જાગનું, ૩ રસેન્દ્રિયનું લાંબપણું જઘન્ય આંગુલના અસંખ્યાતમા જાગનું, ઉત્કૃષ્ટ પૃથક્ તે ૨ થી એ આંગુલનું ૪ ॥ સ્પર્શેન્દ્રિયનું લાંબપણું જઘન્ય આંગુલના અસંખ્યાતમા જાગનું, ઉત્કૃષ્ટ હજાર યોજન ઝાઝેરું ૫ ॥ ૪ ॥

હવે પાંચમું પ્રદેશ દ્વાર કહે છે ॥ પાંચ ઇન્દ્રિયના અનંત અનંત પ્રદેશ છે ॥ ૫ ॥

હવે ષટ્તું અવગાહ દ્વાર કહે છે. પાંચ ઇન્દ્રિય છે તેમાં દરેક ઇન્દ્રિય આકાશના પ્રદેશ અસંખ્યાત અસંખ્યાતને અવગાહી રહેલ છે ॥ દરેક ઇન્દ્રિયના અનંત અનંત કર્કશ અને તારે સ્પર્શ છે, તેમ અનંત અનંત હલકા અને મૃદુ સ્પર્શ છે, એ સ્થૂલ દૃષ્ટિની અપેક્ષાએ જાણવું ॥ ૬ ॥

હવે સાતમું અલ્પબહુત્વ દ્વાર કહે છે, તેમાં પ્રથમ પ્રદેશનો અલ્પબહુત્વ ॥ સર્વથો થોડા ચક્ષુ ઇન્દ્રિયના પ્રદેશ ૧ ॥ તેથી શ્રોત્રેન્દ્રિયના પ્રદેશ સંખ્યાતગુણા ૨ ॥ તેથી ગ્રાણે-

द्रियना प्रदेश संख्यातगुणा ३ ॥ तेथी रसेंद्रियना प्रदेश असंख्यातगुणा ४ ॥ तेथी स्पर्श-
द्रियना प्रदेश संख्यातगुणा ५ ॥

बीजो इंद्रियोनो आकाश प्रदेश अवगाही रहानो अल्पबहुत्व ॥ सर्वथी थोमा
चक्षु इंद्रियना अवगाह्या आकाश प्रदेश १ ॥ तेथी श्रोत्रेंद्रियना अवगाह्या आकाश
प्रदेश संख्यातगुणा २ ॥ तेथी घ्राणेंद्रियना अवगाह्या आकाश प्रदेश संख्यातगुणा
३ ॥ तेथी रसेंद्रियना अवगाह्या आकाश प्रदेश असंख्यातगुणा ४ ॥ तेथी स्पर्शेंद्रियना
अवगाह्या आकाश प्रदेश संख्यातगुणा ५ ॥

हवे त्रिजो इंद्रियोना प्रदेश अने आकाश प्रदेशने अवगाही रहेल इंद्रियो ए बेनो साथे
अल्पबहुत्व ॥ सर्वथी थोमा चक्षु इंद्रियना अवगाह्या आकाश प्रदेश १ ॥ तेथी श्रोत्रेंद्रियना
अवगाह्या संख्यातगुणा २ ॥ तेथी घ्राणेंद्रियना अवगाह्या संख्यातगुणा ३ ॥ तेथी रसेंद्रियना
अवगाह्या असंख्यातगुणा ४ ॥ तेथी स्पर्शेंद्रियना अवगाह्या संख्यातगुणा ५ ॥ तेथी चक्षु
इंद्रियना प्रदेश अनंतगुणा ६ ॥ तेथी श्रोत्रेंद्रियना प्रदेश संख्यातगुणा ७ ॥ तेथी घ्रा-

ષેંદ્રિયના પ્રદેશ સંખ્યાતગુણા ૮ ॥ તેથી રસેંદ્રિયના પ્રદેશ અસંખ્યાતગુણા ૯ ॥ તેથી સ્પર્શેંદ્રિયના પ્રદેશ સંખ્યાતગુણા ૧૦ ॥

હવે ચોથો ઇંદ્રિયોમાં કર્કશ જારે સ્પર્શનો અદ્વ્ય બહુત્વ ॥ સર્વથી થોડા ચક્ષુ ઇંદ્રિયના કર્કશ જારે સ્પર્શ ૧ ॥ તેથી શ્રોત્રેંદ્રિયના અનંતગુણા ૨ ॥ તેથી ગ્રાણેંદ્રિયના અનંતગુણા ૩ ॥ તેથી રસેંદ્રિયના અનંતગુણા ૪ ॥ તેથી સ્પર્શેંદ્રિયના અનંતગુણા ૫ ॥ સર્વથી થોડા સ્પર્શેંદ્રિયના લઘુમૃદુ સ્પર્શ ૧ ॥ તેથી રસેંદ્રિયના અનંતગુણા ૨ તેથી ગ્રાણેંદ્રિયના અનંતગુણા ૩ ॥ તેથી શ્રોત્રેંદ્રિયના અનંતગુણા ૪ ॥ તેથી ચક્ષુ ઇંદ્રિયના અનંતગુણા ૫ ॥ હવે ઊભો ઇંદ્રિયોમાં કર્કશ ૧ જારે ૨ લઘુ ૩ મૃદુ ૪ ૫ ચારે સ્પર્શનો સાથે અદ્વ્યબહુત્વ ॥ સર્વથી થોડા ચક્ષુ ઇંદ્રિયના કર્કશ જારે સ્પર્શ ૧ ॥ તેથી શ્રોત્રેંદ્રિયના કર્કશ જારે સ્પર્શ અનંત ગુણા ૨ ॥ તેથી ગ્રાણેંદ્રિયના અનંતગુણા ૩ ॥ તેથી રસેંદ્રિયના અનંતગુણા ૪ ॥ તેથી સ્પર્શેંદ્રિયના અનંતગુણા ૫ ॥ તેથી સ્પર્શેંદ્રિયના લઘુ મૃદુ સ્પર્શ અનંતગુણા ૬ ॥ તેથી રસેંદ્રિયના લઘુ મૃદુ સ્પર્શ અનંતગુણા ૭ ॥ તેથી ગ્રાણેંદ્રિયના લઘુ મૃદુ

સ્પર્શ અનંતગુણા ૮ ॥ તેથી શ્રોત્રેન્દ્રિયના લઘુ મૃદુ સ્પર્શ અનંતગુણા ॥ ૯ ॥ તેથી ચક્ષુ-
ન્દ્રિયના લઘુ મૃદુ સ્પર્શ અનંતગુણા ૧૦ ॥ ૭ ॥

હવે આઠમું પૃષ્ઠ દ્વાર કહે છે ॥ ઇન્દ્રિયોને જે પુદ્ગલો આવી સ્પર્શે તે પુદ્ગલોને
ઇન્દ્રિયો ગ્રહે તે પૃષ્ઠ કહીએ. પાંચ ઇન્દ્રિયોમાં ચક્ષુ ઇન્દ્રિય વિના ચાર ઇન્દ્રિયોને પુદ્ગલો
આવી સ્પર્શે છે પણ ચક્ષુ ઇન્દ્રિયને આવી સ્પર્શતા નથી ॥ ૮ ॥

હવે નવમું પ્રવિષ્ઠ દ્વાર કહે છે જે ઇન્દ્રિયોને વિષે અન્નિમુખ (સામાં) પુદ્ગલો
આવીને પ્રવેશ કરે તેને પ્રવિષ્ઠ કહીએ ॥ પાંચ ઇન્દ્રિયમાં ચક્ષુ ઇન્દ્રિય વિના ચાર ઇન્દ્રિય
પ્રવિષ્ઠ છે ને ચક્ષુ ઇન્દ્રિય અપ્રવિષ્ઠ છે ॥ ૯ ॥

હવે દશમું વિષયદ્વાર કહે છે ॥ પાંચે ઇન્દ્રિયોનો જઘન્ય વિષય આંગુલના અસં-
ખ્યાતમા જાગનો, ઉત્કૃષ્ટ જુદો જુદો કહે છે ॥ એકેન્દ્રિયનો સ્પર્શેન્દ્રિયનો વિષય ૪૦૦
ધનુષ્ય, બેન્દ્રિયનો રસેન્દ્રિયનો ૬૪ ધનુષ્ય અને સ્પર્શેન્દ્રિયનો ૮૦૦ ધનુષ્યનો, તેન્દ્રિયનો
ગ્રાણેન્દ્રિયનો ૧૦૦ ધનુષ્ય, રસેન્દ્રિયનો ૧૨૮ ધનુષ્ય અને સ્પર્શેન્દ્રિયનો ૧૬૦૦ ધનુષ્યનો,

चउरिंद्रियनो चक्षुर्इंद्रियनो १९५४ धनुष्यनो, घ्राणेंद्रियनो १०० धनुष्यनो, रसेंद्रियनो १५६ धनुष्यनो अने स्पर्शेंद्रियनो ३१०० धनुष्यनो, असंज्ञी पंचेंद्रियनो श्रोत्रेंद्रियनो १ योजननो, चक्षुर्इंद्रियनो ५९०० धनुष्यनो, घ्राणेंद्रियनो ४०० धनुष्यनो, रसेंद्रियनो ५११ धनुष्यनो अने स्पर्शेंद्रियनो ६४०० धनुष्यनो, संज्ञी पंचेद्रियना श्रोत्रेंद्रियनो ११ योजननो, चक्षुर्इंद्रियनो १ लाख योजन जाफेरानो, घ्राणेंद्रियनो ९ योजननो, रसेंद्रियनो ९ योजननो, स्पर्शेंद्रियनो ९ योजननो ॥ १० ॥

हवे अग्यारमुं अनाकार (उपयोग) द्वार कहे ठे, तेमां प्रथम जघन्य उपयोगकाळनो अद्वयबहुत्वा॥सर्वथी थोमो चक्षुर्इंद्रियनो जघन्य उपयोगकाळ १॥ तेथी श्रोत्रेंद्रियनो जघन्य उपयोगकाळ विशेषाधिक १ ॥ तेथी घ्राणेंद्रियनो जघन्य उपयोगकाळ विशेषाधिक ३ ॥ तेथी रसेंद्रियनो जघन्य उपयोगकाळ विशेषाधिक ४ ॥ तेथी स्पर्शेंद्रियनो जघन्य उपयोगकाळ विशेषाधिक ५ ॥

हवे बीजो उत्कृष्ट उपयोगकाळनो अद्वयबहुत्वा॥ सर्वथी थोमो चक्षुर्इंद्रियनो उत्कृष्ट

उपयोगकाल १ ॥ तेथकी श्रोत्रेंद्रियनो उत्कृष्ट उपयोगकाल विशेषाधिक २ ॥ तेथकी घ्राणेंद्रियनो उत्कृष्ट उपयोगकाल विशेषाधिक ३ ॥ तेथकी रसेंद्रियनो उत्कृष्ट उपयोगकाल विशेषाधिक ४ ॥ तेथकी स्पर्शेंद्रियनो उत्कृष्ट उपयोगकाल विशेषाधिक ५ ॥

हवे जघन्य उत्कृष्ट बन्नेनो उपयोगकालनो अल्पबहुत्व जेळुं कहे ठे. सर्वथी योमो चक्षुशेंद्रियनो जघन्य उपयोगकाल १ ॥ तेथी श्रोत्रेंद्रियनो जघन्य उपयोगकाल विशेषाधिक २ ॥ तेथी घ्राणेंद्रियनो जघन्य उपयोगकाल विशेषाधिक ३ ॥ तेथी रसेंद्रियनो जघन्य उपयोगकाल विशेषाधिक ४ ॥ तेथी स्पर्शेंद्रियनो जघन्य उपयोगकाल विशेषाधिक ५ ॥ तेथी चक्षुशेंद्रियनो उत्कृष्ट उपयोगकाल विशेषाधिक ६ ॥ तेथी श्रोत्रेंद्रियनो उत्कृष्ट उपयोगकाल विशेषाधिक ७ ॥ तेथी घ्राणेंद्रियनो उत्कृष्ट उपयोगकाल विशेषाधिक ८ ॥ तेथी रसेंद्रियनो उत्कृष्ट उपयोगकाल विशेषाधिक ९ ॥ तेथी स्पर्शेंद्रियनो उत्कृष्ट उपयोगकाल विशेषाधिक १० ॥ ११ ॥

हवे बारमुं आहारद्वार कहे ठे श्रोत्रेंद्रिय आदि पांच इंद्रियो द्रव्यथी अनंत

प्रदेशी स्कंधनो आहार करे अर्थात् ग्रहण करे १ ॥ क्षेत्री असंख्यात आकाशप्रदेशने
अवगाही रहेल पुद्गलने ग्रहण करे २ ॥ काली एक समयी मांकी असंख्यात सम-
यनी स्थितिवाळा पुद्गलने ग्रहण करे ३ ॥ जावथकी वर्ण गंध रस अने स्पर्शवाळा
पुद्गलने आहारपणे ग्रहण करे ४ ॥ १२ ॥

इति पांच इंद्रियना बोल संपूर्ण ॥

पुद्गल परावर्त्तन ॥

अथ श्री जगवती शतक १२ माना उद्देशा चोथाथी पुद्गलपरावर्त्तनना बोल लिख्यते ॥
गाथा—नाम १ गुण २ संख्या ३ कालं ४, कालोवमं ५ च कालअप्पाबहु ६ ॥

पुग्गल मज्जे पुग्गल ७, पुग्गल कारणे अप्पाबहु ८ ॥ १ ॥

प्रथम नामद्वार कहे ठे ॥ पुद्गल परावर्त्तननां ७ नाम ॥ उदारिक पुद्गल पराव-

र्त्तन १ ॥ वैक्रेय पु० २ ॥ तेजस् पु० ३ ॥ कर्मण पु० ४ ॥ मन पु० ५ ॥ वचन पु० ६ ॥
 श्वासोश्वास पु० ७ ॥ १ ॥ हवे बीजं गुणद्वार कहे ठे ॥ जे लोकमां जेटला पुद्गल ठे ते
 सर्व उदारिक शरीरपणे लक्ष्ने मुके त्यारे एक उदारिकनुं पुद्गल परावर्त्तन थाय ॥ एम
 ७ पुद्गल परावर्त्तन जाणवां ॥ २ ॥ हवे त्रिजुं संख्याद्वार कह ठे ॥ ते संख्याना चार
 बोल. प्रथम बोल एक जीव आश्रि. बीजो बोल घणा जीव आश्रि. त्रीजो बोल एक
 जीव मांहोमांहे आश्रि. चोथो बोल घणा जीव मांहोमांहे आश्रि ॥ हवे तेमां संख्याना
 प्रथम बोल कहे ठे ॥ जे एक वचने एक नारकीने जीवे पूर्वे उदारिक पुद्गल परावर्त्तन
 अनंती २ वार कीधां अने आगळ कोइ करशे, कोइ नहि करशे ॥ जे करशे ते ज०
 १-२-३, उत्प० अनंतां करशे ॥ एम साते कहेवां ॥ एम यावत् वैमानिक देवने जीवे पूर्वे
 उदारिक पुद्गल परावर्त्तन अनंती अनंती वार कीधां अने आगळ कोइ करशे,
 कोइ नहि करशे ॥ जे करशे ते ज० १-२-३, उत्प० अनंतां करशे ॥ एम साते कहेवां ॥
 एम एक वचने १६७ प्रश्न थाय ॥ २ ॥ हवे संख्याना बीजो बोल कहे ठे ॥ बहुवचने

सर्व नारकीने जीवे पूर्वे उदारिक पुद्गल परावर्त्तन अनंतां कीधां अने घणा नारकी
आगळ अनंतां करशे एम यावत् साते पुद्गल परावर्त्तन कहेवां ॥ एम यावत् सर्व वैमा-
निक देवने जीवे कीधां ॥ एम १६७ प्रश्न थाय ॥ एवं २ संख्याना थइने ३३६
प्रश्न थाय ॥ ए संख्याना २ बोल कह्या ॥ ३ ॥ हवे संख्यानो त्रीजो बोल कहे ठे ॥
एक नारकीने जीवे नारकीपणे पूर्वे उदारिक पुद्गल परावर्त्तन नथी कीधां, आगळ पण
नहि करे १ ॥ अने एक नारकीने जीवे नारकीपणे पूर्वे वैक्रेय पुद्गल परावर्त्तन अनंतां
कीधां, आगळे कोई करशे ने कोई नहि करशे अने जे करशे ते ज० १-२-३, उत्त० अनंता
करशे ॥ एम यावत् श्वासोश्वास पुद्गल परावर्त्तन सुधी कहेवुं ॥ एम यावत् एक नारकीये
वैमानिक देवपणे ॥ पढी जे जे दंरुके जे जे पुद्गल परावर्त्तन होय तेनी हा कहीए अने न
होय तेनी ना कहीए, एम एक नारकीनो दंरुक २४ दंरुके उतारतां १६७ प्रश्न थाय, तेम
२४ दंरुक २४ दंरुके उतारवा ॥ एक वचने ४०३२ प्रश्न थाय ॥ ए संख्यानो त्रीजो बोल
कह्यो ४ ॥ हवे संख्यानो चोथो बोल कहे ठे ॥ बहु वचने सर्व नारकीये नारकीपणे पूर्वे

उदारिक पुद्गल परावर्त्तन नथी कीधां अने आगळे पण नहि करं ॥ अने सर्व नारकीये नारकीपणे पूर्वे वैक्रेय पुद्गल परावर्त्तन अनंता कीधां अने आगळ पण घणा नारकी अनंतां करशे २ ॥ एम यावत् श्वासोश्वास सुधी कहेवुं ॥ एम यावत् सर्व नारकीये वैमानिक देवपणे १६० प्रश्न थाय ॥ एम २४ दंरुके २४ दंरुक बहु वचने उतारतां ४०३२ प्रश्न थाय ॥ एम एक वचन ने बहु वचनना जेगा करतां ००६४ प्रश्न थाय ॥ ए संख्याद्वारनो चोथो बोल कह्यो ॥ चारे बोलना मळीने कुल संख्या ०४०० जांगा थया ॥ हवे एनो विशेष खुलासो कहे ठे ॥ सर्व जीवे उदारिक पुद्गल परावर्त्तन १० दंरुके अनंती २ वार कीधां ते १० दंरुक कहे ठे ॥ ५ एकेंद्रिय ॥ ३ विगलेंद्रिय ॥ तिर्यच पंचेंद्रिय ॥ मनुष्य ॥ ए १० दंरुकने विषे कीधां ॥ वैक्रेय पुद्गल परावर्त्तन १७ दंरुके अनंती २ वार कीधां ते १७ दंरुक कहे ठे ॥ नारकी १ ॥ दश जवनपति १० ॥ वायुनो १ ॥ संझी तिर्यच पंचेंद्रिय प्रजाप्तानो १ ॥ संझी मनुष्य प्रजाप्तानो १ ॥ वाणव्यंतर १ ॥ ज्योतिषी १ ॥ वैमानिक १ ॥ ए १७ दंरुकने विषे कीधां ॥ तैजस् १ ॥ कार्मण २ ॥ श्वासोश्वास ३ ॥ पुद्गल परावर्त्तन २४ दंरुके

अनंती अनंती वार कीधां ॥ मन पुद्गल परावर्त्तन संज्ञी पंचेंद्रिय प्रजाप्ताना १६ दंरुके
विषे अनंती अनंतीवार कीधां ॥ वचन पुद्गल परावर्त्तन ५ एकेंद्रिय वर्जिने शेष १७ दंरुके
अनंती अनंतीवार कीधां ॥ ए संख्यानुं द्वार चार बोले संपूर्ण ॥ ३ ॥ हवे चोथुं कालद्वार
कहे ठे ॥ अनंतां कालचक्र मंरुल वही जाय, त्यारे एक उदारिक पुद्गल परावर्त्तन थाय ॥
एम ७ पुद्गल परावर्त्तन जाणवां ॥ ४ ॥ हवे पांचमुं कालनी उपमानुं द्वार कहे ठे ॥
अनंत सूक्ष्म परमाणुए एक व्यवहार परमाणु नीपजे १ ॥ अनंत व्यवहार परमाणुए एक
उसनसनियो नीपजे २ ॥ आठ उसनसनिये एक सन्हसनीयो नीपजे ३ ॥ आठ सन्ह-
सनिये एक उर्द्धरेणु नीपजे ४ ॥ आठ उर्द्धरेणुए एक त्रसरेणु नीपजे ५ ॥ आठ त्रसरेणुए
एक रथरेणु नीपजे ६ ॥ आठ रथरेणुए एक देवकुरु उत्तरकुरु क्षेत्रना मनुष्यनो वालाग्र
नीपजे ७ ॥ आठ वालाग्रे एक हरिवात रम्यक्वास क्षेत्रना मनुष्यनो वालाग्र नीपजे ८ ॥
आठ वालाग्रे हेमवय एरणवय क्षेत्रना मनुष्यनो वालाग्र नीपजे ९ ॥ आठ वालाग्रे पूर्व
पश्चिम महाविदेहना मनुष्यनो वालाग्र नीपजे १० ॥ ८ वालाग्रे १ लिख नीपजे ॥ तेवी ८

लीखे १ जु नीपजे ॥ ८ जुए १ जव मध्य जाग नीपजे ॥ ८ जव मध्य जागे १ उच्छित
अंगुल निपजे ॥ ६ उच्छित अंगुले १ पगनुं पहाळपणुं निपजे ॥ बे पगे १ विहत्थ
निपजे ॥ बे विहत्थे एक हाथ निपजे ॥ बे हाथे एक कुक्षि निपजे ॥ बे कुक्षि १
धनुष निपजे ॥ बे हजार धनुषे १ गाउ निपजे ॥ चार गाउए १ जोजन निपजे ॥ तेवो
१ जोजन प्रमाणे सांबो पहाळो उंसो कूवो कटपीए, पढी १ वालाग्रना असंख्याता खंरु
कल्पीने करीए, तेवे वालाग्रे कुवो ठांसी ठांसीने जरीए ॥ पढी ते उपर चक्रवर्त्यादिकनुं
कटक चाल्युं जाय, तोपण ते वालाग्र नमे नहि. तथा गंगा नदीनो प्रवाह उपरथो चाले
तो एक रज पण तणाय नहि. तथा अग्निने देव पण न बळे ॥ एवो कुवो ठांसीने जरीए
पढी ते कुवामांथी सो सो वर्षे एक एक वालाग्र काढीए ॥ ते वर्षनुं लक्षण तथा मान कहे
ढे ॥ जे असंख्याता समय वहि जाय त्यारे १ आवलिका थाय ॥ संख्याति आवलिकाये
१ उश्वास थाय ॥ तेम संख्याति आवलिकाए १ निःश्वास थाय ॥ १ उश्वास १ निःश्वास
जेगा थइने एक प्राण थाय ॥ सात प्राणे १ स्तोके थाय ॥ सात स्तोके १ लव थाय ॥

३९ लवे एक मुहूर्त थाय ॥ ३९९३ श्वासोश्वासे १ मुहूर्त थाय ॥ ३० मुहूर्ते १ अहोरात्र
 थाय ॥ १५ अहोरात्रे १ पक्ष थाय ॥ बे पक्षे १ मास थाय ॥ बे मासे १ ऋतु थाय
 ॥ ४ ऋतुए १ वर्ष थाय ॥ पांच वर्षे १ जुग थाय ॥ बीस जुगे १०० वर्ष थाय ॥ एवा
 सो सो वर्षे कुवामांथो एकेक वाल काढीए ॥ एम काढतां काढतां ज्यारे कुवो खाली
 थाय त्यारे १ पल्योपम थाय ॥ एवा १० क्रोमाक्रोमी पल्योपमे १ सागरोपम थाय ॥ बीस
 क्रोमाक्रोमी सागरोपमे १ कालचक्र थाय ॥ एवा अनंतां कालचक्रे १ उदारिक पुद्गल
 परावर्त्तन थाय ॥ ए कालनी उपमानुं छार कह्युं ॥ ५ ॥ हवे ठतुं कालना अद्वयबहुत्वनुं
 छार कहे ठे ॥ एवा अनंत कालचक्र वही जाय त्यारे १ कर्मण पुद्गल परावर्त्तन थाय
 १ ॥ अनंतां कर्मण पुद्गल परावर्त्तन वही जाय, त्यारे १ तैजस् पुद्गल परावर्त्तन थाय
 २ ॥ एवां अनंतां तैजस् पुद्गल परावर्त्तन वही जाय, त्यारे १ उदारिक पुद्गल परावर्त्तन
 थाय ३ ॥ एवां अनंतां उदारिक पुद्गल परावर्त्तन वही जाय, त्यारे १ श्वासोश्वास पुद्गल परावर्त्त-
 न थाय ४ ॥ एवां अनंतां श्वासोश्वास पुद्गल परावर्त्तन वही जाय, त्यारे १ मन पुद्गल

परावर्त्तन थाय ॥ ५ ॥ एवा अनंतां मन पुद्गल परावर्त्तन वही जाय, त्यारे १ वचन पुद्गल परावर्त्तन थाय ६ ॥ एवां अनंतां वचन पुद्गल परावर्त्तन वही जाय, त्यारे १ वैक्रेय पुद्गल परावर्त्तन थाय ७ ॥ ६ ॥ हवे सातमुं पुद्गल मध्ये पुद्गलनुं छार कहे ठे ॥ एक कार्मण पुद्गल परावर्त्तनमांहि अनंतां कालचक्र वही जाय १ ॥ एक तैजस् पुद्गल परावर्त्तनमांहि अनंतां कार्मण पुद्गल परावर्त्तन वही जाय २ ॥ एक उदारिक पुद्गल परावर्त्तनमांहि अनंतां तजस् पुद्गल परावर्त्तन वही जाय ३ ॥ एक श्वासोश्वास पुद्गल परावर्त्तनमांहि अनंतां उदारिक पुद्गल परावर्त्तन वही जाय ४ ॥ एक मन पुद्गल परावर्त्तनमांहि अनंतां श्वासोश्वास पुद्गल परावर्त्तन वही जाय ५ ॥ एक वचन पुद्गल परावर्त्तनमांहि अनंतां मन पुद्गल परावर्त्तन वही जाय ६ ॥ एक वैक्रेय पुद्गल परावर्त्तनमांहि अनंतां वचन पुद्गल परावर्त्तन वही जाय ७ ॥ ७ ॥ हवे आठमुं अटपबहुत्वछार कहे ठे ॥ सर्वथी थोमा जीवे वैक्रेय पुद्गल परावर्त्तन कीधां १ ॥ तेथी अनंतगुणा अधिक जीवे वचन पुद्गल परावर्त्तन कीधां २ ॥ तेथी अनंतगुणा अधिक जीवे मन पुद्गल परावर्त्तन

कीधा ३ ॥ तेथी अनंतगुणा अधिक जीवे श्वासोश्वास पुद्गल परावर्त्तन कीधां ४ ॥
तेथी अनंतगुणा अधिक जीवे उदारिक पुद्गल परावर्त्तन कीधां ५ ॥ तेथी अनंतगुणा
अधिक जीवे तैजस् पुद्गल परावर्त्तन कीधां ६ ॥ तेथी अनंतगुणा अधिक जीवे कार्मण
पुद्गल परावर्त्तन कीधां ७ ॥ ८ ॥ ए ७ पुद्गल परावर्त्तननो विचार जाणोने समकित
सहित जिनाझा प्रमाण करीने, ज्ञान दर्शन चारित्र तपनी आराधना करीए, जेथी पुद्-
गल परावर्त्तन न करवा पळे ॥

इति पुद्गल परावर्त्तनना बोल संपूर्ण ॥

पांच ज्ञानना बोल ॥

अथ श्री नंदीसूत्रथी ५ ज्ञानना बोल लिख्यते ॥ प्रथम ज्ञान १ ज्ञेय २, ज्ञानी
३ ए ३ बोलनुं जाणुपणुं करवुं ॥ जेणे करी वस्तु जाणीये ते ज्ञान १ ॥ ज्ञेय ते जाणवायोग्य

वस्तु १ ॥ ज्ञानी ते जाणनार पुरुष ३ ॥ ज्ञानना ५ ज्ञेद ॥ मतिज्ञान १ ॥ श्रुतज्ञान २ ॥
अवधिज्ञान ३ ॥ मनःपर्यव ज्ञान ४ ॥ केवल ज्ञान ५ ॥ सम्यक्दृष्टिनुं मतिज्ञान ॥ मिथ्या-
दृष्टिनुं मति अज्ञान ॥ सम्यक्दृष्टिनुं श्रुत ते श्रुतज्ञान ॥ मिथ्यादृष्टिनुं श्रुत ते श्रुत अज्ञान ॥
मतिज्ञान ने श्रुतज्ञान ए १ ज्ञान मां हो मां हि खीरनीरनी पेरे मळी रद्यां ठे, जीव
अन्यंतर शरीरनी पेठे ॥ हवे इहां बे ज्ञानने विषे आचार्य विशेष कहे ठे ॥ मतिये करी
जाणे ते मतिज्ञान ॥ श्रुते करी जाणे ते श्रुतज्ञान ॥ मतिज्ञान वर्तमानकाल ग्राही ठे
ने श्रुतज्ञान त्रिकाळ ग्राही ठे, तेथी मति श्रुत ज्ञान बे जूदां कद्यां ठे ॥ मतिज्ञानना १
ज्ञेद ॥ श्रुतनिश्चित १ ॥ अश्रुत निश्चित २ ॥ अश्रुत निश्चितना ४ ज्ञेद ॥ औत्पातिकी
१ ॥ वैनयिकी २ ॥ कार्मिकी ३ ॥ पारिणामिकी ४ ॥ तेमां औत्पातिकी बुद्धि ते अण सांजळी
अणधारी तत्काळ बुद्धि उपजे ते १ ॥ वैनयिकी बुद्धि ते गुरुनो विनय करवाथो शास्त्रना
अर्थनो फेलावो थाय ते २ ॥ कार्मिकी बुद्धि ते जोतां लखतां चितरतां जणतां गणतां
अनेक प्रकारे कला प्रमुख अज्यास करतां अज्यासमां अत्यंत कुशल थाय ते ३ ॥ पारि-

ણામિકી બુદ્ધિ તે જેમ જેમ વચ પરિણમે તેમ તેમ બહુશ્રુત થાય ૪ ॥ શ્રુતનિશ્ચિતના ૪
જેદ ॥ અવગ્રહ ૧ ॥ હ્રા ૨ ॥ અવાચ ૩ ॥ અને ધારણા ૪ ॥ તેમાં અવગ્રહ તે નિર્દેશ ન
થઈ શકે તેવી રીતે પદાર્થના સામાન્ય અંશનું ગ્રહણ કરવું તે ૧ ॥ ગૃહીત અર્થની પયોલો-
ચના કરવી તે હ્રા ૨ ॥ અવગૃહિત અને હૃદિત અર્થનો નિશ્ચય કરવો તે અવાચ ॥ જેમકે
આ બાલક છે ॥ આ ગાય છે ૬ત્યાદિ ૩ ॥ નિશ્ચિત અર્થને ધારી રાખવો તે ધારણા ૪ ॥
અવગ્રહના બે જેદ ॥ વ્યંજનાવગ્રહ ૧ ॥ અને અર્થાવગ્રહ ૨ ॥ પદાર્થનો પ્રથમ સમયે અ-
વ્યક્ત સંબંધરૂપ બોધ થાય તે વ્યંજનાવગ્રહ ૧ ॥ અને વ્યક્ત સંબંધરૂપ બોધ થાય તે અર્થાવ-
ગ્રહ ૨ ॥ વ્યંજનાવગ્રહ આંખ અને મન સિવાય વીજી ચાર ઇન્દ્રિયોથી થાય છે, ત્યારે અ-
ર્થાવગ્રહ ઢાંચે ઇન્દ્રિયથી થાય છે ॥ વ્યંજનાવગ્રહ તે શબ્દાદિ રૂપે પરિણત દ્રવ્યનો ઉપકર-
ણેન્દ્રિયથી અવગ્રહ પરિચ્છેદ અર્થાત્ અવ્યક્ત બોધ થાય તે અથવા ઢીંચે કરી પદાર્થ પ્રગટ
કરીયે તેમ ઉપકરણેન્દ્રિયે કરી પોતાને સંબંધે રહ્યા પદાર્થ શબ્દાદિનું ગ્રહવું અવ્યક્તરૂપે
પરિચ્છેદ તે વ્યંજનાવગ્રહ, ચક્ષુ ઇન્દ્રિય ને મન વિના શેષ ચાર ઇન્દ્રિયનો થાય છે ॥ ચક્ષુ અને

मनने अप्राप्तकारिपणुं ठे, तेथी अर्थावग्रह सर्व इंद्रियोनो थाय ठे ॥ अवग्रह १ समय ॥
इहा अवाय अतर्मुहूर्त्त ॥ धारणा संख्याता असंख्याता कालनी ॥ व्यंजनावग्रह ४ प्रकारे
ते कहे ठे ॥ श्रोत्रेंद्रिय व्यंजनावग्रह ते श्रोत्रेंद्रिये शब्दना पुद्गल ग्रहीने शब्द सांजळवो
एवुं यावत् स्पर्शेंद्रिय व्यंजनावग्रह ते स्पर्शेंद्रिये करी खरखरादिक स्पर्शना पुद्गलनो अर्थ
समुच्चय ग्रहवो ४ ॥ हवे अर्थावग्रहना ७ प्रकार ते कहे ठे ॥ श्रोत्रेंद्रिय अर्थावग्रह ते श्रोत्रें-
द्रिये करी शब्दना समुच्चय अर्थनो परमार्थ ग्रहे एवं यावत् नोइंद्रिय (मन) नी विचा-
रणादिकना समुच्चय अर्थना परमार्थनुं ग्रहवुं ॥ हवे व्यंजनावग्रह समजवाने २ दृष्टांत
कहे ठे ॥ जगाकता पुरुषने दृष्टांते ॥ जेम कोइ पुरुष सुतो ठे तेने कोइ जगाने, अमुक एम
बोलावे, असंख्यात समये पुद्गल स्पर्श, उपयोग वर्त्ते, हुं इति बोले, ए प्रतिबोधकनुं दृष्टांत
१ ॥ बीजुं सरावलानुं ते सरावलामां कोइ एक बिंदु नांखे एम बिंदु नांखतां नांखतां ठेठ
सुधी जरे ने पाणी बली जाय, तेम कानमां पुद्गल पुरां जराय त्यारे ते सुतो पुरुष हुंकारो
करे पण नहि के केनो शब्द ठे २ ॥ ए बे दृष्टांत कद्यां ॥ एकंदर मतिज्ञानना २७ जेद थया

ने ४ जेद व्यंजनावग्रहना, ६ जेद अर्थावग्रहना, ६ जेद इहाना, ६ जेद अवायना अने ६ जेद धा-
रणाना, एवं २७ ॥ हवे मतिज्ञान संक्षिप्त ४ प्रकारे ठे ॥ तेमां द्रव्यथी मतिज्ञानी सामान्य
प्रकारे सर्व द्रव्यने जाणे ने देखे एवं क्षेत्र कालज्ञावथी पण जाणवुं ॥ शब्द स्पर्श्यों सांज-
ळे ॥ जाषानां पुद्गलो समश्रेणी ए होय ॥ पोतानो पासेनी श्रेणिमां रहेल बीजां पुद्गलोने जा-
षापणे परिणमावतां जाय ॥ ते बन्ने मिश्रित पुद्गलोने सांजळे पण एकलां मुखगां पुद्गलोने
न सांजळे ॥ ए मतिज्ञान परोक्ष २७ जेदे करी कह्युं १ ॥ हवे श्रुतज्ञान परोक्ष कहे ठे ॥
श्रुतज्ञानना १४ जेद ॥ अक्षरश्रुत १ ॥ अनक्षरश्रुत २ ॥ संज्ञीश्रुत ३ ॥ असंज्ञीश्रुत ४ ॥
सम्यक्श्रुत ५ ॥ मिथ्याश्रुत ६ ॥ सादिश्रुत ७ ॥ अनादिश्रुत ८ ॥ सपर्यवसितश्रुत ९ ॥
अपर्यवसितश्रुत १० ॥ गमिकश्रुत ११ ॥ अगमिकश्रुत १२ ॥ अंगप्रविष्टश्रुत १३ ॥
अंगबाहिरश्रुत १४ ॥ हवे अक्षरश्रुतना ३ जेद ॥ संज्ञाक्षर १ ॥ व्यंजनाक्षर २ ॥
लब्ध्यक्षर ३ ॥ तेमां अकारादि वर्णात्मक अक्षरना संठाणनो आकार ते संज्ञाक्षर ते
ब्राह्म्यादि लिपिना जेदथो अनेक प्रकारनुं १ ॥ व्यंजनाक्षर ते व्यंजन (अक्षर) अका-

રાદિ હ્રસ્વ દીર્ઘ પ્રમુખનું ઉચારવું ૧ ॥ લબ્ધ્યક્ષર તે અકારાદિ અક્ષરોનું જાણપણું સંજ્ઞી જીવોને ઉપજે તે. ૫ પ્રકારનું શ્રોત્રદ્રિય લબ્ધ્યક્ષર યાવત્ નોંદ્રિય (મન) લબ્ધ્યક્ષર ॥ ૫ તેમાં શ્રોત્રદ્રિય લબ્ધ્યક્ષર તે કાને શબ્દ સાંજળીને કહે જે એ જેરિ પ્રમુખનો શબ્દ છે, તે વારે તેને જેરી પ્રમુખ એ અક્ષરના જ્ઞાનની પ્રાપ્તિ થઈ ॥ એવં નોંદ્રિય લબ્ધ્યક્ષર તેમને વિચારતાં સાંજળ્યું જે ફલાણું છે એ અક્ષરનું જ્ઞાન થયું તે ૩ ॥ ૧ ॥ હવે અનક્ષર શ્રુતના અનેક જેદ છે ॥ અક્ષરના ઉચ્ચાર વિના શબ્દ બોલે તે ॥ ઉચ્છ્વાસ નિઃશ્વાસ કરવો, થુંકવું, ટુંકારો કરવો, ટિકવું, વિગેરે ૧ ॥ સંજ્ઞીશ્રુતના ૩ જેદ ॥ કાલિકોપદેશ ૧ ॥ હેતૂપદેશ ૧ ॥ દૃષ્ટિવાદોપદેશ ૩ ॥ સંજ્ઞી તે જેને ઇહા અપોહા યાવત્ વિમંસા હોય, તે સંજ્ઞી ॥ જેને એ નહિ, તે અસંજ્ઞી ॥ કાલિકોપદેશ તે ઘણા કાલનો સંજ્ઞા તે કાલિકી તેનો તે ઉપદેશ, જેમ ચતુર્વાલો દોવાવને કરી સ્ફુટ અર્થને જાણે તેમ એ પણ મનોલબ્ધિયે સંપન્ન મનોદ્રવ્યના અવષ્ટંજનથી ઉપન્યા વિચારે પૂર્વાપર અનુસંધાન કરી યથાવસ્થિત સ્ફુટ અર્થને જાણે ૧ ॥ હેતૂપદેશ સંજ્ઞા તે યુકાયુક્ત વિચારપૂર્વક ઇષ્ટ પ્રવૃત્તિ અનિષ્ટ

निवृत्ति करवी ते ॥ तेवी संज्ञावाळा जीव हेतूपदेश संज्ञाए करी संज्ञी कहेवाय २ ॥ दृष्टि-
वादोपदेश संज्ञी ते ज्ञानसहितसमकृतदृष्टि जीव सूत्रना दयोपशमे करी युक्तायुक्त जाणे
ते ३ ॥ असंज्ञी श्रुत ते जावार्थरहित विचारशून्य उपयोगशून्य पूर्वापर आलोचन-
रहित जणें जणावेइत्यादिक ४ ॥ सम्यक् श्रुत ते अरिहंत देव केवलज्ञानी केवलदर्शनी
देवाधिदेव १२ गुणे करी युक्त, १० दोषरहित, अनंत गुणे करी सहित, देवाधिदेवना प्ररू-
प्या अर्थ तथा गणधरे पाठ गुंथ्या जांख्या १४-१३-१२-११-१० पूर्वधारिनुं रच्युं ते सम-
श्रुत कहीये ने तेथी जणा पूर्वसुधीना रच्या ते समश्रुत होय ने मिथ्याश्रुत पण होय
५ ॥ मिथ्याश्रुत ते जे अज्ञानी मिथ्यादृष्टिए स्वहंदबुद्धिए करी रच्या जारत रामायण
यावत् ४ वेद अंगोपांग सहित ते मिथ्यादृष्टिने मिथ्यात्वपणे ग्रह्या मिथ्यात्व श्रुत ॥ स-
म्यक् दृष्टिने सम्यक्त्वपणे ग्रह्या समश्रुत अथवा मिथ्यादृष्टिने ए सम्यक्त्व श्रुत होय
शामाटे के सम्यक्त्वना हेतुपणाथी मिथ्यादृष्टि पोतानां शास्त्र विचारतां केटलाक स्व
पक्षदृष्टिने त्यजे ठे ६ ॥ सादि १ ॥ सपर्यवसित २ ॥ अने अनादि ३ ॥ अपर्यवसित ४ ॥

તે આ ૧૨ અંગ પર્યાયાસ્તિક નયની અપેક્ષાએ સાદિ ૧ સપર્યવસિત ૨ હે ॥ ને દ્રવ્યા-
સ્તિક નયની અપેક્ષાએ અનાદિ ૧ અપર્યવસિત ૨ હે ॥ તે સંક્ષેપથી ૪ જોડે હે ॥ દ્રવ્યથી
૧ ॥ ક્ષેત્રથી ૨ ॥ કાલથી ૩ ॥ જાવથી ૪ ॥ દ્રવ્યથી સમ્યક્ શ્રુત એક જીવ આશ્રિ
સાદિ, સપર્યવસિત અને ઘણા જીવ આશ્રી અનાદિ, અપર્યવસિત ॥ ક્ષેત્રથી પાંચ ત્રરત
અને પાંચ દરવત આશ્રિ સાદિ સપર્યવસિત, પંચ મહાવિદેહ આશ્રિને અનાદિ અપર્ય-
વસિત ॥ કાલથી અવસર્પિણી ઉત્સર્પિણીને આશ્રિને સાદિ ૧ સપર્યવસિત ૨ ॥ નો-
અવસર્પિણી નોઉત્સર્પિણીને આશ્રિને અનાદિ ૧ અપર્યવસિત ૨ ॥ જાવથી જે જેવારે
જિન પ્રરૂપ્યા જાવ કહ્યા પ્રરૂપ્યા તેવારે તે જાવને આશ્રિને સાદિ ૧ સપર્યવસિત ૨ ॥
દુયોપસમ જાવને આશ્રિને અનાદિ ૧ અપર્યવસિત ૨ ॥ અથવા જવ્ય સિદ્ધિકનું શ્રુત
સાદિ ૧ સપર્યવસિત ૨ ॥ અજવ્ય સિદ્ધિકનું શ્રુત અનાદિ ૧ અપર્યવસિત ૨ ॥ ત્રીજે
ચોથે જાંગે શ્રુતનો અનાદિ જાવ કહ્યો, તે જઘન્ય ને મધ્યમથી જાણવો ॥ તેનું માન સર્વા-
કાશ લોકાકાશ તેના પ્રદેશ તેને અનંતવાર ગુણીયે ॥ એક આકાશ પ્રદેશે અનંતા અગુરુ

લઘુ પર્યાયના જાવથી પર્યાય અક્ષર નિપજે તે કેવલ જ્ઞાન તેનો અનંતમો જાગ સદા
જીવને ઉઘાડો છે ॥ જો તે આવે તો જીવ અજીવણને પામે ॥ જેમ ગાઢ મેઘનો સમુ-
દાય ઢાંચે પણ ચંદ્ર સૂર્યની તમામ પ્રજાનો નાશ ન હોય, તેમ એ ન્યાયે જીવનો પણ જ્ઞા-
નજાવ જાણવો ॥ એ રીતે મતિશ્રુતનો અનાદિજાવ અંગીકાર કરવો ૭-૮-૯-૧૦ ॥ હવે
ગમિકશ્રુત તે જેમાં સરખા ગમા છે તે દૃષ્ટિવાદ શ્રુત ૧૧ ॥ અગમિક શ્રુત તે જેમાં સર-
ખા ગમા અલાવા નહીં તેવા આચારાંગાદિ શ્રુત ૧૨ ॥ અંગપ્રવિષ્ટ શ્રુત તે ૧૨ અંગ ગણ-
ધરકૃત મૂલ્ય ચૂત ૧૩ ॥ શેષ જે શ્રુત તે અનિયમથી અનંગ પ્રવિષ્ટ કહેવાય છે ॥ અનંગ
પ્રવિષ્ટ (અંગ બાહ્ય) તેના બે જોડ ॥ આવશ્યક ૧ ॥ આવશ્યક વ્યતિરિક્ત ૨ ॥ આવશ્યક
તે સામાયકાદિ ઢ અધ્યયન ॥ આવશ્યક વ્યતિરિક્તના ૨ જોડ ॥ કાલિક ૧ ॥ ઉત્કાલિક
૨ ॥ કાલિક ઉત્કાલિકનો વિસ્તાર સિદ્ધાંત પ્રમાણના બોલથી જાણી લેવો ૧૪ ॥ યાવત્
૧૨ અંગ ગણિપિટક અનંતા જીવો આજ્ઞાએ વિરાધીને અનંતે કાલે પૂર્વે ૪ ગતિ સંસારમાં
જન્મ્યા ॥ વર્તમાનકાલે સંખ્યાતા જીવ વિરાધીને જન્મે છે ॥ જવિષ્ય કાલે અનંતા જીવ

विराधीने जमशे ॥ एमज ए १२ अंग आहाये आराधीने पूर्व काले अनंता जीवो तर्या ॥
वर्तमान काले आराधीने तरे ठे ॥ जविष्य काले आराधीने तरशे ॥ ते श्रुत ज्ञाननी
स्थिति ४ जेदे ॥ द्रव्यथी १ ॥ क्षेत्रथी २ ॥ कालथी ३ ॥ जावथी ४ ॥ द्रव्यथी श्रुतज्ञानी
उपयुक्त थको सर्व द्रव्यने जाणे देखे, एवं क्षेत्रथी १ ॥ कालथी २ ॥ जावथी ३ ॥ पण
जाणी लेवुं ॥ सूत्र ज्ञानी अनंतां द्रव्यने जाणे देखे, ते मेरु आदि अदृष्ट पदार्थने पण
शिष्यने अर्थे आलेखीने (चित्तरीने) देखामे तेनाथी, ते श्रोताने ए बुद्धि थाय के ए
जगवान् आचार्य साक्षात् देखवानी परे कहे ठे ॥ एम क्षेत्रादिने विषे पण जाणवुं ॥ इति
परोक्ष श्रुत ज्ञान समाप्त २ ॥ प्रत्यक्ष ज्ञानना २ जेद ॥ इंद्रिय प्रत्यक्ष ते श्रोत्रेन्द्रिय
यावत् स्पर्शेन्द्रिय प्रत्यक्ष १ ॥ नोइंद्रिय प्रत्यक्षना ३ जेद ॥ अवधिज्ञान प्रत्यक्ष १ ॥
मनःपर्यवज्ञान प्रत्यक्ष २ ॥ केवलज्ञान प्रत्यक्ष ३ ॥ अवधिज्ञान प्रत्यक्षना २ जेद ॥ जव-
प्रत्ययिक १ ॥ द्वायोपशमिक २ ॥ जवप्रत्ययिक देवता नारकी बेने होय ॥ द्वायोपशमिक
संज्ञी तिर्यच पंचेन्द्रिय मनुष्यने होय, तेना हेतु ए ठे के तदावरणीय कर्म उदय आ-

व्याना दृश्ये करीने, अनुदय आव्याना उपशमे करी, अवधिज्ञान उत्पन्न थाय अथवा
अप्रमादी गुणवंत साधुने अवधिज्ञान उत्पन्न थाय ते संक्षेपथी ठ प्रकारे कह्युं ठे ॥ आ-
नुगामिक १ ॥ अनानुगामिक २ ॥ वर्द्धमान ३ ॥ हायमान ४ ॥ पक्किवाइ ५ ॥ अपक्कि-
वाइ ६ ॥ तेमां आनुगामिक ते ज्यां जाय त्यां साथे आवे तेना २ जेद ॥ अंतःगत १ ॥
मध्यगत २ ॥ तेमां अंतःगत ते आत्माना पर्यंत वर्ति प्रदेशे रह्युं तथा उदारिक शरीरने
अंते रह्युं ॥ अंतःगतना ३ जेद ॥ पुरतो अंतःगत १ ॥ मार्गतो अंतःगत २ ॥ पार्श्वतो
अंतःगत ३ ॥ तेमां पुरतो अंतःगत ते जेम कोइ पुरुष बळतो पुळो, बळती दीवी, बळतुं
उंबाकीयुं, बळतुं ज्योतिनुं नाजन, मणोरत्न प्रमुख एटलांवानां लइने आगळ करीने चाले
तेनी आगळ प्रकाश थाय अने पाढळ बेउ पासे अंधारुं थाय तेम पुरतो अंतःगत अवधिज्ञाननुं
एवुं आवरण द्योपशम थयुं के जेणे करी आगळुं क्षेत्र देखे, पण पुंठे बेउ पासे न देखे ए
पुरतो अंतःगत १ ॥ मग्गओ (मार्गतो) अंतःगत ते ए पूर्वोक्त ठ बोलने लइ पाढले करी चाले
तेने आगळे बेउ पासे अंधारुं ॥ पाढले अजवाळुं थाय, तेम मग्गओ अंतःगत अवधिज्ञाननुं

एवुं आवरण द्योपशम थयुं के जेणे करी पाठयुं क्षेत्र देखे, ने आगळ बे परुखे न देखे ए मगग्यो अंतःगत ॥ पासओ (पार्श्वतो) अंतःगत ते पूर्वोक्त ठ बोल लेइने मावे जमणे पासे लेइने चाले तेने मावे जमणे परुखे ज प्रकाश करे अने जमणे परुखे ठ वाना होय तो जमणे प्रकाश करे अने मावे परुखे प्रकाश न करे, तेम पासओ अंतःगत अवधिज्ञानना आवरणनो द्योपशम थये जेणे करी वे पासे क्षेत्र देखे, आगळ पाठळ क्षेत्र न देखे, ए पासओ अंतःगत ३ ॥ १ ॥ हवे मध्यगत अवधिज्ञान कहे ठे ॥ ए पूर्वोक्त ठ वानां लेइ माथे मुकीने चाले तेने ठ दिशे अजवाळुं करे, ते मध्यगत अवधिज्ञानना आवरणनो द्योपशम थाय के जेणे करी ठ दिशिनुं क्षेत्र देखे ए मध्यगत २ ॥ शिष्ये गुरुने पूठयुं के, स्वामी अंतःगत मध्यगतमां फेर शुं ? गुरु कहे ठे ॥ अंतःगत अवधिज्ञान ते आगळ तथा पाठळ तथा पासे एक कोरे संख्याता असंख्यातां जोजन सुधी क्षेत्र देखे अने मध्यगत अवधिज्ञान तो ठए दिशे देखे ॥ संख्यातां असंख्यातां जोजन प्रमाण अवगाढ द्रव्यने जाणे ॥ आनुगामिक अवधिज्ञानना जीवना प्रदेशनो विचित्र द्योपशम होवाथी अंतःगतादि जुदा २ जेदो

जाणवा १ ॥ अण्णगामिक ते जेम कोइक पुरुषे तापणी करी होय, दीवो करी मूक्यो होय, तेनी समीपे आसपास क्षेत्र देखे, पण आघो जाय त्यारे देखे नहि, तेम ज्यां अवधि उपजे ते ज क्षेत्रे रह्यो थको जाणे देखे, पण आघो जाय त्यारे देखे नहि ॥ २ ॥ हवे वर्द्धमान ते प्रशस्त अध्यवसायना स्थानके करी वध्युं ठे चारित्र जेने तथा विशुध्यमान ठे चारित्र जेने एवा अणगारने सर्वथी सर्व दिशे अवधिज्ञान वधे ॥ जेटला त्रि समयाहारक सूक्ष्म निगोदना शरीरनी अवगाहना तेढुं जघन्य क्षेत्र जाणे देखे, उत्पन्न अन्निकायना जीव अजितनाथने वारे घणा होय, ते अन्निकायना जीव एकेक आकाश प्रदेशे एकेको मुकीये एम आंतरा रहित मुकता मुकता असंख्यात लोक जराय अलोकमां लोक जेवना असंख्याता खांदुआ प्रमाणे क्षेत्र देखवानी शक्ति प्रगटे, एटली अवधिज्ञाननी समर्थाइ होय, एटलुं क्षेत्र जाणे देखे ॥ हवे क्षेत्र ने कालथी देखवुं कहे ठे ॥ जे क्षेत्रथी अंगुलना असंख्यातमो जाग जाणे देखे, ते कायथी आवलिकाना असंख्यातमा जागना कालनी आगली पाठली वात जाणे देखे ॥ जे अवधिज्ञानी क्षेत्रथी अंगुलना

સંખ્યાતમો જાગ જાણે દેખે, તે કાલથી આવલિકાના સંખ્યાતમા જાગની વાત જાણે દેખે ॥ જે અવધિજ્ઞાની ક્ષેત્રથી અંગુલ પ્રમાણે જાણે દેખે, તે કાલથી આવલિકાનો માઠેરી વાત જાણે દેખે ॥ જે અવધિજ્ઞાની પ્રત્યેક અંગુલ ક્ષેત્ર જાણે દેખે, તે કાલથી આવલિકા પુરીની આગલી પાઢલી વાત જાણે દેખે ॥ જે અવધિજ્ઞાની ક્ષેત્રથી હાથ પ્રમાણે ક્ષેત્ર જાણે દેખે, તે કાલથી અંતર્મુહૂર્ત પ્રમાણે કાલની આગલી પાઢલી વાત જાણે દેખે ॥ જે અવધિજ્ઞાની ક્ષેત્રથી ગાઝક્ષેત્રને જાણે દેખે, તે કાલથી એક દિવસ માઠેરાની વાત જાણે દેખે ॥ જે અવધિજ્ઞાની ક્ષેત્રથી જોજન પ્રમાણે ક્ષેત્ર જાણે દેખે, તે કાલથી પ્રત્યેક દિવસની વાત જાણે દેખે ॥ જે અવધિજ્ઞાની ક્ષેત્રથી ૨૫ જોજન જાણે દેખે, તે કાલથી પદ્મ માઠેરાની વાત જાણે દેખે ॥ જે અવધિજ્ઞાની ક્ષેત્રથી નરતક્ષેત્ર જાણે દેખે, તે કાલથી પદ્મ પૂરાની વાત જાણે દેખે ॥ જે અવધિજ્ઞાની ક્ષેત્રથી જંબૂદ્વીપ જાણે દેખે, તે કાલથી માસ ઝાઝેરાની વાત જાણે દેખે ॥ જે અવધિજ્ઞાની ક્ષેત્રથી અઢીદ્વીપને જાણે દેખે, તે કાલથી વર્ષની વાત જાણે દેખે ॥ જે અવધિજ્ઞાની

ક્ષેત્રથી ૧૫ મા રુચકછીપને જાણે દેખે, તે કાલથી પ્રત્યેક વર્ષની વાત જાણે દેખે ॥ જે અવધિજ્ઞાની ક્ષેત્રથી નાના સંખ્યાતા જોજનના છીપને જાણે દેખે, તે કાલથી સંખ્યાતા કાલની વાત જાણે દેખે ॥ જે અવધિજ્ઞાની ક્ષેત્રથી અસંખ્યાતા છીપને જાણે દેખે, તે કાલથી અસંખ્યાતા કાલની વાત જાણે દેખે ॥ એમ ઉર્દ્ધ્વલોક અધોલોક ત્રિભો લોક એ ત્રણ લોકે વધતાં વધતાં અસંખ્યાતાલોક પ્રમાણે જાણે દેખે ॥ એટલી સમર્થાઈ પ્રગટે તે વર્દ્ધમાન અવધિજ્ઞાન ૪ પ્રકારે તે દ્રવ્યથી ૧ ॥ ક્ષેત્રથી ૨ ॥ કાલથી ૩ ॥ જાવથી ૪ ॥ વૃદ્ધિની રીત કહે છે ॥ જ્યારે કાલથી જાણવાની વૃદ્ધિ હોય, ત્યારે દ્રવ્યથી, ક્ષેત્રથી, જાવથી, જાણવાની વૃદ્ધિ હોય ૨ ॥ જ્યારે ક્ષેત્રથી જાણવાની વૃદ્ધિ હોય, ત્યારે કાલથી જાણવાની જ્ઞાના હોય, ને દ્રવ્ય જાવથી જાણવાની નિયમા વૃદ્ધિ હોય, ૨ ॥ જ્યારે દ્રવ્યથી જાણવાની વૃદ્ધિ હોય, ત્યારે ક્ષેત્રથી કાલથી જાણવાની જ્ઞાના હોય, અને જાવની વૃદ્ધિ હોય ૩ ॥ જ્યારે જાવથી જાણવાની વૃદ્ધિ હોય, ત્યારે દ્રવ્ય ક્ષેત્ર કાલથી જાણવાની જ્ઞાના હોય ૪ ॥ સર્વથી કાલ સૂદ્ધ છે ॥ આંત્ર મિંચો ઉવાળીયે તેમાં

અસંખ્યાતા સમય થાય, તે માંહિલો એક સમય છે માટે ૧ ॥ તેથી ક્ષેત્ર અસંખ્યાતગણું સૂદ્ધમ છે, કેમકે એક અંગુલ પ્રમાણે ક્ષેત્ર લક્ષ્યે, તેમાં અસંખ્યાતી શ્રેણી છે, તેમાંથી એક શ્રેણી લક્ષ્યે ॥ તે શ્રેણી અંગુલ પ્રમાણે લાંબી ને એક આકાશ પ્રદેશ પ્રમાણે પહોળી તેમાંથી સમય ૨ એકેક પ્રદેશ હરતાં ૨ અસંખ્યાતા કાલચક્રના સમય વહી જાય, તોપણ તે છૂટે નહિ એવો કાલથી ક્ષેત્ર સૂદ્ધમ છે ૨ ॥ તેથી દ્રવ્ય અનંતગણું સૂદ્ધમ છે, કેમકે એક અંગુલ પ્રમાણે શ્રેણી લક્ષ્યે, તેમાં અસંખ્યાત શ્રેણીયો છે, તે માંહેલી એક શ્રેણી એક અંગુલ પ્રમાણે લાંબી એક આકાશ પ્રદેશ પ્રમાણે પહોળી, તેમાં અસંખ્યાતા આકાશ પ્રદેશ છે ॥ એકેક પ્રદેશે અનંતા ૨ પરમાણુ દ્રવ્ય છે ॥ અનંતદ્વીપપ્રદેશો સ્કંધ એવાં દ્રવ્ય અનંતાં છે તે સમયે ૨ એકેકો દ્રવ્ય હરતાં અનંતા કાલચક્રના સમય વહી જાય, તોપણ છૂટે નહિ, ઇટલાં એક પ્રદેશ ઉપર દ્રવ્ય છે, એમ સર્વ પ્રદેશ ઉપર છે, એવું ક્ષેત્રથી દ્રવ્ય સૂદ્ધમ છે ૩ ॥ દ્રવ્યથી જાવ અનંતગણો સૂદ્ધમ છે, કેમકે એક અંગુલ પ્રમાણે ક્ષેત્ર લક્ષ્યે, તેમાં અસંખ્યાતી શ્રેણીયો છે, તેમાંથી એક શ્રેણી લક્ષ્યે, તે શ્રેણી એક અંગુલ પ્રમાણે લાંબીને એક

प्रदेशनी पहोळी, तेमां असंख्याता प्रदेश ठे ॥ एकेक प्रदेशमां अनंता परमाणु प्रमुख
द्रव्य ठे ॥ एकेक द्रव्यमां अनंता पर्यव ठे ॥ जेमके एक परमाणुमां, १ वर्ण ॥ १ गंध ॥
१ रस ॥ १ स्पर्श ठे ॥ एक वर्णमां एक गुण कालो, यावत् अनंत गुण कालो, ए ५ बोलना अनंता
जेद कहेवा, एम द्विप्रदेशी स्कंधमां, बे वर्ण, बे गंध, बे रस, चार स्पर्श, ए दश जातिना
अनंता जेद ठे ॥ एक त्रिप्रदेशी स्कंधमां, त्रण वर्ण, बे गंध, त्रण रस, चार स्पर्श, ए बार
जातिना अनंता जेद ठे ॥ एम सर्व द्रव्यना पर्यव कहेवा, ते पर्याय समय समय एकेको
अपहरतां अनंता कालचक्रना समय वही जाय, त्यारे एक परमाणुना पर्यव
थाय ॥ एम द्विप्रदेशी स्कंधना अनंता पर्यव ठे ॥ एम अनंतानंत प्रदेशी स्कंधना
अनंत पर्यव ठे ॥ एम एक प्रदेश संबंधी अनंतां द्रव्यना अनंतानंत जेद पर्यव
ठे ॥ एम संपूर्ण लोकना अनंता पर्यव ठे माटे द्रव्यथी पर्याय (जाव) अनंतगुणो
सूक्ष्म ठे ४ ॥ हवे ४ ने उपमा दइ बतावे ठे ॥ काअने चणानी ? ॥ क्षेत्रने जुवारनी
१ ॥ द्रव्यने तल्लनी ३ ॥ जावने खसलसनी उपमा ४ ॥ ए ४ उपमाए करी समजवुं

પાંચ
જ્ઞાનના
॥૧૦૮॥

૩ ॥ હાયમાન તે અપ્રશસ્ત-માઠા અધ્યવસાયે કરી, અશુભ જોગે કરી, અશુભ લેશ્યા
કરી, અશુભ ધ્યાને કરી, અવધિજ્ઞાનના પર્યવ હીણા પને તેનું આવરણ થાય ॥ જેમ
વધતું હતું તેમ ઘટતું જાય ૪ ॥ પન્નિવાઈ અવધિજ્ઞાન તે જઘન્ય અંગુલના અસંખ્યાતમા
જાગતું ક્ષેત્ર દેખીને પન્નિ જાય, એમ સંખ્યાતમો જાગ, વાલાગ્ર, પ્રત્યેક વાલાગ્ર ॥ લીંચ,
પ્રત્યેક લીંચ ॥ જુ, પ્રત્યેક જુ ॥ જવમધ્ય, પ્રત્યેક જવમધ્ય ॥ અંગુલ, પ્રત્યેક અંગુલ ॥ પગ,
પ્રત્યેક પગ ॥ વેંત, પ્રત્યેક વેંત ॥ હાથ, પ્રત્યેક હાથ ॥ કુદ્દિ, પ્રત્યેક કુદ્દિ ॥ ધનુષ, પ્રત્યેક
ધનુષ ॥ ગાઉ, પ્રત્યેક ગાઉ ॥ જોજન, પ્રત્યેક જોજન ॥ લાંચ, પ્રત્યેક લાંચ ॥ ક્રોડ, પ્રત્યેક
ક્રોડ ॥ સો ક્રોડ, પ્રત્યેક સો ક્રોડ ॥ હજાર ક્રોડ, પ્રત્યેક હજાર ક્રોડ ॥ લાંચ ક્રોડ,
પ્રત્યેક લાંચ ક્રોડ ॥ ક્રોડાક્રોડ, પ્રત્યેક ક્રોડાક્રોડ ॥ એમ યાવત સંખ્યાત ક્રોડાક્રોડ,
અસંખ્યાત ક્રોડાક્રોડ, જોજન પ્રમાણે ક્ષેત્ર દેખીને પન્નિ જાય, ૭૦ લોકને દેખીને પન્નિ જાય ॥
જે પને તે જેમ દીવો કરો મુકે તે દીવો પવનને જાગે કરો ઓલવાઈ જાય, તેમ પન્નિવાઈ
અવધિજ્ઞાન આવ્યું જાય ૫ ॥ અપન્નિવાઈ અવધિજ્ઞાન તે જે અલોકના એક પણ આકાશ

નોહ.

॥૧૦૮॥

प्रदेशने देखे, ते अपमिवाइ एवं ज्ञान तीर्थकरने जन्मथी होय ६ ॥ हवे अवधिज्ञानी
केटबुं जाणे ते कहे ठे ॥ पहेली नरकना नारकी ज० सामात्रण गाउ, उ० ४ गाउ देखे ॥
बीजीना ज० ३ गाउ, उ० सामात्रण गाउ देखे ॥ एम एकेक नरके ज० उ० मांथी अधो-
अर्ध जोजन घटामतां सातमी नरकना नारकी ज० अर्द्ध गाउ, उ० १ गाउ देखे ॥ असुर
कुमार ज० १५ जोजन देखे, उ० असंख्याता छीपसमुद्र देखे ॥ नवनिकायना देव तथा
व्यंतर ज० १५ जोजन देखे, उ० संख्याता छीपसमुद्र देखे ॥ ज्योतिषी ज० उ० संख्याता
छीपसमुद्र देखे ॥ पहेला बीजा देवलोकना देवता उंचुं पोताना विमाननी ध्वजा लगी
देखे ॥ नीचुं रत्नप्रज्ञानो हेठवो चरिमांत जाणे देखे ॥ त्रिबुं ज० अंगुलनो असंख्यातमो
जाग जाणे देखे, उ० असंख्याता छीपसमुद्र जाणे देखे ॥ त्रीजार्थी मांमी अनुत्तर विमा-
नना देव सुधी, उंचुं पोतपोताना विमाननी ध्वजा सुधी देखे ॥ त्रीबुं ज० अंगुलनो असं-
ख्यातमो जाग, उ० असंख्यात छीपसमुद्र जाणे देखे ॥ नीचुं देखे तो त्रीजा चोथा दे-
वलोकना देवता बीजी नरकना हेठवा चरिमांत सुधी जाणे देखे ॥ पांचमा ठठा देव-

लोकना देवता त्रीजी नरकना हेठला चरिमांत सुधी ॥ सातमा आठमा देवलोकना देवता
चोथी नरकना हेठला चरिमांत सुधी ॥ ९-१०-११-१२ ए ४ देवलोकना देवता पांचमी
नरकना हेठला चरिमांत सुधी ॥ पहिलीथी ठगी ग्रैवेयक सुधीना देवता ठगी नरकना
हेठला चरिमांत सुधी ॥ सातमी ग्रैवेयकथी मांकी नवमा ग्रैवेयक सुधीना देवता सातमी
नरकना हेठला चरिमांत सुधी ॥ पांच अनुत्तर विमानना देव कांश्क उणो लोक देखे ॥
संझी तिर्यच पंचेंद्रिय ज० अंगुलनो असंख्यातमो जाग, उ० असंख्याता छीपसमुद्र देखे
॥ संझी मनुष्य पंचेंद्रिय ज० अंगुलनो असंख्यातमो जाग, उ० अलोकमध्ये लोक जेवना
असंख्याता खांमुआ जाणे देखे ॥ अवधिज्ञाननुं संगण (देखवानो आकार) कहे ठे ॥
नारकी त्रापाने आकारे देखे ॥ जवनपति पालाने आकारे ॥ व्यंतर परुहने आकारे ॥
ज्योतिषी जालरने आकारे ॥ बार देवलोकना देव उर्द्धमुख मृदंगने आकारे ॥ नव ग्रैवेयक-
ना देव फूलचंगेरीने आकारे ॥ पांच अनुत्तर विमानना देव जवनालिका तथा कुंवारिकाना
कंचुवाने आकारे ॥ संझी तिर्यच पंचेंद्रिय तथा संझी मनुष्य नाना प्रकारने आकारे

देखे ॥ नारकी देवता तीर्थकरने अज्यंतर अवधिज्ञान ॥ तिर्यचने बाहिर अवधिज्ञान ॥
मनुष्यने अज्यंतर ने बाहिर अवधिज्ञान होय ॥ नारकी देवताने अणुगामी १ ॥ अप-
मिवाइ २ ॥ अवस्थित ३ ॥ ए प्रकारनुं अवधिज्ञान होय ॥ तिर्यच ने मनुष्यने अनु-
गामी १ ॥ अनानुगामो २ ॥ वर्द्धमान ३ ॥ हायमान ४ ॥ पमिवाइ ५ ॥ अपमिवाइ ६ ॥
अवस्थित ७ ॥ अनवस्थित ८ ॥ ए प्रकारनुं अवधिज्ञान होय ॥ हवे अवधिज्ञान संक्षे-
पथी ४ प्रकारे कहे ठे ॥ द्रव्यथी अवधिज्ञानी ज० अनंतां रूपी द्रव्यने जाणे देखे, उ०
अनंतां रूपी द्रव्यने जाणे देखे १ ॥ क्षेत्रथी अवधिज्ञानी ज० अंगुलनो असंख्यातमो
जाग जाणे देखे, उ० अलोकमां लोक जेवना असंख्याता खांदुआ जाणे देखे ॥ कालथी
अवधिज्ञानी ज० आवलिकानो असंख्यातमो जाग जाणे देखे, उ० असंख्याता उत्स-
र्पिणी अवसर्पिणी काल गयानी अन आवतांनी वात जाणे देखे ३ ॥ जावथी अवधिज्ञानी
ज० अनंता जावने जाणे देखे, उ० अनंता जावने ते सर्व जावना अनंतमा जागने जाणे
देखे ४ ॥ इति प्रत्यक्ष अवधिज्ञान समाप्त ३ ॥ हवे प्रत्यक्ष मनःपर्यव ज्ञाननुं स्वरूप कहे ठे ॥ मनः

પર્યવ જ્ઞાન મનુષ્ય, સંજ્ઞી, કર્મચૂમિ, સંસ્ક્ર્યાતા વર્ષની મિથિતિવાળા, પર્યાતા, સમદૃષ્ટિ, સંયતિ, અપ્ર-
માદી, લબ્ધિવંત, ઇટલા બોલવાલાને હોય ॥ મનઃપર્યવ જ્ઞાનના ૨ જેદ ॥ ઋજુમતિ ૧ ॥ વિપુલમતિ
૨ ॥ ઋજુમતિ કાંઈક વિપુલમતિની અપેક્ષાએ ઓતું જાણે દેખે, માટે જેદ જૂદા પામ્યા છે ॥ હવે
મનઃપર્યવજ્ઞાન સંક્ષેપથી ૪ પ્રકારે કહે છે ॥ ડ્રવ્યથી અનંત અનંત પ્રદેશી સ્કંધને જાણે
દેખે એ ઋજુમતિ વિપુલમતિથી વિશેષ જાણે દેખે ૧ ॥ ક્ષેત્રથી અંગુલનો અસંસ્ક્યાતમો
જાગ, ૭૦ હેતું રત્નપ્રજ્ઞાના ઉપલા ને હેઠલા કુલક પ્રતર સુધી ॥ ઝંચું જ્યોતિષીના ઉપ-
લા તલા સુધી ॥ ત્રિબું અઢિ છીપ સુધી ॥ ઋજુમતિ અઢિ અંગુલ ઓતું ને વિપુલમતિ
પૂરું જાણે દેખે ૨ ॥ કાલથી પદ્યોપમનો અસંસ્ક્યાતમો જાગ, ૭૦ પદ્યોપમનો અસંસ્ક્યાતમો
જાગ અતીત અનાગત કાલને જાણે દેખે ॥ એ ઋજુમતિ વિપુલમતિ એથી વિશેષ જાણે
દેખે ૩ ॥ જાવથી અનંતા જાવ તે સર્વ જાવને અનંતમે જાગે જાણે દેખે ॥ વિપુલમતિ એથી
કાંઈ વિશેષ જાણે દેખે ૪ ॥ ઇતિ પ્રત્યક્ષ મનઃપર્યવ જ્ઞાન સમાપ્ત ૪ ॥ હવે પ્રત્યક્ષ કેવલજ્ઞાન
કહે છે ॥ સર્વ પ્રત્યક્ષ નિરાવરણ સંપૂર્ણ જ્ઞાન તે કેવલજ્ઞાન ॥ તેના ૨ જેદ ॥ જવસ્થ કેવલ

ज्ञान १ ॥ सिद्धस्थ केवल ज्ञान २ ॥ जवस्थ केवल ज्ञानना वे जेद ॥ सजोगी जवस्थ केवल ज्ञान १ ॥ अजोगी जवस्थ केवल ज्ञान २ ॥ सिद्धस्थ केवल ज्ञानना २ जेद ॥ अनंतर सिद्धस्थ केवल ज्ञान १ ॥ परंपर सिद्धस्थ केवल ज्ञान २ ॥ हवे केवलज्ञान संक्षेपथी ४ प्रकारे कहे छे ॥ द्रव्यथी सर्व द्रव्यने १ ॥ क्षेत्रथी सर्व क्षेत्रने २ ॥ कालथी सर्व कालने ३ ॥ जावथी सर्व जावने जाणे देखे ४ ॥ केवल ज्ञाने करी तीर्थकर अर्थने जाणी प्ररूपवा योग्य अर्थने कहे ते वचनजोगे करी गणधरादि सूत्र गुंथे ॥ इति प्रत्यक्ष केवल ज्ञान समाप्त ॥
इति पांच ज्ञानना बोल संपूर्ण ॥

सप्रदेशी अप्रदेशीना बोल ॥

अथ जगवती शतक ६ उद्देशा ४ थाथी काल आश्री सप्रदेशी अप्रदेशीना बोल लिख्यते ॥
गाथा-सपणसा १ आहारग २ जविय ३, सन्नि ४ लेस्सा ५ दिठी ६ संजय ७ कसाए ८ ॥

નાળે ૯ જોગુ ૧૦ વચ્ચોગે ૧૧, વેણ્ય ૧૨ સરીર ૧૩ પજ્જતી ૧૪ ॥ ૧ ॥

૯ ચૌદ દ્વારની ગાથા કહી ॥ હવે તે ચૌદ દ્વાર ઉપર એક જીવ આશ્રી અથવા ઘણા જીવ આશ્રી સપ્રદેશી અપ્રદેશીનો વિચાર કહે બે ॥ સપ્રદેશી એટલે એકથી વધારે સમયની સ્થિતિવાળો, અપ્રદેશી એટલે પ્રથમ સમયવર્તી અર્થાત્ જીવને અમુક જાવ પ્રાપ્ત થયાને એકજ સમય થયો હોય તે અપ્રદેશી અને બે ત્રણ આદિ અનેક સમય થયા હોય તે સપ્રદેશી કહેવાય ॥ તેમાં પ્રથમ સપ્રદેશી દ્વાર કહે બે ॥ સમુચ્ચય એક જીવ કાલ આશ્રી કેમ સપ્રદેશી ? કે અપ્રદેશી ? ઉત્તર-નિયમા સપ્રદેશી ॥ એક નારકી કાલ આશ્રી કેમ સપ્રદેશી ? કે અપ્રદેશી ? ઉત્તર-સિય સપ્રદેશી, સિય અપ્રદેશી ॥ એવં યાવત્ વૈમાનિક અને સિદ્ધ સુધી પચીસ દંતુક કહેવા ॥ હવે ઘણા જીવ કાલ આશ્રી કેમ સપ્રદેશી ? કે અપ્રદેશી ? ઉત્તર-નિયમા સપ્રદેશી ॥ ઘણા નારકી કાલ આશ્રી કેમ સપ્રદેશી ? કે અપ્રદેશી ? ઉત્તર-ત્રણ જાંગા ॥ સર્વ સપ્રદેશી ૧, અથવા સપ્રદેશી ઘણા અને અપ્રદેશી એક ૨, અથવા સપ્રદેશી ઘણા અને અપ્રદેશી ઘણા ૩ ॥ એવં એકેન્દ્રિય વર્જીને વૈમાનિક સુધી વીશ દંતુક કહેવા ॥ પાંચ સ્થાવર કાલ આશ્રી

सप्रदेशी घणा अने अप्रदेशी घणा ॥ इति प्रथम द्वार संपूर्ण ॥ १ ॥ बीजुं आहारक द्वार
कहे ठे ॥ आहारक एक जीव आश्री केम सप्रदेशी ? कं अप्रदेशी ? उत्तर-सिय सप्रदेशी,
सिय अप्रदेशी ॥ एम नारकीथी वैमानिक सुधी चोवीश दंरुकना एक एक जीव कहेवा ॥
घणा जीव आश्री समुच्चय जीवने पांच स्थावरमां तो सप्रदेशी घणा अने अप्रदेशी घणा ॥
शेष नरकादि १९ दंरुकमां घणा जीवोमां प्रत्येक प्रत्येक दंरुकमां ३ जांगा उपर प्रमाणे
जाणवा ॥ अणहारिक आश्री समुच्चय एक जीव केम सप्रदेशी ? के अप्रदेशी ? उत्तर-सिय
सप्रदेशी, सिय अप्रदेशी ॥ एम नारकादि चोवीश दंरुक अने सिद्ध पचीस दंरुक कहेवा ॥
घणा जीव आश्री समुच्चय जीव ने पांच एकेंद्रियमां सप्रदेशी घणा ने अप्रदेशी घणा अने
शेष नारकादि योगणीश दंरुकना घणा जीवोमां प्रत्येक प्रत्येकमां ४ (१) जांगा जाणवा ॥
सर्व सप्रदेशी होय १, अथवा सर्व अप्रदेशी होय २, अथवा एक सप्रदेशी अने एक अप्र-
देशी ३, अथवा सप्रदेशी एक अने अप्रदेशी घणा ४, अथवा सप्रदेशी घणा अने अप्र-
देशी एक ५, अथवा सप्रदेशी घणा अने अप्रदेशी घणा ६, एना जांगा तो ७ थाय पण

સપ્રદેશી
અપ્રદે-
શીના
॥૧૧૨॥

હ્યાં ઠ વિવર્યા છે ॥ ઘણા સિદ્ધ આશ્રી જાંગા ૩ પૂર્વોક્ત ॥ ૨ ॥ ત્રીજું જવ્યદ્વાર કહે છે ॥ જવ્ય સમુચ્ચય એક જીવ આશ્રી નિયમા સપ્રદેશી ॥ શેષ
ચોવીસ દંરુકના એક એક જીવ સિય સપ્રદેશી, સિય અપ્રદેશી ॥ ઘણા જીવ આશ્રી સમુ-
ચ્ચય જીવ તો નિયમા સપ્રદેશી અને નરકાદિ ૧૯ દંરુકના ઘણા જીવોમાં પ્રત્યેકમાં જાંગા
૩ પૂર્વોક્ત ॥ પાંચ સ્થાવરમાં સપ્રદેશી ઘણા અપ્રદેશી ઘણા ॥ એમ અજવ્ય પણ સમુચ્ચય જીવને
ચોવીસ દંરુક કહેવા ॥ નોજવિનો અજવિ, સમુચ્ચય એક જીવ સિય સપ્રદેશી, સિય અપ્રદેશી ॥
એમ એક સિદ્ધ પણ કહેવા ॥ ઘણા જીવ આશ્રી સમુચ્ચય જીવને સિદ્ધ જગવાનમાં પ્રત્યેકમાં
૩ જાંગા પૂર્વોક્ત ॥ ૩ ॥ ચોથું સંજ્ઞીદ્વાર કહે છે ॥ સંજ્ઞી એક
જીવ કાલ આશ્રી સિય સપ્રદેશી, સિય અપ્રદેશી ॥ એમ સોલ દંરુક સંજ્ઞીના એક જીવ
આશ્રી કહેવા ॥ ઘણા જીવ આશ્રી સમુચ્ચય જીવને સોલ દંરુકમાં પ્રત્યેકમાં ત્રણ જાંગા
પૂર્વોક્ત ॥ અસંજ્ઞી સમુચ્ચય એક જીવ અને બાવીસ દંરુકમાં સિય સપ્રદેશી, સિય અપ્રદેશી ॥
ઘણા જીવ આશ્રી એકેન્દ્રિયમાં સપ્રદેશી ઘણા, અપ્રદેશી ઘણા ॥ ઘણા નારકી અસંજ્ઞી આશ્રી

બોલ.

॥૧૧૨॥

જાંગા ૬ પૂર્વોક્ત ॥ એમ દશ જીવનપતિ, મનુષ્ય અને વાણવ્યંતર મઠી બાર દંરુક કહેવા ॥
શેષ ત્રણ વિકલેંદ્રિય, તિર્યચ પંચેંદ્રિય અસંઙી ઘણા જીવ આશ્રી પ્રત્યેકમાં ત્રણ જાંગા
પૂર્વોક્ત ॥ નોસંઙીનોઅસંઙી આશ્રી સમુચ્ચય એક જીવ સિય સપ્રદેશી, સિય અપ્રદેશી ॥
એમ મનુષ્ય અને સિદ્ધ એક જીવ આશ્રી કહેવા ॥ ઘણા જીવ, ઘણા મનુષ્ય અને ઘણા સિદ્ધમાં
નોસંઙીનોઅસંઙી આશ્રી પ્રત્યેકમાં ત્રણ જાંગા પૂર્વોક્ત ॥ ઇતિ ચોથું સંઙીદ્વાર સંપૂર્ણ
॥૪॥ પાંચમું લેશ્યાદ્વાર કહે છે ॥ સલેશી તો એક જીવ ને ઘણા જીવ ઓધિક પ્રથમ દ્વાર-
વત્ જાણવા ॥ કૃષ્ણલેશી, નીલલેશી અને કાપોતલેશી એક જીવને ઘણા જીવ આશ્રી આ-
હારકવત્ કહેવા ॥ નવરં દંરુક બાવોસ કહેવા ॥ તેજુ લેશ્યા સમુચ્ચય જીવ અને પંદર દંરુ-
કમાં ત્રણ જાંગા પૂર્વોક્ત ॥ પૃથ્વીકાય, અપ્કાય અને વનસ્પતિકાયમાં પ્રત્યેક પ્રત્યેકમાં
૬ જાંગા પૂર્વવત્ કહેવા ॥ પદ્મલેશ્યા અને શુક્લલેશ્યામાં સમુચ્ચય જીવ, તિર્યચ પંચે-
ંદ્રિય, મનુષ્ય અને વૈમાનિક પ્રત્યેકમાં ૩ જાંગા પૂર્વોક્ત ॥ અલેશી જીવ અને સિદ્ધમાં
૩ જાંગા પૂર્વોક્ત ॥ મનુષ્યમાં ૬ જાંગા પૂર્વોક્ત ॥ ઇતિ પાંચમું લેશ્યાદ્વાર સંપૂર્ણ ॥ ૫ ॥

सप्रदेशी
अप्रदे-
शीना
॥११३॥

हवे ६ तुं दृष्टिद्वार कहे ठे ॥ समदृष्टि, समुच्चय जीव, सोळ दंरुक अने सिद्ध भगवान
प्रत्येकमा ३ ज्ञांगा पूर्ववत् ॥ त्रण विकलेन्द्रिय प्रत्येकमां ६ ज्ञांगा पूर्ववत् ॥ मिथ्यादृष्टि,
समुच्चय जीव, ओगणीश दंरुकमां प्रत्येकमां ३ ज्ञांगा पूर्वोक्त ॥ पांच स्थावरमां सप्र-
देशी घणा, अप्रदेशी घणा ॥ मिश्रदृष्टि, समुच्चय जीव, सोळ दंरुक प्रत्येकमां ६ ज्ञांगा पूर्वो-
क्त ॥ इति दृष्टिद्वार संपूर्ण ॥ ६ ॥ हवे सातमुं संयतिद्वार कहे ठे ॥ समुच्चय संयति, समु-
च्चय जीव अने मनुष्यमां ३ ज्ञांगा पूर्वोक्त ॥ असंयति समुच्चय जीवना ओगणीश
दंरुकमां ३ ज्ञांगा ॥ पांच स्थावर असंयति आश्री सप्रदेशी घणा, अप्रदेशी घणा ॥ संयता-
संयति, समुच्चय जीव, तिर्यच पंचेन्द्रिय अने मनुष्य प्रत्येकमां त्रण ज्ञांगा पूर्वोक्त ॥ नोसंय-
तिनोअसंयतिनोसंयतासंयति समुच्चय जीव ने सिद्धमां प्रत्येकमां ३ ज्ञांगा पूर्वोक्त ॥ इति
संयतिद्वार संपूर्ण ॥ ७ ॥ हवे आठमुं कषायद्वार कहे ठे ॥ सकषाय समुच्चय जीव ने ओ-
गणीश दंरुकमां प्रत्येकमां ३ ज्ञांगा पूर्व ॥ पांच स्थावरमां सप्रदेशी घणा, अप्रदेशी घणा ॥
क्रोधकषायी आश्री समुच्चय जीव ने पांच स्थावरमां सप्रदेशी घणा, अप्रदेशी घणा ॥ देवता

बोल.

॥११३॥

આશ્રી તેર દંડકમાં પ્રત્યેકમાં ૬ જાંગા પૂર્વવત્ ॥ શેષ નરકાદિ ૭ દંડકમાં પ્રત્યેકમાં ૩ જાંગા પૂર્વવત્ ॥ માનકષાયી, માયાકષાયીમાં સમુચ્ચય જીવ ને પાંચ સ્થાવરમાં ક્રોધ કષાયી માફક ॥ નારકી અને દેવતા આશ્રી તેર દંડકમાં ૬ જાંગા પૂર્વવત્ ॥ શેષ પાંચ દંડકમાં ૩ જાંગા પૂર્ણ ॥ સ્ત્રોતકષાયી સમુચ્ચય જીવ અને પાંચ સ્થાવર પ્રત્યેકમાં ક્રોધવત્ ॥ નારકીમાં ૬ જાંગા પૂર્વવત્ ॥ ૧૭ દંડકમાં પ્રત્યેકમાં ૩ જાંગા ॥ અકષાયી સમુચ્ચય જીવ, મનુષ્ય અને સિદ્ધમાં પ્રત્યેકમાં ૩ જાંગા ॥ હિત કષાયદ્વાર સંપૂર્ણ ॥ ૭ ॥ હવે નવમું નાણદ્વાર કહે છે ॥ સમુચ્ચય જ્ઞાની, સમુચ્ચય જીવ, સોલ દંડક અને સિદ્ધ જગવાન પ્રત્યેકમાં ૩ જાંગા પૂર્વવત્ ॥ ત્રણ વિકલ્પેન્દ્રિય પ્રત્યેકમાં ૬ જાંગા પૂર્વવત્ ॥ એમ સિદ્ધ વર્જીને મતિજ્ઞાની, શ્રુતજ્ઞાની પણ ૧૯ દંડકમાં કહેવા ॥ અવધિજ્ઞાની, સમુચ્ચય જીવ અને સોલ દંડક પ્રત્યેકમાં ૩ જાંગા ॥ મનઃપર્યવ જ્ઞાની અને કેવલ જ્ઞાની, સમુચ્ચય જીવ અને મનુષ્યમાં પ્રત્યેકમાં ૩ જાંગા પૂર્વવત્ ॥ સમુચ્ચય અજ્ઞાની, મતિ અજ્ઞાની અને શ્રુત અજ્ઞાની, સમુચ્ચય જીવ અને ૧૯ દંડક પ્રત્યેકમાં ૩ જાંગા પૂર્વવત્ ॥ પાંચ સ્થાવરમાં સપ્રદેશી ઘણા, અપ્રદેશી ઘણા ॥ વિજંગ

સપ્રદેશી
અપ્રદે-
શીના
॥૧૧૪॥

જ્ઞાની, સમુચ્ચય જીવ અને સોલ દંરુક પ્રત્યેકમાં ૩ જાંગા પૂર્વવત્ ॥ ૬૮ ॥ હવે ૧૦ મું જોગદ્વાર કહે છે ॥ સજોગી, સમુચ્ચય જીવ, ઓધિક પ્રથમ દ્વારવત્ ॥ મનજોગી, સમુચ્ચય જીવ અને સોલ દંરુક ॥ વચન જોગી, સમુચ્ચય જીવ ને ૧૯ દંરુક ॥ અને કાયજોગી, સમુચ્ચય જીવ ને ૧૯ દંરુક ॥ પ્રત્યેકમાં ૩ જાંગા પૂર્વવત્ ॥ પાંચ સ્થાવરમાં સપ્રદેશી ઘણા, અપ્રદેશી ઘણા ॥ અજોગી, સમુચ્ચય જીવ અને સિદ્ધમાં ૩ જાંગા ॥ મનુષ્યમાં ૬ જાંગા અલેશીવત્ ॥ ૬૯ ॥ હવે ૧૧ મું ઉપયોગદ્વાર કહે છે ॥ સાગારો વડા અને અણાગારોવડા, સમુચ્ચય જીવ અને પાંચ સ્થાવરમાં સપ્રદેશી ઘણા, અપ્રદેશી ઘણા ॥ શેષ ૧૯ દંરુક અને સિદ્ધ આશ્રી પ્રત્યેકમાં ૩ જાંગા પૂર્વવત્ ॥ ૭૦ ॥ હવે ૧૨ મું વેદદ્વાર કહે છે ॥ સવેદી, સમુચ્ચય જીવ ને ચોવીસ દંરુકમાં સકષાયવત્ ॥ સ્ત્રીવેદી, સમુચ્ચય જીવ ને પંદર દંરુક, પુરુષ વેદી, સમુચ્ચય જીવ ને ૧૫ દંરુક, પ્રત્યેકમાં ૩ જાંગા પૂર્વવત્ ॥ નપુંસક વેદો, સમુચ્ચય જીવ અને ૭ દંરુક પ્રત્યેકમાં ૩ જાંગા પૂર્વવત્ ॥ પાંચ સ્થાવરમાં સપ્રદેશી ઘણા, અપ્રદેશી ઘણા ॥ અવેદી, સમુચ્ચય જીવ, મનુષ્ય અને

બોલ.

॥૧૧૪॥

सिद्ध अकषायवत् ॥ इति वेदद्वार संपूर्ण ॥ १२ ॥ हवे १३ मुं शरीरद्वार कहे ठे ॥ सशरीरी, समुच्चय जीवने २४ दंरुक ओधिक प्रथम द्वारवत् ॥ उदारिक शरीर आश्री समुच्चय जीवने पांच स्थावरमां सप्रदेशी घणा, अप्रदेशी घणा ॥ शेष पांच दंरुकमां प्रत्येकमां उदारिक शरीर आश्री ३ जांगा पूर्ववत् ॥ वैक्रेय शरीर आश्री, समुच्चय जीवने वाउकायमां सप्रदेशी घणा, अप्रदेशी घणा ॥ शेष सोखदंरुकमां प्रत्येकमां ३ जांगा ॥ आहारक शरीर आश्री समुच्चय जीवने मनुष्यमां ६ जांगा पूर्ववत् ॥ तेजस कार्मण शरीर आश्री समुच्चय जीवने चोवीश दंरुक ओधिक प्रथम द्वारवत् ॥ अशरीरी, समुच्चय जीवने सिद्धमां ३ जांगा ॥ इति शरीरद्वार संपूर्ण ॥ १३ ॥ हवे १४ मुं पर्याप्तिद्वार कहे ठे ॥ आहारप्रजा, शरीरप्रजा, इंद्रियप्रजा अने आसोच्छ्वासप्रजा ए चार प्रजाना पर्याप्ता आश्री समुच्चय जीवने पांच स्थावरमां सप्रदेशी घणा, ने अप्रदेशी घणा ॥ शेष ओगणीश दंरुकमां प्रत्येकमां ३ जांगा पूर्ववत् ॥ जाषाप्रजा ने मनप्रजामां संझीवत् ॥ आहारप्रजाना अपर्याप्ता अणाहारकवत् ॥ शरीरप्रजाना अपर्याप्ता, इंद्रियप्रजाना अपर्याप्ता, आसोच्छ्वास प्रजाना अपर्याप्ता,

पढमा-
पढमना
॥११५॥

समुच्चय जीवने पांच स्थावरमां सप्रदेशी घणा अने अप्रदेशी घणा ॥ शेष नारकी देवताना
१३ दंरुक अने मनुष्यमां ६ जांगा ॥ शेष प्रत्येकमां ३ जांगा ॥ जाषा मन अप्रजाता
आश्रो समुच्चय जीव, ३ विकलेंद्रिय, तिर्यच पंचेन्द्रिय प्रत्येकमां ३ जांगा ॥ शेष नारकी,
तेर दंरुक देवता अने मनुष्य प्रत्येकमां ६ जांगा पूर्ववत् ॥ १४ ॥ इति सप्रदेशी अप्र-
देशीना बोल संपूर्ण ॥ विशेष विस्तार सूत्र श्री जगवतीजी शतक ६ उद्देशा चोथाथी जा-
णवो ॥ पण आमां ओढुं अधिकुं विपरीत थयुं होय तो मिहामि दुक्कमं ॥ तमेव सच्चं
निसंकं जं जिणोहिं पवेइयं ॥

पढमापढमना बोल ॥

अथ श्री जगवती श० १० माने उद्देशा १ लाथी १४ द्वारे पढमापढमना बोल
लख्या ठे ॥

बोल.

॥११५॥

गाथा ॥ जीवा १ हारग २ जव ३ सणिण ४, लेस्सा ५ दिठि ६ संजय ७ कसाए ८ ॥

नाणे ए जोगु १० वओगे ११, वेए १२ य सरीर १३ पज्जत्ती १४ ॥ १ ॥

जो जेणपत्त पुवो, जावो सो तेण अपढमो होइ ॥

सेसेसु होइ पढमो, अपत्त पुवेषु जावेषु ॥ २ ॥

जावार्थ—जे जीव जे जाव पूर्वे पाम्यो ते जावे करी ते अप्रथम (अपढम) १ ॥ जे जाव पूर्वे नथी पाम्यो, ते जावने पामवुं ते प्रथम (पढम) २ ॥

हवे पहेवुं जीवछार कहे ठे ॥

एक वचन आश्री जीव, जीवजावे अप्रथम (अपढम) केमके जीवपणुं तो ठे ज ॥ कांइ नवुं पामवुं नथी, ते अपेक्षाए १ ॥ एवं नारकीथी मांमी वैमानिकना दंरुक सुधी ते ते जावे अपढमपणुं कहेवुं २५ ॥ सिद्ध, सिद्ध जावे पढम केमके सिद्धपणुं पूर्वे पाम्यो नथी, तेनुं प्रथम पामवापणुं थयुं ते अपेक्षाए २६ ॥ ए एक वचन आश्रि २६ दंरुक थया ॥ बहुवचन आश्रि कहे ठे ॥ जीवो, जीवजावे अपढम ॥ अपेक्षा पूर्ववत् समजवी १ ॥ एवं

नारकीथी मांकी वैमानिकना दंरुक सुधी, ते ते जावे अपढमपणुं कहेवुं १५ ॥ सिद्धो, सिद्ध जावे प्रथम, तेनी अपेक्षा पूर्ववत् समजवी १६ ॥ ए ५१ दंरुके करो जीवद्वार संपूर्ण ॥ १ ॥

हवे बीजुं आहारकद्वार कहे ठे ॥

एक वचन आश्रि एक आहारक जीव, आहारक जावे अपढम (अप्रथम) केमके आहारकपणुं पूर्वे अनंति वार पाम्या ते अपेक्षाए १ ॥ एवं नारकीथी मांकी वैमानिकना दंरुक सुधी ते ते जावे अपढमपणुं कहेवुं १५ ॥ ए एक वचन आश्रि १५ दंरुक थया ॥ बहुवचन आश्रि पण १५ दंरुक एज रीते जाणवा ॥ ए ५० दंरुक थया ॥ सिद्धने अनाहारकपणुं ठे माटे एक वचने बहुवचने पुढवा नहि ॥ एक वचन आश्रि अनाहारक जीव, अनाहारक जावे कोइ प्रथम (पढम) केमके सिद्धने अनाहारकपणानो जाव प्रथम प्राप्त थयो ठे ते अपेक्षाए ॥ कोइ अप्रथम (अपढम) केमके विग्रह गतिने विषे अनाहारकपणुं अनंति वार पाम्यो ते अपेक्षाए १ ॥ एवं नारकीथी मांकी वैमानिकना दंरुक सुधी ते ते

जावे एक अपढमज कहेवा केमके विग्रहगतिने विषे अनाहारकपणुं अनंति वार पामवाथी
 १५ ॥ सिद्ध अनाहारकजावे प्रथम (पढम) केमके सिद्धने अनाहारकपणुं प्रथम प्राप्त
 थयुं ठे ते अपेक्षाए १६ ॥ ए एक वचन आश्रि १६ दंरुक थया ॥ बहुवचन आश्रि १६
 दंरुक पूर्ववत् जाणवा ॥ ए ५१ दंरुक थया ॥ एवं आहारक अनाहारकना सर्व मळी
 १०१ दंरुक थया ॥ इति आहारकछार संपूर्ण ॥ १ ॥

हवे त्रिजुं जव्यछार कहे ठे ॥

एक वचन आश्रि जव्यसिद्धिक जीव, जव्यसिद्धिक जावे अपढम (अप्रथम)
 केमके जव्यनुं जव्यपणुं अनादि ठे, माटे जव्यपणे प्रथम (पढम) नहि, एम अजव्य
 सिद्धिकपणुं पण अपढम ज जाणवुं १ ॥ एवं नारकीथी मांरी वैमानिकना दंरुक सुधी,
 ते ते जावे अपढम कहेवा १५ ॥ एवं बहुवचने पण १५ दंरुक अपढम ज कहेवा ॥ एवं ५०
 दंरुक थया ॥ एवं ५० दंरुक अजव्यसिद्धिकना पण कहेवा ॥ नोजव्यसिद्धिकनोअ-
 जव्यसिद्धिकना जीव नोजव्यसिद्धिकनोअजव्यसिद्धिकने जावे पढम (प्रथम), नो-

पढमा-
पढमना
॥११७॥

जव्यसिद्धिकनोअजव्यसिद्धिकपणानुं प्रथम पामवापणुं ठे ते अपेक्षाए १ ॥ एवं सिद्धना
दंरुकमां पण ते जावने पामवा आश्रिमां पढमपणुं कहेवुं ॥ एकेक वचने २, एव बहु
वचने पण २ दंरुक जाणवा ॥ एवं ४ दंरुक थया ॥ सर्व मळी १०४ दंरुक थया ॥ इति
जव्यद्वार संपूर्ण ॥

हवे चोथुं संझीछार कहे ठे ॥

एक वचन आश्रि संझी जीव, संझी जावे अपढम (अप्रथम) केमके संझीपणुं पूर्वे
अनंति वार पाम्यो ते अपेक्षाए १ ॥ एवं नारकीथी मांमी, ५ स्थावर, ३ विगलेंद्रियना ए
७ दंरुक वर्जिने वैमानिकना दंरुक सुधी, ते ते जावे अपढमपणुं कहेवुं १७ ॥ ए एक वचन
आश्रि १७ दंरुक थया, एवं बहु वचने पण १७ दंरुक अपढम, एवं ४३ दंरुक थया ॥ अ-
संझी जीव, असंझीजावे अपढम (अप्रथम) १ ॥ एवं नारकीथी मांमी वाणव्यंतर सुधी,
ते ते जावे अपढम कहेवा ॥ ज्योतिषी वैमानिकमां असंझी उपजे नहि, माटे असंझीपणुं
लाजे नहि, तेथी ए २ दंरुक वर्जवा ॥ ए एक वचन आश्रि २३ दंरुक थया ॥ एवं बहु

बोल.

॥११७॥

वचने पण १३ दंरुके अपढमपणुं कहेवुं, ए ४६ दंरुक थया ॥ नोसंझीनोअसंझी जीव, नो-
संझीनोअसंझी जावे पढम (प्रथम) केमके ए जावनुं प्रथम पामवापणुं ठे, ते अपेक्षाए
१ ॥ मनुष्यने सिद्धमां पण पढम (प्रथम) पणुं ज लाजे ॥ ए ३ दंरुक एक वचने थया ॥
एवं बहु वचन आश्रि पण त्रणे दंरुके प्रथमपणुंज कहेवुं ॥ ए ६ दंरुक ॥ सर्व मळीने ७६
दंरुक थया ॥ ए संझीछार संपूर्ण ॥ ४ ॥

हवे पांचमुं लेश्याछार कहे ठे ॥

एक वचन आश्रि सलेशी जीव, सलेशी जावे अपढम केमके पूर्वे सलेशीपणानुं अ-
नंत वार पामवुं थयुं ठे, ते अपेक्षाए १ ॥ नारकीथी मांकी वैमानिक सुधीमां, ते ते जावे
अपढमपणुं होय १५ ॥ ए एक वचन आश्रि १५ दंरुक, एवं बहु वचन आश्रि पण १५
दंरुके अपढमपणुं लाजे ॥ ए ५० दंरुक थया ॥ एवं समुच्चय कृष्णलेशी जीव, कृष्णलेशी जावे
अपढम १ ॥ नारकीथी मांकी वाणव्यतर सुधी, ११ दंरुके पण अपढम ॥ ए १३ दंरुक एक
वचनना, एवं १३ बहु वचनना दंरुक, सर्व मळी कृष्णलेशीना ४६ दंरुक ॥ एवं नीललेशीना

४६ ॥ कापोतना ४६ ॥ तेजुलेशीना एक वचने १९ दंरुक, बहु वचने १९, एवं ३८ दंरुके
अपढमपणुं ॥ पद्मलेशीना ४ दंरुक एक वचने ४ ॥ बहु वचने ४ ॥ एवं ८ दंरुके अपढमपणुं ॥
शुक्ललेशीना पण ८ दंरुके अपढमपणुं कहेवुं ॥ अलेशी जीव, अलेशी जावे पढम (प्रथम)
केमके अलेशीपणानुं प्रथम पामवापणुं ठे, ते अपेक्षाए १ ॥ एवं मनुष्य ने सिद्धमा पण
पढमपणुं ॥ ए एक वचने ३ दंरुक, एवं बहु वचने ३ दंरुके प्रथमपणुं, ए ६ दंरुक थया ॥ एवं
३४८ दंरुक सर्व मलीने थया ॥ इति लेख्याछार संपूर्ण ॥ ५ ॥

हवे ठुं दृष्टिछार कहे ठे ॥

एक वचन आश्रि समदृष्टि जीव, समदृष्टि जावे कोइ प्रथम, ते कोइ समदृष्टिपणुं प्रथम
पाम्यो ते अपेक्षाए ॥ कोइ अपढम, ते तेणे प्रतिपतित (पढवा) थी समदृष्टिपणुं फरीथी
लाध्युं ते अपेक्षाए १ ॥ एवं नारकीथी मांकी ५ स्थावर वर्जिने वैमानिक सुधी, प्रथम सम्य-
क्त्वना लाजे करी, प्रथम द्वितीयादि लाजे करो अपढम ३० ॥ सिद्ध समदृष्टिजावे प्रथम
१ ॥ ए ३१ दंरुक एक वचनना थया ॥ एवं ३१ दंरुक बहु वचनना, ते समदृष्टिजावे प्रथम,

ए ४२ दंरुक यथा ॥ मिथ्यादृष्टि जीव, मिथ्यादृष्टिजावे अपढम १ ॥ एवं नारकीथी वैमानिक सुधी अपढम कहेवा २५ ॥ ए एक वचनना २५ दंरुक, एवं बहु वचन आश्रि पण २५ दंरुक, एवं ५० दंरुक यथा ॥ समामिथ्यादृष्टि जीव, समामिथ्यादृष्टिजावे एक वचने, समुच्चय जीवने सोल दंरुक, सिय पढम, सिय अपढम ॥ पढमकेमके नवीदृष्टि पामवापणुं ठे तेथी १ ॥ एवं नारकीथी मांकी, ५ स्थावर, ३ विगलेंद्रिय, ए ७ दंरुक वर्जि १६ दंरुके प्रथमपणुं, ए १७ दंरुक एक वचनना, ने १७ दंरुक बहु वचनना, ए ३४ दंरुके सिय पढम, सिय अपढमपणुं ॥ सर्व मळी १२६ दंरुक यथा ॥ इति दृष्टिद्वार संपूर्ण ॥ ६ ॥

हवे सातमुं संयतद्वार कहे ठे ॥

एक वचन आश्रि संयत जीव, संयतजावे कोइ प्रथम, कोइ अपढम, अपेक्षा समदृष्टिवत् १॥ मनुष्य संयत जावे कोइ पढम, कोइ अपढम २ ॥ ए एक वचने २ दंरुक, एवं बहुवचन आश्रि बे दंरुके अपढमपणुं कहेवुं ॥ ए ४ दंरुक यथा ॥ असंयत जीव, असंयत जावे अपढम, असंयतपणुं अनंती वार पाम्यो ते अपेक्षाए १ ॥ एवं नारकीथी मांकी वैमानिक

सुधी, १४ दंरुक ते ते जावे अपढमपणुं कहेवुं १५ ॥ ए १५ दंरुक एक वचन आश्रि,
एव १५ दंरुक बहुवचन आश्रि अपढम जाणवा ॥ ए ५० दंरुक थया ॥ संयतासंयति
आश्री समुच्चय जीव, तिर्यच पंचेंद्रिय अने मनुष्य ३ दंरुक एक जीव आश्री, तेम त्रण
दंरुक घणा जीव आश्री ॥ एम ६ ए दंरुक थया ॥ संयतासंयती जाव आश्री, सिय प्रथम सिय
अप्रथम जावना समदृष्टिवत् ॥ नोसंयतनोअसंयत जीव, नोसंयतनोअसंयत जावे पढम
केमके एनुं प्रथम पामवापणुं ठे ते अपेक्षाए ॥ सिद्धमां पण एज रीते पढमपणुं कहेवुं ॥ ए एक
वचन आश्रि १ दंरुक ॥ एवं बहु वचन आश्रि बे दंरुके प्रथमपणुं कहेवुं ॥ सर्व मळीने ६४
दंरुक थया ॥ इति संयतद्वार संपूर्ण ॥ ७ ॥

हवे आठमुं कषाय द्वार कहे ठे ॥

एक वचन आश्रि सकषायी जीव, सकषाय जावे अपढम केमके सकषायपणाने अना-
दिपणुं ठे तेथी १ ॥ नारकीथी मांमी वैमानिक सुधी सकषाय जावे अप्रथम १५ ॥ ए एक
वचनना १५ दंरुक ॥ एवं बहु वचन आश्रि पण १५ दंरुके ते ते जावे अपढमपणुं कहेवुं ॥

ए ५० दंरुक थया ॥ एवं क्रोधकषायीना ५० दंरुक ॥ मानकषायीना ५० दंरुक ॥ माया-
 कषायीना ५० दंरुक ॥ लोचकषायीना ५० दंरुक ॥ सर्वत्र अपढमपणुं कहेवुं ॥ अकषायी
 जीव, अकषायी जावे कोइ पढम, ते यथाख्यात चारित्रनो प्रथम लाज पामवाथी ॥ कोइ
 अपढम, ते यथाख्यात चारित्रनो छितीयादि लाज पामवाथी १ ॥ एवं मनुष्य १ ॥ ते ते
 जावे कोइ पढम, कोइ अपढम जाणवा २ ॥ सिद्ध, अकषायी जावे पढम जाणवा, केमके सि-
 ङ्गपणाने अनुगत अकषायजावनुं प्रथम पामवापणुं ठे तेथी ३ ॥ ए ३ दंरुक एक वचन
 आश्रि ॥ एवं बहु वचन आश्रि ३ दंरुके पूर्वोक्त एक वचननी रीते ज्यां जे लाजेत्यां ते
 कहेवुं ॥ एवं ६ दंरुक थया ॥ सर्व मळी २५६ दंरुक थया ॥ इति कषायद्वार संपूर्ण ॥ ७ ॥

हवे नवमुं ज्ञानद्वार कहे ठे ॥

एक वचन आश्रि ज्ञानी जीव, ज्ञानजावे कोइ पढम, केमके कोइ ज्ञानीपणानो लाज
 प्रथम पामे ते अपेक्षाए ॥ कोइ अपढम (अप्रथम) केमके कोइ पढिवाइपणायी ज्ञाननो
 लाज फरीथी पाम्यो ते अपेक्षाए १ ॥ एवं नारकीथी मांकी ५ स्थावर वर्जिने वैमानिक

सुधी, ज्ञानज्ञावे पढम अपढमपणुं कहेवुं १० ॥ सिद्ध ज्ञानज्ञावे पढम, केमके प्रथम लाज
पामवाथी ११ ॥ ए एक वचने ११ दंरुक ॥ एवं बहु वचने ११ दंरुक, पण पूर्वोक्तरीते जा-
णवा ॥ ए ४२ दंरुक थया ॥ एवं मतिज्ञानना ४० दंरुक, ते पूर्वोक्तमांथी सिद्धना एक वचन ने
बहु वचन आश्रिना १ दंरुक वर्जवा ॥ एवं श्रुतज्ञानना ४० दंरुक पण ए रीते जाणवा ॥
एवं अवधिज्ञानना एक वचने बहु वचने ३४ दंरुक, ते पूर्वोक्त ४० थी, ३ विगलेद्रियना
एक बहु वचने ६ दंरुक वर्ज्या, ते दंरुके पढम अपढमपणुं पूर्ववत् जाणवुं ॥ एवं मनःपर्यव
ज्ञानना एक बहु वचने ४ दंरुके पण एमज जाणवुं ॥ केवलज्ञानी, ते ते जावे एक बहु
वचने ६ दंरुके पूर्ववत् जाणवुं ॥ अज्ञानी अज्ञानज्ञावे अपढम, अपेक्षा अनादि काळथी
अज्ञाननुं पामवापणुं ते ते अपेक्षाए १ ॥ एवं नारकीथी वैमानिक सुधी, ते ते जावे अप-
ढमपणुं लाजे १५ ॥ ए एक वचनना १५ दंरुक ॥ एवं बहु वचन आश्रि १५ दंरुक एमज
जाणवा ॥ एवं ५० दंरुक थया ॥ एमज मतिअज्ञानीना एक बहु वचने ५० दंरुक जाण-
वा ॥ एवं श्रुतअज्ञानना पण, एक बहु वचने ५० दंरुके पूर्ववत् जाणवुं ॥ विजंगज्ञानना

३४ दंरुके ते, ५ स्थावर, ३ विगलेंद्रियना एक वचनना १६ दंरुक वर्जिने अपढमपणुं होय ॥
सर्व मळीने ३५० दंडक थया ॥ इति ज्ञानछार संपूर्ण ॥ ए ॥

हवे दशमुं जोगछार कहे ठे ॥

एक वचन आश्रि सयोगी सयोगीजावे अपढम, अनादि काळथी ए जावनुं पामवा-
पणुं ठे ते अपेक्षाए १ ॥ एवं नारकीथी मांरी वैमानिक सुधी ते ते जावे अपढमपणुं
कहेवुं २५ ॥ ए एक वचने २५ दंरुक ॥ एवं बहु वचन आश्रि पण २५ दंरुके अपढमपणुं
कहेवुं ॥ ए ५० दंरुक थया ॥ एवं मनयोगीना एक वचने १७ दंरुक, बहु वचने १७ दंरुक, ए
३४ दंरुके ते ते जावे अपढमपणुं जाणवुं ॥ वचनजोगीना एक वचने २० दंरुक ॥ बहु वचने
२० दंरुक ॥ ए ४० दंरुके अपढमपणुं कहेवुं ॥ काययोगीने ५० दंरुके ते ते जावे सयोगीनी
परे कहेवुं ॥ अजोगी जीव अजोगीजावे प्रथम, प्रथम लाजनी अपेक्षाए १ ॥ एवं मनुष्य
सिद्धने जावे पढम, ए एक वचनना ३ दंरुक ॥ एवं बहु वचनना ३ दंरुक, ए ६ दंरुके
पढमपणुं कहेवुं ॥ ए १०० दंरुक थया ॥ इति जोगछार संपूर्ण ॥ १० ॥

हवे अग्यारमुं उपयोग द्वार कहे ठे ॥

एक वचन आश्रि सागारोवउत्ता, सागारोवउत्ता जावे कोइ अपढम, केमके अनादि-
पणुं ठे ते अपेक्षाए ॥ कोइ पढम, केमके सागारने अणागार उपयोगे करी विशेषित सिद्ध-
पणाने प्रथम (पढम) पणानो ज जाव ठे ते अपेक्षाए १ ॥ एम नारकीथी मांकी वैमानिकना
दंरुक सुधी अपढमपणुं कहेवुं १५ ॥ सिद्धमां पढम (प्रथम) पणुं कहेवुं, ओधिक अपेक्षा
दंरुकवत् १६ ॥ एवं बहु वचनना १६ दंरुकपण पूर्वोक्त रीते जाणवा ॥ ए ५१ दंरुक थया ॥
एवं अणागारोवउत्ताना ५१ दंरुके एक वचने बहु वचने पढम-अपढम पूर्वोक्त सागारो-
वउत्तानी रीते समजी लेवुं ॥ सर्व मळी १०४ दंरुक थया ॥ इति उपयोग द्वार संपूर्ण ॥१२॥

हवे ११ मुं वेदद्वार कहे ठे ॥

एक वचन आश्रि सवेदी जीव, सवेदी जावे अपढम, केमके अनादि काळथी एनो लाज
पामवाथी १ ॥ एवं नारकीथी मांकी वैमानिक सुधी ते ते जावे अपढमपणुं जाणवुं १५ ॥
ए एक वचने १५ दंरुक ॥ एवं १५ दंरुक बहु वचन आश्रि पण अपढम जाणवा ॥ ए ५०

दंरुक थया ॥ एवं स्त्रीवेदना एक बहु वचने ३२ दंरुके ॥ एवं पुरुषवेदना एक बहु वचने ३२ दंरुके ॥ एवं नपुंसकना २४ दंरुके अपढमपणुं कहेवुं ॥ अवेदी जीव अवेदीजावे कोइ पढम, केमके अवेदी जावनो प्रथम लाज पामवाथी ॥ कोइ अपढम, केमके अवेदी जावनो छितीयादि लाज पामवाथी १ ॥ एवं मनुष्यने दंरुके पण ते ते जावे पढम अपढमपणुं जाणवुं ॥ सिद्धमां अवेदीजावे, पढमपणुं ज लाजे, छितीयादि लाजनो अजाव ठे तेथी ॥ ए ३ दंरुक एकवचनना, एवं ३ दंरुक बहुवचनना पण जाणवा ॥ ए ६ दंरुक थया ॥ सर्व मळी १४४ दंरुक थया ॥ इति वेदछार संपूर्ण ॥ १२ ॥

हवे १३ मुं शरीरछार कहे ठे ॥

एक वचन आश्रि सशरीरो जीव, सशरीरी जावे अपढम, अनादिकाळथी एनो लाज पामवाथी ॥ एवं नारकीथी मांकी वैमानिकना दंरुक सुधी ते ते जावे अपढमपणुं कहेवुं २५ ॥ ए एकवचनना २५ दंरुके ने बहुवचनना २५ दंरुके ते ते जावे अपढमपणुं जाणवुं ॥ ए ५० दंरुक थया ॥ एवं उदारिक शरीरना एकबहुवचने २२ दंरुके ॥ एवं वैक्रेयना एकबहु-

पढमा-
पढमना
॥१२२॥

वचनं ३६ दंरुके अपढमपणुं कहेवुं ॥ आहारक शरीरी जीव, आहारक शरीरजावे कोइ
पढम, केमके एनो प्रथम लाज पामवाथी १ ॥ कोइ अपढम, केमके पन्निवाइने आहारकनो
छितीयादि लाज पामवाथी १ ॥ एवं मनुष्यने दंरुके पण जाणवुं २ ॥ ए २ दंरुक एक
वचनना ने २ दंरुक बहुवचनना जाणवा ॥ ए ४ दंरुक थया ॥ एवं तैजसना ५० दंरुक
एकवचन बहुवचन आश्रिना ॥ एवं कार्मणना ५० दंरुक एक बहुवचन आश्रिना, ते ते जावे
सशरीरीवत् जाणवा ॥ अशरीरी जीव, अशरीरीजावे पढम, केमके सिद्धने अशरीरी जावनो
प्रथम लाज ठे ते अपेक्षाए, ए एकवचने एक दंरुक, बहुवचने बीजो, ए बे दंरुक थया ॥
सर्व मळी २१५ दंरुक थया ॥ इति शरीरद्वार संपूर्ण ॥ १३ ॥

हवे १४ मुं पर्यासिद्वार कहे ठे ॥

एक वचन आश्रि ५ पर्यासिए पर्यासि जीव, पर्यासिजावे अपढम, केमके पर्यासिनुं
अनंति वार पामवापणुं ठे तेथी १ ॥ एवं नारकीथी मांकीने वैमानिक सुधी, ते ते जावे
अपढमपणुं २० ॥ ए एकवचनना २०, ने बहुवचनना २०, एवं ४० दंरुके अपढमपणुं कहेवुं ॥

बोल.

॥१२२॥

तेमां ५ स्थावरना एकवचन बहुवचनना १० दंरुक वज्या ॥ एवं आहार पर्यातिना एक
 बहुवचने ते ते जावे ५० दंरुक ॥ शरीर पर्यातिना ५० ॥ इंद्रिय पर्यातिना ५० ॥ श्वासो-
 श्वास पर्यातिना ५० ॥ जाषा मन पर्यातिना ४० दंरुक ॥ सर्व मळी १०० दंरुके अपढम-
 पणुं कहेवुं ॥ ५ अपर्यासिए अपर्यासि जीव, अपर्यासि जावे अपढम (अप्रथम) १ ॥ एवं
 नारकीची मांकी वैमानिक सुधी, ते ते जावे अपढमपणुं कहेवुं १० ॥ ए एकवचनना १०
 दंरुके ने बहु वचनना १० दंरुके, सर्व मळी ४० दंरुके अपढमपणुं कहेवुं ॥ एवं आहार
 अपर्यातिना एकवचन बहु वचने ५० दंरुके ॥ एवं शरीर अपर्यासिने ५० दंरुके ॥ एवं इंद्रिय
 अपर्यासिने ५० दंरुके ॥ एवं श्वासोश्वास अपर्यासिने ५० दंरुके ॥ एवं जाषामन अपर्यासिने
 ४० दंरुके ॥ सर्व मळी १०० ॥ एवं पर्यासि अपर्यासिना सर्व दंरुक जेगा करतां ५६० दंरुके
 अपढमपणुं कहेवुं ॥ इति पर्यासिद्वार संपूर्ण १४ ॥ सर्व मळीने दंरुक १५६० थया ॥

इति पढम अपढमना बोल संपूर्ण ॥

चरमाचरमना बोल ॥

बोल.

अथ श्री जगवती शतक १० मा ने उद्देशापहेलाथी चरमाचरमना बोल लिख्यते ॥
गाथा ॥ जीवा १ हारग २ जव ३ सणिण ४, लेस्सा ५ दिठी य ६ संजय ७ कसाए ८ ॥
नाणे ए जोगु १० वओगे ११, वेण्य १२ सरीर १३ पज्जती १४ ॥ १ ॥

हवे प्रथम जीवछार कहे ठे ॥ एकवचन आश्रि जीव, जीवजावे अचरम, केमके जीव-
पणानो नाश नथी ते अपेक्षाए १ ॥ एवं नारकीथी मांकी वैमानिक सुधी, ते ते जावे
कोइ चरम, केमके नरकादिथी नीकळ्याने सिद्धगमनथी फरी नरकादिने विषे जावुं नथी
ते अपेक्षाए १ ॥ कोइ अचरम ते पूर्वोक्तथी विपरीत २५ ॥ एवं सिद्ध, सिद्धजावे अचरम,
केमके सिद्धपणानो नाश नथी ते अपेक्षाए ॥ ए २६ दंरुक एक वचनना, एवं २६ दंरुक
बहुवचनना, ए ५२ दंरुक थया ॥ इति प्रथम जीवछार १ ॥ हवे बीजुं आहारकछार कहे ठे ॥
आहारक जीव, आहारक जावे कोइ चरम, केमके फरीथी आहारकपणुं न पामशे, सिद्धि-

गमनथी, ते अपेक्षाए ॥ कोइ जीव अचरम १ ॥ नारकीथी मांकी वैमानिक सुधी, ते ते जावे कोइ चरम, केमके-नरकादिपणे फरी आहारकपणुं न पामशे, ते अपेक्षाए ॥ कोइ अचरम । फरीथी नरकादिपणे आहारकपणुं पामवाथी १५ ॥ ए १५ दंरुक एकवचनना, एवं बहुवचनना १५ दंरुक, एवं ५० दंरुक थया ॥ अनाहारक जीव अनाहारकपणे अचरम, केमके अनाहारकपणाने अनाशपणुं ठे तेथी १ ॥ एवं नारकीथी मांकी वैमानिक सुधी अनाहारकजावे कोइ चरम, केमके नरकादिपणे फरी अनाहारकपणुं न पामशे ते अपेक्षाए, कोइ अचरम १५ ॥ सिद्ध अनाहारकपणे अचरम, अनाहारकपणानो नाश नथी ते अपेक्षाए १६ ॥ ए एक वचनना १६ दंडक, एवं बहु वचनना १६ दंरुक ॥ सर्व मळी ५१ दंरुक थया ॥ इति आहारक द्वार ॥ १ ॥ हवे त्रिजुं जव्यद्वार कहे ठे ॥ जव्यसिद्धिक जीव, जव्यसिद्धिक जावे चरम, केमके मोक्षगमनथी ते जावनो नाश थवाथी १ ॥ एवं नारकीथी मांकी वैमानिक सुधी, ते ते जावे कोइ चरम, सिद्धपणुं पामवे करी ॥ कोइ अचरम १५ ॥ ए १५ दंरुक एकवचने, ने १५ बहुवचने, एवं ५० दंरुक थया ॥ अजव्यसिद्धिक

जीव, अज्ञव्यसिद्धिक ज्ञावे अचरम, अज्ञव्यनां ज्ञव्यपणे अज्ञावे ठे तेथी १ ॥ एवं नार-
कीथी मांमी वैमानिक सुधी ते ते ज्ञावे अचरम १५ ॥ ए १५ दंरुक एक वचनना, ने १५ बहु-
वचनना, ए ५० दंरुक थया ॥ नोज्ञव्यसिद्धिकनोअज्ञव्यसिद्धिक जीव, नोज्ञव्यनो-
अज्ञव्य ज्ञावे अचरम, केमके तने सिद्धपणुं ठे तेथी ॥ वळी सिद्धपणाना पर्यायनुं अनप-
गम (अनाश) पणुं ठे तेथी १ ॥ एवं सिद्धने पण जाणवुं २ ॥ ए २ दंरुक एकवचने, २
दंरुक बहुवचने, एवं ४ दंरुक थया ॥ सर्व मळी १०४ दंरुक थया ॥ इति ज्ञव्यछार ३ ॥
हवे चोथु संज्ञीछार कहे ठे ॥ संज्ञी जीव, संज्ञीज्ञावे कोइ चरम, कोइ अचरम, युक्ति आहा-
रकवत् ॥ एवं नारकीथी मांमी वैमानिक सुधी ते ते ज्ञावे कोइ चरम, कोइ अचरम १७ ॥
ए एकवचने १७ दंरुक, बहुवचने १७ दंरुक, सर्व मळी ३४ दंरुक थया ॥ असंज्ञी जीव,
असंज्ञीज्ञावे कोइ चरम, कोइ अचरम १ ॥ एवं नारकीथी मांमी वाणव्यंतर सुधी जाणवुं
२३ ॥ ए एकवचने २३, बहुवचन २३, सर्व ४६ दंरुक थया ॥ नोसंज्ञीनोअसंज्ञी जीव,
नोसंज्ञीनोअसंज्ञीज्ञावे अचरम १ ॥ मनुष्य ते ते ज्ञावे चरम, केमके मनुष्यने केवळीपणे

फरी मनुष्यपणानो अलाज ठे तेथी १ ॥ सिद्ध ते ते जावे अचरम, केमके ते जावना पर्या-
यनुं (अनपगम) अनाशपणुं ठे तेथी ३ ॥ ए ३ एकवचने, ३ बहुवचने, एवं ६ दंरुक
थया ॥ सर्व मळी ७६ दंरुक थया ॥ इति संज्ञीछार ॥ ४ ॥ हवे पांचमुं लेश्याछार कहे
ठे ॥ सलेशी जीव, सलेशी जावे कोइ चरम, केमके जे निर्वाण पामशे ते सलेशोपणाना चरम,
कोइ अचरम १ ॥ एवं नारकीथी मांकी वैमानिक सुधी कोइ चरम, कोइ अचरम १५ ॥
ए एकवचनना १५ ॥ बहुवचनना १५ ॥ सर्व मळी ५० दंरुक थया ॥ एवं कृष्णलेशीना
एक बहुवचने ४६ दंरुके ॥ नीललेशीना ४६ दंरुके ॥ कापोतलेशीना ४६ दंरुके ॥ एवं तेजु-
लेशीना एक बहुवचने ३७ दंरुके ॥ पद्मलेशीना एक बहु वचने ७ दंरुके ॥ शुक्ललेशीना
एक बहुवचने ७ दंरुके ॥ सर्वत्र कोइ चरम कोइ अचरम ॥ अलेशी जीव, अलेशीजावे अचरम
१ ॥ मनुष्य ते ते जावे चरम, अपेक्षा नोसंज्ञीनोअसंज्ञीवत् १ ॥ सिद्ध ते ते जावे अचरम,
केमके ते जावना पर्यायनुं अनाशपणुं ठे तेथी १ ॥ ए ३ एकवचने, ने ३ बहुवचने, ६ दंरुक
थया ॥ सर्व मळी १४७ दंरुक थया ॥ इति लेश्याछार ॥ ५ ॥ हवे ठुं दृष्टिछार कहे ठे ॥

समदृष्टि जीव समदृष्टि ज्ञावे अचरम केमके समदृष्टिथी पमृतो ठते पुनर्जावे
अचरमपणुं ॥ नारकीथी मांकी वैमानिक सुधी ते ते ज्ञावे अचरमपणुं ११ ॥
सिद्ध ते ते ज्ञावे अचरम अपड्याथीज ११, ए एकवचनना ११, ने बहुवचनना
११, सर्व मळी ४४ दंरुक थया ॥ मिथ्यादृष्टि जीव ते ते ज्ञावे कोइ चरम, कोइ अचरम,
अपेक्षा आहारकवत् १ ॥ एवं नारकीथी मांकी वैमानिक सुधी ते ते ज्ञावे कोइ चरम,
कोइ अचरम १५ ॥ ए एकवचनना १५, ने बहुवचनना १५, सर्व मळी ५० दंरुक थया ॥
समामिथ्यादृष्टि जीव ते ते ज्ञावे कोइ चरम, कोइ अचरम १ ॥ एवं नारकीथी मांकी वैमा-
निक सुधी ते ते ज्ञावे कोइ चरम, कोइ अचरम १७ ॥ ए एकवचनना १७ दंरुक, ने १७
दंरुक बहुवचनना ए ३४ दंरुक थया ॥ सर्व मळी १२६ दंरुक थया ॥ इति दृष्टिद्वार ॥६॥
हवे सातमुं संयतद्वार कहे ठे ॥ संयत जीव, संयतज्ञावे कोइ सिद्धगमनथी चरम, कोइ
अचरम १ ॥ एवं मनुष्य कोइ चरम, कोइ अचरम २ ॥ ए एकवचनना २ दंरुक, ने बहु-
वचनना २, एवं ४ दंरुक ॥ असंयत जीव, असंयत ज्ञावे कोइ चरम, कोइ अचरम १ ॥

एवं नारकीथी मांकी वैमानिक सुधी ते ते जावे कोइने चरमपणुं, कोइने अचरमपणुं जाणवुं
 १५ ॥ ए एक वचनना १५, ने बहुवचनना १५, ए ५० दंरुक थया ॥ संयतासंयत जीव,
 संयतासंयत जावे कोइ चरम, ने कोइ अचरम १ ॥ तिर्यच ते ते जावे पूर्ववत् २ ॥ मनु-
 ष्य ते ते जावे पूर्ववत् ३ ॥ ए एकवचने ३, ने बहुवचने ३, एवं ६ दंरुक थया ॥ नोसंय-
 तनोअसंयत जीव, ते ते जावे अचरम, केमके सिद्धने सिद्धपणाना पर्यायनुं अनपगम
 (अनाश) पणुं ठे तेथी १ ॥ एवं सिद्धपणुं एमज जाणवुं १ ॥ ए एकवचनना १, ने
 बहुवचनना १, एवं ४ दंरुके अचरमपणुं ॥ सर्व मळीने ६४ दंरुक थया ॥ इति संयतद्वार
 ॥ ७ ॥ हवे आठमु कषाय द्वार कहे ठे ॥ सकषायी जीव, सकषाय जावे कोइ चरम, कोइ
 अचरम १ ॥ नारकीथी मांकी वैमानिक सुधी ते ते जावे कोइ चरम, कोइ अचरम १५ ॥
 एवं एकवचने १५, ने बहुवचने १५, सर्व मळी ५० दंरुक थया ॥ एवं क्रोधकषायीने ५०
 दंरुके ॥ एवं मानकषायीने ५० दंरुके ॥ मायाकषायीने ५० दंरुके ॥ लोभकषायीने ५० दंरुके
 कोइ चरम, कोइ अचरम ॥ अकषायी जीव, अकषाय जावे अचरम १ ॥ मनुष्य ते ते जावे

चरमा-
चरमना
॥१२६॥

कोइ चरम, केमके अकषायीपणे युक्त मनुष्यपणाने जे वळी फरी नहि पामे, ते अपेक्षाए ॥
कोइ अचरम, केमके जे फरीने पामशे ते अपेक्षाए २ ॥ सिद्ध ते ते जावे अचरम ३ ॥ ए
एकवचने ३ दंरुक, बहु वचने ३ दंरुक, एवं ६ दंरुक ॥ सर्व मळीने १५६ दंरुक थया ॥
इति कषाय छार ॥ ७ ॥ हवे नवमुं ज्ञान छार कहे ठे ॥ ज्ञानी, ज्ञानी जावे अचरम,
केमके ज्ञानथी अपरुवे पुनर्जावे अचरमपणुं ठे माटे १ ॥ एवं नारकीथी मांकी वैमानिक सुधी
ते ते जावे कोइ चरम, केमके ज्ञानयुक्त नारकीपणादि पुनर्लाचना अजावथी ॥ कोइ अच-
रम २० ॥ सिद्ध ते ते जावे अचरम, केमके अक्षीण ज्ञानजाव उतो ज होय ते अपेक्षाए
२१ ॥ ए एक वचनना २१, ने बहुवचनना २१, एवं ४२ दंरुक थया ॥ एवं मतिज्ञानी ते ते
जावे एक वचने, बहुवचने ४० दंरुके ॥ श्रुत ज्ञानी ४० दंरुके ॥ अवधिज्ञानी ३४ दंरुके ॥
मनःपर्यवज्ञानी ४ दंरुके कोइ चरम, कोइ अचरम, केमके केवलज्ञानप्राप्तिए फरी मति
ज्ञानादि न पामे ते अपेक्षाए चरम ॥ केवलज्ञानी ६ दंरुके अचरम ॥ अज्ञानी जीव अ-
ज्ञान जावे कोइ चरम, केमके अज्ञानने फरी नहि पामे ते अपेक्षाए ॥ तेथी विपरीत जे

बोद्ध.

॥१२६॥

अज्ञव्य ते ज्ञानने नहि पामे ते अपेक्षाए कोइ अचरम १ ॥ एवं नारकीथी मांकी वैमानिक सुधी, ते ते ज्ञावे कोइ चरम, कोइ अचरम १५ ॥ ए एक वचनना १५, ने बहुवचनना १५, एवं ५० दंरुके थया ॥ एवं मतिअज्ञानना एक बहुवचने ५० दंरुके ॥ श्रुत अज्ञानना ५० दंरुके ॥ विजंगज्ञानना ३४ दंरुके कोइ चरम, कोइ अचरम ॥ सर्व मळीने ३५० दंरुके थया ॥ इति ज्ञानद्वार ॥ ए ॥ हवे दशमुं जोग द्वार कहे ठे ॥ सजोगी जीव, सजोगज्ञावे कोइ चरम, केमके अजोगपणुं पामवानी अपेक्षाए ॥ कोइ अचरम १ ॥ एवं नारकीथी मांकी वैमानिक सुधी, ते ते ज्ञावे कोइ चरम, ने कोइ अचरम १५ ॥ ए एकवचने १५, ने बहुवचने १५, एवं ५० दंरुके थया ॥ एवं मनजोगीना एक बहुवचने ते ते ज्ञावे ३४ दंरुके ॥ एवं वचनजोगीना एक बहुवचने ते ते ज्ञावे ४० दंरुके ॥ एवं काययोगीना ५० दंडके कोइ चरम, कोइ अचरम ॥ अयोगी जीव, अयोगज्ञावे अचरम १ ॥ मनुष्य ते ते ज्ञावे चरम, केमके मनुष्यने अयोगीपणे फरी मनुष्यपणानो अल्लाज ठे, ते अपेक्षाए १ ॥ सिद्ध ते ते ज्ञावे अचरम, केमके ते ज्ञावनुं नाश थवापणुं नथी, ते अपेक्षाए ३ ॥

ए एक वचननना ३, ने बहुवचनना ३, एवं ६ दंरुक थया ॥ सर्व मळी १७० दंरुक थया ॥ इति जोगछार ॥१०॥ हवे ११ मुं उपयोगद्वार कहे ठे ॥ सागारोवउत्ता जीव, सागारोवउत्ता जावे अचरम, केमके ते जावनुं अनाशपणुं ठे, ते अपेक्षाए १ ॥ एवं नारकीथी मांकी वैमानिक सुधी ते ते जावे कोइ चरम, केमके नारकादिपणे फरी सागारोवउत्तापणुं न पामशे, ते अपेक्षाए ॥ तेथी विपरीत कोइ अचरम ॥ १५ ॥ सिऊ ते ते जावे अचरम, केमके सागारोवउत्तापणानो नाश नथी, ते अपेक्षाए १६ ॥ ए एकवचने १६, ने बहुवचने २६ ॥ सर्व मळी ५१ दंरुक थया ॥ एवं अणागारोवउत्तानां पण ५१ दंरुक, ते ते जावे सागारोवउत्तानी परे जाणवा ॥ सर्वमळी १०४ दंडक थया ॥ इति उपयोगछार ॥ ११ ॥ हवे १२ मुं वेद छार कहे ठे ॥ सवेदी जीव, सवेदी जावे कोइ चरम, केमके सवेदपणुं फरीथी न पामे, ते अपेक्षाए ॥ कोइ अचरम ते फरीथी पामे ते अपेक्षाए १ ॥ एवं नारकीथी मांकी वैमानिक सुधी ते ते जावे कोइ चरम, कोइ अचरम, १५ ॥ ए एकवचने १५, ने बहुवचने १५, सर्व मळी ५० थया ॥ एवं स्त्रीवेदना एक बहुवचने ३४ दंरुके ॥ पुरुषवेदना

एक बहुवचने ३२ दंरुके ॥ नपुंसक वेदना २४ दंरुके ॥ ते ते ज्ञावे कोऽ चरम, कोऽ
अचरम ॥ अवेदी जीव, अवेदज्ञावे अचरम १ ॥ मनुष्य अवेदज्ञावे कोऽ चरम, केमके अवेदपणे
युक्त मनुष्यपणाने जे वळी फरी नहि पामे ते अपेक्षाए ॥ कोऽ अचरम, केमके कोऽ
फरी पामशे ते अपेक्षाए २ ॥ सिद्ध ते ते ज्ञावे अचरम ३ ॥ ए एक वचने ३, ने बहु-
वचने ३, एवं ६ दंरुक थया ॥ सर्व मळीने १४५ दंरुक थया ॥ इति वेदद्वार ॥ १२ ॥
हवे १३ मुं शरीरद्वार कहे ठे ॥ सशरीरी जीव, सशरीरज्ञावे कोऽ चरम, केमके सिद्धगमनथी
फरी शरीर नहि पामे, ते अपेक्षाए ॥ तेथी विपरीत कोऽ अचरम १ ॥ एवं नारकीथी
मांकी वैमानिक सुधी, ते ते ज्ञावे कोऽ चरम, केमके नारकादिपणे फरी शरीर नहि पामे,
ते अपेक्षाए ॥ तेथी विपरीत कोऽ अचरम २५ ॥ ए एक वचनना २५, ने बहुवचनना
२५, एवं ५० दंरुक थया ॥ एवं उदारिक शरीरी ते ते ज्ञावे, एक बहुवचने २२ दंरुके ॥
एवं वैक्रेय शरीरी एक बहुवचने ते ते ज्ञावे ३६ दंरुके ॥ एवं आहारक शरीरी ते ते
ज्ञावे एक बहुवचने ४ दंरुके ॥ एवं तेजस् शरीरी ते ते ज्ञावे एक बहुवचने ५० दंरुके ॥

चरमा
चरमना
॥१२८॥

एवं कर्मण शरीरी ते ते ज्ञावे एक बहुवचने ५० दंरुके कोइ चरम, ने कोइ अचरम ॥
अशरीरी जीव, अशरीरज्ञावे अचरम, केमके तेने सिद्धपणुं ठे तेथी ते ज्ञावनुं अनाशपणुं
ठे, ते अपेक्षाये १ ॥ ए एक वचने १, ने बहुवचने १, एवं २ दंरुक थया ॥ सर्व मळीने
२१४ दंरुक थया ॥ इति शरीरद्वार ॥ १३ ॥ हवे १४ मुं पज्जत्तिद्वार कहे ठे ॥ ५ पर्या-
प्तिए पर्याप्तिजीव पर्याप्तिज्ञावे कोइ चरम, कोइ अचरम १ ॥ एवं नारकीथी मांनो
वैमानिक सुधी, ते ते ज्ञावे कोइ चरम, ने कोइ अचरम २० ॥ ए एक वचनना २०, ने
बहुवचनना २०, एवं ४० दंरुक थया ॥ एवं आहार पर्याप्तिना ते ते ज्ञावे एक बहुवचने ५०
दंरुके ॥ एवं शरीर पर्याप्तिना एक बहुवचने ५० दंरुके ॥ एवं इंद्रिय पर्याप्तिना ५०
दंरुके ॥ एवं श्वासोच्छ्वास पर्याप्तिना ५० दंरुके ॥ एवं ज्ञाषा मनपर्याप्तिना ४० दंरुके
कोइ चरम, कोइ अचरम जाणवा ॥ ए २०० दंरुक थया ॥ ५ अपर्याप्तिए अपर्याप्ति जीव,
अपर्याप्तिज्ञावे कोइ चरम, कोइ अचरम १ ॥ एवं नारकीथी मांनो वैमानिक सुधी, ते ते
ज्ञावे कोइ चरम, कोइ अचरम २० ॥ ए एक वचनना २०, ने बहुवचनना २०, एवं ४०

बोळ.

॥१२८॥

દંતક થયા ॥ એવં આહાર અપર્યાપ્તિના એક બહુ વચને ૫૦ દંતકે ॥ એવં શરીર અપર્યાપ્તિના ૫૦ દંતકે ॥ એવં ઇન્દ્રિય અપર્યાપ્તિના ૫૦ દંતકે ॥ એવં શ્વાસોઙ્ગાસ અપર્યાપ્તિના ૫૦ દંતકે ॥ એવં જ્ઞાણ મન અપર્યાપ્તિના ૪૦ દંતકે કોઈ ચરમ, કોઈ અચરમ ॥ સર્વ મળીને ૫૬૦ દંતક થયા ॥ ઇતિ પર્યાપ્તિદ્વાર ॥ ૧૪ ॥ સર્વ મળીને દંતક ૨૫૭૪ થયા ॥

ગાથા ॥ જો જં પાવિહિતિ પુણો, જાવં સો તેણ અચરિમો હોઈ ॥

અચ્ચંત વિજોગો જસ્સ, તેણ જાવેણ સો ચરિમો ॥ ૧ ॥

જાવાર્થ—જે જે જાવને ફરીને પામે, તે તે જાવે કરી અચરમ હોય ॥ જે જાવનો અત્યંત વિયોગ, તે તેણે જાવે કરી ચરમ હોય ॥ ૧ ॥

॥ ઇતિ ચરમાચરમના બોલ સંપૂર્ણ ॥

આહારક અનાહારકના બોલ ॥

અથ શ્રી આહારક અનાહારકના બોલ પદ્યવર્ણના પદ ૨૭ માંથી લખ્યા છે ॥
ગાથા ॥ આહાર ૧ જવિય ૨ સન્ની ૩, લેસ્સા ૪ દિઠિ ૫ સંજય ૬ કસાણ ૭ ॥

નાણ ૬ જોગુ ૯ વચ્ચોગે ૧૦, વેદે ય ૧૧ સરીર ૧૨ પજ્ઞાત્તિ ૧૩ ॥ ૧ ॥

હવે પ્રથમ આહાર દ્વાર કહે છે ॥ સમુચ્ચય જીવ એક વચન આશ્રિ કોઈ આહારક ને કોઈ અનાહારક, તે વિગ્રહ ગતિને વિષે તથા કેવલ સમુદ્ઘાતે તથા ૧૪ મે ગુણઠાણે તથા સિદ્ધપણે અનાહારક હોય તેથી, એવં નારકીથી માંની વૈમાનિક સુધી એક વચને જાણવું ॥ સમુચ્ચય જીવ બહુ વચન આશ્રિ આહારક ને અનાહારક હોય તે વિગ્રહ ગતિને વિષે નિગોદ તથા સિદ્ધ અનાહારક ઘણા હોવાથી ॥ નારકીના બહુ વચન આશ્રિ ૩ જાંગા, તે આહારક ઘણા ૧ ॥ આહારક ઘણા ને અનાહારક એક ૨ ॥ તે નારકીમાં ૧૨ મુહૂર્તનો વિરહ પમે, વિગ્રહ ગતિએ કોઈ વચને એક ઉપજવા આશ્રિ ॥ આહારક ઘણા ને અનાહારક ઘણા, તે કોઈ વચને વિગ્રહ ગતિએ ઘણા જીવ ઉપજે તે આશ્રિ ॥ એવં યાવત્ વૈમાનિક સુધી જાણવું ॥ નવરં એકેન્દ્રિય ૫, સમુચ્ચય ઓધિકની પરે જાણવા ॥ ૧ ॥ હવે બીજું જ્ઞવ્ય દ્વાર કહે છે ॥ જ્ઞવ્યસિદ્ધિક એક વચન આશ્રિ આહારક અનાહારક, તે યુક્તિ પૂર્વવત્ ॥ એવં નારકીથી માંની વૈમાનિક સુધી જાણવું ॥ બહુ વચન આશ્રિ જ્ઞવ્યસિદ્ધિકમાં ઓધિક ને એકેન્દ્રિયના દંરુક વર્જિને ૩ જાંગા ॥

एवं अज्ञव्यसिद्धिक एक वचन आश्रि, बहु वचन आश्रिने जाणवुं ॥ नोज्ञव्यनोज्ञ-
ज्ञव्यसिद्धिक एक वचन आश्रि एक अनाहारक ॥ एवं सिद्ध पण बहु वचन आश्रि अना-
हारक ॥ २ ॥ हवे त्रिजुं संझी छार कहे ठे ॥ एक वचन आश्रि संझी जीव, कोइ आहार-
क, ने कोइ अनाहारक, विग्रह गतिनी अपेक्षाए ॥ संझीनुं आयु वेदवार्थी संझी शेष काल
आहारक, यावत् वैमानिक सुधी ॥ बहु वचन आश्रि संझीने विषे ३ जांगा, वैमानिक
सुधी ॥ असंझी जीव, एक वचन आश्रि कोइ आहारक, कोइ अनाहारक ॥ एवं नारकी
यावत् बाणव्यंतर सुधी ॥ बहु वचन आश्रि असंझी जीव, आहारक ने अनाहारक घणा,
एक जांगो ॥ असंझी नारकी बहु वचन आश्री ६ जांगा ॥ एवं १० जवनपतिमां, ६ एकेंद्रि-
यमां अजंगक ॥ ३ विगलेंद्रिय, तिर्यचपंचेंद्रियमां ३ जांगा ॥ मनुष्य बाणव्यंतरमां ६ जांगा ॥
नोसत्रीनोअसत्री मनुष्य, सिद्धमां एक वचने आहारक ने अनाहारक ॥ बहु वचने नो-
संझीनोअसंझीमां आहारक, न अनाहारक समुद्घात आश्री घणा ॥ मनुष्यमां ३ जांगा ॥
सिद्धो अनाहारक घणा ॥ ३ ॥ हवे चोथुं लेश्याछार कहे ठे ॥ सलेशी तथा सलेशी नारकी-

आहारक
अनाहा
रकना
॥१३०॥

थी मांकी वैमानिक सुधी, एक वचने कोइ आहारक, कोइ अनाहारक ॥ बहु वचन आश्री स-
लेशी, कृष्ण नील कापोत लेशीमां समुच्चय ने एकेंद्रियना ५ दंरुक वर्जिने, बीजामां ३ जांगा
लात्रे ॥ बहु वचन आश्री तेजु लेश्यामां पृथ्वीपाणी वनस्पतिमां ६ जांगा, बीजा देवलोक
सुधीना देवनुं तेमां आगमन ठे माटे ॥ शेष जीवोमां जांगा ३ लात्रे ॥ जेने तेजुलेश्या होय
तेने ३ जांगा, शेषने नहि ॥ पद्म शुक्ल लेश्या तिर्यच पंचेंद्रिय, मनुष्य, वैमानिकने विषे
होय ॥ एक वचन आश्री आहारक, बहु वचन आश्री जांगा ३ ॥ अलेशी जीव तथा
मनुष्य तथा सिद्ध एक वचन बहु वचने अनाहारक ॥ ४ ॥ हवे पांचमुं दृष्टि द्वार कहे ठे ॥
समदृष्टि जीव कोइ आहारक, कोइ अनाहारक ॥ ३ विगलेंद्रिय समदृष्टिमां ६ जांगा ॥ सिद्ध
अनाहारक ॥ शेषमां जांगा ३ लात्रे ॥ मिथ्यादृष्टिमां समुच्चय जीवने एकेंद्रिय वर्जिने, शे-
षमां ३ जांगा ॥ समा मिथ्यादृष्टि जीव, आहारक एकेंद्रिय, ३ विगलेंद्रिय वर्जिने, वैमानिक
सुधीमां एक बहु वचने आहारक ज होय ॥ ५ ॥ हवे ठतुं संयति द्वार कहे ठे ॥ संजति
मनुष्य ने समुच्चय जीव कोइ आहारक, कोइ अनाहारक, बहु वचने ३ जांगा ॥ असंजति

बोल,

॥१३०॥

एक वचने कोइ आहारक, कोइ अनाहारक ॥ बहु वचने समुच्चय जीवने एकेंद्रिय वर्जिने, शेषमां ३ जांगा ॥ सजतासंजति समुच्चय जीव, पंचेंद्रिय तिर्यच ने मनुष्यमा एक बहु वचने आहारक ॥ नोसंयतनो असंयतनोसंयतासंयत समुच्चय जीवने सिद्ध एक बहु वचने अनाहारक ॥ ६ ॥ हवे सातमुं कषाय छार कहे ठे ॥ सकषायी जीव कोइ आहारक, कोइ अनाहारक, एवं वैमानिक सुधी, बहु वचने समुच्चय जीवने एकेंद्रिय वर्जिने, शेषमां ३ जांगा ॥ क्रोध कषायी जीवोने विषे एमज जाणवुं ॥ नवरं देवमां ६ जांगा केमके देवमां स्वजावथी लोभ बहु होय, क्रोधादि बहु न होय तेथी, क्रोध कषायी एक पण लाजे ठे तेथी ॥ मान कषायी माया कषायी देव नारकीने विषे ६ जांगा, शेषमां समुच्चय जीवने एकेंद्रिय वर्जिने त्रण जांगा लाजे ॥ लोभ कषायी नारकीमां ६ जांगा, शेषमां जीव एकेंद्रिय वर्जिने ३ जांगा लाजे ॥ अकषायी नोसंझीनोअसंझीनी परे जाणवा ॥ ७ ॥ हवे आठमुं ज्ञान छार कहे ठे ॥ ज्ञानी एक वचने समदृष्टिनी परे, मतिज्ञानी श्रुत ज्ञानी, ३ विगलेंद्रियमां ६ जांगा, शेषमां ३ जांगा ॥ अवधिज्ञानी एक वचने तेमज बहुवचने तिर्यच पंचेंद्रिय आहा-

रक ते पंचेंद्रिय तिर्यचने विग्रहगतिने विषे नहि, त्यारे तेने गुण प्रत्ययथी अवधिनी
संज्ञव गुणना असंज्ञवथी नहि ॥ वळी अवति पतित अवधिदेव अथवा मनुष्य तिर्यचने
विषे उपजे तेथी, अवधिज्ञानी उतां तिर्यचने अनाहारकनो योग न होय, शेष स्थानकने
विषे ५ एकेंद्रिय, ३ विगलेंद्रिय वर्जितने विषे एकेक प्रते जांगा ३ ॥ तिर्यच पंचेंद्रिय आ-
हारक, शेष जीवादिने विषे ३ जांगा, जेने अवधिज्ञान होय तेने विषे ॥ मनःपर्यवज्ञान
मनुष्यने तथा समुच्चय दंरुके होय ॥ एक बहुवचने आहारक, विग्रह गत्यादि अवस्थाने
विषे मनःपर्यवज्ञाननो संज्ञव नथी माटे ॥ केवलज्ञानी, नोसंज्ञीनोअसंज्ञीवत्, केवलज्ञान
चितवणाने विषे त्रण पद, सामान्यथी जीवपद १, मनुष्य २, सिद्ध ३, सामान्यथी जीवपदे मनु-
ष्यपदे आहारक तथा अनाहारक ॥ सिद्धपदे अनाहारक ॥ बहुवचने सामान्यथी जीवपदे
आहारक पण अनाहारक पण ॥ मनुष्यपदे ३ जांगा पूर्वे देखाळ्या, ते सिद्धपदे अनाहारक, पण
समुच्चय अज्ञानी, मति श्रुत अज्ञानी, एकवचने पूर्ववत् ॥ बहुवचने जीवपद एकेंद्रिय पृथ-
व्यादिने विषे आहारक अनाहारक, शेषने विषे ३ जांगा ॥ विज्ञंगज्ञानीने विषे एक

बहुवचने तिर्यच पंचेंद्रिय, मनुष्य आहारक, विज्रंग ज्ञान सहितने विग्रह गति ए ॥ तिर्यच पंचेंद्रिय मनुष्यने विषे उत्पत्तिनो असंज्ञव ठे माटे ॥ शेष स्थाने एकेंद्रिय विगलेंद्रिय वर्जितने विषे ज्ञांगा ३ ॥ ७ ॥ हवे नवमुं योग द्वार कहे ठे ॥ सयोगीने विषे समुच्चय जीवने, एकेंद्रिय वर्जितने, शेषमां ३ ज्ञांगा ॥ मनयोगी वचनयोगी समाभिध्यादृष्टिनी परे, नवरं वचनयोगी ३ विगलेंद्रियने, कायजोगने विषे समुच्चय जीवने एकेंद्रिय वर्जितने, शेषमां ज्ञांगा ३ ॥ अजोगी जीव मनुष्य, सिद्ध, अनाहारक ॥ ८ ॥ हवे दशमुं उपयोगद्वार कहे ठे ॥ साकार अनाकार उपयोगने विषे जीव एकेंद्रिय वर्जितने, शेषमां ज्ञांगा ३ ॥ सिद्ध अनाहारक ॥ १० ॥ हवे अग्यारमुं वेद द्वार कहे ठे ॥ सवेदने विषे समुच्चय जीवने, एकेंद्रिय वर्जितने, शेषमां ३ ज्ञांगा ॥ स्त्री पुरुषवेदने विषे एकवचने तेमज बहुवचने जीवादिने विषे एकेक प्रते ३ ज्ञांगा ॥ नपुंसक वेदने विषे जीव एकेंद्रिय वर्जितने त्रण ज्ञांगा ॥ जीवमां एकेन्द्रिय आहारक घणा अनाहारक घणा, अवेदी जेम केवळी, एक बहुवचने, जीवपदे मनुष्य पदे एकवचने आहारक, कोऽअनाहारक, बहुवचने जीवपदे आहारक पण, अनाहारक पण, मनुष्यने विषे ज्ञांगा ३ ॥ सिद्धने विषे तो अनाहारक ॥ ११ ॥ हवे बारमुं शरीर द्वार

कहे ठे ॥ सशरीरने विषे समुच्चय जीवने एकेंद्रिय वर्जि, शेषमां ३ जांगा ॥ उदारिक शरीरने विषे समुच्चय जीवने मनुष्यने विषे ३ जांगा ॥ शेषने विषे आहारक अनाहारक नहि ॥ वैक्रेय आहारक शरीरी एक बहुवचने आहारक अनाहारक नहि, जेने वैक्रेय आहारक संज्ञवे तेज जाणवा, बीजा नहि ॥ नारकी, जवनपति, वाठकाय, तिर्यच पंचेंद्रिय, मनुष्य, व्यंतर, ज्योतिष, वैमानिकने विषे आहारक नहि ॥ मनुष्यने विषे होय ॥ तैजस्व कर्मण शरीरने विषे एकवचने कोइ आहारक, कोइ अनाहारक, बहुवचने समुच्चय जीवने एकेंद्रियने विषे अजंगक ॥ शेषमां ३ जांगा ॥ अशरीरी सिद्धमां जीवने, सिद्धमां एक-बहुवचने अनाहारक ॥ ११ ॥ हवे तेरमुं पर्यासिद्धार कहे ठे ॥ प्रथम ४ आहारादि पर्यासिने विषे समुच्चय जीवने, मनुष्यने विषे ३ जांगा ॥ शेष आहारक ज्ञाषा मनःपर्यासि पंचेंद्रियने होय, बीजाने न होय ॥ आहारक पर्यासिए अपर्यासि अनाहारक एक ने बहु वचने ॥ शरीर पर्यासिए अपर्यासि कोइ आहारक, कोइ अनाहारक ॥ उपरनी ४ पर्यासिए अपर्यासि नारकी, देव मनुष्यने विषे ६ जांगा ॥ समुच्चय जीवने एकेंद्रिय वर्जिने शेषने विषे ३ जांगा ॥ ज्ञाषा, मन पर्यासिने विषे समुच्चय जीवने पंचेंद्रिय तिर्यचमां जांगा ३ ॥ नारकी देव

મનુષ્યને વિષે ૬ જાંગા ॥ સર્વ પદે એ એક બહુવચ્ચને જીવાદિ દંરુક કહેવો ॥ જેને જે હોય
તે પુઠવું, જેને જે ન હોય તે ન પુઠવું ॥ યાવત્ જાણા મન પર્યાસિયે અપર્યાસ નારકી દેવ
મનુષ્યને વિષે ૬ જાંગા ॥ શેષને વિષે ૩ જાંગા ॥ ૧૩ ॥

॥ ઇતિ આહારક અનાહારકના બોલ સંપૂર્ણ ॥

બંધિશતકના બોલ ॥

અથ શ્રી જગવતી શતક ૨૬ માંથી બંધિશતકના બોલ લિખ્યતે ॥
ગાથા ॥ જીવા ય ૧ લેસ્સ ૨ પક્ષિય ૩, દિટ્ઠિ ય ૪ નાણ ૫ અનાણે ૬ ॥
સણા ય ૭ વેય ૮ કમાય એ, જોગુ ૧૦ વચ્ચોગે ૧૧ એગારસ ઠાણાઈ ॥ ૧ ॥
એ ૧૨ દ્વારની ગાથા કહી ॥ હવે ૧૧ ઉદ્દેશાનો ગાથા કહે છે ॥
અણંતરોવવન્નાદિ ચત્તારિ ૪, પરંપરોવવન્નાદિ તહેવય ૪ ॥
ઊહિયા ૧ ચરિમા ચરિમે ય ૨, ઇહ એગારસ ઉદ્દેશા ॥ ૧ ॥
સમુચ્ચય દંરુકથી માંની ચોવીસે દંરુકમાં જે ઠેકાણે જેટલા બોલ લાજે તેનો યંત્ર આ પ્રમાણે—

वंधि-
कृतकना
॥१३३॥

२५ दंडकनां नाम	समुच्चय जोव १	लेश्या ८	पक्ष २	दृष्टि ३	ज्ञान ६	अज्ञान ४	संज्ञा ५	वेद ५	कषाय ६	योग ५	उपयो- ग २	सर्व मल्ली ४७
समुच्चय दंडकमां	१	८	२	३	६	४	५	५	६	५	२	४७
७ नारकीना १ दंडकमां	१	४	२	३	४	४	४	२	५	४	२	३५
१० भवनपति, १ देवाणव्यंतर, ए ११ दंडकमां	१	५	२	३	४	४	४	३	५	४	२	३७
ज्योतिषी, १-२ देवलोक सुधीमां	१	२	२	३	४	४	४	३	५	४	२	३४
३ धी १२ देवलोक सुधीमां	१	२	२	३	४	४	४	२	५	४	२	३३
९ ग्रैवेयकमां	१	२	२	२	४	४	४	२	५	४	२	३२
५ अनुत्तर विमानमां	१	२	१	१	४	०	४	२	५	४	२	२६
पृथ्वी, पाणी, वनस्पति ए ३ दंडकमां	१	५	२	१	०	३	४	२	५	२	२	२७
तेज, वात ए वेद दंडकमां	१	४	२	१	०	३	४	२	५	२	२	२६
३ विगर्लेन्द्रियना ३ दंडकमां	१	४	२	२	३	३	४	२	५	३	२	३१
निर्यच पंचेन्द्रियना दंडकमां	१	७	२	३	४	४	४	४	५	४	२	४०
मनुष्यना दंडकमां	१	८	२	३	६	४	५	५	६	५	२	४७

बोक.

॥१३३॥

હવે બંધીના ૪ જાંગા કહે છે ॥ બંધી, બંધશ્ચ, બંધિસ્સશ્ચ-બાંધતો હવો, બાંધે છે, બાંધશે ૧ ॥
બંધી, બંધશ્ચ, ન બંધિસ્સશ્ચ-બાંધતો હવો, બાંધે છે, બાંધશે નહિ ૨ ॥ બંધી, ન બંધશ્ચ, બંધિસ્સશ્ચ,
બાંધતો હવો, બાંધતો નથી, બાંધશે ૩ ॥ બંધી, નબંધશ્ચ, નબંધિસ્સશ્ચ-બાંધતો હવો, બાંધતો નથી,
બાંધશે નહિ ૪ ॥ એ બંધી ત્રણ કાલ આશ્રિ છે, તેમાં પ્રથમ પાપકર્મ (અશુભ કર્મ) બાં-
ધવા આશ્રિ ૨૫ દંડકમાં જે જે બોલ લાજે તેમાં કોણ ૧ જાંગા લાજે તે કહે છે ॥ સમુચ્ચય
જીવમાં ૪૭ બોલ લાજે, તેમાં સમુચ્ચય જીવ ૧ ॥ સલેશી ૨ ॥ શુક્લલેશી ૩ ॥ શુક્લપક્ષી
૪ ॥ સમદૃષ્ટિ ૫ ॥ સનાળી ૬ ॥ મતિજ્ઞાનીઆદિ જ્ઞાની ૪ ॥ ૧૦ ॥ નોસન્નાવડત્તા ૧૧ ॥
અવેદી ૧૨ ॥ સકષાયી ૧૩ ॥ લોભ કષાયી ૧૪ ॥ સજોગી ૧૫ ॥ મનજોગી ૧૬ ॥ વચન-
જોગી ૧૭ ॥ કાયજોગી ૧૮ ॥ સાગારોવડત્તા ૧૯ ॥ અણાગારો વડત્તા ૨૦ ॥ એ ૨૦ બોલમાં
૪ જાંગા લાજે ॥ અલેશી ૧ ॥ કેવલી ૨ ॥ અજોગી ૩ ॥ એ ૩ બોલમાં એક ચોથો જાંગો
લાજે ॥ અકષાયીમાં ૨ જાંગા લાજે ॥ ત્રીજો ને ચોથો ॥ શેષ બોલ ૨૩ રહ્યા, તેમાં પહેલો
ને બીજો એ ૨ જાંગા લાજે ॥ નારકીથી માંડી મનુષ્ય વર્જિ વૈમાનિક સુધી ૨૩ દંડકમાં

जे जे ठेकाणे जेटला जेटला बोल लाजे, तेमां पहेलो बीजो ए २ जांगा लाजे ॥ मनुष्यमां
समुच्चय जीवनी परे जांगा उतारवा ॥ हवे ज्ञानावरणीय १ ॥ दर्शनावरणीय २ ॥ नाम
३ ॥ गोत्र ४ ॥ अंतराय ५ ॥ ए ५ कर्मनो जेगो अधिकार कहे ठे ॥ समुच्चय जीवमां
४९ बोल लाजे, तेमां समुच्चय जीव १ ॥ सलेशी २ ॥ शुक्लेशी ३ ॥ शुक्लपद्मी ४ ॥ सम-
कितदृष्टि ५ ॥ सनाणी ६ ॥ मत्यादि ४ ज्ञानी १० ॥ नोसन्नावउत्ता ११ ॥ अवेदी १२ ॥
सजोगी १३ ॥ त्रण जोगी १६ ॥ सागारोवउत्ता १७ ॥ अणगारो वउत्ता १८ ॥ ए १८ बो-
लमां ४ जांगा लाजे ॥ अलेशी १ ॥ अजोगी २ ॥ केवली ३ ॥ ए ३ मां एक चोथो जांगो
लाजे ॥ अकषायीमां त्रीजो ने चोथो वे जांगा लाजे ॥ शेष बोल २५ रह्या, तेमां पहेलो ने
बीजो जांगो लाजे ॥ हवे मनुष्य वर्जिने २३ दंरुकना सर्व बोलमां पहेलो ने बीजो ए २
जांगा लाजे ॥ मनुष्यमां समुच्चय जीवनी परे जांगा उतारवा ॥ हवे वेदनीय कर्म बांधवा
आश्रि कहे ठे ॥ समुच्चय जीवमां ४९ बोल लाभे, तेमां समुच्चय जीव १ ॥ सलेशी २ ॥
शुक्लेशी ३ ॥ शुक्लपद्मी ४ ॥ समकितदृष्टि ५ ॥ सनाणी ६ ॥ केवलज्ञानी ७ ॥ नोसन्ना-

વડતા ૮ ॥ અવેદી ૯ ॥ અકષાયી ૧૦ ॥ સાગારોવડતા ૧૧ ॥ અણાગારોવડતા ૧૨ ॥
૯ ૧૨ બોલમાં ૩ જાંગા લાજે ત્રિજો જાંગો વર્જિને ॥ ત્રિજો જાંગો વેદનીય કર્મના બંધ
આશ્રિ મૂલથી ઠેજ નહિ ॥ અલેશી ૧ ॥ અજોગી ૨ ॥ ૯ ૨ માં ૧ ચોથો જાંગો લાજે ॥
શેષ ૩૩ બોલ રહ્યા, તેમાં પહેલો ને વીજો બે જાંગા લાજે ॥ નારકીથી માઠી મનુષ્ય વર્જિને
૨૩ દંરુકમાં પહેલો ને વીજો બે જાંગા લાજે ॥ મનુષ્યના દંરુકમાં સમુચ્ચય જીવની પરે
જાંગા જાણવા ॥ મોહનીય કર્મનો વિસ્તાર ઓધિક અશુભ કર્મની પરે જાણવો ॥ હવે
આયુષ્ય કર્મ બાંધવા આશ્રિ કહે ઠે ॥ સમુચ્ચય જીવમાં ૪૭ બોલ લાજે, તેમાં અલેશી ૧ ॥
કેવલી ૨ ॥ અજોગી ૩ ॥ ૯ ૩ માં એક ચોથો જાંગો લાજે ॥ સમામિથ્યાત્વદૃષ્ટિ ૧ ॥
અવેદી ૨ ॥ અકષાયી ૩ ॥ ૯ ત્રણમાં ત્રીજો ને ચોથો ૯ બે જાંગા લાજે ॥ કૃષ્ણપદ્મીમાં
પહેલો ને ત્રીજો ૯ ૨ જાંગા લાજે ॥ મનઃપર્યવ જ્ઞાનો ૧ ॥ નોસનાવડતા ૨ ॥ ૯ ૨ માં
૧-૩-૪ ૯ ૩ જાંગા લાજે ॥ શેષ ૩૮ બોલ રહ્યા તેમાં ચાર જાંગા લાજે ॥ નારકીમાં કૃષ્ણ
પદ્મી ૧ ॥ કૃષ્ણલેશી ૨ ॥ ૯ ૨ માં પહેલાં ને ત્રીજો ૯ ૨ જાંગા લાજે ॥ સમામિ-

થ્યાત્વ દૃષ્ટિમાં ત્રીજો ને ચોથો એ ૨ જાંગા લાજે ॥ શેષ ૩૨ માં ૪ જાંગા લાજે ॥ હવે
દશ જવનપતિ ॥ વાણવ્યંતર ॥ ઝ્યોતિષી ॥ વૈમાનિક ॥ ૧૨ દેવલોક ॥ એ પ્રૈવેયકમાં ॥
કૃષ્ણપદ્મીમાં પહેલો ને ત્રીજો એ ૨ જાંગા લાજે ॥ સમામિથ્યાત્વ દૃષ્ટિમાં ત્રીજો ને ચોથો
એ ૨ જાંગા લાજે, પણ એટલું વિશેષ જે એ પ્રૈવેયકમાં સમામિથ્યાત્વ દૃષ્ટિ નથી ॥
શેષ જેટલા જેટલા બોલ જે જે ઠેકાણે રહ્યા, તેમાં ૪ જાંગા લાજે ॥
ચાર અનુત્તર વિમાનમાં ૨૬ બોલ લાજે, તેમાં ૪ જાંગા લાજે ॥ સર્વાર્થસિદ્ધમાં
૨-૩-૪ એ ૩ જાંગા લાજે ॥ પૃથ્વી ૧ ॥ પાણી ૨ ॥ વનસ્પતિમાં ૨૭ બોલ લાજે તેમાં
કૃષ્ણપદ્મીમાં ૧-૩ એ ૨ જાંગા લાજે, તેજુલેશીમાં ૧ ત્રીજો જાંગો લાજે, શેષ ૨૫ બોલમાં
૪ જાંગા લાજે ॥ તેજ વાઝમાં બોલ ૨૬ લાજે, તેમાં પહેલો ને ત્રીજો એ ૨ જાંગા લાજે ॥
ત્રણ વિગલેંદ્રિયમાં બોલ ૩૧ લાજે, તેમાં સમદૃષ્ટિ ૧ ॥ જ્ઞાન ૩ ॥ એ ૪ બોલમાં એક ત્રીજો
જાંગો લાજે, શેષ ૨૭ બોલમાં ૧-૩ એ ૨ જાંગા લાજે ॥ તિર્યંચ પંચેંદ્રિયમાં બોલ ૪૦
લાજે, તેમાં કૃષ્ણપદ્મીમાં ૧-૩ એ ૨ જાંગા લાજે ॥ સમામિથ્યાત્વદૃષ્ટિમાં ત્રીજો ને ચોથો

ए २ जांगा लाजे ॥ समदृष्टि १ ॥ ज्ञान ४ ॥ ए ५ बोलमां १-३-४ ए ३ जांगा लाजे,
 शेष बोल ३३ मां ४ जांगा लाजे ॥ मनुष्यमां ४९ बोल लाजे ॥ तेमां अलेशी १ ॥ के-
 वली २ ॥ अजोगी ३ ॥ ए ३ मां एक चोथो जांगो लाजे ॥ कृष्णपद्मीमा १-३ ए २
 जांगा लाजे ॥ समामिथ्यात्वदृष्टि १ ॥ अवेदो २ ॥ अकषायी ३ ॥ ए ३ मां ३-४ ए २
 जांगा लाजे ॥ समदृष्टि १ ॥ ज्ञान ५ ॥ नोसन्नावउत्ता ९ ॥ ए ९ बोलमां १-३-४ ए ३
 जांगा लाजे ॥ शेष ३३ बोलमां ४ जांगा लाजे ॥ इति प्रथम ओधिक उद्देशः समाप्तः
 ॥ १ ॥ हवे अनंतरोववन्नगादि ४ उद्देशा कहे ठे ॥ अनंतरोववन्नगा ते एक समय उप-
 ज्याने थयो होय ते १ ॥ अनंतरोगाढगा ते एक समय आकाश क्षेत्र स्पर्शाने थयो होय
 ते २ ॥ अनंतरोहारगा ते एक समय आहार लीधाने जेने थयो होय ते ३ ॥ अणंतर-
 पञ्जात्तगा ते एक समय प्रजा बांध्याने जेने थयो होय ते ४ ॥ ए ४ उद्देशा ११ द्वार २५
 दंरुक ए अधिकारे करी बतावे ठे ॥ पाप कर्म (अशुभ कर्म) बांधवा आश्रि समुच्चय जी-
 वमां ४९ बोल लाजे, तेमांथो अलेशी १ ॥ समामिथ्यात्वदृष्टि २ ॥ मनःपर्यवज्ञान ३ ॥

बधि-
शतकना
॥१३६॥

केवलज्ञान ४ ॥ नां सन्नावलता ५ ॥ अवेदी ६ ॥ अकषायी ७ ॥ मनजोगी ८ ॥ वचनजोगी
९ ॥ अजोगी १० ए १० बोल प्रथम समये न होय ॥ शेष ३७ बोल राह्य, तेमां २ जांगा
लाजे, ते पहेलो ने बीजो ॥ नारकोथी मांमो १२ देवलोक सुधीमां जे जे ठेकाणे जेटला
जेटला बोल लाजे तेमांथी समामिथ्यात्वदृष्टि १ ॥ मनजोग २ ॥ वचनजोग ३ ॥ ए त्रण
त्रण बोल वर्जवा, शेष जेटला जेटला बोल राह्य तेमां पहेलो ने बीजो जांगो लाजे ॥ नव
प्रैवेयक, पांच अनुत्तर विमानमां जेटला जेटला बोल लाजे, तेमांथी बे बे बोल वर्जवा ॥
मनजोग १ ॥ वचनजोग २ ॥ शेष जेटला २ बोल राह्य तेमां पहेलो ने बीजो जांगो लाजे ॥
पांच स्थावरमां जेटला बाळ लाजे, तेमां बे जांगालाजे ते पहेलो ने बीजो ॥ त्रण विगलें-
द्रियमांथी १ वचनजोग वर्ज्यो, शेष ३० बोल राह्य तेमां बे जांगालाजे, पहेलो ने बीजो ॥
तिर्यच पंचेंद्रियमांथी ५ बोल वर्ज्या ॥ समामिथ्यात्वदृष्टि १ ॥ विजगज्ञान २ ॥ अवधि-
ज्ञान ३ ॥ मनजोग ४ ॥ वचनजोग ५ ॥ शेष ३५ बोल राह्य तेमां २ जांगालाजे, पहेलो
ने बीजो ॥ मनुष्यमांथी ११ बोल वर्ज्या ॥ अलेशी १ ॥ समामिथ्यात्वदृष्टि २ ॥ विजग-

बोल.

॥१३६॥

જ્ઞાન ૩ ॥ મનઃપર્યવજ્ઞાન ૪ ॥ કેવલજ્ઞાન ૫ ॥ નોસત્રાવત્તા ૬ ॥ અવેદી ૭ ॥ અક-
ષાયી ૮ ॥ મનજોગ ૯ ॥ વચનજોગ ૧૦ ॥ અલેશી ૧૧ ॥ શેષ બોલ ૩૬ રહ્યા તેમાં ૧
જાંગા લાજે, પહેલો ને બીજો ॥ એ સમુચ્ચય અશુભકર્મ આશ્રિ કહ્યું ॥ તેમ જ્ઞાનાવરણીય ૧ ॥ દર્શ-
નાવરણીય ૨ ॥ વેદનીય ૩ ॥ મોહનીય ૪ ॥ નામ ૫ ॥ ગોત્ર ૬ ॥ અંતરાય ૭ ॥ એ ૭ કર્મનો વિચાર
ઓધિકની પરે જાણવો ॥ હવે આયુષ્યકર્મ બાંધવાનો અધિકાર કહે છે ॥ મનુષ્ય વર્જિ ૨૩ દંરુક-
માં જે જે બોલ લાજે છે, તે તે સર્વ બોલમાં ૧ ત્રિજો જાંગો લાજે ॥ મનુષ્યમાં કૃષ્ણપદ્મી એક
બોલમાં ત્રિજો જાંગો લાજે ॥ શેષ ૩૫ બોલમાં ૨ જાંગા લાજે તે ત્રિજો ને ચોથો ॥ એ
રીતે અનંતરોવવન્નગાદિ ૪ ઉદ્દેશા જાણવા ॥ ઇતિ પાંચમો ઉદ્દેશો સમાપ્તઃ ૫ ॥ હવે પરં-
પરોવવન્નગાદિ ૪ ઉદ્દેશા કહે છે ॥ પરંપરોવવન્નગા તે ઘણા સમય ઉપને થયા હોય તે ૧ ॥
પરંપરોગાઢગા તે ઘણા સમય આકાશ ક્ષેત્ર સ્પર્શ્યાને થયા હોય તે ૨ ॥ પરંપરોઆહારગા
તે ઘણા સમય આહાર લીધાને થયા હોય તે ૩ ॥ પરંપરોપજ્ઞાતગા તે ઘણા સમય પ્રજા
બાંધ્યાને થયા હોય તે ૪ ॥ એ ૪ ઉદ્દેશાનાં ૧૧ દ્વાર, ૨૫ દંરુક, એ પાપકર્મબંધન અધિ-

વંધિ-
શતકના
॥૧૩૭॥

કાર સર્વ વ્યક્તવતા પ્રથમ ઓધિક ઉદ્દેશાની પરે જાણવી ॥ નવરં પૃથ્વી ૧ ॥ પાણી ૨ ॥
વનસ્પતિ ૩ ॥ એ ૩ દંરુકમાં ૨૬ બોલ લાજે કહેવા ॥ એક તેજુલેશ્યા વર્જિ, ત્રણ વિગ-
લેંદ્રિયમાં ૨૭ બોલ લાજે કહેવા ॥ તે ૩૧ બોલમાંથી સમકિતદષ્ટિ ૧ ॥ ત્રણ જ્ઞાન ૪ ॥ એ
૪ બોલ વર્જવા ॥ એ ૪ ઉદ્દેશા થયા ॥ ઇતિ નવમો ઉદ્દેશો સમાપ્તઃ ॥ એ ॥ હવે દશમો
ચરમનો ઉદ્દેશો કહે છે ॥ એ ઉદ્દેશાના ૧૧ દ્વાર, ૨૪ દંરુક, એ પાપકર્મ વંધનાધિકાર સર્વ
વ્યક્તવતા પ્રથમ ઓધિક ઉદ્દેશાની પરે જાણવી ॥ નવરં મનુષ્યપદે આયુષની અપેક્ષાએ
સામાન્યથી ૪ જાંગા કહ્યા છે, તેમાં ચરમ મનુષ્ય આશ્રિ ચોથો જાંગો સંજવે છે ॥ એમ ન
માનીએ તો ચરમપણું ન સંજવે ॥ એમ બીજે પણ વિશેષ જાણવું ॥ ઇતિ દશમો ચરમ ઉ-
દ્દેશો સમાપ્તઃ ॥ ૧૦ ॥ હવે ૧૧ મો અચરમનો ઉદ્દેશો કહે છે ॥ એ ઉદ્દેશાના, એ પાપકર્મ-
વંધનનો અધિકાર, ૨૪ દંરુક, ૧૧ દ્વારથી ચતાવે છે ॥ પાપકર્મ મોહનોય કર્મ બાંધવા આ-
શ્રિ સમુદ્ધય જીવમાં ૪૪ બોલ લાજે, તે ૪૭ બોલમાંથી અલેશી ૧ ॥ કેવલજ્ઞાની ૨ ॥ અ-
જોગી ૩ ॥ એ ૩ બોલ વર્જ્યા ॥ એ ૩ ને ઠેલ્લો જવ કરવાપણું છે માટે, એ ૪૪ બોલમાં સમુ-

બોલ.

॥૧૩૭॥

જીવ ૧ ॥ સલેશી ૨ ॥ શુક્લેશી ૩ ॥ શુક્લપદ્મી ૪ ॥ સમકિતી ૫ ॥ જ્ઞાન ૫ ॥
૧૦ ॥ નોસન્નાવડતા ૧૧ ॥ અવેદી ૧૨ ॥ સકષાયી ૧૩ ॥ લોજ કષાયી ૧૪ ॥
સજોગી ૧૫ ॥ મનજોગી ૧૬ ॥ વચનજોગી ૧૭ ॥ કાયજોગી ૧૮ ॥ સાંગારોવડતા ૧૯ ॥
અણાગારોવડતા ૨૦ ॥ ૧ ૨૦ બોલમાં ૧-૨-૩ ૧ ૩ જાંગા લાજે ॥ અકષાયીમાં ૧૬ ત્રિજો
જાંગો લાજે ॥ શેષ ૨૩ બોલ રહ્યા તેમાં ૧-૨ ૧ ૨ જાંગા લાજે ॥ નારકીથી માંની મનુષ્ય વર્જિને
વૈમાનિકમાં ઘેઠ ૪ અનુત્તર વિમાન સુધીમાં જે જે ઠેકાણે જેટલા જેટલા બોલ લાજે તેમાં
૧-૨ ૧ ૨ જાંગા લાજે ॥ મનુષ્યમાં ૪૪ બોલ લાજે, તેમાં સમુચ્ચય જીવની પરે જે જે બો-
લમાં જે જે જાંગા કહ્યા છે તે તે જાંગા કહેવા ॥ હવે આયુષ્ય વર્જિને જ્ઞાનાવરણીયાદિ ૫
કર્મ બાંધવા આશ્રિ સમુચ્ચય જીવમાં ૪૪ બોલ લાજે ॥ તેમાંથી પૂર્વે ૨૦ બોલ વર્જ્યા હતા
તેમાંથી સકષાયી ૧ ॥ લોજ કષાયી ૨ ॥ ૧ ૨ બોલ વર્જ્યા, શેષ ૧૮ બોલ રહ્યા તેમાં
૧-૨-૩ ૧ ૩ જાંગા લાજે ॥ અકષાયીમાં ૧ ત્રિજો જાંગો લાજે, શેષ ૨૫ બોલ રહ્યા તેમાં
૧-૨ ૧ ૨ જાંગા લાજે ॥ નારકીથી માંની ૪ અનુત્તર વિમાન સુધીમાં ૧-૨

ए २ ज्ञांगालाजे ॥ मनुष्यमां समुच्चय जीवनी परे जाणवुं ॥ हवे वेदनीय कर्म आश्रि समुच्चय
जीवथी मांकी ४ अनुत्तर विमान सुधीमां जे जे ठेकाणे जेटला जेटला बोल लाजे ठे, तेमां
१-२ ए बे ज्ञांगालाजे ॥ हवे आयुष्य कर्म बांधवा आश्रि समुच्चय जीवमां ४४ बोल लाजे
तेमांथी समामिथ्यात्व दृष्टि १ ॥ अवेदी २ ॥ अकषायी ३ ॥ ए ३ मां १ त्रिजो ज्ञांगो
लाजे, शेष ४१ बोल रह्या तेमां १-३ ए बे ज्ञांगालाजे ॥ नारकीथी मांकी पृथ्वी, पाणी,
वनस्पति, ३ विगलेंद्रिय, तथा मनुष्य वर्जिने वैमानिकमां ४ अनुत्तर विमान सुधीमां जे
जे ठेकाणे जेटला जेटला बोल लाजे, तेमांथी एक समामिथ्यात्व दृष्टिमां एक त्रिजो ज्ञांगो
लाजे, शेष बोल रह्या तेमां १-३ ए बे ज्ञांगालाजे ॥ पृथ्वी, पाणी, वनस्पतिमां २७ बोल
लाजे, तेमांथी एक तेजुलेशीमां त्रिजो ज्ञांगो लाजे, शेष २६ बोल रह्या तेमां १-३ ए बे
ज्ञांगालाजे ॥ त्रण विगलेंद्रियमां ३१ बोल लाजे, तेमांथी समदृष्टि १ ॥ ज्ञान ३ ए ४
बोलमां एक त्रिजो ज्ञांगो लाजे ॥ शेष २७ बोल रह्या तेमां १-३ ए २ ज्ञांगालाजे ॥ मनु-

ધ્યમા જે જે બોલમાં જે જે જાગા લાજે, તે સમુચ્ચય જીવના દંડકની પરે ઉતારવા ॥ इति
अगीयारमो अचरम उद्देशो समाप्त ॥ ११ ॥

इति बंधिशतकना बोल संपूर्ण ॥

સમવસરણના બોલ ॥

अथ श्री जगवती श० ३० मांथी समवसरणना बोल लिख्यते ॥

गाथा ॥ जीवाय १ लेस्स २ पक्खि य ३, दिट्ठि य ४ नाण ५ अनाणे ६ ॥

सणाय ७ वेय ८ कसाय ९, जोगु १० वच्चोगे ११ एगारस ठाणाइं ॥ १ ॥

ए ११ ठाणा, बोल ४७, दंढक १४ अने समुच्चय १, ए दंढक १५, उपर उतारवा,
तेनो विचार कहे ठे ॥

समवस-
रणना
॥१३९॥

२५ दंडकना नांम	जीव	लेख्या	पक्ष	दृष्टि	ज्ञान	अज्ञान	संज्ञा	वेद	कषाय	जोग	उपयोग	सर्व
	१	८	२	३	६	४	५	५	६	५	२	४७
समुच्चय जीवमां	१	८	२	३	६	४	५	५	६	५	२	४७
७ नारकीमां	१	४	२	३	४	४	४	२	५	४	२	३५
१० भवनपति, १६ वाणव्यंतरमां	१	५	२	३	४	४	४	३	५	४	२	३७
ज्योतिषी, पहेला २ देवलोक सुधी	१	२	२	३	४	४	४	३	५	४	२	३४
३ जायी १२ देवलोक सुधी	१	२	२	३	४	४	४	२	५	४	२	३३
९ ग्रैवेयकमां	१	२	२	२	४	४	४	२	५	४	२	३२
५ अनुत्तर विमानमां	१	२	१	१	४	०	४	२	५	४	२	२६
पृथ्वी, पाणी, वनस्पतिमां	१	५	२	१	०	३	४	२	५	२	२	२७
तेज वाउमां	१	४	२	१	०	३	४	२	५	२	२	२६
३ विगर्लेन्द्रियमां	१	४	२	२	३	३	४	२	५	३	२	३१
निर्यच पंचेन्द्रियमां	१	७	२	३	४	४	४	४	५	४	२	४०
मनुष्यमां	१	८	२	३	६	४	५	५	६	५	२	४७

बोल,

॥१३९॥

हवे समवसरण ४ ॥ क्रियावादी १ ॥ अक्रियावादी २ ॥ अज्ञानवादी ३ ॥ विनयवादी
४ ॥ ए ४ समवसरण उपर ४७ बोल उतारवा ॥ समुच्चय जीवमां बोल ४७ लाजे तेमा
कृष्णपद्मी १ ॥ मिथ्यादृष्टि २ ॥ अज्ञान ४ ॥ ए ७ बोलमा क्रियावादी वर्जिने ३ समवस-
रण लाजे, अने अलेशी १ ॥ समदृष्टि २ ॥ ज्ञान ६ ॥ एवं ७ ॥ नोसन्नावउत्ता ए ॥ अवेदी
॥ १० ॥ अकषायी ११ ॥ अजोगी १२ ॥ ए १२ बोलमां समवसरण १ क्रियावादीनुं लाजे ॥
समामिथ्यात्व दृष्टिमां समवसरण २ लाजे ते अज्ञानवादी १ ॥ विनयवादी २ ॥ शेष बोल
२७ मां समवसरण ४ लाजे ॥ ए पहेलुं समुच्चयनुं द्वार थयुं ॥ १ ॥ हवे नारकीमां ३५
बोल लाजे तेमां कृष्णपद्मी १ ॥ मिथ्यादृष्टि २ ॥ अज्ञान ४ ॥ ए ६ बोलमां क्रियावादी
वर्जिने ३ समवसरण लाजे ॥ समदृष्टि १ ॥ ज्ञान ४ ॥ ए ५ बोलमां समवसरण एक क्रिया-
वादीनुं लाजे ॥ समामिथ्यात्व दृष्टिमां समवसरण २ लाजे ते अज्ञानवादी १ ॥ विनय-
वादी २ ॥ शेष बोल २३ रह्या तेमां समवसरण ४ लाजे ॥ ए नारकीनुं बीजुं द्वार थयुं
॥ २ ॥ हवे जवनपति वाणव्यंतरमां ३७ बोल लाजे तेमां कृष्णपद्मी १ ॥ मिथ्यात्व

दृष्टि १ ॥ अज्ञान ४ ॥ ए ६ बोलमां क्रियावादी वर्जिने ३ समवसरण लाजे ॥ समदृष्टि १ ॥
ज्ञान ४ ॥ ए ५ बोलमां १ क्रियावादीनुं समवसरण लाजे ॥ समामिथ्यात्व दृष्टिमां समवसरण
वे लाजे ते अज्ञानवादी १ ॥ विनयवादी २ ॥ शेष १५ बोलमां समवसरण ४ लाजे ॥ ए
नवनपति वाणव्यंतरनुं त्रोजुं छार थयुं ॥ ३ ॥ हवे ज्योतिषीने प्रथम २ देवलोकमां ३४
बोल लाजे तेमां पूर्वोक्त ६ बोलमां समवसरण ३ लाजे ॥ पूर्वोक्त ५ बोलमां समवसरण १
लाजे ॥ समामिथ्यादृष्टिमां अज्ञानवादी १ ॥ विनयवादी २ ॥ ए वे समवसरण लाजे ॥
शेष बोल ११ मां समवसरण ४ लाजे ॥ ए ज्योतिषीनुं चोथुं छार थयुं ॥ हवे त्रिजा
देवलोकथी बारमा देवलोकसुधीमां ३३ बोल लाजे तेमां पूर्वोक्त ६ बोलमां तथा ५
बोलमां तथा समामिथ्यादृष्टिमां पूर्ववत् समवसरण लाजे ते उतारवा ने शेष ११ बोलमां
४ समवसरण लाजे ॥ ए ५ मुं छार थयुं ॥ हवे ए प्रवेयकमां ३१ बोल लाजे तेमां पूर्वो-
क्त ६ बोलमां तथा ५ बोलमां पूर्ववत् समवसरण लाजे ते उतारवा ॥ शेष ११ बोल रह्या
तेमां ४ समवसरण लाजे ॥ ए ६ हुं छार थयुं ॥ ६ ॥ हवे ५ अनुत्तर विमानमां १६

बोल लाजे तेमां समवसरण एक क्रियावादीनुं लाजे ॥ ए ७ मुं द्वार थयुं ॥ ७ ॥ हवे
पृथ्वी पाणी वनस्पति ए ३ मां १७ बोल लाजे ते सर्वमां बे समवसरण लाजे ते अक्रिया
वादी १ ॥ अज्ञानवादी १ ॥ ए ८ मुं द्वार थयुं ॥ ८ ॥ हवे तेज १ वाज १ ए बेमां १६
बोल लाजे ते सर्वमां बे समवसरण लाजे ते पूर्ववत् ॥ ए ९ मुं द्वार थयुं ॥ हवे त्रण
विगलेंद्रियमां ३१ बोल लाजे ते सर्वमां १ समवसरण लाजे ते पूर्ववत् ॥ ए १० मुं द्वार
थयुं ॥ १० ॥ हवे तिर्येच पंचेंद्रियमां ४० बोल लाजे तेमां ६ बोलमां ३ समवसरण लाजे
ते पूर्ववत् ॥ समदृष्टि १ ॥ ज्ञान ४ ॥ ए ५ बोलमां समवसरण १ क्रियावादीनुं लाजे ॥
समामिथ्यात्वदृष्टिमां समवसरण १ लाजे ते पूर्ववत् ॥ शेष १८ बोल रह्या तेमां समवसरण
४ लाजे ॥ ए ११ मुं द्वार थयुं ॥ हवे मनुष्य पंचेंद्रियमां ४७ बोल लाजे तेमां पूर्वोक्त ६
बोलमां ३ समवसरण लाजे पूर्ववत् ॥ अलेशी १ ॥ समदृष्टि १ ॥ ज्ञान ६, ए ८ ॥ नोसन्नाव-
ज्जा ए ॥ अवेदी १० ॥ अकषायी ११ ॥ अजोगी १२ ॥ ए १२ बोलमां समवसरण
क्रियावादीनुं लाजे ॥ समामिथ्यादृष्टिमां समवसरण १ लाजे ते पूर्ववत् ॥ शेष बोल १८ रह्या

तेमां समवसरण ४ लाजे ॥ ए १२ मुं छार थयुं ॥ हवे आयुष्यना बंध आश्रि कहे ठे ॥
समुच्चय जीवमां ४७ बोल लाजे तेमां कृष्णपक्षी १ ॥ मिथ्यादृष्टि २ ॥ अज्ञान ४ ॥ ए ६
बोलमां समवसरण ३ लाजे ॥ ते ४ गतिनुं आयुष्य बांधे ॥ अलेशी १ ॥ अकषायी २ ॥
समामिथ्यादृष्टि ३ ॥ केवलनाणी ४ ॥ अवेदी ५ ॥ अजोगी ६ ॥ ए ७ बोलवाळा आयुष्य
बांधे नहि ॥ समदृष्टि १ ॥ ज्ञान ४ ॥ ए ५ बोलवाळा वे गतिनुं आयुष्य बांधे तेमनुष्य ने
देवनुं ॥ मनःपर्यवज्ञानी १ ॥ नोसन्नावउत्ता २ ॥ ए २ बोलवाळा १ देवगतिनुं आयुष्य बांधे ॥
कृष्ण १ ॥ नोल २ ॥ कापोत ३ ॥ ए ३ लेश्यामां समवसरण ४ लाजे तेमां क्रियावादी
एक मनुष्य गतिनुं आयुष्य बांधे ने शेष ३ समवसरणवाळा ४ गतिनुं आयुष्य बांधे ॥ तेजु
१ ॥ पद्म २ ॥ शुक्ल ३ ॥ ए ३ लेशीमा समवसरण ४ लाजे ॥ तेमां क्रियावादी मनुष्य ने देव ए
वे गतिनुं आयुष्य बांधे ॥ शेष ३ समवसरणवाळा एक नारकी वर्जिने त्रण गतिनुं आयुष्य
बांधे ॥ शेष २२ बोल रह्या तेमां समवसरण ४ लाजे तेमां क्रियावादी मनुष्य ने देव ए वे
गतिनुं आयुष्य बांधे अने नारकी देवता क्रियावादी होय ते मनुष्यनुं आयुष्य बांधे ॥ शेष

૩ સમવસરણવાળા ૪ ગતિનું આયુષ્ય બાંધે ॥ હવે નારકી જીવનપતિ વાણવ્યંતર
જ્યોતિષી તથા પહેલા દેવલોકથી માંની આઠમા દેવલોક સુધીમાં જે જે ઠેકાણે જેટલા
જેટલા બોલ લાગે તેમાં કૃષ્ણપદ્મી ૧ ॥ મિથ્યાદૃષ્ટિ ૨ ॥ અજ્ઞાન ૪ ॥ એ ૬ બોલના હોય
તે, મનુષ્ય ને તિર્યચ એ ૨ ગતિનું આયુષ્ય બાંધે ॥ સમદૃષ્ટિ ૧ ॥ જ્ઞાન ૪ ॥ એ ૫ બોલના
હોય તે ૧ મનુષ્ય ગતિનું આયુષ્ય બાંધે ॥ સમામિથ્યાદૃષ્ટિવાળા આયુષ્યના અબંધક, શેષ
બોલ જેમાં જેટલા જેટલા લાગે તે તેમાં ક્રિયાવાદી એક મનુષ્યગતિનું આયુષ્ય બાંધે ॥ શેષ
૩ સમવસરણવાળા મનુષ્ય ને તિર્યચ એ બે ગતિનું આયુષ્ય બાંધે ॥ નવમા દેવલોકથી માંની
સર્વાર્થસિદ્ધ સુધીમાં જે જે ઠેકાણે જેટલા જેટલા બોલ લાગે તે તે સર્વ સમવસરણવાળા
એક મનુષ્યગતિનું આયુષ્ય બાંધે ॥ સમામિથ્યાત્વદૃષ્ટિવાળા આયુષ્યના અબંધક જાણવા ॥
એ ૭ દ્વાર થયાં ॥ ૭ ॥ હવે પૃથ્વી ૧ ॥ પાણી ૨ ॥ વનસ્પતિ ૩ ॥ એ ૩ માં ૨૭ બોલ લાગે
તે તેમાં એક તેજુલેશી આયુષ્યના અબંધક, શેષ ૨૬ બોલવાળા મનુષ્ય ૧ ॥ તિર્યચ ૨ ॥
એ બે ગતિનું આયુષ્ય બાંધે ॥ એ ૮ મું દ્વાર થયું ॥ ૮ ॥ હવે તેજ ૧ ॥ વાત ૨ ॥ એ બેમાં

२६ बोल लाजे ते सर्वे १ तिर्यच गतिनुं आयुष्य बांधे ॥ ए ए मुं द्वार थयुं ॥ ए ॥ हवे
त्रण विगलेंद्रियमां ३१ बोल लाजे तेमां समकितदृष्टि १ ॥ ज्ञान ३ ॥ ए ४ बोलवाळा आ-
युष्य न बांधे, शेष २७ बोलवाळा मनुष्य १ ॥ तिर्यच २ ॥ ए बे गतिनुं आयुष्य बांधे ॥
ए १० मुं द्वार थयुं ॥ १० ॥ हवे तिर्यच पंचेद्रियमांहि ४० बोल लाजे तेमां कृष्णपद्मी
१ ॥ मिथ्यादृष्टि २ ॥ अज्ञान ४ ॥ ए ६ बोलवाळा ४ गतिनुं आयुष्य बांधे ॥ समदृष्टि १ ॥
ज्ञान ४ ॥ ए ५ बोलवाळा १ देवगतिनुं आयुष्य बांधे ॥ समाभिध्यात्वदृष्टि आयुष्य न
बांधे ॥ शेष २० बोल रह्या तेमां कृष्ण १ ॥ नील २ ॥ कापोत ३ ॥ ए त्रण लेश्यामां समवस-
रण ४ लाजे, तेमां जे क्रियावादी होय ते आयुष्य न बांधे ॥ शेष ३ समवसरणवाळा ४
गतिनुं आयुष्य बांधे ॥ तेजु १ ॥ पद्म २ ॥ शुक्ल ३ ॥ ए त्रण लेश्यामां समवसरण ४
लाजे, तेमां जे क्रियावादी ते १ देवगतिनुं आयुष्य बांधे ॥ शेष ३ समवसरणवाळा १ नार-
कीनुं आयुष्य वर्जिने ३ गतिनु आयुष्य बांधे ॥ ए ११ मुं द्वार थयुं ॥ हवे मनुष्यमां
४७ बोल लाजे तेमां जे जे बोल आयुष्य बांधे न बांधे तेनो वर्णवसमुच्चय जीवना आयुष्य

બાંધવાના દ્વારની પરે જાણવો ॥ નવરં સમુચ્ચય જીવમાં એ બોલમાં મનુષ્ય અને દેવતાનું
આયુષ્ય બાંધે તે ઠેકાણે મનુષ્ય દેવગતિ વૈમાનિકનું આયુષ્ય બાંધે ॥ એ ૧૨ મું દ્વાર થયું ॥
હવે જવ્ય અજવ્યનું દ્વાર કહે છે ॥ સમુચ્ચય જીવમાં ૪૭ બોલ લાગે તેમાં કૃષ્ણપદ્મી ૧ ॥
મિથ્યાદૃષ્ટિ ૨ ॥ અજ્ઞાન ૪ એ ૬ બોલમાં જવ્ય અજવ્ય બે હોય ॥ અલેશી ૧ ॥ શુદ્ધ-
પદ્મી ૨ ॥ સમદૃષ્ટિ ૩ ॥ સમામિથ્યાદૃષ્ટિ ૪ ॥ જ્ઞાન ૬ ॥ એવં ૧૦ ॥ નોસન્નાવગ્ગતા ૧૧ ॥ અ-
વેદી ૧૨ ॥ અકષાયી ૧૩ ॥ અજોગી ૧૪ ॥ એ ૧૪ બોલમાં એકલા જવ્ય હોય ॥ શેષ ૨૭
બોલ રહ્યા તેમાં જે ક્રિયાવાદી હોય તે જવ્ય જ હોય ॥ શેષ ૩ સમવસરણવાળામાં જવ્ય
અજવ્ય બે હોય ॥ નારકીથી માંની ૧૨ દેવલોક સુધીમાં કૃષ્ણપદ્મી ૧ ॥ મિથ્યાદૃષ્ટિ ૨ ॥
અજ્ઞાન ૪ ॥ એ ૬ બોલમાં જવ્ય અજવ્ય બે હોય ॥ સમદૃષ્ટિ ૧ ॥ શુદ્ધપદ્મી ૨ ॥
સમામિથ્યાદૃષ્ટિ ૩ ॥ જ્ઞાન ૪ ॥ એવં ૭ બોલમાં એકલા જવ્ય જ હોય ॥ શેષ બોલ જે જે ઠેકા-
ણે જેટલા જેટલા લાગે છે તેમાં સમવસરણ ૪ લાગે, તેમાં જે ક્રિયાવાદી તે નિશ્ચયે જ
જવ્ય હોય ॥ શેષ ૩ સમવસરણવાળામાં જવ્ય અજવ્ય બે હોય ॥ નવ ગ્રંથેયકમાં ૩૨ બોલ

लाजे तेमां शुक्लपक्षी १ ॥ समदृष्टि २ ॥ ज्ञान ४ ॥ ए ६ बोलमां निश्चय जव्य होय ॥
मिथ्यादृष्टि १ ॥ कृष्णपक्षी २ ॥ अज्ञान ४ ॥ ए ६ बोलमां जव्य अजव्य बे होय ॥ शेष
२० बोल रहा तेमां समवसरण ४ लाजे, तेमां जे क्रियावादी ते निश्चये जव्य होय ॥ शेष ३
समवसरणवाळा ते जव्य अजव्य बे होय ॥ पांच अनुत्तर विमानमा २६ बोल लाजे ते
सर्वे निश्चय जव्य होय ॥ पांच स्थावरमां शुक्लपक्षी एकला जव्य होय ॥ शेष २६ बोलमां
जव्य अजव्य बे होय ॥ ३ विगलेंद्रियमां शुक्लपक्षी १ सम्यक्दृष्टि २ ज्ञान ३ ए ५ बोलमां
एकला जव्य होय ॥ शेष २६ बोलमां जव्य अजव्य बे होय ॥ तिर्यंच पंचेंद्रियमां कृष्णपक्षी
१ ॥ मिथ्यादृष्टि २ ॥ अज्ञान ४ ॥ ए ६ बोलमां जव्य अजव्य बे होय ॥ समदृष्टि १ ॥ समा-
मिथ्यादृष्टि २ ॥ शुक्लपक्षी ३ ॥ ज्ञान ४ ॥ ए ७ बोलमां एकेला जव्य होय ॥ शेष २७
बोल रहा तेमां समवसरण ४ लाजे, तेमां क्रियावादी एकला जव्य होय ॥ शेष ३ समवसर-
णवाळा तो जव्य अजव्य बे होय ॥ ११ ॥ हवे मनुष्यमां ४७ बोल लाजे तेमां जेटला
जेटला बोलमां जव्य अजव्यपणुं जे जे ठेकाणे लाजे तेनो वर्णवसमुच्चय जीवनी परे जा-

णवो ॥ ए १२ मुं छार थयुं ॥ इति समुच्चयनो प्रथम उद्देशो संपूर्ण ॥ १ ॥ हवे प्रथम समय उपन्या आश्रिना ४ उद्देशा कहे ठे ॥ अणंतरोववणगा ते आंतरारहित प्रथम समयना उपन्या १ ॥ अणंतरोगाढगा ते प्रथम समये जे क्षेत्र अवगाह्याते २ ॥ अणंतर आहारगा ते प्रथम समय आहार लीधाने थयो होय ३ ॥ अणंतरपज्जत्तगा ते एक समय प्रजा बांध्याने थयो होय ४ ॥ ए ४ प्रथम समयना होय तेने अणंतर कहीए ॥ हवे २५ दंरुक १२ छार उपर उतारवा; तेमां समुच्चय जीवमां ४७ बोल लाजे तेमांथी १० बोल वर्जवा ते अलेशी १ ॥ समामिथ्यादृष्टि २ ॥ मनःपर्यव ज्ञानी ३ ॥ केवलज्ञानी ४ ॥ नो-सन्नावज्जत्ता ५ ॥ अवेदी ६ ॥ अकषायी ७ ॥ मनजोगी ८ ॥ वचनजोगी ९ ॥ अजोगी १० ॥ ए १० बोल वर्जिनं शेष ३७ बोल अनंतर ४ छारमां लाजे ॥ १ ॥ नारकी आदि देइ बारमा देवलोक सुधी जे जे ठेकाणे जेटला जेटला समुच्चय बोल लाजे ठे तेमांथी समा-मिथ्यात्वदृष्टि १ ॥ मनजोग २ ॥ वचनजोग ३ ॥ ए त्रण त्रण बोल वर्जवा केमके ए ३ बोल उपजतां प्रथम समये न होय ॥ नव प्रैवेयक तथा पांच अनुत्तर विमानमां समुच्चय

बोल जेटला जेटला लाजे ठे तेमांथी मनजोग १ ॥ वचनजोग २ ॥ ए बे बोल वर्जवा ॥
पांच स्थावरमांथी एके बोल वर्जवो नहि ॥ त्रण विगलेंद्रियमांथी १ वचनजोग वर्जवो ॥
तिर्येच पंचेंद्रियमां ४० बोल लाजे ठे तेमांथी समामिथ्यादृष्टि १ ॥ अवधिज्ञान २ ॥
विजंगज्ञान ३ ॥ मनजोग ४ ॥ वचनजोग ५ ॥ ए ५ बोल वर्जवा ॥ मनुष्यमां ४९ बोल
लाजे ठे तेमांथी ११ बोल वर्जवा ॥ अखेशी १ ॥ समामिथ्यादृष्टि २ ॥ मनःपर्यवज्ञान
३ ॥ केवलज्ञान ४ ॥ नोसन्नावउत्ता ५ ॥ अवेदी ६ ॥ अकषायी ७ ॥ मनजोग ८ ॥ वच-
नजोग ९ ॥ विजंगज्ञान १० ॥ अजोगी ११ ॥ ए ११ बोल वर्जवा ॥ हवे अनंतर ४ बोल-
मांहि जे जे ठेकाणे जेटला जेटला बोल लाजे ठे तेमां समवसरण उतारवा ते समुच्चय
प्रथम उद्देशामां उतार्यानी परे जाणवा ॥ अनंतर ४ बोलमांहि जेटला जेटला बोल लाजे
तेटला आयुष्यना अबंधकना जाणवा ॥ अनंतर ४ बोलमांहि जठव्य अजठव्यपणानो वर्णव समु-
च्चय उद्देशानी परे करवो ॥ ए ४ उद्देशा थया ॥ इति पांच उद्देशा संपूर्ण ॥ ५ ॥ हवे
परंपरोववन्नगादि ४ उद्देशा कहे ठे ॥ परंपरोववन्नगा ते घणा समय उपज्याने जेने थया

હોય તે ૧ ॥ પરંપરોગાદગા તે ઘણા સમય ક્ષેત્ર અવગાહ્યાને જેને થયા હોય તે ॥ પરંપરા-
 હારગા તે ઘણા સમય આહાર લીધા જેને થયા હોય તે ૩ ॥ પરંપરપક્ષાત્તગા તે ઘણા
 સમય પ્રજા બાંધ્યાને જેને થયા હોય તે ૪ ॥ પરંપર ઉદ્દેશે સમવસરણ ઉતારવા ॥ આયુષ્ય
 બાંધવાનો જીવ્ય અજીવ્યપણું ઉતારવાનો વર્ણવ સમુચ્ચય ઉદ્દેશાની પરે જાણવો ॥ તેમાં એ-
 ટલો ફેર જે પૃથ્વી ૧ ॥ પાણી ૨ ॥ વનસ્પતિ ૩ ॥ એ ૩ માં તજુ લેડયા કહેવો નહિ ॥ ૩
 વિગલેંડ્રિયમાં સમકિત ૧ ॥ જ્ઞાન ૩ ॥ એ ૪ બોલ વર્જવા, શેષ તેમજ ॥ એ ૪ ઉદ્દેશા થયા ॥
 ઇતિ નવ ઉદ્દેશા સમાપ્ત ॥ એ ॥ હવે ચરમ અચરમના વે ઉદ્દેશા કહે છે ॥ તેમાં ચરમનો
 ઉદ્દેશો સમુચ્ચય ઉદ્દેશાની પરે ઉતારવો ॥ અચરમને ઉદ્દેશે સર્વાર્થસિદ્ધ વર્જિને તથા મનુ-
 પ્યમાં અલેશી ૧ ॥ કેવલજ્ઞાની ૨ ॥ અજોગી ૩ ॥ એ ૩ બોલ વર્જિને ॥ વીજો સર્વ અધિકાર
 સમુચ્ચય ઉદ્દેશાની પરે જાણવો ॥ એ ૨ ઉદ્દેશા થયા ॥ ઇતિ ૧૧ ઉદ્દેશા થયા ॥

ઇતિ સમવસરણના બોલ સંપૂર્ણ ॥

लद्धिना बाल ॥

अथ श्री लद्धिना बोल प्रगवती सूत्र शतक ८ मा ना उद्देशा बीजाथो लख्या ठे ॥
५ ज्ञानना जेद नंदीसूत्रथी जाणवा एटले पूर्वे ज्ञान तथा अज्ञान कहा ॥ हवे ज्ञानी
तथा अज्ञानी कहे ठे ॥ 'जीवाणं जंतं किं नाणी अन्नाणी' इत्यादि ११ छारे करी वर्णवीशुं ॥
गाथा ॥ जीव १ गइ २ इंदिय ३ काए ४ । सुहुम ५ पज्जत्ति ६ जवत्थे य ७ ॥

जवसिद्धि ए य ८ सप्पि ए । लद्धि १० उवओग ११ जोगे य १२ ॥ १ ॥

लेस्सा १३ कसाय १४ वेए १५ । आहारे १६ नाणगोयरे १७ ॥

काले १८ अंतर १९ अप्पावहुयं २० । पज्जावा २१ चेव दाराइं ॥ २ ॥

हवे प्रथम जीवछार कहे ठे ॥ २६ ॥

१ समुच्चय जीवमां ५ ज्ञान, ३ अज्ञाननी जजना ॥ २ नारकीमां पहेली नारकीमां
३ ज्ञाननी नियमा, अज्ञान ३ नी जजना, शेष ६ नारकीमां त्रण ज्ञान त्रण अज्ञाननी

નિયમા ॥ ૧૨ દશ જીવનપતિમાં ૩ જ્ઞાનની નિયમા, અજ્ઞાન ૩ ની જીજના ॥ ૧૭ પાંચ સ્થા-
વરમાં ૧ અજ્ઞાનની નિયમા ॥ ૨૦ ત્રણ વિગલેંદ્રિય અસંજી તિર્યચ પંચેંદ્રિયમાં ૧ જ્ઞાન,
૧ અજ્ઞાનની નિયમા ॥ ૨૧ સંજી તિર્યચ પંચેંદ્રિયમાં ૩ જ્ઞાન, ૩ અજ્ઞાનની જીજના ॥
૨૨ સન્નિ મનુષ્યમાં ૫ જ્ઞાન, ૩ અજ્ઞાનની જીજના, અસંજી મનુષ્યમાં ૧ અજ્ઞાનની નિયમા ॥
૨૩ વાણવ્યંતરમાં ૩ જ્ઞાનની નિયમા, અજ્ઞાન ૩ ની જીજના ॥ ૨૫ ડ્યોતિષીથી માંત્રી
નવ પ્રૈવેયકસુધીમાં ૩ જ્ઞાન, ૩ અજ્ઞાનની નિયમા ॥ પાંચ અનુત્તર વિમાનમાં ત્રણ જ્ઞાનની
નિયમા, અજ્ઞાન નથી ॥ ૨૬ સિદ્ધમાં ૧ કેવલજ્ઞાનની નિયમા ॥

હવે બીજું ગતિદ્વાર કહે છે ॥ ૫-૩૧ ॥

૧ નરકગતિમાં ૩ જ્ઞાનની નિયમા, ૩ અજ્ઞાનની જીજના ॥ ૨ તિર્યચગતિમાં ૧ જ્ઞાન,
૧ અજ્ઞાનની નિયમા ॥ ૩ મનુષ્યગતિમાં ૩ જ્ઞાનની જીજના, અજ્ઞાન ૧ ની નિયમા ॥ ૪ દેવ-
ગતિમાં ૩ જ્ઞાનની નિયમા, ૩ અજ્ઞાનની જીજના ॥ ૫ સિદ્ધગતિમાં ૧ કેવલજ્ઞાનની નિયમા ॥

હલ્દિના
॥૧૪૬॥

હવે ત્રિજું ઇંદ્રિયદ્વાર કહે છે ॥ ૭-૩૭ ॥

૧ સંદિયામાં ૪ જ્ઞાન, ૩ અજ્ઞાનની ઝજના ॥ ૨ એકેંદ્રિયમાં ૨ અજ્ઞાનની નિયમા-
મતિ અજ્ઞાન, શ્રુત અજ્ઞાન ॥ ૫ ત્રણ વિગલેંદ્રિયમાં ૨ જ્ઞાન, ૨ અજ્ઞાનની નિયમા ॥ ૬
પંચેંદ્રિયમાં ૪ જ્ઞાન, ૩ અજ્ઞાનની ઝજના ॥ ૭ અણિંદિયામાં ૧ કેવલજ્ઞાનની નિયમા ॥

હવે ચોથું કાયદ્વાર કહે છે ॥ ૮-૪૬ ॥

૧ સકાશ્યામાં પાંચ જ્ઞાન, ૩ અજ્ઞાનની ઝજના ॥ ૬ પાંચ સ્થાવરમાં ૨ અજ્ઞાનની
નિયમા ॥ ૭ ત્રસકાશ્યામાં ૫ જ્ઞાન, ૩ અજ્ઞાનની ઝજના ॥ ૮ અકાશ્યામાં ૧ કેવલ-
જ્ઞાનની નિયમા ॥

હવે પાંચમું સૂક્ષ્મદ્વાર કહે છે ॥ ૩-૪૯ ॥

૧ સૂક્ષ્મમાં ૨ અજ્ઞાનની નિયમા ॥ ૨ બાદરમાં ૫ જ્ઞાન, ૩ અજ્ઞાનની ઝજના ॥
૩ નોસૂક્ષ્મનોબાદરમાં ૧ કેવલજ્ઞાનની નિયમા ॥

હવે ષટ્તું પર્યાસિદ્વાર કહે છે ॥ ૫૧-૧૦૦ ॥

૧ સમુચ્ચય પ્રજાતામાં ૫ જ્ઞાન, ૩ અજ્ઞાનની ઝજના ॥ ૨ નારકી પ્રજાતામાં ૩ જ્ઞાન,

બોલ.

॥૧૪૬॥

३ अज्ञाननी नियमा ॥ १२ दस जवनपति प्रजातामां ३ ज्ञान, ३ अज्ञाननी नियमा ॥ १०
५ स्थावर ने ३ विगलेंद्रिय, असंज्ञी तिर्यचना प्रजातामां १ अज्ञाननी नियमा ॥ ११ तिर्यच
पंचेंद्रिय प्रजातामां ३ ज्ञान, ३ अज्ञाननी जजना ॥ १२ मनुष्य प्रजातामां ५ ज्ञान, ३ अ-
ज्ञाननी जजना ॥ १५ वाणव्यंतर ज्योतिषीथी मांकी नव ग्रैवेयकसुधीना प्रजातामां ३ ज्ञान,
३ अज्ञाननी नियमा ॥ पांच अनुत्तर विमानना पर्यातामां त्रण ज्ञाननी नियमा ॥ ६ समु-
च्चय अप्रजातामां ३ ज्ञान, ने ३ अज्ञाननी जजना ॥ १७ पेहेली नारकीना अप्रजातामां ३
ज्ञाननी नियमा, ३ अज्ञाननी जजना ॥ पांच नारकीना अपर्यातामां त्रण ज्ञान, त्रण अ-
ज्ञाननी नियमा ॥ सातमीना अपर्यातामां त्रण अज्ञाननी नियमा, नाण नथी ॥ ३७ दस जवन-
पति अप्रजातामां ३ ज्ञाननी नियमा, ३ अज्ञाननी जजना ॥ ४१ पांच स्थावर ने असंज्ञी
मनुष्यना अप्रजातामा १ अज्ञाननी नियमा ॥ ४५ विगलेंद्रियने असंज्ञी तिर्यच पंचेंद्रि-
यना अप्रजातामा २ ज्ञान, १ अज्ञाननी नियमा ॥ ४६ तिर्यच पंचेंद्रिय प्रजातामां १ ज्ञान,
१ अज्ञाननी नियमा ॥ ४७ मनुष्य अप्रजातामा ३ ज्ञाननी जजना, १ अज्ञाननी नियमा ॥

૪૮ વાણવ્યંતર અપ્રજાતામા ૩ જ્ઞાનની નિયમા, ૩ અજ્ઞાનની જજના ॥ ૫૦ જ્યોતિષીથી માફી નવ ધ્રેવેયકસુધોના અપ્રજાતામા ૩ જ્ઞાન, ૩ અજ્ઞાનની નિયમા ॥ પાંચ અનુત્તર વિમાનના અપર્યાતામા ત્રણ જ્ઞાનની નિયમા, અજ્ઞાન નથી ॥ ૫૧ નોપ્રજાતાનોઅપ્રજાતામા ૧ કેવલજ્ઞાનની નિયમા ॥

હવે ૭ મું જવત્થદ્વાર કહે છે ॥ ૫-૧૦૫ ॥

૧ નારકી જવત્થામા ૩ જ્ઞાનની નિયમા, ૩ અજ્ઞાનની જજના ॥ ૨ તિર્યંચ જવત્થામા ૩ જ્ઞાન, ૩ અજ્ઞાનની જજના ॥ ૩ મનુષ્ય જવત્થામા ૫ જ્ઞાન, ૩ અજ્ઞાનની જજના ॥ ૪ દેવ જવત્થામા ૩ જ્ઞાનની નિયમા, ૩ અજ્ઞાનની જજના ॥ ૫ અજવત્થામા ૧ કેવલજ્ઞાનની નિયમા ॥

હવે ૮ મું જવસિદ્ધિકદ્વાર કહે છે ॥ ૩-૧૦૮ ॥

૧ જવસિદ્ધિયામા ૫ જ્ઞાન, ૩ અજ્ઞાનની જજના ॥ ૨ અજવસિદ્ધિયામા ૩ અજ્ઞાનની જજના ॥ ૩ નોજવસિદ્ધિયાનોઅજવસિદ્ધિયામા ૧ કેવલજ્ઞાનની નિયમા ॥

હવે એ મું સંજીઘાર કહે છે ॥ ૩-૧૧૧ ॥

૧ સંજીમાં ૪ જ્ઞાન, ૩ અજ્ઞાનની જજના ॥ ૨ અસંજીમાં ૨ જ્ઞાન, ૨ અજ્ઞાનની નિ-
યમા ॥ ૩ નોસંજીનોઅસંજીમાં ૧ કેવલજ્ઞાનની નિયમા ॥

હવે ૧૦ મું લઙ્ઘિઘાર કહે છે ॥ ૭૦-૧૭૧ ॥

ગાથા ॥ નાણતિ ચરિતા ચરિત્તે । દાણાઈ પંચ લઙ્ઘિય ॥

ઈંદિય લઙ્ઘિ દસમા । ણ્યાસિં સત્તરિ જેદાય ॥ ૧ ॥

અર્થ-જ્ઞાનાદિ ૩, જ્ઞાનલઙ્ઘિ ૧, દંસણ લઙ્ઘિ ૨, ચારિત્ર લઙ્ઘિ ૩, ચરિતાચરિત્ત લઙ્ઘિ
૧, દાનાદિ ૫, ઈંદિય લઙ્ઘિ ૫, એ ૧૦ ઘારે કરી ૭૦ બોલ વર્ણવે છે ॥

પ્રથમ જ્ઞાનઘાર-બોલ ૨૦ ॥

૧ નાણ લઙ્ઘિયામાં ૫ જ્ઞાનની જજના, અજ્ઞાન નથો ॥ ૨ તસ્સ અલઙ્ઘિયામાં ૩ અ-
જ્ઞાનની જજના, જ્ઞાન નથો ॥ ૩ મતિજ્ઞાન લઙ્ઘિયામાં ૪ જ્ઞાનની જજના, જ્ઞાનમાં અ-
જ્ઞાન હોય નહિ ॥ ૪ તસ્સ અલઙ્ઘિયામાં ૧ કેવલજ્ઞાનની નિયમા, ૩ અજ્ઞાનની જજના ॥

લલિના
॥૧૪૮॥

૫ શ્રુત જ્ઞાન લક્ષ્યામાં ૪ જ્ઞાનની ઝજના, અજ્ઞાન નથી ॥ ૬ તસ્સ અલક્ષ્યામાં ૧
કેવલજ્ઞાનની નિયમા, ૩ અજ્ઞાનની ઝજના ॥ ૭ અવધિજ્ઞાન લક્ષ્યામાં ૪ જ્ઞાનની ઝ-
જના, અજ્ઞાન નથી ॥ ૮ તસ્સ અલક્ષ્યામાં ૪ જ્ઞાન, ૩ અજ્ઞાનની ઝજના ॥ ૯ મનઃપ-
ર્યવ લક્ષ્યામાં ૪ જ્ઞાનની ઝજના, અજ્ઞાન નથી ॥ ૧૦ તસ્સ અલક્ષ્યામાં ૪ જ્ઞાન, ૩
અજ્ઞાનની ઝજના ॥ ૧૧ કેવલજ્ઞાન લક્ષ્યામાં ૧ કેવલજ્ઞાનની નિયમા, અજ્ઞાન નથી ॥
૧૨ તસ્સ અલક્ષ્યામાં ૪ જ્ઞાન, ને ૩ અજ્ઞાનની ઝજના ॥ ૧૩ અજ્ઞાન લક્ષ્યામાં ૩
અજ્ઞાનની ઝજના, જ્ઞાન નથી ॥ ૧૪ તસ્સ અલક્ષ્યામાં ૫ જ્ઞાનની ઝજના, અજ્ઞાન નથી ॥
૧૫ મતિ અજ્ઞાન લક્ષ્યામાં ૩ અજ્ઞાનની ઝજના, જ્ઞાન નથી ॥ ૧૬ તસ્સ અલક્ષ્યામાં
૫ જ્ઞાનની ઝજના, અજ્ઞાન નથી ॥ ૧૭ શ્રુત અજ્ઞાન લક્ષ્યામાં ૩ અજ્ઞાનની ઝજના,
જ્ઞાન નથી ॥ ૧૮ તસ્સ અલક્ષ્યામાં ૫ જ્ઞાનની ઝજના, અજ્ઞાન નથી ॥ ૧૯ વિઝંગ
જ્ઞાન લક્ષ્યામાં ૩ અજ્ઞાનની નિયમા, જ્ઞાન નથી ॥ ૨૦ તસ્સ અલક્ષ્યામાં ૫ જ્ઞાનની
ઝજના, ૨ અજ્ઞાનની નિયમા ॥

બોલ.

॥૧૪૮॥

बीजुं दर्शनद्वार-बोल ८ ॥

११ दंसण लद्धियामां ५ ज्ञान, ३ अज्ञाननी जजना १ ॥ १२ तस्स अलद्धियामां नत्थि कोइ जीवो २ ॥ १३ समदंसण लद्धियामां ५ ज्ञाननी जजना, अज्ञान नथी ३ ॥ तस्स अलद्धियामां ३ अज्ञाननी जजना, ज्ञान नथी ४ ॥ १४ मिह्ठादंसण लद्धियामां ३ अज्ञाननी जजना, ज्ञान नथी ५ ॥ १५ तस्स अलद्धियामां ५ ज्ञान, त्रण अज्ञाननी जजना ६ ॥ १६ समामिह्ठादंसण लद्धियामां ३ अज्ञाननी जजना, ज्ञान नथी ७ ॥ १७ तस्स अलद्धियामां ५ ज्ञान, ३ अज्ञाननी जजना ८ ॥

त्रिजुं चारित्रद्वार-बोल १२ ॥

१८ चरित्त लद्धियामां ५ ज्ञाननी जजना, अज्ञान नथी १ ॥ १९ तस्स अलद्धियामां ४ ज्ञान, अज्ञान ३ नी जजना, मनःपर्यव नथी २ ॥ २० सामायिक चारित्र लद्धियामां ४ ज्ञाननी जजना, अज्ञान नथी ३ ॥ २१ तस्स अलद्धियामां ५ ज्ञान, ३ अज्ञाननी जजना ४ ॥ २२ ठेदोपस्थापनीय चारित्र लद्धियामां ४ ज्ञाननी जजना, अ-

लङ्घिना
॥१४९॥

ज्ञान नथी ५ ॥ ३४ तस्स अलङ्घियामां ५ ज्ञान, ३ अज्ञाननी जजना ६ ॥
३५ परिहारविशुद्ध चारित्र लङ्घियामां ४ ज्ञाननी जजना, अज्ञान नथी ७ ॥ ३६ तस्स
अलङ्घियामां ५ ज्ञान, ३ अज्ञाननी जजना ८ ॥ ३७ सूक्ष्म संपराय चारित्र लङ्घियामां
४ ज्ञाननी जजना, अज्ञान नथी ९ ॥ ३८ तस्स अलङ्घियामां ५ ज्ञान, ३ अज्ञाननी
जजना १० ॥ ३९ यथाख्यात चारित्र लङ्घियामां ५ ज्ञाननी जजना, अज्ञान नथी ११ ॥
४० तस्स अलङ्घियामां ५ ज्ञान, ३ अज्ञाननी जजना ॥ १२ ॥

चोथुं चारित्राचारित्र द्वार-बोल २ ॥

४१ चरित्ताचरित्त लङ्घियामां ३ ज्ञाननी जजना, अज्ञान नथी ॥ १ ॥ ४२ तस्स
अलङ्घियामां ५ ज्ञान, ३ अज्ञाननी जजना २ ॥

पांचमुं दानलब्धिद्वार-बोल २ ॥

४३ दाण लङ्घियामां ५ ज्ञान, ३ अज्ञाननी जजना १ ॥ ४४ तस्स अलङ्घियामां १
केवलज्ञाननी नियमा २ ॥

बोल.

॥१४९॥

ननुं लाज लब्धिद्वार-बोल १ ॥

४६ एवं लाज लब्धियाना १ बोल पूर्ववत् १ ॥

सातमुं जोग लब्धिद्वार-बोल १ ॥

४७ एवं जोग लब्धियाना १ बोल पूर्ववत् १ ॥

आठमुं उपजोग लब्धिद्वार-बोल १ ॥

५० एवं उपजोग लब्धियाना १ बोल पूर्ववत् १ ॥

नवमुं वीर्य लब्धिद्वार-बोल ७ ॥

५१ एवं वीर्यलब्धियाना पूर्ववत् १ ॥ ५२ तस्स अलब्धियामां १ केवलज्ञान १ ॥

५३ बाल वीर्यलब्धियामां ३ ज्ञान, चोथा गुणस्थाने समदृष्टि आश्रि, ३ अज्ञाननी
जजना ३ ॥ ५४ तस्स अलब्धियामां ५ ज्ञाननी जजना, अज्ञान नथी ४ ॥ ५५ पंकित
वीर्यलब्धियामा ५ ज्ञाननी जजना, अज्ञान नथी ५ ॥ ५६ तस्स अलब्धियामां ४
ज्ञान, मनःपर्यव नहि, ३ अज्ञाननी जजना ६ ॥ ५७ बालपंकित वीर्य लब्धियामां ३

ज्ञाननी जजना, अज्ञान नथी ७ ॥ ५७ तस्स अलक्षियामां ५ ज्ञान, ३ अज्ञाननी जजना ७ ॥

दशमुं इंद्रिय लब्धिद्वार-बोद्ध १२ ॥

५८ इंद्रिय लक्षियामां ४ ज्ञान, ३ अज्ञाननी जजना १ ॥ ६० तस्स अलक्षियामां
१ केवलज्ञाननी नियमा २ ॥ ६१ श्रोत्रेन्द्रिय लक्षियामां ४ ज्ञान, ३ अज्ञाननी जजना ३ ॥
६२ तस्स अलक्षियामां ४ ज्ञाननी जजना, २ अज्ञाननी नियमा ४ ॥ ६३ बहुइन्द्रियना
लक्षियामां ४ ज्ञान, ३ अज्ञाननी जजना ५ ॥ ६४ तस्स अलक्षियामां २ ज्ञाननी जजना
ने १ केवलनी नियमा, एवं ज्ञान ३ ने २ अज्ञाननी नियमा ६ ॥ ६५ घ्राणेन्द्रियना लक्षि-
यामां ४ ज्ञान, ३ अज्ञाननी जजना ७ ॥ ६६ तस्स अलक्षियामां २ ज्ञाननी जजना, ने
१ केवलनी नियमा, एवं ३ ज्ञान ने २ अज्ञाननी नियमा ७ ॥ ६७ जीर्णेन्द्रियना लक्षियामां
४ ज्ञान, ३ अज्ञाननी जजना ८ ॥ ६८ तस्स अलक्षियामां १ केवलज्ञान, ने २ अज्ञाननी
नियमा १० ॥ ६९ फासिंदिय लक्षियामां ४ ज्ञान, ३ अज्ञाननी जजना ११ ॥ ७० तस्स
अलक्षियामां १ केवलज्ञाननी नियमा १२ ॥

હવે ૧૧ મું ઉપયોગ દ્વાર કહે છે ॥ બોલ ૧૪-૧૯૫ ॥

૧ સાગારોવૃત્તામાં ૫ જ્ઞાન, ૩ અજ્ઞાનની ઝજના ॥ ૩ મતિ શ્રુત સાગારોવૃત્તામાં
૪ જ્ઞાનની ઝજના, અજ્ઞાન નથી ॥ ૪ અવધિજ્ઞાન સાગારોવૃત્તામાં ૪ જ્ઞાનની ઝજના ॥
૫ મનઃપર્યવજ્ઞાન સાગારોવૃત્તામાં ૪ જ્ઞાનની ઝજના ॥ ૬ કેવલજ્ઞાન સાગારોવૃત્તામાં
૧ કેવલજ્ઞાનની નિયમા ॥ ૭ મતિશ્રુત અજ્ઞાન સાગારોવૃત્તામાં, ૩ અજ્ઞાનની ઝજના ॥
૮ વિતંગજ્ઞાન સાગારોવૃત્તામાં ૩ અજ્ઞાનની નિયમા ॥ ૧૦ અણાગારોવૃત્તામાં ૫ જ્ઞાન,
૩ અજ્ઞાનની ઝજના ॥ ૧૧ ચક્ષુ અવક્ષુદર્શન અણાગારોવૃત્તામાં ૪ જ્ઞાન, ૩ અજ્ઞાનની
ઝજના ॥ ૧૨ અવધિદર્શન અણાગારોવૃત્તામાં ૪ જ્ઞાનની ઝજના, ૩ અજ્ઞાનની નિયમા ॥
૧૪ કેવલ દર્શન અણાગારોવૃત્તામાં ૧ કેવલજ્ઞાનની નિયમા ॥

હવે ૧૨ મું યોગ દ્વાર કહે છે ॥ બોલ ૫-૨૦૦ ॥

૪ સજોગી મનજોગી વચનજોગી કાયજોગીમાં ૫, જ્ઞાન, ૩ અજ્ઞાનની ઝજના ॥
૫ અજોગીમાં ૧ કેવલજ્ઞાનની નિયમા ॥

લલિતા
॥૧૫૧॥

હવે ૧૩ મું લેશ્યાદ્ધાર કહે છે ॥ બોલ ૮-૨૦૮ ॥

૧ સલેશીમાં ૫ જ્ઞાન, ૩ અજ્ઞાનની ઝજના ॥ ૬ કૃષ્ણાદિ ૫ લેશીમા ૪ જ્ઞાન, ૩ અજ્ઞાનની ઝજના ॥ ૭ શુક્ર લેશીમાં ૫ જ્ઞાન, ૩ અજ્ઞાનની ઝજના ॥ ૮ અલેશીમાં ૧ કેવલજ્ઞાનની નિયમા ॥

હવે ૧૪ મું કષાયદ્ધાર કહે છે ॥ બોલ ૬-૨૧૪ ॥

૫ સકષાયી, ક્રોધ કષાયી, માન કષાયી, માયા કષાયી, લોભ કષાયી, એ ૫ માં ૪ જ્ઞાન, ૩ અજ્ઞાનની ઝજના ॥ ૬ અકષાયીમાં ૫ જ્ઞાનની ઝજના ॥

હવે ૧૫ મું વેદદ્ધાર કહે છે ॥ બોલ ૫-૨૧૯ ॥

૪ સવેદી, સ્ત્રી, પુરુષ, નપું, એ ૪ માં ૪ જ્ઞાન, ને ૩ અજ્ઞાનની ઝજના ॥ ૫ અવેદીમા ૫ જ્ઞાનની ઝજના ॥

હવે ૧૬ મું આહારદ્ધાર કહે છે ॥ બોલ ૨-૨૨૧ ॥

૧ આહારકમાં ૫ જ્ઞાન, ૩ અજ્ઞાનની ઝજના ॥ ૨ અણાહારકમાં ૪ જ્ઞાન, ૩ અજ્ઞાનની ઝજના ॥

બોલ.

॥૧૫૨॥

हवे १७ मुं नाणगोयरछार कहे ठे ॥

नाण केहेतां ज्ञानना विषयनुं परिमाण, गोयर कहेतां अर्थना ग्रहणनो विषय केटलो
ठे ? उत्तर-मति १ ॥ श्रुतज्ञान २ ॥ चार प्रकारे-द्रव्यथी १ ॥ क्षेत्रथी २ ॥ कालथी ३ ॥
जावथी ४ ॥ तेमां प्रथम मतिज्ञानी आदेश करीने (सामान्य प्रकारे) सर्व द्रव्य, सर्व क्षेत्र,
सर्व काल, सर्व जाव, जाणे पण देखे नहीं, श्रुतज्ञानी सउपयोगी (उपयोग सहित) सर्व द्रव्य,
सर्व क्षेत्र, सर्वकाल, सर्वजाव, जाणेइ पासेइ ४ ॥ १ ॥ अवधिज्ञानी उपयोग देतां द्रव्यथी
जघन्य अनंता रूपी द्रव्य जाणे देखे, उत्त० सर्व रूपी द्रव्य जाणे देखे १ ॥ क्षेत्रथी उप-
योग देतो ज० अंगुलनो असंख्यातमो जाग जाणे देखे, उत्त० आखो लोक जाणे देखे,
ते लोकना जेवना असंख्याता खांमुआ अलोकमां जाणे देखे २ ॥ कालथी ज० आवलि-
कानो असंख्यातमो जाग आगलो पाठलो काल जाणे देखे, उत्त० असंख्याता उत्सर्पि-
णीओ अवसर्पिणीओ एटलो आगलो पाठलो काल जाणे देखे ३ ॥ जावथी ज० उत्त०
अनंता जाव जाणे देखे, सर्व जावथी अनंतमो जाग जाणे देखे ४ ॥ ३ ॥ मनःपर्यवज्ञा-

નીના ૨ જેદ ॥ ઋજુમતિ ૧ ॥ વિપુલમતિ ૨ ॥ દ્રવ્ય થકી ઋજુમતિ અનંત પ્રદેશીયા
મનના પુદ્ગલના સ્કંધ સામાન્ય પ્રકારે જાણે દેખે ૧ ॥ ક્ષેત્રથી ત્રિબું અઢિછીપમાં અઢિઅ-
ગુલ ઓલું ॥ ડુંચું જ્યોતિષી લગે નવસેં જોજન અઢિઅંગુલ ઓલું ॥ નોચું હજાર જોજન
અઢિ અંગુલ ઓલું એટલું ક્ષેત્ર જાણે દેખે ૨ ॥ કાલથી જ૦ ૭૦ પલ્યોપમનો અસંખ્યાતમો
જાગ આગલો પાઠલો કાલ જાણે દેખે ૩ ॥ જાવથી અઢિછીપના સંઙ્હી પંચેંદ્રિય પ્રજાતા મનુષ્ય
તિર્થેચના મનના પુદ્ગલ તેના વર્ણ ગંધ રસ સ્પર્શ એના અનંતા જાવ ઢે, તેથી અનંતમે જાગે
જાણે દેખે ૪ ॥ એમજ વિપુલમતિ પણ જાણે દેખે ॥ નવરં એટલો વિશેષ અઢિ અંગુલ અધિક
પણ વિસ્તાર સહિત નિર્મલપણે જાણે દેખે ૪ ॥ કેવલજ્ઞાની દ્રવ્યથી ઢ દ્રવ્ય સર્વ પ્રકારે
જાણે દેખે ૧ ॥ ક્ષેત્રથી સર્વ ક્ષેત્ર લોકાલોક જાણે દેખે ૨ ॥ કાલથી સર્વ કાલ જાણે દેખે
૩ ॥ જાવથી સર્વ જાવ જાણે દેખે ૪ ॥ ૫ ॥ મતિ અજ્ઞાની, શ્રુત અજ્ઞાની, દ્રવ્યથી મતિ-
શ્રુત અજ્ઞાનમાં જેટલાં દ્રવ્ય આવે તેટલાં જાણે દેખે ૧ ॥ એમ ક્ષેત્રથી, કાલથી, જાવથી,
પણ જાણવું ॥ નવરં શ્રુત અજ્ઞાનીમાં એટલો ફેર, જેટલાં દ્રવ્ય આવે, તેટલાં આગવડ પન્નવડ

પરુવશ, એમ ક્ષેત્રથી, કાલથી, જાવથી, પણ જાણવું ૧ ॥ વિજંગ જ્ઞાની દ્રવ્યથી વિજંગ જ્ઞાનમાં જેટલાં દ્રવ્ય આવે એટલાં જાણે દેલે ૧ ॥ એમ ક્ષેત્રથી, કાલથી, જાવથી, પણ જાણવું ૨ ॥ ૬તિ ૧૭ મું નાણગોચરદ્વાર સમાપ્તઃ ॥ ૧૭ ॥

હવે ૧૮ મું કાલદ્વાર કહે છે ॥

કાલ કેહેતાં જ્ઞાનીનું જ્ઞાન જેટલા કાલ રહે તેના ૧ જેદ, સાદ્ય સપજ્જાવસિય ૧ ॥ સાદ્ય અપજ્જાવસિય ૨ ॥ તેમાં જે સાદ્ય સપજ્જાવસિય તેની જગ સ્થિતિ અંતર્મુહૂર્તની, ૩૦ ઠાસઠ સાગરોપમ કાકેરાની ॥ એમ જ મતિ શ્રુત જ્ઞાનની પણ જાણવી ૨ ॥ અવધિજ્ઞાનનો જગ ૧ સમયની, ૩૦ ઠાસઠ સાગરોપમ કાકેરાની ૩ ॥ મનઃપયેવ જ્ઞાનની જગ ૧ સમયની, ૩૦ ઠાસઠ સાગરોપમ કાકેરાની ૪ ॥ કેવલજ્ઞાન સાદ્ય અપજ્જાવસિય ૫ ॥ અજ્ઞાનના ૩ જેદ ॥ અણાદિય અપજ્જાવસિય તે અજવ્ય ૧ ॥ અણાદિય સપજ્જાવસિય તે જવ્ય ૨ ॥ સાદિય સપજ્જાવસિય તે ષમિવાશ તેની સ્થિતિ જગ અંતર્મુહૂર્તની, ૩૦ અર્ધપુદ્ગલ દેશે જાણાનો ૩ ॥ એવં મતિ શ્રુત અજ્ઞાનની સ્થિતિ પણ જાણવી ૨ ॥ વિજંગજ્ઞાનનો જગ ૧ સમયનો,

उ० ३३ सागरने देशे उणी क्रोम पूर्व अधिकनी ३ ॥ इति १० मुं कालद्वार समाप्तः ॥१०॥
हवे १९ मुं अंतरद्वार कहे ठे ॥

ज्ञानना २ जेद ॥ साक्ष्य अपज्ञवसिए १, तेनुं अंतर नथी १ ॥ साक्ष्य सपज्ञवसिए
तेनुं अंतर ज० अंतर्मुहूर्त्तनुं, उत० देशे उणा अर्द्ध पुद्गलनुं ॥ एम ज ४ ज्ञाननुं पण जा-
णवु ॥ ४ ॥ हवे अज्ञानना ३ जेद ॥ अणाक्ष्य अपज्ञवसिए एनुं अंतर नथी १ ॥ अ-
णाक्ष्य सपज्ञवसिएनुं अंतर नथी २ ॥ साक्ष्य सपज्ञवसिएनुं तथा मतिश्रुत अज्ञाननुं
अंतर ज० अंतर्मुहूर्त्तनुं, उ० ठासठ सागर जाजेरानुं २ ॥ विजंग ज्ञाननुं अंतर ज० अंत०,
उ० अनंतकालनुं ते वनस्पति आशि ३ ॥ इति १९ मुं अंतर द्वार समाप्तः ॥ १९ ॥

हवे २० मुं अल्प बहुत्वद्वार कहे ठे ॥

सर्वथी थोमा मन्ः पर्यवज्ञानी १ ॥ तेथी अवधिज्ञानी असंख्यातगुणा २ ॥ तेथी
मति श्रुत ज्ञानी मांहेमांहि तुल्य ने विसेहाहिया ४ ॥ तेथी केवलज्ञानी अनंतगुणा ५ ॥
त्रण अज्ञाननो अल्प बहुत्व-सर्वथी थोमा विजंगज्ञानी १ ॥ तेथी मतिश्रुत अज्ञानी

मांहोमांहि तुल्य ने अनंतगुण ३ ॥ हवे ७ नो अल्प बहुत्व कहे ठे ॥ सर्वथी थोका मनः
पर्यवज्ञानी १ ॥ तेथी अवधिज्ञानी असंख्यातगुणा २ ॥ तेथी मतिश्रुत ज्ञानी माहो-
मांहि तुल्य ने विशेषाधिक ४ ॥ तेथी विजंगज्ञानी असंख्यातगुणा, नारकी देवता आश्रि
५ ॥ तेथी केवलज्ञानी अनंतगुण ६ ॥ तेथी मतिश्रुत अज्ञानी मांहोमांहि तुल्य ने अनं-
तगुणा ७ ॥ इति २० मुं अल्प बहुत्वद्वार समाप्तः ॥ २० ॥

हवे २१ मुं पर्यवद्वार कहे ठे ॥

पांच ज्ञानमां एकेकना अनंता २ पर्यव ठे तेनो अल्प बहुत्व-सर्वथी थोका मनःपर्यव
ज्ञानना पर्यव १ ॥ तेथी अवधिज्ञानना पर्यव अनंतगुणा २ ॥ तेथी श्रुत ज्ञानना पर्यव
अनंतगुणा ३ ॥ तेथी मति ज्ञानना पर्यव अनंतगुणा ४ ॥ तेथी केवलज्ञानना पर्यव अनं-
तगुणा ५ ॥ त्रण अज्ञानना पर्यव अनंतानंत ठे, तेनो अल्प बहुत्व-सर्वथी थोका विजं-
गज्ञानना पर्यव १ ॥ तेथी श्रुत अज्ञानना पर्यव अनंतगुणा २ ॥ तेथी मतिअज्ञानना पर्यव अन-
तगुणा ३ ॥ हवे पांच ज्ञान त्रण अज्ञान ५ ७ ना पर्यवनो अल्प बहुत्व कहे ठे ॥ सर्वथी थोका मनः

મોટીકર્મ
પ્રકૃતિના
॥૧૬૪॥

પર્યવ જ્ઞાનના પર્યવ ૧ ॥ તેથી વિજંગજ્ઞાનના પર્યવ અનંતગુણા ૨ ॥ તેથી અવધિજ્ઞાનના
પર્યવ અનંતગુણા ૩ ॥ તેથી શ્રુત અજ્ઞાનના પર્યવ અનંતગુણા ૪ ॥ તેથી શ્રુતજ્ઞાનના પર્યવ
વિસેસાદિયા ૫ ॥ તેથી મતિઅજ્ઞાનના પર્યવ અનંતગુણા ૬ ॥ તેથી મતિજ્ઞાનના પર્યવ
વિસેસાદિયા ૭ ॥ તેથી કેવલજ્ઞાનના પર્યવ અનંતગુણા ૮ ॥ ૩૨ મું પર્યવદ્વાર સમાપ્તઃ ॥૩૨॥

॥ ૩૨ લક્ષિના બોલ સંપૂર્ણ ॥

મોટી કર્મપ્રકૃતિના બોલ ॥

અથ શ્રી પદ્મવણા પદ ૨૩ માંથી આઠ કર્મની ઉત્તરપ્રકૃતિ ૧૪૮ ના બંધનો જઘન્યોત્-
કૃષ્ટ સ્થિતિના બોલ લિખ્યતે ॥ પાંચ જ્ઞાનાવરણીયની, ચાર દર્શનાવરણીયની એ એ પ્રકૃ-
તિની જઘન્ય સ્થિતિ અંતર્મુહૂર્તની તે દશમા ગુણઠાણા આશ્રિ, ઉત્કૃષ્ટી ત્રીસ ક્રોમા-
ક્રોમી સાગરોપમની ॥ એ ॥ પાંચ નિદ્રા, ને ૧ અશાતાવેદનીય, એ ૬ પ્રકૃતિનો સ્થિતિ

બોલ.

॥૧૬૪॥

જઘન્ય ૧ સાગરના સાત જાગ કરીએ તેવા ૩ જાગ પલ્લોપમને અસંખ્યાતમે જાગે ઊણાની,
 ઉત્ત્વ ત્રિશ ક્રોમાક્રોમી સાગરોપમની ૧૫ ॥ શાતાવેદનીયના ૧ જેદ ॥ ઇરિયાવહીના બંધ
 આશ્રિ જ૦ ઉત્ત્વ ૨ સમયની ॥ સંપરાયના બંધ આશ્રિ જ૦ ૧૨ મુહૂર્તની તે દશમા ગુણ-
 ઠાણા આશ્રિ, ઉત્ત્વ પંદર ક્રોમાક્રોમી સાગરોપમની ૧૬ ॥ સમ્યક્ત્વ મોહનીયની જ૦ સ્થિતિ
 અંતર્મુહૂર્તની, ઉત્ત્વ ઠાસઠ સાગરોપમ જાજેરાની ૧ ॥ મિથ્યાત્વ મોહનીયની જ૦ ૧
 સાગરોપમની પલ્લોપમના અસંખ્યાતમા જાગે ઊણાની, ઉત્ત્વ સોત્તેર ક્રોમાક્રોમી
 સાગરોપમની ૧૭ ॥ મિશ્રમોહનીયની જ૦ ઉત્ત્વ અંતર્મુહૂર્તની ૧૮ ॥ અનંતાનુ-
 બંધીનો ૪ ॥ અપ્રત્યાખ્યાનાવરણીયની ૪ ॥ પ્રત્યાખ્યાનાવરણીયની ૪ ॥ એ ૧૨
 કષાયનો સ્થિતિ જ૦ ૧ સાગરના ૭ જાગ કરીએ તેવા ૪ જાગ ને પલ્લને અસંખ્યાતમે
 જાગે ઊણાની, ઉત્ત્વ ચાલીશ ક્રોમાક્રોમી સાગરોપમની ૩૧ ॥ સંજ્વલનના ક્રોધની જ૦
 સ્થિતિ ૨ માસનો ॥ માનની જ૦ ૧ માસની ॥ માયાની જ૦ ૧૫ દિનની ॥ લોઝની જ૦
 અતર્મુહૂર્તની ॥ એ ૪ ની ઉત્કૃષ્ટિ સ્થિતિ ૪૦ ક્રોમાક્રોમી સાગરોપમની ૩૫ ॥ હાસ્ય ૧ ॥ રતિ

१ ॥ ए १ प्रकृतिनी स्थिति ज० १ सागरोपमना सात जाग करीए तेवो एक जाग पढ्यो-
पमना असंख्यातमा जागे उणानी, उत्त० दश क्रोमाक्रोमी सागरोपमनी ३७ ॥ अरति
१ ॥ जय १ ॥ शाक ३ ॥ दुगंहा ४ ॥ ए ४ प्रकृतिनी स्थिति ज० १ सागरना ७ जाग करीए
तेवा १ जाग पढ्योपमने असंख्यातमे जागे उणानी, उत्त० वोश क्रोमाक्रोमी सागरोपमनी
४१ ॥ स्त्रीवेदनी स्थिति ज० १ सागरना ७ जाग करीए तेवा दोढ जाग पढ्योपमना
असंख्यातमे जागे उणानी, उत्त० पंदर क्रोमाक्रोमी सागरोपमनी ४२ ॥ पुरुषवेदनी
स्थिति ज० ७ वर्षनी, उत्त० १० क्रोमाक्रोमी सागरोपमनी ४३ ॥ नपुंसकवेदनी स्थिति
ज० १ सागरना ७ जाग करीए तेवा १ जाग पढ्योपमने असंख्यातमे जागे उणानी, उत्त०
१० क्रोमाक्रोमी सागरोपमनी ४४ ॥ नारकी १ ॥ देवता १ ॥ ए बेना आयुष्यना बंधनी
स्थिति ज० १० हजार वर्ष ने अंतर्मुहूर्त अधिकनी, उत्त० तेत्रीश सागरोपमने पूर्व क्रोमीनो
त्रिजो जाग अधिकनी ४६ ॥ मनुष्य १ ॥ तिर्यच १ ॥ ए १ ना आयुष्यना बंधनी स्थिति
ज० अंतर्मुहूर्तनी, उत्त० त्रण पढ्योपम ने पूर्व क्रोमीनो त्रिजो जाग अधिकनी ४७ ॥ हवे

नामकर्मनो ७३ प्रकृतिना बंधनी स्थिति कहे ठे ॥ नरकगति १ ॥ नरकानुपूर्वि २ ॥ वै-
क्रेय शरीर ३ ॥ वैक्रेयनां अंगोपांग ४ ॥ वैक्रेय बंधन ५ ॥ वैक्रेय संघातन ६ ॥ ए ६
प्रकृतिना बंधनी स्थिति ज० एक हजार सागरना ७ जाग करीए तेवा १ जाग पल्यने
असंख्यातमे जागे उणानी, उत्त० बीश क्रोमाक्रोमी सागरोपमनी ५४ ॥ तिर्यचगति १ ॥
तिर्यचानुपूर्वि २ ॥ एकेंद्रियनी जाति ३ ॥ पंचेंद्रियनी जाति ४ ॥ उदारिक शरीर ५ ॥
उदारिकनां अंगोपांग ६ ॥ उदारिक बंधन ७ उदारिक संघातन ८ ॥ तेजस् शरीर ९ ॥
तेजस् बंधन १० ॥ तेजस् संघातन ११ ॥ कर्मण शरीर १२ ॥ कर्मण बंधन
१३ ॥ कर्मण संघातन १४ ॥ ठेवटु संघयण १५ ॥ हुंरु संठाण १६ ॥ दुर्जि गंध १७ ॥ खर-
खरो स्पर्श १८ ॥ गुरु १९ ॥ दुखो २० ॥ शीत २१ ॥ अगुरुलघुनाम २२ ॥ उपघात नाम
२३ ॥ पराघात नाम २४ ॥ उश्वास नाम २५ ॥ आताप नाम २६ ॥ उद्योत नाम २७ ॥
अप्रशस्त विहायगति २८ ॥ कालो वर्ण २९ ॥ तीखो रस ३० ॥ त्रस नाम ३१ ॥ स्थावर
नाम ३२ ॥ वादर नाम ३३ ॥ पर्याप्ति नाम ३४ ॥ प्रत्येक नाम ३५ ॥ अस्थिर नाम ३६ ॥

मोट करे
प्रकृतिना
॥१५६॥

अशुभ नाम ३७ ॥ दौर्भाग्य नाम ३८ ॥ दुःस्वर नाम ३९ ॥ अनादेय नाम ४० ॥ अयशो-
कीर्तिनाम ४१ ॥ निर्माण नाम ४२ ॥ ए ४२ प्रकृतिना बंधनी स्थिति ज० एक साग-
रना सात जाग करीए तेवा वे जाग पल्योपमना असंख्यातमे जागे उणानी, उत्० २०
क्रोमाक्रोमी सागरोपमनी ए६ ॥ मनुष्यगति १ ॥ मनुष्यानुपूर्वि २ ॥ ए २ प्रकृतिना बंधनी
स्थिति ज० एक सागरना सात जाग करीए तेवो दोढ जाग पल्योपमना असंख्यातमे
जागे उणानी, उत्० १५ क्रोमाक्रोमी सागरोपमनी ए७ ॥ देवगति १ ॥ देवानुपूर्वि २ ॥
ए २ प्रकृतिना बंधनी स्थिति ज० १ हजार सागरोपमना सात जाग करीए तेवो एक
जाग पल्योपमना असंख्यातमे जागे उणानी, उत्० १० क्रोमाक्रोमी सागरोपमनी १०० ॥
बेइंद्रियनी जाति १ ॥ तेइंद्रियनी जाति २ ॥ चउरिंद्रियनी जाति ३ ॥ किलकुसं-
यण ४ ॥ कुब्ज संठाण ५ ॥ सूक्ष्म नाम ६ ॥ अपर्याप्त नाम ७ ॥ साधारण नाम ८ ॥ ए
८ प्रकृतिना बंधनी स्थिति ज० एक सागरना ३५ जाग करीए तेवा ए जाग पल्योपमने
असंख्यातमे जागे उणानी, उत्० अठार क्रोमाक्रोमी सागरोपमनी १०८ ॥ वज्रऋषजना-

बोल.

॥१५६॥

राच संघयण १ ॥ समचउरंस संठाण २ ॥ शुक्कवर्ण ३ ॥ मधुर रस ४ ॥ सुरजि गंध ५ ॥
सुंहालो स्पर्श ६ ॥ खड्डु ७ ॥ उष्ण ८ ॥ स्निग्ध ९ ॥ प्रशस्त विहायोगति १० ॥ स्थिर नाम
११ ॥ शुज नाम १२ ॥ सौजाग्य नाम १३ ॥ सुस्वर नाम १४ ॥ आदेय नाम १५ ॥ ए १५
प्रकृतिना बंधनी स्थिति ज० एक सागरना सात जाग करीए तेवो १ जाग पद्यना अ-
संख्यातमे जागे उणानी, उत्त० दश क्रोमाक्रोमी सागरोपमनी १२३ ॥ ऋपजनाराच संघ-
यण १ ॥ निग्रोध परिमंजुल संस्थान २ ॥ ए वे प्रकृतिना बंधनी स्थिति ज० एक सागरना
३५ जाग करीए तेवा ४ जाग पद्योपमने असंख्यातमे जागे उणानी, उत्त० बार क्रोमाक्रोमी सा-
गरोपमनी १२५ ॥ नाराचसंघयण १ ॥ सादि संठाण २ ॥ ए २ प्रकृतिना बंधनी स्थिति ज० १ सा-
गरना ३५ जाग करीए तेवा ७ जाग ने पद्यने असंख्यातमे जागे उणानी, उत्त० १४ क्रोमा-
क्रोमी सागरोपमनी १२७ ॥ अर्द्धनाराच संघयण १ ॥ वामन संठाण २ ॥ ए २ नो स्थिति ज०
१ सागरना ३५ जाग करीए तेवा ८ जाग पद्यना असंख्यातमे जागे उणानी, उत्त० १६
क्रोमाक्रोमी सागरोपमनी १२९ ॥ पीछो वर्ण १ ॥ खाटो रस २ ॥ ए २ नी स्थिति ज०

मोटीकर्म
प्रकृतिना
॥१५७॥

एक सागरना २० जाग करीए तेवा ५ जाग ने पढ्यने असंख्यातमे जागे उणानी, उत्त०
सामाबार क्रोमाक्रोमी सागरोपमनी १३१ ॥ आहारक शरीर १ ॥ आहारकर्ना अंगोपांग
२ ॥ आहारक बंधन ३ ॥ आहारक संघातन ४ ॥ तीर्थंकर नाम कर्म ५ ॥ ए ५ नी
स्थिति ज० अंतो क्रोमाक्रोमी सागरोपमनी, उत्त० एमज जाणवी १३६ ॥ रातो वर्ण १ ॥
कषायलो रस २ ॥ ए २ नी स्थिति ज० एक सागरना २० जाग करीए तेवा ६ जाग
ने पढ्योपमने असंख्यातमे जागे उणानी, उत्त० १५ क्रोमाक्रोमी सागरोपमनी १३८ ॥
नीलो वर्ण १ ॥ कर्बो रस २ ॥ ए २ नी स्थिति ज० एक सागरना २० जाग करीए
तेवा सात जाग ने पढ्यने असंख्यातमे जागे उणानी, उत्त० सामासत्तर क्रोमाक्रोमी सा-
गरोपमनी १४० ॥ यशोकीर्ति नाम कर्मनी स्थिति ज० ० मुहूर्त्तनी, उत्त० १० क्रोमाक्रोमी
सागरोपमनी १४१ ॥ उंच गोत्रनी स्थिति ज० ० मुहूर्त्तनी, उ० १० क्रोमाक्रोमी सागरो
पमनी १४२ ॥ नीच गोत्रनी स्थिति ज० एक सागरना ७ जाग करीए तेवा २ जाग ते
पढ्यने असंख्यातमे जागे उणानी, उत्त० २० क्रोमाक्रोमी सागरनी १४३ ॥ अंतराय क-

बोल.

॥१५७॥

મેની ૫ પ્રકૃતિ દાનાંતરાયાદિની સ્થિતિ જ૦ અંતમુહૂર્તની તે દશમા ગુણઠાણા આશ્રિ,
 ઉત્ત્ ૩૦ ક્રોમાક્રોમી સાગરોપમની ૧૪૮ ॥ ૫ ૮ કર્મની ઉત્તર પ્રકૃતિ ૧૪૮ ની બંધ-
 સ્થિતિ સમુચ્ચય આશ્રિ કહી ૧ ॥ હવે જે જે કર્મની જે જે ઉત્તર પ્રકૃતિની જેટલા જે-
 ટલા સાગરોપમનો સ્થિતિ કહી છે તેટલા તેટલા સો વર્ષનો તે તે પ્રકૃતિનો અવાધાકાલ
 જાણવો ॥ ૫ સમુચ્ચય પ્રકૃતિ ૧૪૮ ના બંધનો અવાધાકાલ કહ્યો ॥ હવે એકેન્દ્રિય જેટલી
 પ્રકૃતિ બાંધે તેના બંધની સ્થિતિ કહે છે ॥ ૫ જ્ઞાનાવરણીય ॥ ૫ દર્શનાવરણીય ॥ ૧
 અજ્ઞાતા વેદનીય ॥ ૫ ૧૫ પ્રકૃતિના બંધનો સ્થિતિ જ૦ ૧ સાગરના ૭ જાગ કરીએ તેવા
 ૩ જાગ તે પલ્લોપમને અસંખ્યાતમે જાગે જાણી, ઉત્ત્ ૫ પ્રતિપૂર્ણ ૧ સાગરના ૩ જાગની
 બાંધે ૧૫ ॥ જ્ઞાતાવેદનીયના બંધની સ્થિતિ જ૦ ૫ સાગરના ૭ જાગ કરીએ તેવો દોઢ
 જાગ તે પલ્લોપમના અસંખ્યાતમે જાગે જાણી, ઉત્ત્ ૫ પ્રતિપૂર્ણ ૧ સાગરના ૩ જાગની
 ૧૬ ॥ મિથ્યાત્વ મોહનીયના બંધની સ્થિતિ જ૦ ૫ સાગરોપમની તે પલ્લને અસંખ્યા-
 તમે જાગે જાણી, ઉત્ત્ ૫ પ્રતિપૂર્ણ ૧ સાગરોપમની ૧૭ ॥ સોલ કષાયના બંધનો સ્થિતિ

ज० १ सागरना ४ जागनी ते पद्यने असंख्यातमे जागे उणानी, उत्त० प्रतिपूर्ण १ सागरना
 ५ जागनी ३३ ॥ ह.स्य १ ॥ रति २ ॥ ए २ प्रकृतिना बंधनी स्थिति ज० १ सागरना
 ६ जागनी ते पद्यने असंख्यातमे जागे उणानी, उत्त० प्रतिपूर्ण १ सागरना ७ जागनी
 ३५ ॥ अरति १ ॥ जय २ ॥ शोक ३ ॥ दुगंछा ४ ॥ ए ४ प्रकृतिना बंधनी स्थिति ज०
 १ सागरना ८ जागनी ते पद्यने असंख्यातमे जागे उणानी, उत्त० प्रतिपूर्ण १ सागरना
 ९ जागनी ३६ ॥ स्त्रीवेदना बंधनी स्थिति ज० १ सागरना १० जागनी ते पद्यना असं-
 ख्यातमे जागे उणानी, उत्त० प्रतिपूर्ण १ सागरना ११ जागनी ४० ॥ पुरुषवेदना बंधनी
 स्थिति ज० १ सागरना १२ जागनी ते पद्यने असंख्यातमे जागे उणानी, उत्त० प्रतिपूर्ण
 १ सागरना १३ जागनी ४१ ॥ नपुंसक वेदनी ज० १ सागरना १४ जागनी ते पद्यने असं-
 ख्यातमे जागे उणानी, उत्त० प्रतिपूर्ण १ सागरना १५ जागनी ४२ ॥ तिर्यचनुं आयुष्य १ ॥
 मनुष्यनुं आयुष्य २ ॥ ए २ प्रकृतिनी स्थिति ज० अंतर्मुहूर्तनी, उत्त० पूर्व क्रोमी ने २२ हजार
 वर्षना त्रीजा जागे अधिकनी ४४ ॥ मनुष्यनी गति १ ॥ मनुष्यानुपूर्वि २ ॥ ए २ प्रकृ-

तिनी स्थिति ज० १ सागरना ५॥ जाग ते पद्यने असंख्यातमे जागे उणानी, उ० प्रति-
पूर्ण १ सागरना दोढ सातिया भागनी ४६ ॥ वज्रशृषजनाराच संघयण १ ॥ समचउरंस
संठाण २ ॥ शुक्ल वर्ण ३ ॥ मधुर रस ४ ॥ सुरजि गंध ५ ॥ सुंहालो स्पर्श ६ ॥ लघु ७ ॥
उष्ण ८ ॥ स्निग्ध ९ ॥ प्रशस्त विहायोगति १० ॥ स्थिर नाम ११ ॥ शुभ नाम १२ ॥
सौजाग्य नाम १३ ॥ सुस्वर नाम १४ ॥ आदेय नाम १५ ॥ यशोकीर्त्ति नाम १६ ॥ ए
१६ प्रकृतिना बंधनी स्थिति ज० एक सागरना सात जाग करीए तेवो १ जाग ते पद्यने असं-
ख्यातमे जागे उणानी, उ० प्रतिपूर्ण ३ जागनी ६२ ॥ तिर्यचनी गति १ ॥ एकेंद्रियनी जाति
२ ॥ पंचेंद्रियनी जाति ३ ॥ तिर्यचानुपूर्वि ४ ॥ उदारिक शरीर ५ ॥ उदारिकना अंगोपांग
६ ॥ उदारिक बंधन ७ ॥ उदारिक संघातन ८ ॥ तेजस् शरीर ९ ॥ कर्मण शरीर १० ॥
तेजस् बंधन ११ ॥ कर्मण बंधन १२ ॥ तेजस् संघातन १३ ॥ कर्मण संघातन १४ ॥
वेवटु संघयण १५ ॥ हुंरु संठाण १६ ॥ काखो वर्ण १७ ॥ तीखो रस १८ ॥ दुर्जि गंध
१९ ॥ खरखरो स्पर्श २० ॥ शीत २१ ॥ गुरु २२ ॥ लुखो २३ ॥ अगुरुलघुनाम

१४ ॥ उपघात नाम १५ ॥ पराघात नाम १६ ॥ उच्छ्वास नाम १७ ॥ उद्योत नाम १८ ॥
आताप नाम १९ ॥ अप्रशस्त विहायोगति २० ॥ त्रस नाम २१ ॥ स्थावर नाम २२ ॥
वादर नाम २३ ॥ पर्याप्ति नाम २४ ॥ प्रत्येक नाम २५ ॥ अस्थिर नाम २६ ॥ अशुन
नाम २७ ॥ दुर्भाग्य नाम २८ ॥ दुःस्वर नाम २९ ॥ अनादेय नाम ३० ॥ अयशो-
कीर्ति नाम ३१ ॥ निर्माण नाम ३२ ॥ ए ३२ प्रकृतिना बंधनी स्थिति ज० एक साग-
रना ७ जाग करीए तेवा २ जाग ते पढ्यना असंख्यातमे जागे उणानी, उत्त० प्रतिपूर्ण
एक सागरना ८ जागनी १०४ ॥ बेइंद्रिय १ ॥ तेइंद्रिय २ ॥ चउरिंद्रिय ३ ॥ किलकु
संघयण ४ ॥ कुब्ज संठाण ५ ॥ सूक्ष्म नाम ६ ॥ अपर्याप्ति नाम ७ ॥ साधारण नाम
८ ॥ ए ८ प्रकृतिना बंधनी स्थिति ज० एक सागरना ३५ जाग करीए तेवा ए जाग ते
पढ्यने असंख्यातमे जागे उणानी, उत्त० एक सागरना प्रतिपूर्ण ९ जागनी ११२ ॥ ऋष-
जनाराच संघयण १ ॥ निग्रोध परिमंरुल संठाण २ ॥ ए २ प्रकृतिना बंधनी स्थिति ज०
एक सागरना ३५ जाग करीए तेवा ६ जाग ते पढ्यने असंख्यातमे जागे उणानी, उ०

प्रतिपूर्ण एक सागरना ११४ ॥ नागच संघयण १ ॥ सादि मंठाण २ ॥ ए २
प्रकृतिना बंधनी स्थिति ज० एक सागरना ३५ जाग करीए तेवा ७ जाग ते पढ्यने अ-
संख्यातमे जागे उणानी, उत्त० एक सागरना प्रतिपूर्ण ११६ ॥ अर्द्धनाराच
संघयण १ ॥ वामन संठाण २ ॥ ए २ प्रकृतिना बंधनी स्थिति ज० एक सागरना ३५
जाग करीए तेवा ७ जाग ते पढ्यने असंख्यातमे जागे उणानी, उत्त० एक सागरना प्र-
तिपूर्ण ११७ ॥ रातो वर्ण १ ॥ कषायलो रस २ ॥ ए २ प्रकृतिना बंधनी स्थिति
ज० एक सागरना ३७ जाग करीए तेवा ६ जाग ते पढ्यने असंख्यातमे जागे उणानी,
उत्त० एक सागरना प्रतिपूर्ण ११८ ॥ पीलो वर्ण १ ॥ खाटो रस २ ॥ ए २
प्रकृतिना बंधनी स्थिति ज० एक सागरना ३७ जाग करीए तेवा ५ जाग ते पढ्यने अ-
संख्यातमे जागे उणानी, उत्त० एक सागरना प्रतिपूर्ण ११९ ॥ नीलो वर्ण १ ॥
कम्वो रस २ ॥ ए २ प्रकृतिना बंधनी स्थिति ज० एक सागरना ३७ जाग करीए तेवा
७ जाग ते पढ्यने असंख्यातमे जागे उणानी, उत्त० एक सागरना प्रतिपूर्ण १२० ॥

घोटीकर्म
प्रकृतिना
॥१६०॥

१२४ ॥ यशोकीर्ति १ ॥ उंच गोत्र २ ॥ तेनी स्थिति ज० एक सागरना ७ जाग करीए तेवो
एक जाग ते पढ्यने असंख्यातमे जागे उणानी, उत्० एक सागरना प्रतिपूर्ण ६ जागनी
१२६ ॥ दानांतरायादि ५ प्रकृतिना बंधनी स्थिति एक सागरना ७ जाग करीए तेवा ३
जाग ते पढ्यने असंख्यातमे जागे उणानी, उत्० प्रतिपूर्ण एक सागरना ६ जागनी
१३१ ॥ ए एकेन्द्रियना कर्मबंधनी स्थिति कही ॥ एकेन्द्रिय १३१ प्रकृति बांधे ते १४०
सांथी सम्यक्त्व मोहनीय १ ॥ समाप्तिश्चात्ममोहनीय २ ॥ नरकायु ३ ॥ देवायु ४ ॥ नरक-
गति ५ ॥ देवगति ६ ॥ वैक्रेय शरीर ७ ॥ वैक्रेयना अंगोपांग ८ ॥ वैक्रेयबंधन ए ॥ वै-
क्रेय संघातन १० ॥ आहारक शरीर ११ ॥ आहारकनां अंगोपांग १२ ॥ आहारक बंधन
१३ ॥ आहारक संघातन १४ ॥ नरकानुपूर्वि १५ ॥ देवानुपूर्वि १६ ॥ तीर्थंकर नाम कर्म
१७ ॥ ए १७वर्जि ॥ ए एकेन्द्रियना प्रकृतिना बंधनी स्थिति कही ॥ अबाधाकाल पूर्ववत्
२ ॥ हवे बेइन्द्रिय १ ॥ तेइन्द्रिय २ ॥ चतुरिन्द्रिय ३ ॥ ए ३ विगलेंद्रियना प्रकृतिना
बंधनी स्थिति कहे ठे ॥ त्रणे विगलेंद्रिय १३१ प्रकृति बांधे, तेमां बेइन्द्रियना प्रकृति-

बोल.

॥१६०॥

बंधनी स्थिति एकेंद्रियवत् ॥ नवरं एटलो फेर, जेम एकेंद्रियमां एक सागरना जाग कीधा,
तेम, बेइंद्रियमां १५ सागरना जाग करवा ३ ॥ तेइंद्रियमां ५० सागरना जाग करवा,
शेष पूर्ववत् ४ ॥ चउरिंद्रियमां १०० सागरना जाग करवा शेष पूर्ववत् ५ ॥
ए ३ विगलेन्द्रियना प्रकृतिबंधनी स्थिति कही ॥ अबाधाकाल पूर्ववत् ५ ॥
हवे असंझी पंचेंद्रिय १४१ प्रकृति बांधे, ते १४८ मांथी ७ प्रकृति वर्जि ॥ सम्य-
क्त्व मोहनीय १ ॥ समामिथ्यात्व मोहनीय २ ॥ आहारक शरीर ३ ॥ आहारकनां अंगो-
पांग ४ ॥ आहारक बंधन ५ ॥ आहारक संघातन ६ ॥ तीर्थकर नाम ७ ॥ ए ७ वर्जि ॥
हवे मिथ्यात्व मोहनीयनी ज० १००० सागर ते पढ्यने असंख्यातमे जागे उणानी, उत्त०
१००० सागर प्रतिपूर्णनी ॥ नरकायु १ ॥ देवायु २ ॥ ए २ नी ज० १०,००० वर्षने अंत-
र्मुहूर्त्त अधिकनी, उ० पढ्यनो असंख्यातमो जाग ने पूर्व क्रोनो त्रीजो जाग अधिकनी ॥
नरकगति १ ॥ तिर्यचगति २ ॥ ए २ नी ज० १००० सागरना ७ जाग करीए तेवा २ जागनी
ते पढ्यने असंख्यातमे जागे उणानी, उ० प्रतिपूर्ण २ जागनी ॥ मनुष्यनी गतिनी ज०

एक हजार सागरना ७ जाग करीए तेवो दोढ जाग ते पढ्यने असंख्यातमे जागे उणानी,
उ० प्रतिपूर्ण दोढ जागनी ॥ एवं देवगतिनी पण जाणवी ॥ नवरं एक जाग कहेवो,
एवं वैक्रेय शरीरनी पण जाणवी ॥ नवरं वे जाग कहेवा ॥ शेष एकेंद्रियवत् ॥ नवरं एटलो
फेर जे एक सागरना जाग करवा, ते ठेकाणे १००० सागरना जाग करवा कहा ॥ अबाधाकाल
पूर्ववत् ॥ ए असंझी पंचेंद्रियना प्रकृतिबंधनी स्थिति कही ॥ ६ ॥ हवे संझी पंचेंद्रियना
प्रकृतिबंधनी स्थिति कहे ठे ॥ ५ ज्ञानावरणीय ॥ ४ दर्शनावरणीय ॥ ए ए प्रकृतिनी
स्थिति ज० अंत०, उ० ३० क्रोमाक्रोमी सागरोपमनी ए ॥ शातावेदनीयनी स्थिति इरि-
यावहियाने आश्रि तथा संपरायने आशिने ओधिक समुच्चयवत् जाणवी ॥ अशातावे-
दनीयनी स्थिति ज० अंतो क्रोमाक्रोमी सागरोपमनी, उत० ३० क्रोमाक्रोमी सागरोपमनी ॥
सम्यक्त्व मोहनीय १ ॥ समाभिध्यात्व मोहनीयनी स्थिति समुच्चयवत् ॥ मिथ्यात्व
मोहनीयनी ज० अंतो क्रोमाक्रोमी सागरोपमनी, उ० सीत्तेर क्रोमाक्रोमी सागरोपमनी ॥
कषाय १२ नी स्थिति ज० अंतो क्रोमाक्रोमी सागरोपमनी, उत० ४० क्रोमाक्रोमी साग-

रोपमनी ॥ संज्वलनना ४ कषायनी ओधिक समुच्चयवत् ॥ आयुष्य ४ नी स्थिति ओ-
धिक समुच्चयवत् ॥ आहारक नाम १ ॥ तीर्थकर नाम २ ॥ ए २ नी स्थिति ज० उ०
अंतो क्रोडाक्रोमी सागरोपमनी ॥ पुरुषवेदनी ज० ८ वर्षनी, उ० १० क्रोमाक्रोमी सागरो-
पमनी ॥ यशोकीर्त्ति १ ॥ उंच गोत्र २ ॥ ए २ नी ज० ८ अंतर्मुहूर्त्तनी, उ० १० क्रोमा-
क्रोमी सागरोपमनी ॥ दानांतरायादि ५ अंतरायनी ज० अंतर्मुहूर्त्तनी, उ० ३० क्रोमाक्रोमी
सागरोपमनी ॥ शेष प्रकृतिनी स्थिति ज० अंतो क्रोमाक्रोमी सागरोपमनी, उत्कृष्टी जेनी
जे स्थिति ओधिक समुच्चयमां कहेल ठे तेटली तेटली बांधे ॥ संझी पंचेंद्रिय जीवो
१४८ प्रकृति बांधे ॥ ए संझी पंचेंद्रियना प्रकृतिबंधनी स्थिति कही ॥ इति कर्मप्रकृ-
तिबंध स्थितिना बोख संपूर्ण ॥

૪૪ બોલનો અલ્પબહુત્વ ॥

અલ્પ-
બહુત્વ.

અથ શ્રી જગત્ત્રી શતક ૧૯ મે ઉદ્દેશા ત્રીજાથી ૨૨ એકેન્દ્રિયનો જઘન્યોત્કૃષ્ટ અવ-
ગાહના આશ્રી ૪૪ બોલનો અલ્પબહુત્વ લિખ્યતે ॥

સર્વથી થોડા સૂક્ષ્મ નિગોદના અપર્યાપ્તાની જઘન્ય અવગાહના ૧ ॥ તેથી સૂક્ષ્મ વાજ-
કાયના અપર્યાપ્તાનો જઞ અઞ અસંખ્યાતગુણી ૨ ॥ તેથી સૂક્ષ્મ તેજ અપર્યાપ્તાની જઞ અઞ
અસંખ્યાતગુણી ૩ ॥ તેથી સૂક્ષ્મ અપકાયના અપર્યાપ્તાની જઞ અઞ અસંખ્યાતગુણી
૪ ॥ તેથી સૂક્ષ્મ પૃથ્વી અપર્યાપ્તાનો જઞ અઞ અસંખ્યાતગુણી ૫ ॥ તેથી વાદર
વાજકાય અપર્યાપ્તાની જઞ અઞ અસંખ્યાતગુણી ૬ ॥ તેથી વાદર તેજકાય અપર્યાપ્તાની
જઞ અઞ અસંખ્યાતગુણી ૭ ॥ તેથી વાદર અપકાય અપર્યાપ્તાની જઞ અઞ અસંખ્યાતગુણી
૮ ॥ તેથી વાદર પૃથ્વી અપર્યાપ્તાની જઞ અઞ અસંખ્યાતગુણી ૯ ॥ તેથી વાદર નિગોદ અને
વાદર પ્રત્યેક વનસ્પતિ અપર્યાપ્તાની જઞ અઞ માહોમાંહિ તુલ્ય ને અસંખ્યાતગુણી ૧૦-૧૧ ॥

तेथी सूक्ष्मनिगोद पर्याप्तानी ज० अ० असंख्यातगुणी १२ ॥ तेथी सूक्ष्मनिगोद अप-
र्याप्तानी उत्कृष्ट अ० विसेसाहिया १३ ॥ तेथी सूक्ष्मनिगोद पर्याप्तानी उ० अ० विसेसा-
हिया १४ ॥ तेथी सूक्ष्म वाउकाय पर्याप्तानी ज० अ० असंख्यातगुणी १५ ॥ तेथी सूक्ष्म
वाउकाय अपर्याप्तानी उ० अ० विसेसाहिया १६ ॥ तेथी सूक्ष्म वाउकाय पर्या-
प्तानी उ० अ० विसेसाहिया १७ ॥ तेथी सूक्ष्म तेउकाय पर्याप्तानी ज० अ०
असंख्यातगुणी १८ ॥ तेथी सूक्ष्म तेउकाय अपर्याप्तानी उ० अ० विसेसाहिया १९ ॥ तेथी
सूक्ष्म तेउकाय पर्याप्तानी उ० अ० विसेसाहिया २० ॥ तेथी सूक्ष्म अपकाय पर्याप्तानी
ज० अ० असंख्यातगुणी २१ ॥ तेथी सूक्ष्म अपकाय अपर्याप्तानी उ० अ० विसेसाहिया
२२ ॥ तेथी सूक्ष्म अपकाय पर्याप्तानी उ० अ० विसेसाहिया २३ ॥ तेथी सूक्ष्म पृथ्वीकाय
पर्याप्तानी ज० अ० असंख्यातगुणी २४ ॥ तेथी सूक्ष्म पृथ्वीकाय अपर्याप्तानी उ० अ० विसेसा-
हिया २५ ॥ तेथी सूक्ष्म पृथ्वीकाय पर्याप्तानी उ० अ० विसेसाहिया २६ ॥ तेथी वादर वाउकाय
पर्याप्तानी ज० अ० असंख्यातगुणी २७ ॥ तेथी वादर वाउकाय अपर्याप्तानी उ० अ० विसे-
साहिया २८ ॥ तेथी वादर वाउकाय पर्याप्तानी उ० अ० विसेसाहिया २९ ॥ तेथी वादर

४४
बोलनो
॥१६३॥

तेउकाय पर्याप्तानी ज० अ० असंख्यातगुणी ३० ॥ तेथी वादर तेउकाय अपर्याप्तानी उ०
अ० विसेसाहिया ३१ ॥ तेथी वादर तेउकाय पर्याप्तानी उ० अ० विसेसाहिया ३२ ॥ तेथी
वादर अपकाय पर्याप्तानी ज० अ० असंख्यातगुणी ३३ ॥ तेथी वादर अपकाय अपर्याप्तानी
उ० अ० विसेसाहिया ३४ ॥ तेथी वादर अपकाय पर्याप्तानी उ० अ० विसेसाहिया ३५ ॥
तेथी वादर पृथ्वीकाय पर्याप्तानी ज० अ० असंख्यातगुणी ३६ ॥ तेथी वादर पृथ्वीकाय
अपर्याप्तानी उ० अ० विसेसाहिया ३७ ॥ तेथी वादर पृथ्वीकाय पर्याप्तानी उ० अ० विसे-
साहिया ३८ ॥ तेथी वादर निगोद पर्याप्तानी ज० अ० असंख्यातगुणी ३९ ॥ तेथी वादर
निगोद अपर्याप्तानी उ० अ० विसेसाहिया ४० ॥ तेथी वादर निगोद पर्याप्तानी उ० अ०
विसेसाहिया ४१ ॥ तेथी वादर प्रत्येक वनस्पतिकाय पर्याप्तानी ज० अ० असंख्यातगुणी
४२ ॥ तेथी वादर प्रत्येक वनस्पतिकाय अपर्याप्तानी उ० अ० असंख्यातगुणी ४३ ॥ तेथी
वादर प्रत्येक वनस्पतिकाय पर्याप्तानी उ० अ० असंख्यातगुणी ४४ ॥ इति ४४ बोलनो
अल्पबहुत्व संपूर्ण ॥

अल्प-
बहुत्व.

॥१६३॥

२८ बोलनो अल्पबहुत्व ॥

अथ श्री जगवती शतक १५ मां उद्देशा पहिलाथी जीवना १४ जेदना जघन्योत्कृष्ट
योगना आश्री २० बोलनो अल्पबहुत्व लिख्यते ॥

सर्वथी थोना सूक्ष्म एकेंद्रिय अपर्याप्तानो जघन्य योग १ ॥ तेथी बादर एकेंद्रिय
अपर्याप्तानो ज० यो० असंख्यातगुणो २ ॥ तेथी बेइंद्रिय अपर्याप्तानो ज० यो० असं० ३ ॥
तेथी तेइंद्रिय अपर्याप्तानो ज० यो० असं० ४ ॥ तेथी चउरिंद्रिय अपर्याप्तानो ज० यो०
असं० ५ ॥ तेथी असंझी पंचेंद्रिय अपर्याप्तानो ज० यो० असं० ६ ॥ तेथी संझी पंचेंद्रिय अप-
र्याप्तानो ज० यो० असं० ७ ॥ तेथी सूक्ष्म एकेंद्रिय पर्याप्तानो ज० यो० असं० ८ ॥ तेथी बादर
एकेंद्रिय पर्याप्तानो ज० यो० असं० ९ ॥ तेथी सूक्ष्म एकेंद्रिय अपर्याप्तानो ज० यो० असं०
१० ॥ तेथी बादर एकेंद्रिय अपर्याप्तानो ज० यो० असं० ११ ॥ तेथी सूक्ष्म एकेंद्रिय पर्या-

२८
बोलनो.
॥१६४॥

तानो उ० यो० असं० १२ ॥ तेथी बादर एकेन्द्रिय पर्याप्तानो उ० यो० असं० १३ ॥ तेथी बे-
इन्द्रिय पर्याप्तानो ज० यो० असं० १४ ॥ तेथी तेइन्द्रिय पर्याप्तानो ज० यो० असं० १५ ॥ तेथी
चउरिन्द्रिय पर्याप्तानो ज० यो० असं० १६ ॥ तेथी असंझी पंचेन्द्रिय पर्याप्तानो ज० यो० असं०
१७ ॥ तेथी संझी पंचेन्द्रिय पर्याप्तानो ज० यो० असं० १८ ॥ तेथी बेइन्द्रिय अपर्याप्तानो उ०
यो० असं० १९ ॥ तेथी तेइन्द्रिय अपर्याप्तानो उ० यो० असं० २० ॥ तेथी चउरिन्द्रिय अपर्या-
प्तानो उ० यो० असं० २१ ॥ तेथी असंझी पंचेन्द्रिय अपर्याप्तानो उ० यो० असं० २२ ॥ तेथी
संझी पंचेन्द्रिय अपर्याप्तानो उ० यो० असं० २३ ॥ तेथी बेइन्द्रिय पर्याप्तानो उ० यो० असं०
२४ ॥ तेथी तेइन्द्रिय पर्याप्तानो उ० यो० असं० २५ ॥ तेथी चउरिन्द्रिय पर्याप्तानो उ० यो०
असं० २६ ॥ तेथी असंझी पंचेन्द्रिय पर्याप्तानो उ० यो० असं० २७ ॥ तेथी संझी पंचेन्द्रिय
पर्याप्तानो उ० यो० असं० २८ ॥ इति २८ बोलनो अल्पबहुत्व संपूर्ण ॥

अल्प
बहुत्व.

॥१६४॥

२४ दंडकना जीवोनो अल्पबहुत्व ॥

अथ २४ दंडकना जीवोनो अल्पबहुत्व लिख्यते ॥

सर्वथी थोका मनुष्य १ ॥ तेथी तेउकाय असंख्यातगुणा २ ॥ तेथी वैमानिक असं० गु० ३ ॥ तेथी १० जवनपति मांहोमांहि तुदय ने असं० गु० १३ ॥ तेथी नारकी असं० गु० १४ ॥ तेथी वाणव्यंतर असं० गुणा १५ ॥ तेथी ज्योतिषी संख्यात गु० १६ ॥ तेथी तिर्यच पंचेंद्रिय असंख्यातगुणा १७ ॥ तेथी चउरिंद्रिय विसेसाहिया १८ ॥ तेथी तेइंद्रिय विसेसाहिया १९ ॥ तेथी वेइंद्रिय विसेसाहिया २० ॥ तेथी पृथ्वीकाय असं० गु० २१ ॥ तेथी अपकाय असं० गु० २२ ॥ तेथी वाउकाय असं० गु० २३ ॥ तेथी वनस्पति कायना दंडके जीवो अनंतगुणा २४ ॥ इति २४ दंडकना जीवोनो अल्पबहुत्व संपूर्ण ॥

१५ योग
ना ३०
बोलनो
॥१६५॥

१५ योगना ३० बोलनो अल्पबहुत्व ॥

—०—०—०—०—०—

अथ श्री जगवती शतक १५ माना उद्देशा पह्लेलाथी १५ योगना जघन्योत्कृष्ट योग
आश्री ३० बोलनो अल्पबहुत्व लिख्यते ॥

सर्वथी थोको कार्मण काययोगनो जघन्य योग १ ॥ तेथी उदारिक मिश्रनो ज० यो०
असंख्यातगुणो २ ॥ तेथी वैक्रेयमिश्रनो ज० यो० असं० ३ ॥ तेथी उदारिकनो ज०
यो० असं० ४ ॥ तेथी वैक्रेयनो ज० यो० असं० ५ ॥ तेथी कार्मणनो ज० यो०
असं० ६ ॥ तेथी आहारकनो मिश्र ज० यो० असं० ७ ॥ तेथी आहारकनो मिश्र ज०
यो० असं० ८ ॥ तेथी उदारिकनो मिश्र अने वैक्रेयनो मिश्र ज० यो० मांहोमाहि तुदय ने
असं० ९-१० ॥ तेथी व्यवहारमननो ज० यो० असं० ११ ॥ तेथी आहारकनो ज० यो० असं०
१२ ॥ तेथी सत्य मन १ असत्य मन २ मिश्र मन ३, वचनना ४, ए ९ योगनो ज० यो० मां-
होमाहि तुदय ने असं० १३ ॥ तेथी आहारकशरीरनो ज० यो० असं० १४ ॥ तेथी उदारिक

अल्प
बहुत्व.

॥१६५॥

१ वैक्रेय २ चार मन ६ चार वचन १० ॥ ए १० नो उ० यो० मां०होमां०हि तुदय ने असं-
ख्यातगुणो ३० ॥ इति योगना ३० बोधनो अल्पबहुत्व संपूर्ण ॥

जीवना १४ भेदनो अल्पबहुत्व ॥

अथ श्री सूक्ष्मादि जीवोना १४ भेदनो अल्पबहुत्व लिख्यते ॥

१० वथी थोमा संज्ञी पंचेंद्रिय अपर्याप्ता १ ॥ तेथी संज्ञी पंचेंद्रिय पर्याप्ता असख्यात
गुणा २ ॥ तेथो चउरिंद्रिय प० सं० गुणा ३ ॥ तेथी असंज्ञी पंचेंद्रिय प० विसेसाहिया ४ ॥
तेथो वेइंद्रिय प० वि० ५ ॥ तेथो तेइंद्रिय प० वि० ६ ॥ तेथी असंज्ञी पंचेंद्रिय अप०
असं० ७ ॥ तेथी चउरिंद्रिय अप० वि० ८ ॥ तेथी तेइंद्रिय अप० वि० ९ ॥ तेथी वेइंद्रिय
अप० वि० १० ॥ तेथी वादर एकेंद्रिय प० अनंतगुणा ११ ॥ तेथी वादर एकेंद्रिय अप०
असं० १२ ॥ तेथो सूक्ष्म एकेंद्रिय अप० असं० १३ ॥ तेथी सूक्ष्म एकेंद्रिय प० संख्या० १४ ॥

॥ इति सूक्ष्मादि जीवोना १४ भेदनो अल्पबहुत्व संपूर्ण ॥

इति श्री प्रकरण संग्रह

भाग बीजो

समाप्त.

